T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ANONİM ŞİRKETLERDE BORCA BATIKLIK SONUCUNU DOĞURMAYAN SERMAYE KAYBI HALLERİNDE (TTK 376/1, TTK 376/2) YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şükriye DÖNMEZ ASLAN

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Cafer EMİNOĞLU

ANKARA, 2021

ONAY SAYFASI

Şükriye DÖNMEZ ASLAN tarafından hazırlanan "Anonim Şirketlerde Borca Batıklık Sonucunu Doğurmayan Sermaye Kaybı Hallerinde (TTK 376/1, TTK 376/2) Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumlulukları" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Unvan Adı Soyadı	Kurumu	İmza
Danışman Doç. Dr. Cafer EMİNOĞLU	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi	
Jüri Üyesi Prof. Dr. Hayri BOZGEYİK	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi	
Jüri Üyesi Dr. Öğrt. Üyesi Murat GÜREL	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi	

Tez Savunma Tarihi: 18/01/2021

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü -------

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim. 18/01/2021

Şükriye DÖNMEZ ASLAN

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının hazırlanması aşamasında desteğini esirgemeyen, fikirleri ile yol gösteren sayın hocam Doç. Dr. Cafer Eminoğlu'na, gösterdiği sabır ve özverili destek için aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

Anonim Şirketlerde Borca Batıklık Sonucunu Doğurmayan Sermaye Kaybı Hallerinde (TTK 376/1, TTK 376/2) Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumlulukları

Sermaye şirketlerinde alacaklılara karşı sorumluluk taahhüt edilen ve ödenmeyen sermaye ile sınırlıdır. Bu sebepledir ki, alacaklıların tek güvencesi şirketin sermayesidir. Dolayısıyla sermaye şirketlerinde, konumuz bazında anonim şirketlerde, sermaye ve sermayenin korunması önem arz etmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu da sermayenin korunmasına ilişkin önemli düzenlemelere yer vermiştir. Sermaye kaybı halinde esas sözleşmede sabit bir rakam olarak yer alan sermayenin karşılığını oluşturan malvarlığında azalma söz konusu olur. Bu sebeple anonim şirketlerde sermaye kaybı istenmeyen bir durum olarak karşımıza çıkar. Anonim şirketler bakımından sermaye kaybı ve kayıp halinde yönetim kurulunun görevleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesinin 1. ve 2. fıkrasında düzenlenmiştir.

Çalışmamızda borca batıklık halini düzenleyen 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376/3 fıkrasına yer verilmemiş olup yalnızca borca batıklık sonucunu doğurmayan kayıp halleri ve yönetim kurulunun bu hallerdeki görev ve sorumluluklarına yer verilmiştir. Bu çerçevede öncelikle sermaye kaybı kavramı ve bu kaybın tespiti üzerinde durulmuş, ardından öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı ve üçte ikisi oranında kaybı halleri, yönetim kurulunun görevleri, genel kurul tarafından alınabilecek kararlar ve sonuçları üzerinde durulmuştur. Son olarak da yönetim kurulunun yükümlülüklerine aykırı davranmasının sonuçları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Sermaye Kaybı, Yönetim Kurulu, Sorumluluk

ABSTRACT

Duties And Responsibilities Of The Board Of Directors In Cases Of Capıtal Loss In Joint-Stock Companies That Does Not Cause Over-Indebtedness (TTK 376/1, TTK 376/2)

In joint- stock companies, liability to creditors is limited to the committed and unpaid capital. For this reason, the only guarantee of creditors is the company's capital. Therefore, it is important to capital and protect the capital in capital companies and joint-stock companies based on our subject. The Turkish Commercial Code No. 6102 also includes important regulations regarding the protection of the capital. In case of capital loss, there is a decrease in the assets that constitute the equivalent of the capital included in the articles of association as a fixed figure. For this reason, loss of capital in joint stock companies is an undesirable situation. In terms of joint stock companies, the duties of the board of directors in case of capital loss and capital loss are regulated in the 1st and 2nd paragraph of the 376th article of the Turkish Commercial Code No. 6102.

In our study, paragraph 376/3 of the Turkish Commercial Code No. 6102 regulating the state of over-ındebtedness was not included, but only the capital loss situations that do not result in over-ındebtedness and the duties and responsibilities of the board of directors in these situations. In this context, firstly, the concept of capital loss and the determination of this loss was emphasized, then the loss of half and two thirds of the capital, the duties of the board of directors, the decisions that can be taken by the general assembly and their results were discussed. Finally, the results of the board of directors violation of its obligations were examined.

Key Words: Joint-Stock Company, Capital Loss, Board of Directors, Liability.

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

ONAY SAYFASI i

BEYAN ii

TEŞEKKÜR iii

ÖZET iv

Anonim Şirketlerde Borca Batıklık Sonucunu Doğurmayan Sermaye Kaybı Hallerinde (TTK 376/1, TTK 376/2) Yönetim Kurulunun Görev ve Sorumlulukları iv

ABSTRACT v

Duties And Responsibilities Of The Board Of Directors In Cases Of Capıtal Loss In Joint-Stock Companies That Does Not Cause Over-Indebtedness (TTK 376/1, TTK 376/2) v

İÇİNDEKİLER vi

KISALTMALAR xi

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

SERMAYE KAYBI KAVRAMI VE SERMAYE KAYBININ TESPİTİ

1. GENEL OLARAK (ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNA HAKİM OLAN BAZI İLKELER ÇERÇEVESİNDE KONUYA YAKLAŞIM) 3

2. SERMAYE KAYBI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR 9

2.1. Genel Olarak 9

2.2. Sermaye Kavramı 10

2.2.1. Esas Sermaye 11

2.2.2. Kayıtlı Sermaye 12

2.2.3. Sermaye ve Öz Kaynak (Net Malvarlığı) İlişkisi 16

2.3. Kanuni Yedek Akçeler 18

2.3.1. Genel Olarak Yedek Akçeler 18

2.3.2. Kanuni Yedek Akçeler 19

2.3.2.1. Genel Kanuni Yedek Akçeler 21

2.3.2.1.1. Birinci Tertip Kanuni Yedek Akçe 21

2.3.2.1.2. İkinci Tertip Kanuni Yedek Akçe 22

2.3.2.1.3. Olağan Dışı Kaynaklardan Ayrılan Genel Kanuni Yedek Akçeler 23

2.3.2.2. Genel Kanuni Yedek Akçelerin Kullanımı 24

2.3.2.3. Şirketin İktisap Ettiği Kendi Payları İçin Ayrılan Kanuni Yedek Akçeler 26

2.4. Sermayenin Kaybı 27

2.4.2. Genel Olarak 27

2.4.3. Öz Kaynakların Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısı Oranında Kaybı 31

2.4.4. Öz Kaynakların Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisi Oranında Kaybı 34

2.5. Sermaye Kaybı Kavramının Benzer Kavramlar ile İlişkisi 34

2.5.1. Bilanço Zararı ve Zarar Bilançosu Kavramları 34

2.5.2. İş Yılı Zararı Kavramı 35

2.5.3. Sermaye Kaybı Kavramı ile İlişkileri 36

3. SERMAYE KAYBININ TESPİTİ USULÜ 36

3.1. Genel Olarak 36

3.2. Yıllık Bilanço 38

3.3. Aktiflerin Muhtemel Satış Değerleri Esasına Göre Hazırlanan Bilanço 40

3.4. İşletmenin Devamlılığı Esasına Göre Hazırlanan Bilanço 44

3.5. TTK 376/1 ve TTK 376/2 Fıkraları Kapsamında Kaybın Tespiti 45

3.6. TTK 376/1 ve TTK 376/2 Fıkraları Çerçevesinde Kaybın Tespitinde Esas Alınması Gereken Bilançoya İlişkin Görüşümüz 49

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZ KAYNAKLARDA SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ YARISI ORANINDA KAYIP HALİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ VE KAYBIN SONUÇLARI

1. GENEL OLARAK 52

2. YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ 53

2.1. Yönetim Kurulunun Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Hususunda Hazırlık İşlemlerini Tamamlaması 54

2.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması 55

2.2.1. Çağrı ve Zamanı 55

2.2.2. Genel Kurulun Olağan Toplantıya Çağrılması 58

2.2.3. Genel Kurulun Olağanüstü Toplantıya Çağrılması 59

2.2.4. Genel Kurulun Gündemi 60

2.3. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurula Sunulabilecek İyileştirici Tedbirler 63

3. GENEL KURUL TARAFINDAN ALINACAK TEDBİRLER 67

4. GENEL KURULUN TOPLANMAMASI VE GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMAMASININ SONUCU 68

4.1. Genel Olarak 68

4.2. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmaması ve İyileştirici Tedbirlerin Sunulmaması 68

4.3. Yönetim Kurulu Tarafından Toplantıya Çağrılan Genel Kurulun Toplanamaması veya İyileştirici Tedbirleri Almaması 70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZ KAYNAKLARDA SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ ÜÇTE İKİSİ ORANINDA KAYBIN SONUÇLARI VE KAYIP HALİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

1. GENEL OLARAK 71

2. YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ 72

2.1. Yönetim Kurulunun Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Hususunda Hazırlık İşlemlerini Tamamlaması 72

2.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması 74

2.2.1. Çağrı ve Zamanı 74

2.2.2. Genel Kurulun Olağan Toplantıya Çağrılması 76

2.2.3. Genel Kurulun Olağanüstü Toplantıya Çağrılması 76

2.2.4. Genel Kurulun Gündemi 77

3. GENEL KURUL TARAFINDAN ALINABİLACAK KARARLAR 79

3.1. Kalan Sermaye ile Yetinme 80

3.1.1. Kalan sermaye ile Yetinmenin Niteliği 80

3.1.2. Sermayenin Azaltılması (Basitleştirilmiş (Açıklayıcı) Esas Sermaye Azaltımı) 83

3.1.2.1. Genel Olarak 83

3.1.2.2. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Şartları 84

3.1.2.3. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Usulü 85

3.1.2.4. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Yöntemleri 89

3.1.2.4.1. Payların İtibari Değerinin Azaltılması 90

3.1.2.4.2. Payların Birleştirilmesi 91

3.1.2.4.3. Payların İmhası (İtfa) 93

3.2. Sermayenin Tamamlanması 94

3.2.1. Bilanço Açıklarının Pay Sahipleri Tarafından Giderilmesi 94

3.2.2. Sermayenin Eş Zamanlı Olarak Azaltılıp Artırılması 98

3.2.3. Sermayenin Artırılması 108

3.3. Birleşmeye Katılma 115

3.4. Diğer İyileştirici Tedbirler 121

4. GENEL KURULUN TOPLANMAMASI VE GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMAMASININ SONUCU 122

4.1. Genel Olarak 122

4.2. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmaması 123

4.3. Yönetim Kurulu Tarafından Toplantıya Çağrılan Genel Kurulun Toplanamaması veya Kanunda Öngörülen Kararları Almaması 126

5. KANUNİ DÜZENLEMEYE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER VE KANAATİMİZ 127

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞU

1. YÖNETİM KURULUNUN HUKUKİ SORUMLULUĞU 132

1.1. Genel Olarak 132

1.2. Hukuki Sorumluluğun Şartları 135

1.2.1. Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırı Hareket 135

1.2.2. Kusur 136

1.2.3. Zarar 137

1.2.4. İlliyet Bağı 139

1.2.5. Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül 139

1.3. Yönetim Kurulunun Sermaye Kaybından Doğan Hukuki Sorumluluğu 141

1.4. Yönetim Kurulunun TTK 376. Maddesinde Düzenlenen Yükümlülüklerine Aykırı Hareket Etmesinden Doğan Hukuki Sorumluluğu 141

2. YÖNETİM KURULUNUN CEZAİ SORUMLULUĞU 145

SONUÇ 146

KAYNAKÇA 157

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

BATİDER : Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi

TBK : Türk Borçlar Kanunu

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

DEÜHFD : Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

E : Esas

EÜHFD : Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

ERÜHFD : Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

EÜİİBFD : Erciyes Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

eTTK : 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

İÜHFM : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası

İÜHFD : İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GÜHFD : Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

GÜİİBFD : Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi

K : Karar

LMHD : Legal Mali Hukuk Dergisi

MÜHAD : Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi

MÜHFHAD : Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi

m. : Madde

s. : Sayfa

S. : Sayı

SerPK : 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

SÜHFD : Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

T : Tarih

TBB : Türkiye Barolar Birliği

TBK : 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

TFM : Ticaret ve Fikri Mülkiyet Dergisi

TMK : 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu

TSY : Ticaret Sicili Yönetmeliği

TTK : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu

vd. : Ve devamı

GİRİŞ

Anonim şirketler ticari hayatta önemli bir yere sahiptirler. Anonim şirketlerin bu önemleri, sermaye birikimi ile büyük iktisadi teşebbüslere girişebilmeleri ve böylece ülke ekonomisine katkı sağlayabilmelerinden kaynaklanmaktadır.

Anonim şirketler diğer sermaye şirketlerine nazaran bir veya birden fazla yatırımcının bir araya gelerek yapamayacağı büyüklükte yatırımların yapılmasına daha fazla olanak sağlamaktadırlar. Bu yönleri ile dünya çapında ekonomik faaliyetlere yön verebilen şirketlerdir.

Anonim şirketler kendisine özgü ilkeleri dolayısıyla sermayenin daha etkin kullanımı açısından tercih edilen şirket yapılanmalarıdır. Sorumluluğun taahhüt edilen ve ödenmeyen sermaye ile sınırlı olması ilkesi dolayısıyla bu şirket yapılanmaları küçük sermaye sahiplerini korkutmaması açısından da önemli bir yere sahiptir.

Anonim şirketler borçlarından dolayı kendi malvarlıkları ile sorumlu olan şirketlerdir. Pay sahiplerinin tek borcu taahhüt edilen sermaye borcunun yerine getirilmesidir. Sermaye koyma borcundan dolayı da taahhüt edilen sermaye rakamı ile sınırlı olarak şirkete karşı sorumlulukları söz konusudur. Bu çerçevede şirket alacaklılarının tek güvencesi şirketin malvarlığıdır. Esas sözleşmede sabit bir rakam olarak yer verilen sermaye de şirket alacaklılarının asgari teminatını oluşturmaktadır.

Anonim şirketlerin ticari hayattaki önemleri ve anonim şirketlerde geçerli olan ilkeler dikkate alındığında bu şirket yapılanmalarında sermaye kaybı istenmeyen durumların başında gelir. Bu sebeple anonim şirketler bakımından sermayenin korunmasına ilişkin yasal düzenlemelere yer verilmiştir. Sermayenin korunmasına ilişkin düzenlemelerden birini de 376. maddede "Çağrı ve Bildirim Yükümlülüğü" başlığı altında yer verilen düzenleme oluşturmaktadır. TTK'nın 376. maddesinde yer verilen bu düzenleme ile öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla belli oranlarda kaybı halinde yapılması gerekenler, yönetim kurulunun görevleri ve kayba bağlanan sonuçlar hüküm altına alınmıştır. Kanuni düzenlemenin birinci ve ikinci fıkralarında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla belli oranlarda kaybı hüküm altına alınmış, üçüncü

fıkrasında ise şirketin mevcut ve alacaklarının borçlarını karşılamaya yetmediği borca batıklık hali hüküm altına alınmıştır.

Çalışmamızda borca batıklık sonucu doğurmayan sermaye kaybı halleri üzerinde durulmuş olup bu orandaki kayıp hallerinde yönetim kurulunun görev ve sorumlulukları, alınması gereken tedbirlere ilişkin mevzuatta yer alan düzenlemeler, yapılan değişiklikler, öğretide yer verilen görüşler çerçevesinde açıklamalarda bulunulmuştur. Bu çerçevede çalışmanın birinci bölümünde sermaye, sermaye kaybı, kanuni yedek akçe kavramları ile ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra sermaye kaybının tespiti usulüne ilişkin hususlar ele alınmıştır. Ardından çalışmanın ikinci bölümünde öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı, üçüncü bölümünde öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı üzerinde durulmuş, alınabilecek tedbirler, alınması gereken tedbirlerin alınmamasının sonuçlarına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Son olarak çalışmanın dördüncü bölümünde ise yönetim kurulunun sermaye kaybından ve TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerine aykırı davranmasından doğan hukuki ve cezai sorumluluğuna ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

SERMAYE KAYBI KAVRAMI VE SERMAYE KAYBININ TESPİTİ

1. GENEL OLARAK (ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNA HAKİM OLAN BAZI İLKELER ÇERÇEVESİNDE KONUYA YAKLAŞIM)

Anonim şirketler, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı sadece malvarlığı[1] ile sorumlu olan şirketlerdir (TTK 329/1). Pay sahiplerinin şirket alacaklılarına karşı kural olarak herhangi bir sorumluluğu yoktur. Dolayısı ile alacaklılar alacaklarını yalnızca şirket malvarlığına başvurarak elde edebilirler.

Anonim şirketlerde pay sahiplerinin sorumluluğu şirkete getirmeyi taahhüt edip bedelini henüz ödemedikleri sermaye payı ile sınırlıdır (TTK 329/2). Bu sorumluluk şirketin sona ermiş olması halinde dahi sermaye koyma borcunun ödenmeyen kısmı yönünden devam etmektedir[2]. Pay sahibi şirkete getirmeyi taahhüt ettiği sermaye borcunu ifa ettiği takdirde şirkete karşı sorumluluğu kural olarak sona ermektedir. Sınırlı sorumluluk ilkesi olarak adlandırılan bu ilkenin bir sonucu olarak şirket borçlarından dolayı alacaklıların pay sahiplerinin şahsi malvarlıklarına başvurarak alacaklarını tahsil etmeleri mümkün değildir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 31/01/1994 tarihli kararında da pay sahiplerinin şirketin borcundan dolayı sorumlu olmadıklarına ancak sermaye borcunu ödememeleri halinde bu borcu ödemekle yükümlü olduklarına işaret edilmiştir[3].

Şirket alacaklılarının alacakları ile ilgili yalnızca şirkete başvurabilmeleri, pay sahiplerinin malvarlıklarına başvuramamaları pay sahiplerinin malvarlıklarını şirket

---

[1] Kanunda geçen malvarlığı kavramından anonim şirketin öz varlığı ile maddi duran, finansal, dönen malvarlığı ile alacakları anlaşılmalıdır. Bkz. **Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin** (2019) Ortaklıklar Hukuku I, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 306.; Malvarlığından anlaşılması gereken şirketin sermayesi değildir. Bkz. **Pulaşlı, Hasan** (2018) Şirketler Hukuku Şerhi C: II, 3. Bası, Ankara, Adalet, s. 670.; **Ansay, Tuğrul** (1970) Anonim Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Sevinç Matbaası, s. 31.

[2] **Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin** (2005) Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 10. Bası, İstanbul, Arıkan, s. 236.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1970.

[3] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 3308, K: 561 T: 31.01.1994. Söz konusu Yargıtay ilamı için bkz. **Eriş, Gönen** (2017c) Ticari İşletme ve Şirketler C: III, 3. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 2485.

alacaklılarına karşı koruyan bir kalkan işlevi görmektedir[4]. Bu ilke sayesinde pay sahipleri, yöneticiler ve üçüncü kişiler sorumluluklarının sınırlarını bilirler[5]. Bu minvalde, anonim şirkette pay sahiplerinin sorumluluğu yalnızca şirkete karşıdır. Bu sorumluluk da şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlıdır[6]. Pay sahiplerinin şirket alacaklılarına karşı sorumluluğu bulunmamaktadır[7]. Pay sahiplerinin tek borcu şirkete karşı taahhüt ettikleri

[4] **Kırca, İsmail / Şehirali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar** (2013) Anonim Şirketler Hukuku; C: 1, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 108.

[5] **Çevik, Orhan Nuri** (2002) Anonim Şirketler, 4. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 80.

[6] Sınırlı sorumluluk ilkesinin istisnalarından biri perdenin kaldırılmasıdır. Öğretide perdenin kaldırılmasının sınırlı sorumluluk ilkesinin tek istisnası olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 306.; Tüzel kişilik perdesinin kaldırılması ile sınırlı sorumluluk ilkesi kaldırılarak pay sahiplerinin şirket alacaklılarına karşı şahsi malvarlıkları ile sorumlu olmalarının önü açılmaktadır. Söz konusu teorinin temelinde TMK m. 2'de yer alan dürüstlük kuralı yer almaktadır. Bu teori sayesinde pay sahiplerinin şirketin kaynaklarını ve varlıklarını kötüye kullanmaları durumunda şirket tüzel kişiliğinin sağladığı korumadan mahrum bırakılarak zarara uğrayan kişilere karşı sorumluluklarının önü açılmaktadır. Ayrıntılı açıklama için bkz. **Hamamcıoğlu, Esra** (2018) 'Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine İlişkin Gelişmeler' Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 6, S: 1, s. 131.; **Sağlam, İpek** (2008) 'Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması Kavramına Genel Bir Bakış', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02.02.2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 155 vd.; **Akıncı Şahin** (2019) 'Alacaklılardan Mal Kaçırmak İçin Kurulan Yeni Şirkete Müracaat İmkânı Bakımından; Muvazaa, Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması ile Organik Bağ Kavramlarının Elverişliliği ve Yargıtay Uygulamaları' SÜHFD, C: 27, S: 3, s. 660 vd.; **Kervankıran, Emrullah** (2007) 'Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna: Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması' EÜHFD, C: 11, S: 3-4, s. 458 vd.; **Antalya, Gökhan** (2008) 'Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması Teorisi', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02.02.2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 147 vd.; **Yılmaz, Lerzan** (2008) 'Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Meselesi Hakkında İsviçre Federal Mahkemesi Kararları Işığında Değerlendirmeler', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02.02.2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 239 vd.; Sınırlı sorumluluk ilkesinin istisnalarından bir diğerini ise ikincil yükümlülükler oluşturmaktadır. TTK 480/4 gereğince pay sahibine pay bedelini ifa borcundan başka belirli zamanlarda tekrarlanan ve konusu para olmayan edimleri yerine getirme yükümlülüğü yüklenebilir. İkincil yükümlülüklere ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Pulaşlı** (2018b), s. 1972.; **Pulaşlı** (2013a), s. 551.; **Bilgili / Demirkapı** (2019), s. 285.; **Birsel, Mahmut T.** (1976) "Anonim Şirketlerde Tali Yüküm, BATİDER, C: 8, S: 3, s. 41 vd.

[7] Öğretide, sınırlı sorumluluk ilkesinin geçerli olduğu şirket yapılanmalarının şirkete ortak olmak isteyenler bakımından son derece önem arz ettiği, nitekim çok sayıda pay sahibinin katılımına imkân sağlayan anonim şirketlerde şirket yönetiminde söz sahibi olmayan yatırımcı pay sahiplerinin pay sahibi sıfatıyla karşılaşabilecekleri risklerin en az düzeyde olmasını sağladığı ifade edilmiştir. Bkz. **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 106.; Pay sahiplerinin şirket alacaklılarına karşı sorumluluğunu kaldıran anonim şirket

sermaye koyma borcunun yerine getirilmesinden ibarettir. Sermaye koyma borcu ile ilgili de pay sahibinin tek muhatabı şirketin kendisi olup sermaye koyma borcu kısmen veya tamamen yerine getirilmemiş olsa dahi şirket alacaklılarının pay sahiplerine müracaat etmeleri söz konusu değildir[8]. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da 01/03/1967 tarihli kararında sermaye taahhüdünün anonim şirkete karşı bir borç oluşturduğunu ifade etmiştir[9].

Pay sahibi şirkete karşı taahhüt ettiği pay bedelini ödeme dışında herhangi bir borç altına sokulamaz[10]. Öğretide tek borç ilkesi olarak anılan ve sınırlı sorumluluk ilkesi ile bağlantılı olan bu kural TTK 480/1 fıkrasında hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, anonim şirketlerde pay sahiplerine kanunda öngörülen istisnai durumlar dışında esas sözleşmeyle pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez. Bu ilke pay sahibinin şirketle olan iç ilişkisini düzenler[11]. Diğer bir deyişle bu ilke pay sahibinin şirkete olan borcunun sınırını belirler[12]. Tek borç ilkesinin sonucu olarak anonim şirketlerde pay sahibinin rızası dışında yeni veya ek sermaye koyma şeklinde sorumluluğunun artırılması mümkün değildir[13] [14]. Öğretide tek borç ilkesinin pay sahibini

---

yapılanmalarında küçük paylar ile çok sayıda pay sahibinin şirkete katılabilmesi sağlanmakta, böylece anonim şirketin küçük yatırımları bir araya getirme fonksiyonu belirgin hale gelmektedir. **Arslanlı, Halil** (1960a) Anonim Şirketler, C: I, Umumi Hükümler, 3. Baskı, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 4.

[8] **Arslanlı** (1960a), s. 20.; **Ansay** (1970), s. 193.; **Paslı, Ali** (2011) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu Anonim Ortaklık Hükümlerinin Tanıtılması (I) YTK Kitap 2 Kısım 4 Bölüm 1 Genel Hükümler ve Temel İlkeler' BATİDER, C: 27, S: 3, s. 141-142.; **Pulaşlı** (2018b), s. 672.; **Kayıhan, Şaban** (2019) Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 165.; **Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan** (2019) Ticaret Hukuku Bilgisi, 15. Baskı, Bursa, Dora, s. 241.; Görüldüğü üzere şirket alacaklılarının ikincil derecede dahi pay sahiplerine başvuru imkanları bulunmamaktadır. Bkz. **Kaya, Mustafa İsmail / Tatlı, Burçak** (2018) Ticaret Hukuku I (Ticari İşletme ve Ortaklıklar Hukuku), 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 282.

[9] Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 1966/T-1511, K: 133, T: 01.03.1967. Söz konusu Yargıtay ilamı için bkz. **Eriş** (2017c), s. 2478.

[10] **Okutan Nillson, Gül** (2004) Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri, 1. Baskı, İstanbul, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, s. 15.

[11] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat**, s. 110.

[12] **Köse, Levent** (2010) 'Türk Anonim Ortaklıklar Hukukunda Sözü Edilen Tek Borç İlkesi ile Doktrin ve Tasarının İlkeye Bakışı' İstanbul Barosu Dergisi, C: 84, S: 2, s. 884.

[13] **Bahtiyar, Mehmet** (2016) Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler, Soru Örnekleri, 11. Baskı, İstanbul, Beta, s. 284.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1969.

[14] Pay sahipleri sözleşmeleri, anonim şirket pay sahiplerinin borçlar hukuku hükümleri çerçevesinde yapacakları bir sözleşme ile kendi hür iradeleri ile şirkete veya birbirlerine karşı taahhüt altına girdikleri sözleşmelerdir. Pay sahipleri sözleşmeleri ile pay sahiplerinin şirkete karşı sermaye koyma borcu dışında

belirsiz bir gelecekle ve beklenmeyen yükümlülüklerle karşı karşıya bırakmamak ve payın devredilebilirliğini sınırlandırmamak gerekçeleri ile düzenlendiği ifade edilmiştir[15].

Pay sahibi, şirkete koymayı taahhüt ettiği sermayeye ilişkin borcu bakımından ise şirkete karşı tüm malvarlığı ile sınırsız sorumludur. Özetle, anonim şirketlerde pay sahibi şirket borçlarından dolayı şirkete getirmeyi taahhüt ettiği sermaye payı ile sınırlı sorumlu iken şirkete koymayı taahhüt ettiği sermaye borcundan dolayı sınırsız sorumludurlar[16].

Anonim şirketlerde geçerli olan sınırlı sorumluluk ve tek borç ilkelerinin sonucu olarak bu şirket yapılanmalarında alacaklıların tek güvencesi şirketin malvarlığıdır. Şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer verilen sermaye rakamı ise şirket alacaklılarının asgari teminatını oluşturmaktadır. Öz kaynaklar ise alacaklıların çıkarları yönünden tampon işlevi görmektedir[17]. Bunun sonucu olarak anonim şirketlerde geçerli olan ilkelerden bir diğeri de sermayenin korunması ilkesidir[18]. Sermayenin korunması ilkesi

---

başkaca borç üstlenmeleri mümkündür. Pay sahipleri sözleşmeleri ile üstlenilen borç ve yükümlülükler tek borç ilkesine aykırılık teşkil etmez. Pay sahipleri sözleşmeleri ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. **Okutan Nillson,** s. 15 vd.; **Hamamcıoğlu, Esra** (2005) 'Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesi' (Yüksek Lisans), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 91 vd.; **Hamamcıoğlu** (2018), s. 127.; **Karasu, Rauf** (2015) Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, 2. Bası, Ankara, Yetkin, s. 196 vd.

[15] **Hamamcıoğlu** (2018), s. 126.

[16] **Kırca/ Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 111.; **Hamamcıoğlu** (2018), s. 128.; **Kervankıran,** s. 456.

[17] **Türk, Ahmet** (1999a) Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s. 57.

[18] Öğretide terminolojik olarak "sermayenin korunması" ifadesinin mi yoksa "malvarlığının korunması" ifadesinin mi kullanılacağı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bu farklılık temelde şirketin sermayesi ile malvarlığı arasında şirketin faaliyetleri sonucu oluşacak farktan kaynaklanmaktadır. Tekinalp, "Sermayenin Korunması" ifadesini kullanmış, bu ifadenin dar ve geniş anlamda yorumlandığını, geniş anlamda yorumlanması halinde şirketin malvarlığının korunmasının ifade edildiğini, dar anlamda yorumlanması halinde şirketin doğrudan doğruya taahhüt edilmiş olan sermaye rakamının korunmasının ifade edildiğini belirtmiş, sermayenin korunması teriminin bu hem geniş hem de dar anlamda yapılan yorumu kapsayacak şekilde anlaşılmasının amaca daha uygun olduğunu belirtmiştir. Bkz. **Tekinalp, Ünal** (2010) Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C: II, İstanbul, On İki Levha, s. 1681.; Kırca/ Şehirali Çelik / Manavgat'a göre malvarlığının korunması sermayenin korunmasını da kapsayan üst bir kavramdır. Bkz. **Kırca/ Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 573.; Bilgili / Demirkapı' ya göre sermayenin korunmasına ilişkin düzenlemeler ile şirketin sermayesi olarak esas sözleşmede yer alan rakamın şirketin elindeki asgari malvarlığı olarak kalması sağlanır ve bu sebeple ilke "sermayenin korunması ilkesi" olarak nitelendirilir. Bkz. **Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan** (2013) Şirketler Hukuku, 9. Baskı, Bursa, Dora, s. 206.; **Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan** (2019) Ticaret Hukuku Bilgisi, 15. Baskı, Bursa, Dora, s. 242.; Poroy

sınırlı sorumluluk ilkesinin bir ürünü olup, sınırlı sorumluluk sistemi sermayenin korunması ilkesinin meşruiyet gerekçesini ve kurumsal temelini oluşturur[19]. Sermayenin korunması ilkesi anonim şirket yapılanmalarında şirketin borçlarından dolayı kendi malvarlığı ile sorumlu olmasının da bir sonucudur[20]. Söz konusu ilke ile şirketin öz kaynaklarının karşılığını oluşturan aktiflerin emredici hükümlere aykırı olarak şirketin malvarlığından çıkarılmasının engellenmesi hedeflenmektedir[21]. Şirket alacaklılarının tek güvencesi olması nedeniyle şirketin öz kaynaklarının esas sözleşmede yer alan sermaye miktarının altına düşmemesi amaçlanmaktadır[22]. Öz kaynakların şirket esas sözleşmesinde yer alan sermaye rakamının altına düşmesi halinde ise şirketin finansal durumunun iyileştirilerek öz kaynaklar esas sermaye eşitliğinin sağlanması istenir[23]. Bu haliyle öğretide sermayenin korunması ilkesinin öz kaynakların esas sermayenin altına inmesini engellemek ve esas sermayenin altına inen öz kaynakların yeniden esas sermaye düzeyine çıkarmak olmak üzere iki boyutu olduğu ifade edilmiştir[24].

/Tekinalp/ Çamoğlu ise malvarlığının korunması ifadesini kullanmış, sermayenin korunması ifadesinin isabetsiz olduğunu, hiç olmazsa sermayenin karşılığının korunması olarak ifade edilmesinin daha doğru olacağını belirtmiştir. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 252.; Aydın, "sermayenin korunması" ifadesini kullanmış söz konusu ilke ile şirketin tüm malvarlığının değil sermaye rakamının karşılığını oluşturan malvarlığını dilediği gibi harcamasının yasak olduğunun anlatılmak istendiğini ifade etmiştir. Bkz. **Aydın, Alihan** (2008) Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi, 1. Baskı, İstanbul, Arıkan, s. 8.; Benzer şekilde korumanın sadece esas sermaye miktarına tekabül eder ölçüde bulunması gerektiğine dair bkz. **Tekil, Fahiman** (1976) Şirketler Hukuku C: II, Anonim Şirketler, İstanbul, Yörük Matbaası, s. 84.; Sevi ise "sermayenin korunması" ifadesinin korunmanın kapsamı gözetildiğinde yetersiz kaldığını ifade ederek "malvarlığının korunması" ifadesini tercih etmiştir. Bkz. **Sevi, Ali Murat** (2013) Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 73-74.; Öğretide Pulaşlı da "malvarlığının korunması ilkesi" ifadesini kullanırken Karahan "sermayenin korunması ilkesi" ifadesini kullanmıştır. Bkz. **Pulaşlı, Hasan** (2013a) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara, Adalet, s. 263.; **Karahan, Sami** (Editör) (2013) Şirketler Hukuku, 2. Bası, Konya, Mimoza Yayınevi, s. 355-356.

[19] **Tekinalp** (2010), s. 1693.

[20] **Tekil, Fahiman** (1998) Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul, Aklım Yayınları, s. 51; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 121.; **Pulaşlı, Hasan** (2018a) Şirketler Hukuku Şerhi C: I, 3. Baskı, Ankara, Adalet, s. 717.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 316.

[21] **Türk** (1999), s. 57.

[22] **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 204.; **Sevi,** s. 74.

[23] **Türk** (1999), s. 56.

[24] **Tekil** (1976), s. 84.

Bu ilke çerçevesinde anonim şirketin kuruluşta ve faaliyetlerine devamı sırasında sermayesinin korunması esastır. Şirketin sorumluluğunun kapsamını teşkil eden bağlı ve serbest nitelikteki tüm malvarlığı değerlerinin pay sahipleri tarafından fiilen ve eksiksiz oluşturulmasını ve şirketin faaliyetlerine devamı süresince de pay sahiplerine iade edilmesinin önlenmesini gerektirir[25]. Sermayenin korunması ilkesinin kapsamına yalnızca şirketin esas sermayesi girmemektedir[26]. Korumamın kapsamına ilk olarak şirketin sermayesine karşılık gelen malvarlığı girmekle birlikte kanuni yedek akçeler ile kullanımı belli bir amaca özgülenmiş yedek akçelerin yanı sıra serbest malvarlığı da sermayenin korunması ilkesi çerçevesinde bazı kurallar vasıtasıyla koruma altına alınmıştır[27].

Sermayenin korunması ilkesi kendisini öncelikle şirketin kuruluşunda gösterir. Anonim şirkete hizmet edimleri ve kişisel emeğin, vadesi gelmemiş alacakların, üzerinde sınırlı ayni hak, haciz veya tedbir bulunan malvarlığı unsurlarının sermaye olarak getirilememesi (TTK 342/1) bu ilkenin bir sonucudur[28]. Yine ayni sermaye olarak taahhüt edilen taşınmazlara bilirkişilerce değer biçilmesi (TTK 343), taşınırların güvenilir kişiye tevdii, nakit sermayenin bankada şirket adına açılan hesaba yalnızca şirketin kullanabileceği şekilde yatırılması (TTK 345) da bu kapsamdadır.

[25] **Sevi**, s. 75.; **Bilgili / Demirkapı** (2019), s. 241.

[26] **Türk** (1999), s. 57.

[27] **Sevi**, s. 75 vd.; Aydın ise sermayenin korunması ilkesi ile şirketin tüm malvarlığının değil bilançoda sabit bir rakam olarak yer alan esas/çıkarılmış sermaye ile kanuni yedek akçenin esas/çıkarılmış sermayenin yarısına kadar olan kısmının koruma altına alındığını ifade etmiştir. Bkz. **Aydın** (2008), s. 23.

[28] Anonim şirketlere sermaye olarak getirilebilecek değerlere ve getiriliş usullerine ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Kırca/ Şehirali Çelik / Manavgat**, s. 340 vd.; **Şener, Oruç Hami** (2017) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3. Bası, Ankara, Seçkin, s. 313 vd.; **Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın** (2013) Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt, 1. Baskı, Ankara, Adalet, s. 18 vd.; **Tekinalp, Ünal** (2015) Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 77 vd.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 340 vd.; **Karahan,** s. 345 vd.; **Moroğlu, Erdoğan** (2001) 'Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taşınmaz Mal veya Üzerindeki Bir Ayni Hakkın Konulması Taahhüdünün Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Uygulaması', BATİDER, C: 21, S: 1, s. 5 vd.; **Ünlü, Ufuk** (2015) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Unsurunun İncelenmesi' Terazi Hukuk Dergisi, C: 10, S: 111, s. 135 vd.; **Karaman Coşgun, Özlem** (2012) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Kavramı ve Aynı Sermaye Değerinin Belirlenmesi' MÜHAD, C: 18, S: 2, s. 333-369, s. 334 vd.

Şirketin kuruluşundan sonra ise sermayenin pay sahiplerine iadesi yasağı, sermaye kaybı halinde tedbirler alınmasının kanunda düzenlenmiş olması (TTK 376) sermayenin korunması ilkesinin bir sonucudur.

Anonim şirketlerde malvarlığı ile sorumluluk, pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu ilkelerinin bir sonucu olarak şirket alacaklılarının tek güvencesini şirketin malvarlığı oluşturmaktadır. Şirketin sermayesi ise şirket alacaklılarının asgari güvencesini oluşturmaktadır. Bu çerçevede şirket malvarlığının ve sermayesinin korunması önem arz etmektedir. TTK'da da anonim şirketin malvarlığını ve sermayesini korumaya yönelik düzenlemelere yer verilmiştir. Finansal durumun bozulması ve esas sermayenin karşılıksız kalması da esas sermayenin değişmezliği ilkesini zedeleyen ve alacaklıların alacaklarını tahsilini zorlaştıran bir durumdur[29]. Şirket alacaklılarının asgari güvencesini oluşturan sermayenin karşılığını oluşturan malvarlığının kaybı da anonim şirketlerde istenmeyen durumların başında gelmektedir. TTK 376/1-2 fıkralarında sermayenin belirli oranlarda kaybı halinde yönetim kuruluna bazı yükümlülükler yüklenmiş, belirli tedbirlere yer verilerek kayıp telafi edilmeye, şirketin içinde bulunduğu kayıp haline son verilmeye çalışılmıştır.

2. SERMAYE KAYBI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

2.1. Genel Olarak

TTK 376. maddesinde sermayenin belli oranlarda kaybı halinde yönetim kuruluna bazı yükümlülükler yüklenmiş ve ayrıca sermayenin belli oranlarda kaybı belli sonuçlara bağlanmıştır. Kanunda yer alan düzenlemeye göre son yıllık bilançodan sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamını yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının tespit edilmesi halinde yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağıracak ve iyileştirici tedbirleri sunacaktır. Son yıllık bilançodan sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yine genel kurul toplantıya çağrılacak, genel kurul tarafından kanunda yer verilen tedbirler alınmadığı takdirde şirket kendiliğinden sona erecektir.

Sermaye kaybına bazı sonuçlar bağlanmakla birlikte "sermaye kaybı" kavramı kanunda açıkça tanımlanmamıştır. Yalnızca sermaye kaybının tespitinde şirket sermayesi ve

[29] **Altaş, Soner** (2011) 'Esas Sermayesi Karşılıksız Kalan veya Borca Batık Olan Limited Şirketlerde Müdürlerin Görevleri ve Sorumlulukları' Legal Hukuk Dergisi, C: 9, S: 106, s. 3962.

kanuni yedek akçelerin esas alındığı ve esas alınacak kayıp oranları belirtilmiştir. 6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak sermaye kaybının tespitinde kanuni yedek akçelerin de esas alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Öğretide ise sermaye kaybı kavramının çeşitli tanımları yapılmıştır. *Sayhan,* sermaye kaybını şirketin öz varlıklarının toplamının tescilli sermayesinden küçük olması olarak tanımlamıştır[30]. *Tekinalp'e* göre sermaye kaybı bilanço zararının şirket sermayesi ile kanuni yedek akçeleri toplamının yarısına ulaşmasıdır[31]. Bir diğer tanımda ise sermaye kaybının tanımını yapılırken aktifler ile borçlar karşılaştırılmış ve aktifler toplamından borçlar düşüldükten sonra bulunan rakamın esas/çıkarılmış sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı düzeyine inmesi sermaye kaybı olarak ifade edilmiştir[32].

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle sermaye ve kanuni yedek akçe kavramları üzerinde durulacak, ardından TTK uygulaması bakımından sermaye kaybı kavramı üzerinde durulacaktır.

2.2. Sermaye Kavramı

Sermaye, şirketin amacının gerçekleştirilebilmesi için pay sahiplerinin şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri malvarlıklarının toplamıdır. Diğer bir deyişle, anonim şirketin sermayesi, pay sahipleri tarafından şirkete taahhüt edilen malvarlığı toplamının nakit olarak ifadesidir[33]. Bu çerçevede anonim şirket sermayesi şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer alır. TTK 332. maddesi gereğince anonim şirketin sermayesi 50.000,00 TL'den, kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi 100.000,00 TL'den az olamaz.

---

[30] **Sayhan, İsmet** (2016) Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Ertelenmesi, Ankara, Yetkin, s. 57.

[31] **Tekinalp** (2015), s. 620.

[32] **Kayar, İsmail** (2012) "Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları" 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C: 18, Özel Sayı: 2, s. 646.; **Pulaşlı** (2018b) s. 1560.; **Türk, Ahmet** (2016) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği Değişiklik ve Yeniliklerle Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Hukuki Sonuçları' Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 17, S: 2, s. 68.

[33] **Şener,** s. 295.

2.2.1. Esas Sermaye

Esas sermaye, tamamı şirket esas sözleşmesinde taahhüt edilmiş olan sermayedir. Şirket esas sözleşmesinde taahhüt edilmiş olan bu sermaye, payların itibari değerlerinin toplamından oluşur. Esas sözleşmede sermaye miktarına yer verilmesi ile şirket kurucuları sahibi oldukları payların karşılıklarını şirkete getirme borcu altına girerler[34]. Öğretide esas sermaye özelliklerinden yola çıkılarak, pay sahiplerinin en az taahhüt ettikleri payların itibari değeri tutarında getirmekle yükümlü oldukları şirketin malvarlığına tam değeriyle ve fiilen dahil edilmiş olması şart kılınan sermaye paylarının toplamından oluşan, asgari sermaye miktarı kanun tarafından belirlenmiş, esas sözleşme ile tespit edilmiş tutarı şirket tarafından serbestçe azaltılamayan ve pay sahiplerine iade edilemeyen, bilançonun pasif kısmında nakit olarak gösterilen değer olarak tanımlanmıştır[35].

Türk Ticaret Kanunu'nun 329. maddesi gereğince esas sermaye miktarının belirli ve paylara bölünmüş olması gerekmektedir. Belirlilik ve paylara bölünmüş olma hem esas hem de kayıtlı sermayenin özelliğidir[36]. Belirlilikten kast edilen sermayenin önceden tespit edilmesi ve bazı sebeplerle özel işlemler yapılmaksızın kendiliğinden değişiklik göstermemesidir[37]. Bunun sonucu olarak da sermaye miktarının esas sözleşmede sabit bir rakam olarak belirtilmesi gerekmektedir. Esas sermaye bilançonun pasif tarafında itibari bir değer olarak yer alır[38]. Esas sermayenin sabit olması kural ise de şirket esas sözleşmesinde kanunda öngörülen usule uyularak değişiklik yapılmak suretiyle esas sermaye miktarının değiştirilmesi mümkündür. Görüldüğü üzere sermayenin belirli olması ve şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer alması onun hiçbir şekilde değiştirilemeyeceği anlamına gelmemektedir[39].

---

[34] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 360.

[35] **Tekinalp** (2015), s. 77.; **Üçışık / Çelik,** s. 20; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 96.; **Sevi,** s. 40.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 305.; **Pulaşlı** (2018a), s. 663.; **Karahan,** s. 342.; **Güneri, Onur** (2016) 'Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi' Terazi Hukuk Dergisi, C: 11, S: 123, s. 57.

[36] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 306.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 311-312.

[37] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 305.; **Ansay** (1970), s. 30.; **Pulaşlı** (2018a), s. 663.; **Karahan,** s. 342.; **Kayar, İsmail** (2018) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 5. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 400.; **Kaya / Tatlı,** s. 283.; Sermayenin belirli olması sermaye değerinin şirket sözleşmesinde açıkça belirtilmesini ve aleni olmasını gerektirir. Bkz. **Sevi,** s. 42-43.

[38] **Pulaşlı** (2018a), s. 664.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 306.; **Sevi,** s. 49-50.

[39] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 96.; **Üçışık / Çelik,** s. 20; **Pulaşlı** (2013a), s. 286.

Sermayenin paylara bölünmüş olması ise en az bir kuruş değerinde olmak şartıyla belirli itibari değerde birimlere bölünmüş olmasını ifade eder[40]. Sermayenin paylara bölünmüş olması payların serbestçe devredilebilirliği ilkesinin temelini oluşturmaktadır[41].

Esas sermayenin katılma paylarının toplamını oluşturması ve bilançonun pasifinde önceden belirlenmiş fiktif bir rakam olarak alacaklıların teminatını oluşturan miktarı göstermesi olmak üzere iki işlevi vardır[42].

Anonim şirket esas sermayesi kural olarak 50.000 TL'den az olamamaktadır. Şirket esas sözleşmesinde yer verilen esas sermaye miktarının da bu miktarın altına düşmemek kaydıyla ve kanunda öngörülen prosedüre uygun olarak artırılması veya azaltılması mümkündür.

Esas sermaye sistemi ise şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer alan sermayenin yalnızca genel kurul tarafından esas sözleşmede değişiklik yapılması suretiyle değiştirilebileceği bir sistemdir[43].

2.2.2. Kayıtlı Sermaye

Kayıtlı sermaye sistemi, esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla yönetim kuruluna sermayenin arttırılmasında yetki verilmesini öngören sermaye sistemidir[44]. Bu sistemde şirket sermayesi belirli alt ve üst limitler arasında yönetim kurulu kararı ile değişebilmektedir. Şirketin finansmanı açısından önemli kararlardan biri olan sermaye artırımı kararının yönetim kuruluna bırakılması ticari hayatın ihtiyaçlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır[45]. Esas sermaye sisteminde sermaye artırımı genel kurul kararı ile mümkün

---

[40] **Karahan**, s. 342.; **Üçışık / Çelik**, s. 25.; **Kayar** (2018), s. 400.; **Tekil** (1976), s. 186.; **Kaya / Tatlı,** s. 284.

[41] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 97.

[42] Esas sermaye bilançonun pasifinde yer alırken katılma payları bilançonun aktifinde yer alır. Bkz. **Pulaşlı** (2018a), s. 664.

[43] **Üçışık / Çelik**, s. 27.; **Karahan,** s. 342-343.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 21.

[44] **Karahan,** s. 343.; **Pulaşlı** (2013a), s. 287.; **Pulaşlı** (2018a), s. 666.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 21.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 311.; **Kayar** (2018), s. 401. **Bahtiyar, Mehmet** (1996) Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, 1. Baskı, İstanbul, Beta, s. 34.; **Manavgat, Çağlar** (2009) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun İmtiyazlı Pay Çıkarma Yetkisi ve Sınırları', Haluk Konuralp Anısına Armağan C: III, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 671-683, s. 671.

[45] **Bora, Sevda** (2014) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Yetkileri' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 99, s. 14.

olmaktayken kayıtlı sermaye sisteminde şirket esas sözleşmesine hüküm konulmak suretiyle yönetim kurulu kararı ile sermaye artırımı yapılması olanaklı hale gelmektedir. Bu sistem esas sermaye sisteminde yaşanan sıkıntıları gidermek adına geliştirilmiş alternatif bir sistemdir[46]. Esas sermaye sisteminde sermaye artırımının uzun sürmesi anonim şirketlerin değişen piyasa koşullarına ayak uydurmalarının önündeki engellerden biri olarak değerlendirilmektedir[47]. Esas sermaye sisteminde sermaye artırımı sürecindeki formalitelerin fazlalığı, genel kurulun toplantı ve karar nisaplarındaki zorluklar, genel kurulun hemen toplanamaması ve benzeri nedenlerle sermaye artırım süreci yavaş işlemektedir. Bununla birlikte kayıtlı sermeye sisteminde sermaye artırımı daha basit, hızlı ve kolaydır. Anonim şirketlerde kayıtlı sermaye sistemi ile amaçlanan sermaye ihtiyacının hızlı, esnek, serbest ve kolay bir şekilde sağlanmasıdır[48]. Kayıtlı sermaye sistemi, yönetim kuruluna sermayeyi artırma yetkisi tanınması nedeniyle özellikle çok ortaklı anonim şirketlerde hızlı ve etkin bir şekilde sermaye artırımı yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu çerçevede kayıtlı sermaye sistemi sermaye yapısını esnekleştirme ve gereken hallerde seri halde hisse çıkarılmasını sağlama işlevi görür[49].

Kayıtlı sermaye sistemine tabi yapılanmalarda üç farklı sermaye kavramı vardır. Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi, şirketin kuruluşta ve kayıtlı sermaye sistemine ilk geçişte sahip olması gereken asgari sermayedir. Anonim şirketin kurulup faaliyete geçebilmesi için yeterli ve zorunlu olan sermaye başlangıç

[46] **Güneri,** s. 57.; **Arslan, İbrahim** (1990) 'Kayıtlı Sermayeli Anonim Şirketlerde Sermayenin Artırılması' SÜHFD, C: 3, S: 1, s. 252.

[47] **Serder Yılmaz, Selen** (2013) 'TTK'da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı' ERÜHFD, C: 8, S: 1, s. 201.

[48] **Yavuz, Mustafa** (2014) 'Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Şirketlerde Sermaye Artırım Usulü' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 99, s. 78.; **Helvacı, Mehmet** (1995) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı Usulü ve Bu Sisteme Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Senetlerinin Çıkarılma Zamanı', BATİDER, C: 18, S: 1-2, s. 158.

[49] **Akkale, Rüveyda Gülmisal** (2013) 'Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü' GÜHFD, C: 17, S: 1-2, s. 34.; Kayıtlı sermaye sisteminde şirketin finansman ihtiyacı hızlı ve zamanında karşılanmış olmaktadır. Bkz. **Pulaşlı, Hasan** (2006) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı' BATİDER, C: 23, S: 4, s. 41.

sermayesidir[50]. TTK 332. maddesi gereğince kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş olan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi 100.000,00 TL'den az olamaz. Bununla birlikte kanunda öngörülen en az sermaye tutarının Cumhurbaşkanınca arttırılması mümkündür[51].

Çıkarılmış sermaye, çıkarılmış payların tümünün itibari değerlerinin toplamıdır. Bir başka deyişle çıkarılmış sermaye, sermayenin yönetim kurulu tarafından artırımı sonucu ulaşılan miktardır[52]. Esas sermaye sistemindeki sermaye kavramının kayıtlı sermaye sistemindeki karşılığı çıkarılmış sermayedir. Anonim şirketlerde şirketin faaliyetleri, itibarı ve kredi temini noktasında önem arz eden çıkarılmış sermayedir[53]. Yine pay sahiplerinin haklarının belirlenmesinde önem arz eden çıkarılmış sermayedir[54]. Çıkarılmış sermaye alacaklıların güvencesini oluşturur ve şirketin gerçek durumunu gösterir[55]. Şirketin kuruluşunda ve kayıtlı sermaye sistemine ilk geçişte başlangıç sermayesi ile çıkarılmış sermaye birbirine eşittir. Başlangıç sermayesi ile çıkarılmış sermaye arasındaki fark yönetim kurulu tarafından sermaye artırımına karar verilmesi ile oluşur. Çıkarılmış sermayenin ulaşabileceği en yüksek miktar esas sözleşmede belirtilen kayıtlı sermaye miktarıdır.

Kayıtlı sermaye, esas sözleşme ile yönetim kuruluna verilen yetki tavanını gösteren miktardır. Kayıtlı sermaye ödenmediği gibi ödeneceği de taahhüt edilmez[56]. Dolayısıyla soyut bir rakamı ifade etmektedir[57]. Kayıtlı sermaye miktarının esas sözleşmede gösterilmesi ve tescili zorunludur. Bu zorunluluk sermaye artırımı noktasında yetkileri elinde bulunduran

[50] **Üçışık / Çelik,** s. 29.; **Cenkci, Esra** (2015) Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 32.

[51] 07/07/2018 Tarihli ve 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 192. maddesi ile TTK 332. maddesinde yer alan "Bakanlar Kurulu" ifadesi "Cumhurbaşkanı" olarak değiştirilmiştir.

[52] **Tekinalp** (2015), s. 78.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1556.; **Akkale** s. 33.

[53] **Bahtiyar** (2016), s. 276.

[54] **Kayar** (2018), s. 401

[55] **Bahtiyar** (1996), s. 63.

[56] **Arslan,** s. 252.; **Pulaşlı** (2018a), s. 666.; **Pulaşlı** (2013a), s. 287.; **Helvacı** (1995), s. 158.

[57] **Bahtiyar** (1996), s. 61.; **Pulaşlı** (2018a), s. 666.; **Pulaşlı** (2013a), s. 287.; **Cenkci** (2015), s. 9 **Eminoğlu, Cafer** (Editör) (2019) Ticari İşletme Hukuku Pratik Çalışmaları, 2. Baskı, Ankara, Adalet, s. 189.

yönetim kurulunun hakim pay sahipleri ile anlaşarak anonim şirketin ortaklık yapısını tamamen değiştirmesini engellemeyi amaçlamaktadır[58].

Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in[59] 5/5. maddesi gereğince kayıtlı sermaye, kuruluşta başlangıç sermayesinin, sonradan kayıtlı sermaye sistemine geçilmesi halinde çıkarılmış sermayenin 5 katından fazla olamaz. Halka açık anonim şirketler bakımından ise kayıtlı sermaye tavanı için mevzuatta herhangi bir sınırlama yapılmamıştır. Bununla birlikte halka açık anonim şirketlerde esas sözleşme değişikliklerinde Sermaye Piyasası Kurulu'ndan uygun görüş alınması gerektiğinden Kurul bu aşamada belirlenen kayıtlı sermaye tavanında pay sahiplerinin menfaatlerini gözeterek sınırlama yapabilir[60].

Kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermaye kayıtlı sermaye miktarına eşitlendiğinde yönetim kurulunun sermayeyi artırma yetkisi sona ermektedir. Ancak esas sözleşmede yapılacak değişiklik ile kayıtlı sermaye tavanının değiştirilmesi ve bu suretle yönetim kuruluna sermayeyi artırma yetkisi verilmesi mümkündür.

Kayıtlı sermaye sisteminde esas sermaye sisteminde olduğu gibi sermayenin belirli ve paylara bölünmüş olması, payın ortaklık haklarının kullanılmasında ölçü olması, sermayenin teminat işlevi geçerliliğini korumaktadır[61].

Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna sermaye artırma yetkisi en fazla 5 yıl için verilmektedir (TTK 460/1)[62]. Şirket esas sözleşmesinde yönetim kuruluna sermaye

---

[58] **İpekel, Ferna** (2013) '6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Kayıtlı Sermaye Düzenlemesi ve Bu Düzenlemenin Sermaye Piyasası Hukuku ışığında Değerlendirilmesi' Yaşar Üniversitesi E- Dergisi, C: 8, Özel Sayı, s. 1419.

[59] RG 19/10/2012 /28446.

[60] **Manavgat, Çağlar** (2013) 'Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi' BATİDER, C: 29, S: 1, s. 61.

[61] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 311- 312.; **Manavgat** (2009), s. 671.

[62] Öğretide bir görüşe göre, yönetim kurulunun sermaye artırım yetkisinin süre ile sınırlanmasının nedeni kayıtlı sermaye sisteminin pay sahipleri aleyhine yaratabileceği tehlikelerdir. Örneğin; yeni pay alma hakkının sınırlanması ihtimalinde sermaye artırımının bazı pay sahiplerinin aleyhine sonuçlar doğurmasının kuvvetlenmesi ihtimali, azınlık pay sahipleri ile imtiyazlı pay sahipleri arasında menfaat çatışması (özellikle yönetim kuruluna üye seçme imtiyazına sahip pay sahiplerinin ayı zamanda sermayenin çoğunluğuna da sahip olmaları halinde), imtiyazlı pay sahiplerinin sermayenin çoğunluğuna sahip olmamaları halinde yönetim kurulu ile çoğunluk pay sahipleri arasında menfaat çatışması.; **Kaya, İlknur** (2016) 'İmtiyazlı Pay Kavramı ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde İmtiyazlı Paylar' Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 3, s. 233-234.

artırma yetkisinin daha kısa bir süre için verilmesi de mümkündür. Esas sözleşmede yönetim kuruluna sermaye artırımı yetkisi tanınan süre dolduktan sonra yönetim kurulunun yetkisi donmaktadır. Genel kurul tarafından esas sözleşmede değişiklik yapılıp yönetim kuruluna yeniden yetki verilinceye kadar yönetim kurulu sermaye artırımı yapamamaktadır. Esas sözleşmede belirlenen sürenin dolmasının ardından genel kurul yönetim kuruluna yeniden sermaye artırma yetkisi verebileceği gibi yetki vermeye de bilir.

Esas sermaye sistemindeki esas sermayenin kayıtlı sermaye sistemindeki karşılığının çıkarılmış sermaye olduğu da dikkate alındığında sermaye kaybı noktasında esas alınması gereken çıkarılmış sermayedir. Bu çerçevede çıkarılmış sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı öz kaynaklar ile karşılaştırılarak sermaye kaybı hesaplanacaktır[63].

2.2.3. Sermaye ve Öz Kaynak (Net Malvarlığı) İlişkisi

Anonim şirketlerin sermayesi şirket esas sözleşmesi ile belirlenen sabit bir rakam olup kural olarak değişmez. Öz kaynaklar şirketin malvarlığı değerlerinden borçlarının çıkarılması ile ulaşılan rakamdır[64]. Bu şirket yapılanmalarında şirketin kuruluşunda taahhüt edilen sermayenin tamamı ödenmiş ise sermaye ile öz kaynak değerleri birbirine eşittir[65]. Bununla birlikte şirketin girişmiş olduğu ticari faaliyetlerin sonucunda kar veya zarar elde etmesine göre şirketin öz kaynaklarında değişiklikler söz konusu olabilir. Bir başka deyişle, şirketin faaliyetleri sonucunda kar veya zarar etmesinin sonucu olarak öz kaynak miktarı

[63] **Türk** (1999), s. 24; **Teoman, Ömer** (2001) Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda TTK m.324 Denetimi Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim C: 2, Beta, s. 367-374, s. 367 vd.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1557.

[64] **Sevi,** s. 41.; **Dikmen, Birgül** (2018) 6102 Sayılı TTK Çerçevesinde Sermaye Azaltımı ve Sermaye Kaybı, Vergi Dünyası Dergisi, S: 441, s. 17.

[65] Aydın'a göre de şirketin kuruluş sırasında sermaye ve malvarlığı kuramsal olarak birbirine denk olmakla birlikte şirketin faaliyete başlaması ile birlikte bu denklem farklılaşmaktadır. Bkz. **Aydın, Alihan** (2013) 'SERPK'ya Tabi Olmayan Anonim Ortaklıklarda Sermayeye Eklenebilecek Fonlar Sermayeye Eklenmeksizin Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı Yapılamaması Üzerine Düşünceler' BATİDER, C: 29, S: 4, s. 148. Anonim şirkette sermaye ile malvarlığının birbirine denk olması gerekmediği gibi denk olması şirket bakımından arzu edilen bir durum da değildir. Nitekim şirket gelir sağlama fonksiyonunun doğal sonucu olarak malvarlığının sermaye ve ayrılması zorunlu yedek akçelerden fazla olmasını hedeflemek zorundadır. Bkz. **Kayar** (1997), s. 13-14.

sermaye rakamından daima farklı olacaktır[66]. Şirketin faaliyetleri sonucunda kar etmesi halinde şirketin öz kaynakları sermayesinden fazla olabilir. Bunun tersine, şirketin faaliyetleri sonucunda zarar etmesi halinde şirketin öz kaynakları şirket sermayesinden az olabilir. Görüldüğü üzere şirketin sermayesi sabit iken öz kaynakları dinamik ve değişkendir[67].

Anonim şirketlerde sermaye pay sahiplerinin şirkete ve şirket alacaklılarına karşı sorumluluklarının kapsam ve sınırını gösterir iken malvarlığı şirket tüzel kişiliğinin şirket alacaklılarına karşı sorumluluğunun kapsam ve sınırını gösterir[68].

Şirketin sermayesi ile malvarlığı arasında farklar oluşabilmesi karşısında korunması gerekenin malvarlığı mı yoksa şirketin sermayesi mi olduğunun tespiti gerekmektedir. Öğretide bir görüşe göre, anonim şirketin alacaklılarına karşı malvarlığı ile sınırlı sorumluluğu ilkesinin bir sonucu olarak şirketin bütün malvarlığı korunmalıdır[69]. Diğer bir görüşe göre ise, şirketin alacaklıları için teminat oluşturabilecek miktar pay sahibinin üzerinde tasarruf edemeyeceği şirket sermayesi ve bunun uzantısı olan kanuni yedek akçelerin sermayenin yarısına kadar olan kısmıdır[70].

Kanaatimizce anonim şirketler hukukunda geçerli olan sermayenin korunması ilkesi ile amaçlanan, şirketin malvarlığı ile sorumlu olması ve pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu dikkate alındığında şirketin malvarlığının korunmasıdır. Nitekim alacaklılar bakımından önemli olan şirketin malvarlığıdır. Bununla birlikte şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer verilen sermaye şirket alacaklılarının asgari teminatını oluşturmaktadır. TTK 376 maddesinde yer verilen düzenleme ile de temelde şirket alacaklılarının asgari teminatını

---

[66] **Sevi,** s. 42.; **Arslanlı** (1960a), s. 92.; **Ansay** (1970), s. 32. Şirketin müşteri çevresinin genişlemesi, marka değerinin yükseltilmesi, şirket malvarlığı içerisindeki bazı unsurların değerinin zamanla farklılaşması da sermaye ile malvarlığı arasında fark oluşmasına neden olur. Bkz. **Aydın** (2013), s. 149.

[67] **Can, Mustafa Erdem** (2018) 'Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Kaybının Hukuki Sonuçları' ERÜHFD, C: 13, S: 1, s. 7; **Pulaşlı** (2018b), s. 1556.; **Sevi,** s. 42.; **Kayar** (1997), s. 13.; **Kayar** (2018), s. 400.; **Arslanlı** (1960a), s. 92-93.; **Ansay** (1970), s. 32.

[68] **Kayar** (1997), s. 15.

[69] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 252.; **Sevi,** s. 73-74.; **Kayar** (1997), s. 34.

[70] **Aydın** (2008), s. 23. Benzer şekilde Tekil de korumanın sadece esas sermaye miktarına tekabül eder ölçüde bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. **Tekil** (1976), 84.

oluşturan, şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer verilen sermayenin karşılığı ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının korunması amaçlanmaktadır.

2.3. Kanuni Yedek Akçeler

2.3.1. Genel Olarak Yedek Akçeler

Yedek akçe, şirketin esas sermayesini aşan net malvarlığıdır[71]. Esas sermaye ile birlikte şirketin malvarlığının bir parçasını oluşturur. Şirketin sermayesi sabit bir rakam olarak esas sözleşmede yer alırken yedek akçeler şirket malvarlığının değişken kısmını oluşturur[72]. Yedek akçeler şirketin elde ettiği kardan ayrıldıkları gibi, yedek akçelerin tek kaynağı da şirketin karı değildir. Şirket karının yanı sıra pay bedellerinin itibari değeri aşan ihraç bedelleri (aigo), ıskat kazançları, aktiflerde yer alan malların değer artışları da yedek akçelerin kaynağını oluşturur[73].

Yedek akçeler pay sahiplerinin sorumluluklarının şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olduğu anonim şirketlerde şirketten alacaklı olan üçüncü kişilerin korunması amacıyla düzenlenmiştir[74]. Yedek akçeler beklenmeyen zararların kapatılması, işsizliğin önlenmesi amacıyla da ayrılabilir[75]. Bu yönüyle yedek akçeler zarar olasılığı, beklenmeyen kayıp ve masraflara karşı tedbir işlevi görmektedir[76]. Ayrıca şirketin

---

[71] **Tekil** (1976), s. 601.; **Tekil** (1998), s. 488.; **Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin** (2019b) Ortaklıklar Hukuku II, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 322.; **Eriş** (2017c), s. 2625.; **Türk, Ahmet** (2002) 'Anonim Ortaklıkta Gizli Yedek Akçeler' DEÜHFD, C: 4, S: 4, s. 174; **Altaş, Soner** (2015) 'Anonim Şirketlerde Kanunî ve İhtiyarî Yedek Akçe Ayrımı' Bankacılar Dergisi, S: 93, s. 43.; **Pulaşlı, Hasan** (2018c) Şirketler Hukuku Şerhi C: III, 3. Baskı, Ankara, Adalet, s. 2367.; **Eminoğlu**, s. 115.

[72] **Tekil** (1976), s. 185.; **Karahan,** s. 511.; **Türk** (2002), s. 174.; **Çağırgan Tuncer, Senar / Ulusoy, Yasin** (2017) 'Yedek Akçeler' DEÜHFD, C: 19, Özel Sayı, s. 1975.

[73] **Tekil** (1976), s. 601.; **Tekil** (1998) s. 489; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005)**,** s. 788.; **Karahan,** s. 511.; **Eriş** (2017c), s. 2625.; **Çağırgan Tuncer / Ulusoy**, s. 1974.; **Kayıhan** (2019), s. 270.; **Altaş** (2015), s. 34.

[74] **Kayıhan** (2019), s. 270.; **Kayıhan, Şaban / Çetiner, Ali Emre** (2010) 'Anonim Şirketlerde Yedek Akçeler ve Muhasebeleştirilmesi' ERÜHFD, C: 5, S: 1-2, s. 5.

[75] **Altaş, Soner** (2010) Sermaye Şirketlerinde, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda, Kooperatiflerde Yedek Akçe Ayrımı ve Kullanımı, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 2-3.

[76] **Pulaşlı** (2018c), s. 2368.

sürdürülebilir büyümesinin sağlanmasına, düzenli kar dağıtımına da hizmet ederler[77]. Öğretide *Arslanlı* tarafından yedek akçeler sigorta müessesesine benzetilmekte ve sigorta tazminatında olduğu gibi şirketin zararını karşılamaya hizmet ettiği ifade edilmektedir[78].

Öğretide yedek akçeler ayrılma yöntemleri, ayrılış amaçları, bilançoda yer alış şekillerine göre çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuşlardır. Çalışmamız açısından yalnızca ayrılma yöntemleri açısından yapılan sınıflandırmalar üzerinde durulacaktır. Ayrılma yöntemlerine göre yedek akçeler kanuni yedek akçeler ve ihtiyari yedek akçeler olarak ikiye ayrılırlar. Kanuni yedek akçelerin kaynakları arasında dağıtılmamış karın da bulunduğu göz önüne alındığında kanuni yedek akçeler ile ihtiyari yedek akçelerin ortak özelliğinin her ikisinin de birikmiş dağıtılmamış kar olduğu, farkının ise ise kanuni yedek akçenin kanunda yazılı belirli amaçlar için ayrılmaları ve yalnızca o amaçlar için kullanılabilmeleri olduğu ifade edilmiştir[79].

2.3.2. Kanuni Yedek Akçeler

Kanuni yedek akçeler, ayrılmaları ve kullanım koşulları kanunda hüküm altına alınmış olan yedek akçelerdir. Türk Ticaret TTKun 519 ve 520. maddelerinde hüküm altına alınmışlardır.

TTK'nın kanuni yedek akçelere ilişkin düzenlemeleri emredici niteliktedir. Bu sebeple esas sözleşme veya genel kurul kararı ile kanuni yedek akçelerin kaldırılmaları veya sınırlandırılmaları mümkün değildir[80].

Kanuni yedek akçe ile ilgili kanuni düzenlemelerin bir sonucu olarak yılık karın kanuni yedek akçe olarak ayrılması gereken tutarı kar payı olarak ortaklara dağıtılamaz[81]. Pay

---

[77] **Pulaşlı** (2018c), s. 2368.; **Tekil** (1976), s. 602.

[78] **Arslanlı, Halil** (1961) Anonim Şirketler, C: V-IV, Anonim Şirketlerin Hesapları, İnfisahı ve Tasfiyesi, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 73.

[79] **Karayalçın, Yaşar** (1968) 'Mecburi-Kanuni Yedek Akçeler ve Kullanılması' BATİDER, C: 4, S: 3, s. 408.

[80] **Tekinalp** (1979), s. 277-278.; **Altaş** (2015), s. 34.; **Kayıhan / Çetiner,** s. 8.; **Çevik** (2002), s. 1001.; **Eminoğlu**, s. 115.

[81] **Karayalçın,** s. 410.

sahiplerinin de yedek akçelerin kar olarak dağıtılmasını talep noktasında kazanılmış hakları bulunmamaktadır[82].

Kanuni yedek akçelerin olağan kaynağı yıllık kar olup olağanüstü kaynakları ise ıskat kazancı ve aigodur.

Esas sözleşmeye hüküm konulması suretiyle veya genel kurul kararı ile 519/1. fıkrasında yer verilen sınırlar üzerinde yedek akçe ayrılmasının kararlaştırılması mümkündür. TTK sistematiğinde esas sözleşmeye hüküm konulması suretiyle veya genel kurul kararı ile yedek akçe ayrılması şirketin isteği ile ayırdığı yedek akçe başlığı altında düzenlenmiştir. Öğretide ise esas sözleşmeye hüküm konulması suretiyle veya genel kurul kararı ile yıllık karın yüzde beşinden fazla veya ödenmiş sermayenin yüzde yirmisinden fazla yedek akçe ayrılması halinde fazla ayrılan bu yedek akçelerin kanuni yedek akçelere mi ekleneceği yoksa isteğe bağlı yedek akçeler arasında mı kalacağı hususunda görüş ayrılıkları vardır. Bir görüşe göre esas sözleşme veya genel kurul kararı ile kanuni yedek akçe olarak ayrılması gereken miktarın oranının arttırılması suretiyle oluşturulan yedek akçeler de kanuni yedek akçelerin bir parçası olur ve kanuni yedek akçelerin hükümlerine tabi olur[83]. *Tekinalp'e* göre kanuni tavana ulaşılmasının ardından yedek akçe ayrımına devam edilmesi halinde ayrılan tutarlar şirketin isteği ile ayırdığı yedek akçeler hesabına dahil olacak ve bu tutarlar üzerinde serbestçe tasarruf edilebilecek, kar payı olarak dağıtılabilecektir[84].

---

[82] **Rauch, K.** (1947) Kapitalerhöhung aus Gesellschafthsmitteln, I. Teil, 3. Aufl, s. 159.; **Schwilling, W.** (1957) Die Kapitalerhöhung aus Gesellschafthsmitteln nach Gesellschafth-und Steuerrecht, s. 374.'den naklen **Moroğlu** (2015), s. 213.

[83] **Tekil** (1976), s. 623.; **Moroğlu, Erdoğan** (2015) Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, 3. Baskı, İstanbul, On İki Levha**,** s. 216.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2374.; **Altaş, Soner** (2016a) Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, 7. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 870.; **Altaş** (2010), s. 22-23.; **Altaş, Soner** (2016b) 'Anonim Şirketlerde Yedek Akçeler' Bankacılar Dergisi, S: 96, s. 37.; **Bahtiyar** (1996), s. 131.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005) s. 791.

[84] **Tekinalp** (2015), s. 504.; Yazar eTTK uygulamasına ilişkin eserlerinde aksi yöndeki görüşü savunmuş ve esas sözleşme hükmü veya genel kurul kararı ile kanuni yedek akçenin artırılması suretiyle ihtiyari yedek akçe tesis edilmiş olduğunu ileri sürmenin mümkün olmadığını belirtmiştir. Bkz. **Tekinalp, Ünal** (1979) Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, 2. Bası, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 338 vd. Kanunda öngörülen sınıra ulaşıldıktan sonra şirketin yedek akçe ayırmaya devam etmesi suretiyle elde edilen yedek akçelerin ihtiyari yedek akçe olduğuna ilişkin aynı yönde bkz. **Gürbüz Usluel, Aslı E.** (2016) Anonim Şirketlerde Pay

Karayalçın'a göre kanuni yedek akçeler alacağını şirketin diğer aktiflerinden alamayan şirket alacaklılarını, bilançonun zararla kapatıldığı yıllarda kar dağıtımının mümkün olabilmesi açısından şirket ortaklarını ve işletmenin idamesi ve işsizliğin önlenmesinde kullanılması bakımından şirket memur ve işçilerinin menfaatlerini ilgilendirmektedir[85]. Öğretide kanuni yedek akçeler, genel kanuni yedek akçeler ve kanuni yedek akçeler olarak ikiye ayrılır. Kanuni yedek akçeler TTK 519 ve 520. maddeleri gereğince ayrılan yedek akçelerin tamamını kapsar iken genel kanuni yedek akçeler yalnızca TTK 519. maddesi gereğince ayrılan yedek akçeleri kapsar. Bir diğer deyişle genel kanuni yedek akçeler kanuni yedek akçelerin yalnızca bir kısmını oluşturmaktadır[86].

2.3.2.1. Genel Kanuni Yedek Akçeler

Genel kanuni yedek akçeler TTK'nın 519. maddesinin 1 ve 2. fıkrası gereğince ayrılan kanuni yedek akçelerdir. 1. tertip kanuni yedek akçe, 2. tertip kanuni yedek akçe ve olağan dışı kaynaklardan ayrılan genel kanuni yedek akçe olarak üçe ayrılır.

2.3.2.1.1. Birinci Tertip Kanuni Yedek Akçe

Birinci tertip kanuni yedek akçeler TTK 519/1. fıkrasında hüküm altına alınan yedek akçelerdir. Buna göre birinci tertip kanuni yedek akçeler anonim şirketlerin yıllık karlarının %5'ini ödenmiş esas sermayelerinin %20'sini buluncaya kadar ayırmaları sonucu oluşan yedek akçelerdir. Birinci tertip kanuni yedek akçe ayrılmasının temel şartı şirketin kar elde etmiş olmasıdır. Şirket kar elde edince birinci tertip kanuni yedek akçe ayrılması zorunluluk olarak gündeme gelir. Şirket herhangi bir kar elde etmemişse birinci tertip kanuni yedek akçe ayırma zorunluluğu gündeme gelmeyecektir[87].

Sahibinin Kar Payı Alma Hakkı, 1. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 22.; **Çevik** (2002), s. 1005.

[85] **Karayalçın,** s. 410.

[86] **Altaş, Soner** (2016a) Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, 7. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 867.; **Altaş** (2016b), s. 33.; **Altaş** (2015), s. 36.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019b), s. 332.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2372 vd.; **Tekinalp** (1979), s. 287.; **Eminoğlu**, s. 115.

[87] **Altaş** (2016a), s. 863.; **Altaş** (2015), s. 35.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019b), s. 328.

6762 sayılı eTTK'nın 466. maddesinde birinci tertip kanuni yedek akçenin safi kardan ayrılacağı düzenlenmişti. Bununla birlikte 6102 sayılı TTK'nın 519/1. fıkrasında yedek akçe ayrımında yıllık karın esas alınacağı düzenlenmiştir. Bu çerçevede birinci tertip kanuni yedek akçe ayrımında esas alınması gereken safi kar değil yıllık kar olacaktır. Bu kanuni değişiklik dolayısıyla yedek akçe ayrımında vergi öncesi yıllık kar esas alınacaktır[88] ve bu kardan yalnızca geçmiş yıl zararları düşülebilecektir[89].

Önceki yıllardan aktarılan kar yedek akçe ayrımında esas alınan kara dahil edilmez. Çünkü önceki yıllarda elde edilen kar o yılların hesap dönemi sonunda yedek akçe olarak ayrılmıştır. Öğretide *Tekinalp* önceki yıllardan aktarılan karın daha önce bir kere yedek akçe ayrımına konu teşkil etmesi nedeniyle artık kar niteliğini taşımadığını, yedek akçe niteliğini kazandığını ifade etmiştir[90]. Kaldı ki geçen yıldan aktarılan kar o yılın gelirinin ürünü olan bir kar da değildir[91].

Birinci tertip kanuni yedek akçe ödenmiş sermayenin %20'sini buluncaya kadar ayrılmak zorundadır. Bu yasal tavana ulaşılınca birinci tertip kanuni yedek akçe ayırma zorunluluğu ortadan kalkar. Birinci tertip kanuni yedek akçe çözülüp harcanması nedeniyle tavanın altına düşer veya ödenmiş sermaye miktarı artar ise yeniden kanuni tavana kadar birinci tertip kanuni yedek akçe ayırma zorunluluğu gündeme gelir[92].

2.3.2.1.2. İkinci Tertip Kanuni Yedek Akçe

İkinci tertip kanuni yedek akçeler TTK'nın 519/2-c. fıkrasında hüküm altına alınan yedek akçelerdir. Buna göre ikinci tertip kanuni yedek akçeler, pay sahiplerine %5 oranında kar payı ödendikten sonra kalan kardan pay alacak kişilere dağıtılacak tutarın %10'udur. İkinci tertip kanuni yedek akçe ayrılması için %5 oranında kar payı dağıtımı yapıldıktan

[88] **Eriş** (2017c), s. 2625.

[89] **Tekinalp** (2015), s. 504.; **Moroğlu** (2015), s. 215.; Öğretide kar payının geçmiş dönem zararları ve mali yükümlülükler düşüldükten sonra elde edilen net dönem karından dağıtılmasına rağmen yedek akçe ayrımında yıllık bilançoda tespit edilen karın esas alınması kanun içinde çelişki yarattığı ve iki kar teriminin kullanılması nedeniyle isabetli olmadığı gerekçeleriyle eleştirilmiştir. Bkz. **Gürbüz Usluel,** s. 22.

[90] **Tekinalp** (1979), s. 296.

[91] **Pulaşlı** (2018c), s. 2375.

[92] **Altaş** (2016a), s. 864.; **Altaş** (2010), s. 13.; **Çevik** (2002), s. 1003.; **Altaş** (2015), s. 35.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019b), s. 327.

sonra kalan kardan yapılacak olan dağıtımın yalnızca pay sahiplerine dağıtılması gerekli değildir. İntifa senedi sahipleri, yönetim kurulu üyeleri, anonim şirkette çalışanlar gibi kara katılan herhangi bir kimseye dağıtım yapılması yeterlidir[93].

İkinci tertip kanuni yedek akçe de birinci tertip kanuni yedek akçede olduğu gibi şirketin yıllık karından ayrılmaktadır[94]. Bununla birlikte kanunda birinci tertip kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlendiği halde ikinci tertip kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlenmemiştir[95]. Bunun sonucu olarak ikinci tertip kanuni yedek akçe şartları oluştuğu takdirde ayrılmak zorundadır.

2.3.2.1.3. Olağan Dışı Kaynaklardan Ayrılan Genel Kanuni Yedek Akçeler

Kanunda belirlenen sınır ve tavan tutarına bağlı olmaksızın şirketin bazı faaliyetleri sonucunda genel kanuni yedek akçe hesabına ayrılan yedek akçelerdir. Genel kanuni yedek akçenin olağan dışı kaynaklardan ayrılmasına ilişkin düzenleme TTK'nın 519/2-a,b fıkralarında hüküm altına alınmıştır. Buna göre, 519/1 fıkrasında düzenlenen sınıra ulaşıldıktan sonra elde edilen ıskat kazancı ve ihraç primleri genel kanuni yedek akçeye eklenecek kalemlerdir.

Iskat kazancı, ıskat edilen pay sahibinin ıskat sebebiyle iptal edilen pay senetlerinin bedeli için yapmış olduğu ödemeleri dolayısıyla anonim şirkete gelir kaydedilen tutardan meydana gelir. Iskat sebebiyle iptal edilen pay senetlerinin yeniden basılmasına ilişkin giderler söz konusu kazançtan düşüldükten sonra kalan tutar genel kanuni yedek akçeye eklenir.

---

[93] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005) s. 794.

[94] Öğretide Moroğlu'na göre birinci tertip kanuni yedek akçe ayrımının aksine ikinci tertip kanuni yedek akçe ayrımına esas alınacak kar yalnızca yıllık bilanço karı olmayıp esas sözleşme hükmüne veya genel kurul kararına göre geçen yıldan aktarılan kar veya sermaye azaltılmasından kayıtlara göre doğacak kar da ikinci tertip kanuni yedek akçe ayrımına esas olabilecek kara eklenebilir. Bkz. **Moroğlu** (2015), s. 216.; Benzer şekilde bkz. **Çağırgan Tuncer / Ulusoy**, s.1988.; Tekil ise ikinci tertip kanuni yedek akçe ayrımının dağıtılmasına karar verilmiş kar üzerinden yapıldığını, dağıtılmasına karar verilmiş kar mefhumunun daha geniş kapsamlı olduğunu belirtmiştir. Bkz. **Tekil** (1998), s. 492. Benzer şekilde bkz. **Pulaşlı** (2018c), s. 2376.

[95] **Tekinalp** (2015), s. 505.; **Altaş** (2016a), s. 865.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019b), s. 327. Öğretide Gürbüz Usulel İsviçre öğretisinde savunulan bir görüşten hareketle genel kanuni yedek akçenin esas/çıkarılmış sermayenin yarısını aşması halinde artık ikinci tertip kanuni yedek akçe ayrılmasına gerek olmadığı görüşünün Türk hukukunda da benimsenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. **Gürbüz Usulel,** s. 25-26.

İhraç primi, yeni payların primli olarak çıkarılması halinde primler genel kanuni yedek akçeye eklenir. Ancak payların çıkarılma giderleri, itfa karşılıkları ve hayır amaçlı yapılan ödemelerin düşülmesi gerekir.

2.3.2.2. Genel Kanuni Yedek Akçelerin Kullanımı

Genel kanuni yedek akçenin kullanılması kanunda bazı sınırlamalara tabi tutulmuştur. Buna göre, genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmı ancak kanunda öngörülen durumlarda kullanılabilmektedir[96]. Genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmı özel kabul edilmektedir[97]. Öğretide genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmı bağlı yedek akçe olarak tanımlanmıştır[98]. TTK'ya göre genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmı ancak zararların kapatılması, işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirme veya işsizliğin önüne geçme ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli tedbirlerin alınması için kullanılabilir (TTK 519/3)[99]. Görüldüğü üzere kanun kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan miktarının harcanma yetkisini kısıtlamış ve iki hal ile sınırlandırmıştır[100]. Bununla

[96] Öğretide Karayalçın kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısına ulaşmasından sonra TTK 519/2. (eTTK m. 466/2) maddesi gereğince elde edilen paraların kanuni yedek akçeye eklenmesinin faydası ve manası olmadığını savunmuştur. Bkz. **Karayalçın,** s. 411.

[97] **Arslanlı** (1961), s. 76.

[98] **Altaş, Soner** (2012) 'Eski TTK ve yeni TTK Işığında Anonim ve Limited Şirketlerde Kanuni Yedek Akçe Ayrılması ve Kullanımı' Terazi Hukuk Dergisi, C: 7., S: 69, s. 63.; **Altaş** (2016b), s. 33.; **Çağırgan Tuncer / Ulusoy**, s. 1981.

[99] Öğretide Moroğlu genel kanuni yedek akçenin TTK 519/3. fıkrasına aykırı olarak başka amaçlar için kullanımını öngören genel kurul kararının özü itibariyle kanunun emredici hükmüne aykırı olması nedeniyle batıl olduğunu belirtmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2015), s. 218.; Aydın ise TTK 519/3. fıkrasına aykırı olarak genel kanuni yedek akçelerin tamamının sermayeye dönüştürülmesini konu edinen genel kurul kararının ancak TTK 445. maddesi gereğince kanuna aykırılık gerekçesi ile iptal edilebilir nitelikte görülebileceğini belirtmiştir. Bkz. **Aydın, Alihan** (2014) 'Kanuni Yedek Akçelerin Tamamının İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Kullanılması Mümkün Müdür?' BATİDER, C: 30, S: 2, s. 88.

[100] Öğretide Aydın şirket sermayesinin şirkete yedek akçeye oranla daha bağlı olduğunu, bu sebeple genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmının iç kaynaklardan esas sermaye artırımında kullanılmasının TTK 519/3. fıkrasında hüküm altına alınan emredici düzenlemenin amacı ile uyumlu olduğunu, nitekim genel kanuni yedek akçenin çözülerek sermayeye eklenmesinin şirket açısından

birlikte TTKda kanuni yedek akçenin kullanılması konusunda bir zorunluluk getirilmemiştir. Yalnızca kanuni yedek akçenin harcama yeri ile ilgili bir sınırlama getirilmiştir. Bu sebepledir ki genel kurulda zararların kanuni yedek akçeler ile kapatılmasına karar verilmeyip zararların sonraki yıla aktarılabilmesi mümkündür[101].

Öğretide *Aydın'a* göre her ne kadar Türk hukukunda TTK 519. maddesi hükmü ile zorunlu kanuni yedek akçe sistemi benimsenmiş ise de şirketçe zorunlu olarak ayrılan kanuni yedek akçenin yatırım yeri bakımından mevzuatımızda herhangi bir düzenleme öngörülmediğinden bu konuda serbesti sistemi kabul edilmiştir[102]. Yazara göre şirket kullanım amacı bakımından sınırlanmış olan kanuni yedek akçeleri esas veya çıkarılmış sermayede olduğu gibi istediği yatırımda kullanma imkanına sahiptir.

Genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanılacağı ilk durum zararların kapatılmasıdır. Zararlar şirketin bir hesap dönemi içinde meydana gelip yıl sonunda tespit edilen zararlarıdır[103]. Burada zarardan kast edilen bilanço zararıdır[104] [105]. Yıl içinde meydana gelen zararların genel kanuni yedek akçeler ile kapatılması mümkün değildir[106]. Yıl içinde genel kanuni yedek akçelere başvurularak bilanço zararı niteliğinde olmayan zararların karşılanması yoluna gidilmesi sermayenin korunması ilkesine aykırılık oluşturur[107]. Çünkü münferit zararların yıl içinde genel kanuni yedek akçeler ile kapatılması bir yıllık işletme faaliyeti sonucunun doğru olarak ortaya çıkmasına engel olacak ve pay sahiplerine dağıtılacak karın miktarı artırılacak, yıl içinde ortaya çıkan olumsuz durumlar örtülmüş olacaktır[108].

---

daha güçlü bir bağ kurduğunu ve şirket alacaklılarına daha etkin güvence sağlayacak bir işlem oluşturduğunu savunmuştur. Bkz. **Aydın** (2014), s. 87.

[101] **Tekil** (1976), s.638.

[102] **Aydın** (2014), s. 84.

[103] **Altaş** (2010), s. 149.; **Çevik** (2002), s. 1009.

[104] **Tekinalp** (1979), s. 402.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019b), s. 337.; **Çevik** (2002), s. 1009.

[105] Bilanço zararı şirketin bilançoda görünen pasiflerinin aktiflerinden fazla olması ile oluşan zarardır. Bkz. **Türk** (1999), s. 13.

[106] **Arslanlı** (1961), s. 109-110.

[107] **Tekinalp** (1979), s. 402.

[108] **Tekinalp** (1979), s. 402.

Genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanılacağı ikinci durum işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi devam ettirmeye veya işsizliğin önüne geçmeye ve sonuçlarını hafifletmeye elverişli tedbirlerin alınmasıdır. Öğretide *Arslanlı'ya* göre genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanılacağı bu ikinci durum pay sahiplerinin menfaatlerinden ziyade işçilerin korunmasını amaçlar[109].

Genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşan kısmı ise genel nitelik kazanır[110]. Bu kısım teknik anlamda serbest yedek akçe mahiyetindedir[111]. Serbest yedek akçe mahiyetinde olmasının bir sonucu olarak genel kanuni yedek akçenin esas veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşan kısmı genel kurul tarafından serbestçe kullanılabilir.

2.3.2.3. Şirketin İktisap Ettiği Kendi Payları İçin Ayrılan Kanuni Yedek Akçeler

Genel kanuni yedek akçeler dışında kalan kanuni yedek akçeler TTK'nın 520. maddesinin 1. fıkrası gereğince ayrılan kanuni yedek akçelerdir[112]. TTK belli sınırlar dahilinde anonim şirketin kendi paylarını sürekli veya geçici olarak iktisap etmesine imkan tanımıştır (TTK 379 vd.). İşte anonim şirketin TTK 520/1. fıkrası gereğince kendi paylarını iktisap için iktisap değerleri tutarında ayırdığı yedek akçeler şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayrılan kanuni yedek akçelerdir. Bu surette ayrılan yedek akçeler ancak paylar devredildikleri veya yok edildikleri takdirde çözülüp kullanılabilirler. Paylar devredilmediği veya yok edilmediği sürece bu kanuni yedek akçeler çözülüp kullanılamazlar. Yedek akçeye karşılığı ayrılmamış ise şirket elde ettiği kendi paylarını bir an önce şirket dışına çıkarma konusunda çaba göstermelidir[113].

---

[109] **Arslanlı** (1961), s. 109-111.

[110] **Altaş** (2012), s. 63.; **Altaş** (2016b) s. 34.; **Çağırgan Tuncer / Ulusoy**, s. 1993.

[111] **Karayalçın,** s. 411.; **Tekil** (1976), s.639.; **Altaş** (2016b), s. 34.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2374-2375.

[112] Öğretide Altaş "kanuni yedek akçe" kısmı içinde düzenlendiği için TTK 520/2. fıkrası gereğince yeniden değerleme fonu ile ilgili mevzuat gereğince pasifte yer alan diğer fonların da kanuni yedek akçe olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bkz. **Altaş** (2016a), s. 867.

[113] **Eriş** (2017c), s. 2625.

Tekinalp'e göre şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayırdığı yedek akçelerin ayrımı kanuni olmasına rağmen kanuni yedek akçeye dahil değildirler[114].

2.4. Sermayenin Kaybı

2.4.2. Genel Olarak

TTK'nın 376. maddesinde öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla belli oranlarda eksilme sermaye kaybı olarak nitelendirilmiş ve buna bazı sonuçlar bağlanmıştır. Sermaye kaybının tespitinde şirketin sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının şirketin öz kaynakları karşısındaki durumuna bakılacaktır.

Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi 6102 sayılı TTK'nın 376/2 fıkrası gereğince şirketin sermayesinin 2/3'ünü kaybettiği ve gerekli tedbirleri almadığından bahisle açılan feshin tespiti davasında *"somut olayda davalı şirketin sermayesinin 5.000.000,00 TL olduğu çekişmesiz olup alınan bilirkişi raporları sonucu şirket borcunun bu tutarın çok üzerinde olduğu görülmekte ise de şirket aktiflerinin borçlarından birkaç kat daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda her ne kadar davalı şirket tarafından iç kaynaklardan sermaye artırımı yolu ile aktiflerin şirket sermayesine dahil edilmediği anlaşılmış ise de TTK 376/1-2 fıkralarındaki sermaye kaybı hesabında borçlu olunan tutarların sermayeye dahil olmayan aktiflerle karşılaştırıldıktan sonra esas sermaye tutarı ve kanuni yedek akçeler ile oranlanması gerekmektedir. Aksi takdirde yüksek oranda aktife sahip olan şirketlerin nispeten düşük orandaki esas sermayeyi aşan tutarda borçlarının bulunması halinde değinilen madde koşullarının gerçekleştiğinin kabulü gerekecek bu durum ise karlı ve varlığı yüksek pek çok şirketin fiilen feshedilmesi sonucunu doğuracaktır. Bu durumda davalı şirketin değinilen maddenin her üç fıkrası yönünden sermayesini kaybetmediği ve borca batık olmadığı anlaşıldığından davacı vekilinin istinaf başvurusunun reddi gerekmiştir."* ifadelerine yer vermiş, sermaye kaybının tespitinde şirketin borçlarının aktifleri ile karşılaştırılarak tespit edilen öz kaynakların esas sermaye ve kanuni yedek akçeler ile oranlanması ile esas sermaye ve kanuni yedek akçeler karşısındaki durumuna dikkat edilmesi gerektiğine değinmiştir[115].

---

[114] **Tekinalp** (2015), s. 505.

[115] Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, E: 2019/694, K: 2019/2884, T: 30.12.2019. http://portal.uyap.gov.tr. s.e.t: 28.12.2020. Benzer şekilde öğretide de sermaye kaybı hesaplanırken şirketin

Yukarıda da değinildiği gibi anonim şirketin esas sermayesi esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak belirtilen tutardır. Kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketler bakımından da önemli olan çıkarılmış sermayedir. Sermaye kaybının tespiti hususunda esas alınacak olan da kayıtlı sermaye sistemini benimsememiş anonim şirketlerde esas sermaye, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketlerde ise çıkarılmış sermayedir. Ayrıca önemli olan sermayenin esas sözleşmede yazan itibari değeri olup, ödenip ödenmediğinin bir önemi yoktur[116]. Kaldı ki kanunda yer verilen sermaye kavramını ödenmiş sermaye olarak yorumlamak amaca da aykırı düşecektir[117]. Katılma intifa senedi çıkarılmış olması halinde sermaye kavramına bu senetlerin karşılığı olan katılma sermayesi de dahildir[118].

6762 sayılı eTTK'nın 324. maddesinde sermaye kaybının tespitinde sermayenin esas alınacağı hüküm altına alınmış idi. 6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak sermaye kaybının tespitinde kanuni yedek akçelerin de esas alınacağı hüküm altına alınmıştır. 6102 sayılı TTK'da yer alan düzenleme karşısında şirketin esas veya çıkarılmış sermayesi olduğu gibi korunsa dahi kanuni yedek akçelerin sermayeyi aşması ihtimalinde olduğu gibi sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının kanunda yer alan oranlarda azalması halinde kanunda öngörülen tedbirlerin alınması zorunludur[119]. *Kendigelen'e* göre 6102 sayılı TTK'da kanuni yedek akçelere de yer verilmesinin nedeni sermaye kaybının hesaplanması sırasında kanuni yedek akçelerin zarar kaleminden düşülmesini sağlamak olabilir[120]. Kanuni yedek akçeler çözülerek bilanço zararı azaltılmadığı takdirde şirket TTK 376/2'de yer alan tedbirleri almak zorunda kalacak, hatta sona erme tehdidi ile karşı karşıya

---

aktifleri toplamından borçları çıkarıldıktan sonra tespit edilen öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşısındaki durumuna bakılması gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. **Bozdoğan, Abdulkadir** (2021) Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık, 1. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 18.

[116] **Tekinalp** (2015), s. 284.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1555.; **Türk** (2016), s. 69.; **Kendigelen, Abuzer** (2006) Hukuki Mütalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte) C: II, Ortaklıklar Hukuku, 3. Baskı, İstanbul, Arıkan, s. 55.; **Can,** s. 6.

[117] **Tekinalp, Ünal** (1984) 'Sermayenin Yarısının Karşılıksız Kalması Halinde Yönetim Kurulunun ve Denetçilerin Görevi' İktisat ve Maliye Dergisi, C: 31, S: 7, s. 279-282, s. 280.

[118] **Pulaşlı** (2018b) C: II, s. 1555.; **Türk** (1999a), s. 85.

[119] **Kendigelen, Abuzer** (2016) Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, 3. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 267.

[120] **Kendigelen** (2016), s. 267.; Yazara göre maddenin ifade tarzı söz konusu amaca hizmet etmemekle birlikte soruna farklı bir boyut kazandırmış ve kendi içinde tutarsız bir hal almıştır.

kalabilecektir[121]. Öğretide *Kayar,* sermaye kaybında esas veya çıkarılmış sermayenin yanı sıra kanuni yedek akçelerin de dikkate alınmasını şirketin finansal durumunun bozulması halinde finansal durumdaki bozulmaya daha erken müdahale etmeyi ve tedbir almayı gerektireceğinden olumlu bir değişiklik olarak değerlendirmiştir[122]. Yönetim kurulu TTK 376/1, 376/2 fıkralarında yer alan tedbirler ile daha erken tarihte karşı karşıya kalmak istemiyorsa kanuni yedek akçelerin çözülerek bilanço zararının kapatılması yoluna gitmelidir[123].

TTK'da sermaye kaybının tespiti hususunda esas/çıkarılmış sermaye ile kanuni yedek akçelerin hesaba katılacağı düzenlenmesine rağmen kanuni yedek akçenin kapsamına nelerin dahil olduğu hususunda bir açıklama yapılmamıştır. Gerekçede ise kanuni yedek akçe ile TTK 519. maddesinde düzenlenen kanuni yedek akçelerin kast edildiği belirtilmiştir.

Öğretide bir görüşe göre TTK 520. maddesinde düzenlenen şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayırdığı yedek akçeler de üzerinde serbestçe tasarruf edilemeyen, kâr payı olarak dağıtılamayan kanuni yedek akçe olmaları nedeniyle gerekçenin aksine TTK 376/1 ve 2. fıkraları anlamında kanuni yedek akçelere dahil edilmesi gerekir[124]. Diğer bir görüşe göre ise TTK 520. maddesi gereğince ayrılan kanuni yedek akçelerin tahsis amaçları zararların kapatılması olmayıp bu yedek akçelerin çözülme koşulları kanunda özel olarak düzenlenmesi nedeniyle bunların TTK 376/1 ve 2. fıkraları anlamında kanuni yedek akçelere dahil edilmesi mümkün değildir[125]. *Türk'e* göre ise TTK 520/2. fıkrası gereğince ayrılması

---

[121] **Türk** (2016), s. 75.

[122] **Kayar** (2012), s. 646.; Ayoğlu ise kaybın tespitinde kanuni yedek akçelerinde hesaba katılmasının sağlıklı ve adil sonuçlar vermediğini ifade etmiştir. Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı üçte iki oranında kaybedilmesine rağmen şirket gerçekte sermayesini koruyor olabilir. Dolayısıyla sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının esas alınması şirketin finansal yapısını olduğundan daha kötü gösteren ve şirket aleyhine sonuç doğuran bir durumdur. Bkz. **Ayoğlu, Tolga** (2017) 'TTK M. 376 F. 1 ve 2 Hükümlerine İlişkin Düşünceler' Legal Hukuk Dergisi, C: 15, S: 172, s. 1595 vd.

[123] **Türk** (2016), s.75.

[124] **Gültek, Miray** (2018) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık ile Sermayesini Kaybeden veya Borca Batık Şirketlerin Birleşmeye Katılması' (Yüksek Lisans), Ankara Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 104.; **Pulaşlı** (2013a), s. 466.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1561.; **Tekinalp** (2015), s. 284.; **Can,** s. 7.; **Eminoğlu,** s. 278.

[125] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 574.; **Altaş, Soner** (2014b) 'Anonim Şirketlerde Eş Zamanlı Sermaye Azaltımı ve Artırımı' Mali Çözüm Dergisi, S: 124, s. 226.; **Altaş, Soner** (2017) Anonim Şirkette Kaybedilen Sermaye Hangi Yöntemlerle Tamamlanabilir?, LMHD, C: 13, S: 145, s. 25.; **Altaş, Soner** (2019) Sermayesini

zorunlu olan yeniden değerleme fonu da üzerinde serbestçe tasarruf edilemeyen kanuni yedek akçelerden olduğundan TTK 376/1 ve 2. fıkraları anlamında kanuni yedek akçelere dahildirler[126].

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de[127] ise kanuni yedek akçe kavramından TTK'nın 519. maddesinde düzenlenen yedek akçelerin anlaşılması gerektiği belirtilmiştir (m. 4/1-d).

Doktrindeki görüşler, Türk Ticaret Kanunu'nun gerekçesi ve tebliğde yer verilen düzenleme karşısında TTK 376/1 ve 2. fıkraları anlamında sermaye kaybının belirlenmesinde esas/çıkarılmış sermayenin yanı sıra TTK 519. maddesinde hüküm altına alınan kanuni yedek akçelerin esas alınması gerektiği kanaatine varılmıştır. Bu çerçevede sermaye kaybının tespiti noktasında yukarıda açıklaması yapılan birinci tertip kanuni yedek akçe, ikinci tertip kanuni yedek akçe ve olağan dışı kaynaklardan ayrılan (ıskat kazancı ve emisyon primi) yedek akçeler hesap edilecektir.

Tebliğin geçici 1. maddesinde 01.01.2023 tarihine kadar sermaye kaybına ilişkin yapılan hesaplamalarda henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede anonim şirketin 01.01.2023 tarihine kadar yapılacak olan sermaye kaybı hesaplamalarında bahsi geçen kur farklarını dikkate almaması imkan dahilindedir. Öğretide *Özkorkut,* Tebliğ'de yer alan bu hükmün finansal tabloların gerçeği yansıtmamasına neden olacağı ve dürüst resim ilkesine aykırı olması sonucunu doğuracağını ifade etmiştir[128]. *Tufan* ise, Tebliğ hükmünün sadece sermaye kaybı hesaplamasında bahsedilen kur zararlarının dikkate alınmayabileceğini belirttiğini, söz konusu zararların finansal tablolara yansıtılmasına ilişkin bir belirleme yapmadığını, her hâlükârda bu zararların finansal tablolara usulüne uygun

---

Kaybeden Limited Şirket İçin İki Seçimlik Çözüm Yolu, LMHD, C: 15, S: 176, s. 1702.; **Altaş, Soner** (2014c) Limited Şirketlerde Sermaye Azaltımı ve Artırımı Aynı Anda Yapılabilir mi?, LMHD, C: 10, S: 117, s.24.; **Kayar** (2012), s. 646.

[126] **Türk** (2016), s. 71.; Pulaşlı ise kanunda açıkça sermayeden söz edilmesi karşısında yeniden değerlendirme değer artış fonunun buna dahil olmadığını savunmuştur. Bkz. **Pulaşlı** (2013a), s. 467.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1561.

[127] Resmî Gazete, T: 15.09.2018, S: 30536.

[128] **Özkorkut, Korkut** (2019) "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ Hakkında Düşünceler", Prof. Dr. Sabih Arkan'a Armağan, İstanbul, On İki Levha, s. 989.

şekilde yansıtılması gerektiğini ifade etmiştir[129]. Yazara göre aksi durum gerçeği yansıtmayan bilançolar nedeniyle yönetim kurulunun ve varsa bağımsız denetçinin sorumluluğunu doğuracaktır[130].

Kanaatimizce de Tebliğin geçici 1. maddesi çerçevesinde sermaye kaybı hesaplamasında bahsedilen kur zararlarının dikkate alınmaması yolu tercih edilmiş ise bu durumun finansal tablolara usulüne uygun şekilde yansıtılması gerekmektedir. Finansal tablolara yansıtılmaması durumunda finansal tabloların dürüst resim ilkesine aykırı olması, gerçeği yansıtmaması gündeme gelir ki bu da gerçeği yansıtmayan finansal tablolar nedeniyle ilgililerin sorumluluğunu doğurur.

TTK 376. maddesinde öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla belli oranlarda kaybına sonuç bağlanmıştır. Bu çerçevede TTK 376. maddesinde öngörülen prosedürün işletilmesi açısından önem arz eden öz kaynaklarda zararlar nedeniyle oluşan kaybın en az sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısına ulaştığı durumlardır. Öz kaynaklarda meydana gelen sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısına ulaşmayan kayıplarda kanun tedbir alınmasını gerekli görmemiştir. Yarıya ulaşmayan kayıplarda şirketin bu kaybın üstesinden geleceği düşünülmüştür[131].

2.4.3. Öz Kaynakların Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısı Oranında Kaybı

TTK'nın 376/1. fıkrasında öz kaynaklarda meydana gelen sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kayba hukuki sonuç bağlanmıştır. TTK'nın sonuca bağladığı kayıp oranı en az sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısıdır. TTK sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının altındaki sermaye kayıplarını tedbir alınması gereken bir oran olarak kabul etmemiştir[132]. Bununla birlikte sermaye ve kanuni

[129] **Tufan, Ayşe Şebnem** (2019) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Kavramları ile Sermayesini Kaybetmiş veya Borca Batık Anonim Şirketlerin Birleşmeye Katılması' (Yüksek Lisans), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 22.

[130] **Tufan,** s. 22.

[131] **Kayar** (1997), s. 110. Yazara göre kanunda öngörülen oranlara ulaşmayan zarar tedbir almayı gerektirmez ise de bilançoda zarar görünen her durumda şirketin finansal durumunda az ya da çok bozulma var demektir. Bkz. **Kayar** (1997), s. 113.

[132] **Gültek,** s. 110.; Kural bu olmakla birlikte şirket esas sözleşmesi ile öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısından daha az oranda kayıplarında da yönetim kurulunun TTK 376/1'de öngörülen

yedek akçeler toplamının yarısına ulaşmayan sermaye kayıplarında da şirketin finansal durumunda biz bozulma olduğu aşikardır. Kanunda yarı oranına ulaşmayan sermaye kayıplarında yönetim kuruluna genel kurula kaybı bildirme görevi yüklenmemiş ise de yönetim kurulu tedbirli yöneticinin özenini göstererek şirketin finansal durumuna en uygun tedbirlerin uygulanmasını sağlayabilir[133]. TTK 376/1. fıkrasının uygulanabilmesi için öz kaynaklarda meydana gelen kaybın oranının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ile üçte ikisi arasında bir oran olması gerekmektedir[134].

TTK'da sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zararlar sebebi ile karşılıksız kalmasından bahsedilmiştir. Zarar son yıllık bilanço ile veya yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan ara bilanço ile tespit edilen zarardır. Zararın mutlaka cereyan eden iş yılına ait olması gerekmez. Önceki yıllardan aktarılarak bilançoya yansıyan zararlar da hesaba katılır.

TTK'nın gerekçesinde TTK 376/1 fıkrasının uygulanabilmesi için zararın kanuni yedek akçeler dışındaki serbest yedek akçelerle kapatılamamış olması ve artan zararın sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısını aşması gerektiği belirtilmiştir[135].

Öğretide ise, gerçek zarar gerçek olmayan zarar ayrımı yapılmıştır. Buna göre bilançoda görünen zarar tasarruf edilebilir yedek akçeler ile kapatılabiliyorsa gerçek olmayan zarar söz konusudur[136]. Bilançoda görünen zarar serbestçe tasarruf edilebilen yedek

---

prosedürü işleteceği hüküm altına alınabilir. Bununla birlikte şirket esas sözleşmesinde yarıdan daha fazla kayıplarda TTK 376/1'de öngörülen prosedürün işletileceği kararlaştırılamaz. Bkz. **Kayar** (1997), s. 58-59.; **Kayar** (2012), s. 649.; **Türk** (2016), s. 82.; **Pulaşlı** (2013a), s. 467.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1562.

[133] **Cenkci** (2015), s. 105.; Yazara göre bu çerçevede kayıtlı sermaye sistemine tabi şirketlerde yetkisi sınırlarında kalmak şartı ile yönetim kurulu tarafından sermayenin artırılması tedbirine başvurulması da mümkündür. Öğretide yarıya ulaşmayan kayıplarda gereken tedbirlerin alınmamasının TTK 369 maddesi gereğince tedbirli bir yöneticinin özen yükümlülüğüne aykırı davranması nedeniyle sorumluluğunu doğurabileceği ifade edilmiştir. Bkz. **Kayar** (2012), s. 649.; **Türk** (2016), s. 82.

[134] **Kayar** (2012), s. 647.; **Ayoğlu**, s. 1585.; Altaş'a göre kanunda yarı oranında kayıp için "yarısının veya daha fazlasının", üçte iki oranında kayıp için "üçte ikisinin veya daha fazlasının" ya da bu ifadelere alternatif olarak "en az yarısının" veya "en az üçte ikisinin" ifadelerinin kullanılması daha yerinde olurdu. Bkz. **Altaş** (2019), s. 1703.; **Altaş** (2017), s. 25.

[135] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 174.

[136] **Tekinalp** (1984), s.280.; **Sayhan** (2016), s. 58.; **Kendigelen** (2006), s. 55.

akçeler ile kapatılamıyorsa gerçek zarar söz konusudur[137]. Bilançoda görünen zararı serbest yedek akçeleri dikkate almadan TTK 376/1 ve 376/2 hükümleri bakımından esas almanın sermaye kaybı kavramı ile bağdaşmadığı savunulmuştur[138]. Bu yazarlara göre kanuni yedek akçeye dahi başvurulmadan azaltılabilecek veya kapatılabilecek zarar sermaye kaybı oluşturmaz[139]. Bu çerçevede şirketin sadece belli bir dönemde uğradığı zarar TTK 376. maddesinin uygulanması bakımından yeterli değildir[140].Öğretideki diğer bir görüşe göre ise sermaye kaybının tespitinde sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı ile öz kaynaklar karşılaştırılacağından serbest yedek akçelerin ve dağıtılmamış karın bilanço zararından düşülmesinin hiçbir önemi yoktur[141].

Yukarıda da değinildiği üzere yedek akçeler şirket malvarlığının bir parçasını oluşturmaktadır. Yedek akçelerin beklenmeyen masraf ve zararlara karşı tedbir işlevi görmesi, şirketin sürdürülebilir büyümesini sağlaması hususları dikkate alındığında kanaatimizce de sermaye kaybından söz edilebilmesi için kaybın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile kapatılamıyor olması gerekir. Aksinin kabulü borçlarına oranla yüksek miktarda aktife sahip olan şirket bakımından TTK 376. maddesinin uygulanmasını gündeme getirecektir[142].

---

[137] **Tekinalp,** (1984), s.280.; **Sayhan,** (2016), s. 58. Aydın'a göre de şirketin zarara uğraması halinde başvurulabilecek ilk kaynak şirketin kanun gereğince veya ihtiyari olarak ayırdığı yedek akçeler olup zararın giderilmesi adına bu kaynakların bulunmaması halinde sermaye kaybı gündeme gelir ve şirketin TTK 376. maddeye uygun bir tavır takınması gerekir. Bkz. **Aydın** (2013), s. 154.

[138] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 577-578.

[139] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 578.

[140] **Kendigelen** (2006), s. 55.

[141] **Türk** (2016), s. 75. Kayar'a göre ise bilançoda görünen zararın yeniden değerlendirme değer artış fonu veya serbest yedek akçeler ile kapatılabilmesi sebebiyle esas sermayede eksiklik meydana gelmemesi şirketin finansal durumunda bozulma olmadığını göstermez. Bkz. **Kayar** (1999), s. 310.; **Kayar** (1997), s. 114. Yazarın da belirttiği gibi bilançoda görünen zararın yeniden değerlendirme değer artış fonu veya yedek akçeler ile kapatılabilmesi halinde şirketin sermayesinde azalma söz konusudur. Ancak kanaatimizce bu azalma TTK 376. maddesinde öngörülen prosedürün uygulanmasını gerektirir nitelikte değildir.

[142] Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, E: 2019/694, K: 2019/2884 T: 30.12.2019. Söz konusu karar için bkz. Birinci Bölüm "2.4. Sermayenin Kaybı" başlığı.

2.4.4. Öz Kaynakların Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisi Oranında Kaybı

TTK'nın 376/2. fıkrasında öz kaynaklarda meydana gelen sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kayba hukuki sonuç bağlanmıştır. Öz kaynaklarda meydana gelen sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin altında kalan kayıplar bakımından TTK 376/2 hükmü uygulama alanı bulmaz. Bu çerçevede TTK 376/2. fıkrasının uygulanabilmesi için kayıp oranının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi olması gerekmektedir. Kayıp oranının üçte iki olduğu durumlarda öz kaynaklar sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte birine düşerken kayıp oranının üçte ikiden fazla olduğu durumlarda öz kaynaklardaki azalma daha fazla olmaktadır[143]. TTK 376/2 fıkrası üçte ikiden tamamına kadar olan kayıplarda uygulama alanı bulacaktır[144].

TTK'da sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zararlar sebebi ile karşılıksız kalmasından bahsedilmiştir. Kanunda yer verilen düzenleme çerçevesinde zarar son yıllık bilanço ile veya yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan ara bilanço ile tespit edilen zarardır. Zararın mutlaka cereyan eden iş yılına ait olması gerekmez. Önceki yıllardan aktarılarak bilançoya yansıyan zararlar da hesaba katılır.

Daha önce de belirtildiği üzere TTK 376/2 fıkrası anlamında kayıptan söz edilebilmesi için kaybın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile kapatılamıyor olması gerekir.

2.5. Sermaye Kaybı Kavramının Benzer Kavramlar ile İlişkisi

2.5.1. Bilanço Zararı ve Zarar Bilançosu Kavramları

Bilançoda yer alan, şirketin pasiflerinin aktiflerini aşan kısmına bilanço zararı denir[145]. Zarar gösteren bilanço ise zarar bilançosu olarak adlandırılır[146]. Zarar bilançosu açısından bilançonun değerleme ilkesinin herhangi bir önemi bulunmadığından yıllık bilanço,

---

[143] **Kayar** (1997), s. 194.; **Can** (2018), s. 5.

[144] **Kayar** (2012), s. 651.; **Turan, Gökçen** (2020) 'Ticaret Bakanlığı'nın TTK 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilmesine İmkan Tanıyan Hükümleri Üzerine Düşünceler' TFM, C: 6, S: 1, s. 144.

[145] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005) s. 697.; **Türk** (1999a), s. 13.; **Sayhan** (2016), s. 58.

[146] **Türk** (1999a), s. 13.; **Sayhan** (2016), s. 58.; **Akbulak, Yavuz** (2015) Anonim Şirketlerde Borca Batıklık, LMHD, C: 11, S: 130, s. 37. Zarar bilançosunun tespitinde bilançonun aktif tarafı ile pasif tarafında yer alan tüm değerler karşılaştırılır. Bkz. **Akbulak,** s. 37.

aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço veya tasfiye bilançosunun zarar bilançosu özelliği göstermesi mümkündür[147].

Öğretide, eğer bilançoda görünen zarar serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilemiyor ise gerçek zarardan söz edilirken, bilançoda görünen zarar serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilebiliyorsa gerçek olmayan zarardan söz edilmiştir[148]. Gerçek zarar gösteren bilanço da gerçek zarar bilançosu, gerçek olmayan zarar gösteren bilanço ise gerçek olmayan zarar bilançosu olarak tanımlanmıştır[149]. *Türk'e* göre ise zararın bilançoda gösterilmeme imkanı bulunmasından bahisle gerçek olmayan zarar bilançosu ifadesini kullanmak doğru değildir[150]. Yazara göre en doğrusu zarar gösteren bilançonun zarar bilançosu olarak tanımlanması, bilançoda yer alan zarar serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilememesi sebebiyle ayrıca sermaye kaybına neden olmuşsa söz konusu bilançonun sermaye kaybı bilançosu olarak tanımlanmasıdır[151].

2.5.2. İş Yılı Zararı Kavramı

İş yılı zararı, şirketin öz kaynaklarının bir önceki bilanço ile yapılan karşılaştırılmasında söz konusu öz kaynakların bir önceki iş yılına oranla azalması olarak tanımlanmıştır[152].

Şirket iş yılını zarar ile kapatmasına rağmen yedek akçelerin çözülmesi veya önceki yıllardan aktarılan kar sebebiyle bilançoda zarar görünmeyebileceği gibi zararın olduğundan daha az görünmesi de mümkün olduğu gibi önceki yıllardan aktarılan zarar sebebiyle bilançoda daha yüksek miktarda zarar görünmesi de mümkündür[153]. Benzer şekilde iş yılı kar ile kapatılmasına rağmen önceki yıllardan aktarılan zarar sebebiyle bilançoda zarar

[147] **Türk** (1999a), s. 13.; Akbulak'a göre ise zarar bilançosunun tespiti kural olarak yıllık bilanço üzerinden yapılır. Dolayısıyla işletmenin devamı esası belirleyici olur. Bkz. **Akbulak,** s. 37.

[148] **Arslanlı, Halil** (1960b) Anonim Şirketler, C: II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul, Fakülteler Matbaası, s. 84.; **Tekinalp** (1979), s. 298.; **Tekinalp** (1984), s. 280.

[149] **Arslanlı** (1960b), s. 84.; **Tekinalp** (1979), s. 298.; **Tekinalp** (1984), s. 280.; Tekinalp gerçek zarar içeren bilançoyu zarar bilançosu (kırmızı bilanço) olarak adlandırmıştır. Bkz. **Tekinalp** (1984), s. 280.

[150] **Türk** (1999a), s. 15.

[151] **Türk** (1999a), s. 15.

[152] **Türk** (1999a), s. 12.

[153] **Türk** (1999a), s. 12.

görünmesi de mümkündür[154]. Bu da göstermektedir ki iş yılı zararı ile bilanço zararı kavramları birbiri ile ilişkili olmalarına rağmen birbirinden farklı kavramlardır.

2.5.3. Sermaye Kaybı Kavramı ile İlişkileri

İş yılı zararı ve bilanço zararı kavramları sermaye kaybı kavramı ile ilgili kavramlar olmakla birlikte bu kavramlar birebir sermaye kaybı kavramını karşılamamaktadırlar. Bilançoda görünen her zarar sermaye kaybı anlamına gelmez[155]. *Türk'e* göre bilanço zararı kavramının sermaye kaybı kavramından daha geniş bir kavram olduğu söylenebilir[156]. Öz kaynaklar sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının altına düştüğü takdirde, yani sermaye kaybı halinde, bilançoda mutlaka bir zarar kalemi var demektir[157]. Diğer bir deyişle sermaye kaybı zarar bilançosunun vasıflı halidir[158].

3. SERMAYE KAYBININ TESPİTİ USULÜ

3.1. Genel Olarak

Sermaye kaybının bilanço ile tespit edilmesi esastır. Nitekim sermayenin korunup korunmadığı hususu bilançodan anlaşılabilmektedir[159]. Güncel bir bilanço, bir önceki bilanço ile karşılaştırıldığında şirketin malvarlığında meydana gelen artma ve azalmalar ile birlikte şirketin malvarlığının son halini gösterir[160]. Bilanço gerçekte envanterin bir özeti olmakla birlikte şirket hesaplarının düzgün ve dürüst muhasebe ilkelerine uygun biçimde dengelenmesi de bilançonun yöneldiği asıl amaçtır[161].

---

[154] **Türk** (1999a), s. 12.

[155] **Sayhan** (2016), s. 58.; **Türk** (1999a), s. 14.

[156] **Türk, Ahmet** (1999b) 'Anonim Ortaklıkta Mali Durumun İyileştirilmesi' G.Ü.İ.İ.B.F Dergisi, S: 1, s. 107. Öğretide Sayhan ise bilanço zararı ve zarar bilançosu kavramlarının sermaye kaybı ile de ilgili kavramlar olmakla birlikte sermaye kaybı kavramının daha geniş bir mali durumu ifade ettiğini belirtmiştir. Bkz. **Sayhan** (2016), s. 58.

[157] **Türk** (1999b), s. 107.

[158] **Akbulak,** s. 37.

[159] **Sayhan** (2016), s. 57.; **Kayar** (1997), s. 7-8.

[160] **Türk** (1999a), s. 12.

[161] **Tekil** (1998), s. 481.

TTK 376/1 ve 2. fıkralarında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ve üçte ikisi oranında kaybının son yıllık bilançodan anlaşılacağı düzenlenmiştir (TTK 376/1-2). Bu çerçevede hazırlanan son yıllık bilançodan şirketin öz kaynaklarının esas/çıkarılmış sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı veya üçte ikisinin altına düştüğünün anlaşılması halinde yönetim kurulunun kanunda öngörülen tedbirlerin alınması hususunda harekete geçmesi gerekecektir.

6762 sayılı eTTK'da sermayenin yarısının kaybının son yıllık bilançodan anlaşılacağı hüküm altına alınmış iken sermayenin üçte ikisinin kaybının aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan tespit edileceği düzenlenmiş idi.

6102 sayılı TTK'nın 376. maddesinin gerekçesinde üçte iki kaybın belirleneceği bilanço ile ilgili yapılan değişiklik hakkında herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Öğretide yer alan bir görüşte ara bilanço genel kurulun onayına sunulmadığı, bu sebeple ara bilançonun sermaye kaybının hesaplanmasında esas alınması halinde yönetim kurulunun gereksiz yere 376. maddede düzenlenen süreçleri izlemesinin gerekeceği, son yıllık bilançonun ise genel kurulun onayına sunulduğu, ayrıca 376. maddede düzenlenen tedbirler ile ilgili karar verme yetkisinin genel kurulda olması dikkate alındığında sermaye kaybının tespitinde son yıllık bilançonun esas alınmasının sistem içinde tutarlılık arz edeceği belirtilmiştir[162]. Aynı yazarlar son yıllık bilançonun esas alınması nedeniyle şirket faaliyetlerinin sonucu olarak yılın belli dönemlerinde zarar edebilen veya zarar miktarı daha yüksek olan şirketlerde genel kurulun gereksiz yere toplantıya çağrılmasının önlenmiş olacağını belirtmiştir[163]. *Türk'e* göre üçte iki kaybın hesaplanmasında yıllık bilançonun esas alınması ile kaybın tespit edildiği bilanço ile alınacak iyileştirici tedbirlere esas oluşturan bilançonun aynı olması sağlanmış ve buradaki çelişki giderilmiştir[164]. *Kayar'a* göre gerçek

[162] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 575-576.; Yıllık bilançonun esas alınmasının kanun koyucunun bilinçli bir tercihi olduğu yönünde bkz. **Ayoğlu,** s. 1587.; Yıllık bilançonun esas alınması ile 6762 sayılı eTTK'nın bilanço hukukuna uymayan hükümlerinin düzeltildiğine ilişkin bkz. **Pulaşlı** (2018b), s. 1555.

[163] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 576.

[164] **Türk** (2016), s. 101. Yazar 6762 sayılı kanun döneminde, kanun koyucunun üçte iki oranında kayıp halinde yalnızca şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacını gütmediğini, kanunda bu derecedeki kayıp halinde alacaklıları korumaya yönelik tedbirler de öngörülmesi nedeniyle esas alınması gerekenin aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço olması gerektiğini, aksinin kabulü halinde şirketin gereksiz yere infisah yaptırımı ile karşı karşıya kalacağını savunmuş idi. Bkz. **Türk** (1999a), s. 156.

anlamda sermaye kayıplarını tespit etmesi bakımından aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar amaca daha uygundur[165]. *Aydın* ise, sonuç açıklama bilançosu niteliğindeki yıllık bilançoya göre şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında yitirildiği sonucu çıksa dahi malvarlığı tespit bilançosu düzenlenmesi halinde gerçekte sermayenin yitirilmediği sonucunun çıkmasının mümkün olduğunu, TTK 376/2. fıkrasında son yıllık bilançodan bahsedilmesinin isabetsiz olduğunu belirtmiştir[166]. Yazar, öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybının malvarlığı tespit bilançosundan saptanmış olması halinde ise genel kurulun kanunda öngörülen sermayenin tamamlanması veya indirilmesine ilişkin kararları alması halinde bu işlemler için yine yıllık bilançonun esas alınacağını, bu durumun da diğer bir soruna neden olacağını belirtmiştir[167].

TTK'da yapılan değişiklik ve doktrindeki görüşler dikkate alındığında çalışmada öncelikle TTK 376. maddesinde yer verilen yıllık bilanço, aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre hazırlanan bilanço ve işletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançolar hakkında açıklama yapılacak, ardından olması gereken hukuk bakımından sermaye kaybının tespitinde esas alınması gereken bilanço ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

3.2. Yıllık Bilanço

Yıllık bilanço tacirlerin her faaliyet dönemi sonunda düzenledikleri varlık ve borçlarının tutarlarının ilişkisini gösteren finansal tablolardır (TTK 68/1). Yıllık bilançolar Türkiye Muhasebe Standartlarına göre düzenlenmeli, açık ve anlaşılır olmalıdır (TTK 69). Anonim şirketlerde de yönetim kurulu TTK m. 514 gereğince geçmiş hesap dönemine ait bilançosunu ve finansal tablolarını bilanço gününü izleyen üç ay içinde hazırlayıp genel kurula sunmak zorundadır. Dürüst resim ilkesinin gereği olarak şirketin malvarlığı, borç ve yükümlülükleri, öz kaynakları ve faaliyet sonuçları tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir,

[165] **Kayar** (1997), s. 127.

[166] **Aydın, Alihan** (2012) 'Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlemesine Eleştirel Bir Bakış' İÜHFM, C: LXX, S: 2, s. 105.

[167] **Aydın** (2012), s. 105. Yazar sonuç olarak ortaya çıkan bu uyumsuzluğu gidermenin yolunun gerçekte belki de sermayesini dahi yitirmemiş bir şirketi fesih sonucu ile karşı karşıya bırakmak olmadığını, üçte iki kayba ilişkin yersiz düzenlemenin kanundan çıkarılması olduğunu ifade etmiştir. Bkz. **Aydın** (2012), s. 105.

ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde bilançoda yer almalıdır (TTK 515).

Yıllık bilanço ile amaçlanan şirketin faaliyet dönemi içerisindeki başarı oranını ortaya koymaktır[168]. Şirketin aktif ve pasiflerinin karşılaştırması yıllık bilançoda söz konusu olmaz[169]. Yıllık bilançoda malvarlığının gerçek değeriyle eksizsiz şekilde belirlenmesi hedeflenmemektedir. Amaç, iş yılı içinde elde edilen karın ve uğranılan zararın diğer değer artışlarından veya eksilmelerinden bağımsız olarak ortaya konulmasıdır[170]. Bu özelliği sebebiyle yıllık bilanço bir sonuç açıklama bilançosu niteliğindedir[171].

Yıllık bilançonun değerleme ilkelerinin uygulanmasında esas olan şirketin faaliyetlerine devam edeceği varsayımıdır[172]. Yıllık bilanço faaliyetlerine devam eden ve yaşama yeteneğine sahip bir şirket hakkında düzenlenir. Bu özelliği de dikkate alındığında yıllık bilançonun dinamik bilanço teorisine göre hazırlandığı söylenebilir[173]. Dinamik bilanço teorisinin temel amacı gerçek karın tespitidir[174]. Öğretide *Tekinalp* gerçek karı tespit etme amacı ile hazırlanan bilançonun diğerine göre daha gerçekçi ve doğru bir bilanço olduğunu savunmuştur[175].

---

[168] **Türk** (1999a) s. 118.; **Kayar** (1997), s. 8.; **Öztek, Selçuk** (2005) 'İflasın Ertelenmesi' Bankacılar Dergisi, S: 53, s. 38.; **Sayhan, İsmet** (2005) 'Anonim Şirketlerde Aktiflerin Pasifleri Karşılayamamasının Sonucu Olarak İflas ve İflasın Ertelenmesi' BATİDER, C: 13, S: 1, s. 82. Bu çerçevede şirketin bir yıllık faaliyetinin sonucunu ve varsa karını gösterir. Bkz. **Altaş** (2011), s. 3963.

[169] **Altaş** (2011), s. 3963. Bununla birlikte şirketin finansal durumunun belli ölçüde tespiti yıllık bilançonun şirketin bir yıllık faaliyetinin sonucunu ortaya koyma amacının kendiliğinden ortaya çıkan bir sonucudur. Bkz. **Kayar** (1997), s. 8.

[170] **Tekinalp** (1979), s. 67,68,83.

[171] **Türk** (1999a) s. 118.; **Öztek** (2005), s. 38.; **Tekinalp** (1979), s. 78.; **Yılmaz, Berna Burcu** (2009a) İflasın Tespiti ve Ertelenmesi Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ve İyileştirilmesi, Türmob Yayınları, s. 48. **Altaş** (2011), s. 3963.

[172] **Türk** (1999a) s. 120.; **Yılmaz, Berna Burcu** (2009b) 'Muhasebe Tekniği Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ile Yıllık Bilançonun Karşılaştırılması' Öneri, C: 8, S: 32, s. 147-158, s. 154.

[173] **Türk** (1999a) s. 250.; **Sayhan** (2016), s. 114.; **Yılmaz** (2009a), s. 40.

[174] **Tekinalp** (1979), s. 79.

[175] **Tekinalp** (1979), s. 79.

Sonuç açıklama bilançosu niteliğindeki yıllık bilançoda aktifler maliyet değerleri ile yer alırlar[176].

Yıllık bilançoda şirketin gerçek aktif ve pasiflerin yanı sıra şirketin mevcudu, alacağı ve borcu niteliğinde olmayan değer düzeltici ve geçici nitelikteki hesaplara da yer verilir[177]. Değerleme ilkelerinde maliyet değeri esas alındığı için şirketin aktiflerinin bilanço tarihindeki değerinden aşağı bir değerde bilançoya geçmesi söz konusu olur[178]. Bunun bir sonucu olarak yıllık bilançonun şirketin malvarlığı durumunu tam olarak yansıtmadığı belirtilmiştir[179]. Yıllık bilançonun pasif tarafında şirketin borçlarının yanı sıra esas sermaye, yedek akçeler gibi fiktif pasif niteliğindeki değerlere de yer verilir[180].

3.3. Aktiflerin Muhtemel Satış Değerleri Esasına Göre Hazırlanan Bilanço

Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço, şirketin aktiflerinin bilanço günü itibariyle satılması durumundaki değerlerine göre hazırlanır. Öğretide 6762 sayılı eTTK'da borca batıklığın tespitinde esas alınması dolayısıyla borca batıklık bilançosu[181] olarak da adlandırılmaktadır[182]. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda, şirket aktiflerinin ve pasiflerinin en gerçekçi değeri ile yer alması amaçlanır[183]. Aktif ve pasiflerin bilançoda en gerçekçi değeri ile yer alabilmesi

---

[176] **Yılmaz,** (2009b), s. 153; **Sayhan** (2016), s. 65.

[177] **Yılmaz,** (2009b), s. 156.

[178] **Türk** (1999a) s. 119.

[179] **Türk** (1999a) s. 119.; **Arslanlı** (1961), 10.; **Tekinalp** (1979), s.125 vd.

[180] **Yılmaz,** (2009b), s. 152-153.; **Türk** (1999a) s. 255-256.

[181] 6762 sayılı eTTK döneminde borca batıklık yalnızca aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan tespit edilir iken 6102 sayılı TTK ile borca batıklığın tespiti için hem aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hem de işletmenin devamlılığı esasına göre bilanço hazırlanması esası getirilmiştir. Öğretide aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun borca batıklık bilançosu olarak adlandırılmasının nedeni 6762 sayılı eTTK'da yer alan düzenleme idi.

[182] **Öktem, Seda** (2006) 'İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık Bilançosu' İstanbul Barosu Dergisi, C: 80, S: 6, s. 2482 vd.; **Sumer, Haluk** (2013) 'Ticari Bilanço ve Borca Batıklık Bilançosu' İstanbul Barosu Dergisi, C: 87, S: 2, s. 42.; **Türk** (1999a), s. 155.; **Atalay, Oğuz** (2008) Borca Batıklığın Tespiti, Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, s.157-172, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 159 vd.; **Atalay, Oğuz** (2007) Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, 2. Baskı, İzmir, Turhan Kitabevi, s. 27 vd.; **Atalay, Oğuz** (1996) Anonim Şirketlerin İflası, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, s. 53 vd.

[183] **Sumer**, s. 42.; **Boran Güneysu, Nilüfer / Çapa, M. Sadık** (2014) 'Borca Batıklık ve İflasın Önlenmesi Yolu Olarak "Sıradan Çekilme Anlaşması"' İÜHFD, C: 5, S: 1, s. 87.

için ise şirket aktif ve pasiflerinin bilanço tarihindeki satış değerleri, yani cari değerleri esas alınır[184]. Objektif ve sübjektif bakış açıları yönünden değerlendirildiğinde aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda şirketin malvarlığını oluşturan unsurların objektif değerleri esas alınır[185]. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre düzenlenen bilanço ile şirket malvarlığının belli bir tarihteki gerçek durumu tespit edilmeye çalışılır. Bunun bir sonucu olarak da aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço bir malvarlığını tespit bilançosudur[186]. Şirketin belirli bir tarihteki malvarlığı durumunu tam ve eksiksiz olarak belirlemesi nedeniyle aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço değerlemeye esas olan ilkeler bakımından statik bilanço olarak bilinir[187].

Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço yıllık bilançodan farklıdır. Yıllık bilanço şirketin finansal durumunda bozulma bulunup bulunmadığına ilişkin gerçekçi bir sonuç göstermeyebilir[188]. Sonuç açıklama bilançosu olarak bilinen yıllık bilanço ile amaçlanan şirketin belirli bir iş yılı içindeki başarı durumunu ortaya koymaktır[189]. Bunun bir sonucu olarak yıllık bilançoda önemli olan şirketin malvarlığı değerlerinin gerçek değerleriyle tam olarak tespit edilmesi değil, iş yılı içinde elde edilen karın ve uğranılan zararın diğer değer artışlarından veya azalmalarından bağımsız şekilde gösterilmesidir[190].

---

[184] **Öztek** (2005), s. 38.; **Atalay** (2007), s. 16.; **Boran Güneysu / Çapa** s. 87.; **Yılmaz** (2009a), s.120.; **Kayar** (1997), s. 127.; **Işık, Serpil** (2016) 'Sermaye Şirketleri ile Kooperatiflerin Borca Batık Olmaları Sebebiyle Doğrudan İflaslarının Söz Konusu Olması Durumunda İflasın Ertelenmesi Kurumuna Başvuru Şartlarının Kanuni Değişiklikler Çerçevesinde Değerlendirilmesi' İÜHFM, C: LXXIV, Özel Sayı 2, s. 1315.; **Kayar, İsmail** (2009) 'İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık ve İyileştirme Projesi İle İlgili Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi' EÜİİBFD, S: 33, s. 23.

[185] **Türk** (1999a) s. 252.; Bir malvarlığı değerinin veya işletmenin satış değeri objektif değer iken değerleme yapanın malvarlığı konusunun işletme yönünden faydası dikkate alınarak belirlenen değer sübjektif değeri oluşturur. Bkz. **Yılmaz** (2009b), s. 153.; **Sayhan** (2016), s. 66.

[186] **Türk** (1999a), s. 250.; **Kayar** (1997), s. 9.; **Kayar, İsmail** (1999) Limited Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta, s. 305-338, s. 314.; **Sayhan** (2005), s. 83.

[187] **Türk** (1999a), s. 251.; **Sayhan** (2016), s. 114.

[188] **Sayhan** (2005), s. 83.; **Sayhan** (2016), s. 65.

[189] Bunun bir sonucu olarak yıllık bilanço da şirketin finansal durumuna ilişkin bilgi vermekle birlikte şirketin içinde bulunduğu kayıp halini aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço kadar gerçekçi şekilde göstermez.

[190] **Türk** (1999a), s. 118.

Dolayısıyla yıllık bilançoda aktiflerin edinilme değerleri esas alınmaktadır. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda ise aktiflerin ve pasiflerin rayiç değerleri esas alınır. Aktif ve pasiflerin bilançonun hazırlandığı tarihteki[191] piyasa değerleri esas alınır. Bir başka deyişle, aktif ve pasiflerin bilançonun hazırlandığı tarihte paraya çevrilmeleri halinde elde edilecek değerleri esas alınır.

Öğretide aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda öz kaynak kalemlerine yer verilip verilmeyeceği hususunda görüş ayrılıkları vardır. Bir görüşe göre, bilanço denkliğini sağlamak adına öz kaynak kalemlerinin bilançonun pasif tarafında yer alması gerekir. Aksi durum ticari bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançonun niteliğine aykırılık teşkil eder[192]. Bir diğer görüşe göre aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda esas sermaye ve diğer öz kaynak kalemlerinin gösterilmesine gerek yoktur[193]. Bu görüşü savunan yazarlara göre bilançonun aktif tarafında gerçek değerleriyle şirketin malvarlığı değerleri, pasif tarafında ise gerçek değerleriyle şirketin borçları yer alır[194].

Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda şirketin aktifleri şirketin elde etmeyi amaçladığı paraya çevirme değeri üzerinden değil, piyasada satışı sırasında gerçekleşebilecek olan paraya çevirme değeri üzerinden bilançoya geçirilir[195].

Bu esasa göre hazırlanan bilançoda şirketin birlikte bir bütün oluşturan malvarlığı değerlerinin tek tek satılması halinde fiyatlarının daha düşük olup olmayacağı değerlendirilmeli, böyle bir durum söz konusu olacaksa bu malvarlığı değerleri bir bütün

[191] Aktiflerin paraya çevrilmesinde tasfiye tarihindeki değerleri değil bilançonun hazırlandığı tarihteki değerleri esas alınmalıdır. Bkz. **Sumer**, s.42.; **Öktem**, s. 2486.

[192] **Arslanlı,** (1961) s. 172 vd.

[193] **Atalay** (1996), s. 60.; **Türk** (1999a), s. 255.; **Öztek** (2005), s. 38.; **Sayhan** (2016), s. 65.; **Bozdoğan,** s. 75.

[194] **Türk** (1999a), s. 255.

[195] **Öztek** (2005), s. 38.; **Öktem,** s. 2485.

olarak dikkate alınmalıdır[196]. Yine tek başına satılma imkânı olmayan gayri maddi malvarlığı değerleri bu bilançoda dikkate alınmaz[197].

Şirketin sahip olduğu nakit, çek gibi ödeme araçları bilançoya nominal değerleri üzerinden, dövizler ise bilançonun hazırlandığı tarihteki kur üzerinden bilançoya geçirilmelidir[198].

Şirketin sahip olduğu alacakları ve borçlarının ifa edilme olanakları değerlendirilerek bilançoya geçirilmelidir[199]. Bu çerçevede alacaklar ticari defterlerde yazılı olan miktarlar üzerinden değil, muhtemel tahsil değeri üzerinden bilançoya geçirilirler[200].

Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda yatırım malvarlığı değerleri aşınma ve yıpranma dolayısıyla oluşan değer kayıpları gözetilerek bilançoya geçirilir[201].

Alacak senetleri, verilen sipariş avansları, bağlı ortaklıktan veya iştirakten alacaklar bu esasa göre satılabilir değerler olmadığından aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço bakımından değer ifade etmezler[202]. Hisse senetleri menkul mal olması sebebiyle halka açık şirketlerde borsa rayici üzerinden, halka açık olmayan şirketlerde işletme/finans uzmanı tarafından emsal değer yöntemi ile tespit edilen rayiç değerine göre bilançoda yer alır[203]. Bununla birlikte şirketin kendi elinde bulunan kendisine ait hisse senetleri ise bilançonun aktifinde gösterilmez[204].

---

[196] **Öztek** (2005), s. 38.; **Tekinalp** (1979), s. 102.; **Türk, Ahmet** (2004) 'Sermaye Ortaklıklarının ve Kooperatiflerin Borca Batıklık Nedeniyle İflası ve İflasın Ertelenmesi Konusunda İcra ve İflas Kanununda Yapılan Son Değişikliklerin Değerlendirilmesi ve Önerile' DEÜHFD, C: 6, S: 1, s.305.; **Atalay** (2008), s. 163.

[197] Bu konuya örnek olarak işletme değerinin aktifleştirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir. Bkz. **Öztek** (2005), s. 39.

[198] **Öktem** (2006), s. 2486.

[199] **Öztek** (2005), s. 38.; **Türk** (1999a), s. 256.; **Öktem**, s. 2486.

[200] **Öztek** (2005), s. 38.

[201] **Türk** (1999a), s. 256.

[202] **Aslanoğlu, Suphi / Bozgeyik, Hayri / Özalp, Ayşe Duygu** (2016) 'İflas Erteleme Kapsamında Hazırlanan Borca Batıklık Bilançosunda Yer Alan Alacakların Mali ve Hukuki Durumu' Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S: 2, s. 20.

[203] **Aslanoğlu / Bozgeyik / Özalp**, s. 20.

[204] **Türk** (1999a), s. 257.

Bilançonun pasif tarafına ise şirketin sahip olduğu gerçek borçları geçirilir[205]. Şirketin borçları da aktiflerde olduğu gibi bilançonun hazırlandığı tarihteki rayiç değerleri üzerinden bilançoya geçirilirler[206]. Bilançoya geçirilmesi sırasında borçların muaccel olup olmadığının bir önemi bulunmamaktadır[207].

3.4. İşletmenin Devamlılığı Esasına Göre Hazırlanan Bilanço

İşletmenin devamlılığı ilkesi, Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde ticari işletmelerin unsurlarından birisidir. Bu ilkenin bir gereği olarak işletmeler, sahiplerinin veya hissedarlarının hayatlarına bağlı olmaksızın devamlılık arz ederler. Devamlılık unsuru gereğince işletmeler bir defaya mahsus olarak, geçici bir amaç için faaliyette bulunmazlar. Belirli bir amaç uğruna, sürekli olarak faaliyette bulunurlar.

Anonim şirketler de kural olarak faaliyetlerini süreye bağlı olmadan yürütürler. Faaliyetlerine devam eden bir anonim şirket işletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançoda bir bütün olarak esas alınır[208]. İşletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançoda anonim şirketin sadece bilançonun hazırlandığı tarihteki durumu değil, faaliyetlerine devam eden bu anonim şirketin gelecekteki durumu da dikkate alınır[209]. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda olduğu gibi işletmenin devamı esasına göre hazırlanan bilanço da varsayımlar üzerine hazırlanmaktadır[210]. İşletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançoda anonim şirketin sınırsız bir ömre sahip olduğu ve öngörülebilir gelecekte faaliyetlerini devam ettireceği varsayımından hareket edilir[211]. Süreli olarak kurulan şirketler bakımından ise şirketin öngörülen süreye kadar faaliyetlerini devam ettireceği varsayılmaktadır. Dolayısıyla anonim şirketin hem bilançonun hazırlandığı tarihteki durumu dikkate alınmakta hem de şirketin gelecekte işletme konusunu elde edebilmek için yürüttüğü faaliyetlerin sonucu bilançoda dikkate

[205] **Atalay** (1996), s. 60.; **Sayhan** (2016), s. 70.

[206] **Atalay** (1996), s. 60.

[207] **Atalay** (1996), s. 60.; **Sayhan** (2016), s. 70.

[208] **Boran Güneysu / Çapa,** s. 84-85.

[209] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 586.

[210] **Tekinalp** (2015), s. 288.

[211] **Işık**, s. 1316.

alınmaktadır. Türk Ticaret Kanunu'nun 376/3. fıkrasının gerekçesine göre[212]; işletmenin devamlılığı esasına göre yapılan değerlendirme, borca batık olma durumuna rağmen bazı olgular, beklentiler, etkisini yitiren sebepler dolayısıyla şirketin yaşama ümidinin var olup olmadığını göstermektedir. Somutlaştırmak gerekirse; bilanço tarihi itibariyle borca batık görünen bir şirket, kuruluşunun ilk yıllarında yaptığı yatırımlar uzun vadede değerlendirildiğinde ileriki yıllarda kâr edilebileceği olasılığının yüksek olması nedeniyle uzman bir işletmeciye göre borca batıklıktan kurtulacak olabilir. Aynı şekilde, payları borsada işlem gören bir şirket bilançonun hazırlandığı tarihte değer kaybediyor iken, şirketin yapmış olduğu bazı yatırımlar veya açıklamalar nedeniyle öngörülebilir gelecekte değer kazanacağı ve şirketin borca batıklığının sona ereceğinin bilimsel verilerle hesaplanması mümkün olabilir[213]. Görüldüğü üzere, işletmenin devamlılığı esasına göre yapılan bir değerlendirme anonim şirket tarafından yapılan yatırımların sonuçlarını da dikkate almaktadır. Tüm bu açıklamalardan hareketle, işletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançonun tasfiye bilançosu değil bir devamlılık bilançosu niteliğinde olduğu kabul edilmektedir[214].

3.5. TTK 376/1 ve TTK 376/2 Fıkraları Kapsamında Kaybın Tespiti

TTK 376/1 ve 376/2 fıkralarının açık hükmü karşısında sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının ve üçte ikisinin karşılıksız kalması durumu son yıllık bilançodan tespit dilecektir. Buna göre yönetim kurulu hazırladığı son yıllık bilançoda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının veya üçte ikisinin zararlar sebebiyle karşılıksız kaldığını tespit ederse TTK 376/1 ve TTK 376/2 fıkralarında öngörülen prosedürü işletmek zorundadır. Yönetim kurulunun TTK 376/1 anlamında bildirim yükümlülüğü bu durumun zarar bilançosu (kırmızı bilanço) ile tespit edilmesi[215] ve kayıp oranının en az sermaye ve

[212] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 175.

[213] **Tekinalp** (2015), s. 288-289.

[214] **Aslanoğlu / Bozgeyik / Özalp,** s. 19.

[215] Öğretide Altaş, yarı oranında kayıp halinin son yıla ait bilanço verilerine göre tespit edileceğini bununla birlikte sadece bilanço verilerini esas alan bir yaklaşımın şirket yöneticilerini yanlış kararlara ve sonuçlara yöneltebileceğini, nitekim kayıp durumunun sadece o dönemde meydana gelen geçici bir durum olabileceğini ifade etmiştir. Bkz. **Altaş** (2011), s. 3963.

kanuni yedek akçeler toplamının yarısına ulaşması halinde doğar[216]. Yönetim kurulunun TTK 376/2 anlamında bildirim yükümlülüğü de kaybın zarar bilançosu ile tespit edilmesi ve kayıp oranının en az sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine ulaşması halinde doğar.

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarı ve üçte ikisi oranında kaybının son yıllık bilançodan tespit edilmesi halinde TTK 376/1. Ve TTK 376/2. fıkrasında öngörülen prosedürlerin işletileceği hususunda tereddüt yoktur. Peki öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarı ve üçte ikisi oranında kaybı son yıllık bilançodan değil de ara bilançodan tespit edilmiş ise TTK 376/1. Ve TTK 376/2. fıkrasında öngörülen prosedürler uygulanacak mıdır? Yoksa yönetim kurulunun son yıllık bilançonun düzenlenmesini beklemesi mi gerekir? Kanunda konu ile ilgili açıklık yoktur. Kanunun gerekçesinde ise kanunda öngörülen oranda kaybın ara bilançodan veya TTK 378. maddesi gereğince çalışan komitenin vereceği raporlardan anlaşılması halinde yönetim kurulunun son yıllık bilançoyu beklememesi gerektiği belirtilmiştir[217].

Yarı oranında kaybın tespitine ilişkin öğretide çoğunluk tarafından kanunda son yıllık bilançodan söz edilmesine rağmen bundan yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış olan bilançonun anlaşılması gerektiği, herhangi bir nedenle yıllık bilanço esaslarına göre düzenlenen ara bilançodan yarı oranında kaybın tespit edilmesi halinde kanunda öngörülen prosedürün işletilmesi gerektiği belirtilmiştir[218]. *Çevik'e* göre üçte ikinin altındaki kayıplarda genel kurulu hemen toplamak yerine normal bilançonun düzenlenmesi beklenerek olağan genel kurula durumu bildirmek tercih edilebilir[219]. Bununla birlikte kanunda yalnızca son yıllık bilançodan anlaşılan kayba değinilmekle birlikte hesap dönemi

---

[216] **Tekinalp** (1984), s. 280.

[217] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 175.

[218] **Domaniç, Hayri** (1988) Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul, Temel, s. 538.; **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Tekinalp** (1984), s. 281.; **Kayar** (2012), s. 647.; **Türk** (2016), s. 77; **Deynekli,** s. 106.; **Üçışık / Çelik,** s. 412.; **Şener,** s. 381.; **Akbulak,** s. 40; **Pulaşlı** (2018b), s. 1558.; Ayoğlu ise esas alınması gerekenin son yıllık bilanço olması gerektiğini, nitekim son yıllık bilançonun genel kurul tarafından onaylandığını, amaçsal yorum yapılarak ara bilançodan yarı oranında kaybın tespit edilmesi halinde de TTK 376/1'in uygulanması gerektiğinin savunulabileceğini ifade etmiştir. Bkz. **Ayoğlu**, s. 1589-1590.

[219] **Çevik, Orhan Nuri** (1994) Uygulamada Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin, s. 294.

içinde muhasebe kayıtlarından veya herhangi bir sebeple çıkarılan ara bilançodan yarı oranında kayıp tespit edilmesi halinde zorunluluk olmamasına rağmen basiretli bir tacir gibi davranmakla yükümlü olan yönetim kurulu genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırma hususunu değerlendirmeli ve gereğini yerine getirmelidir[220]. Öğretide *Türk,* aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun yarı oranında kayıp göstermesi halinde de yönetim kurulunun genel kurulu hemen toplantıya çağırması gerektiğini ifade etmiştir[221]. Kanun koyucunun son yıllık bilançodan yarı oranında kayıp olması halini bile genel kurulun derhal toplantıya çağırılmasını gerektirecek kadar ciddi bulması karşısında, şirketin malvarlığı durumunu daha gerçekçi şekilde ortaya koyan aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan yarı oranında kayıp anlaşılması halinde yönetim kurulunun genel kurulu hemen toplantıya çağırma görevinin evleviyetle bulunduğunun kabulü gerekir[222]. *Arslanlı'ya* göre de ara bilançodan yarı oranında kayıp anlaşılması halinde yönetim kurulu hemen genel kurulu toplantıya çağırmalı, hatta ara bilançonun düzenlenmediği aşamada yarı oranında kayıp fark edilmiş ise yönetim kurulu hemen ara bilanço hazırlayıp genel kurulu toplantıya çağırmalıdır[223]. Nitekim böyle bir durumda şirketin malvarlığı yapısında henüz yıllık bilançoya yansımamış bir bozulma süreci başlamıştır[224].

Üçte iki oranında kaybın tespitine ilişkin öğretide kanunda son yıllık bilançodan söz edilmesine rağmen bundan yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış olan bilançonun anlaşılması gerektiği, herhangi bir nedenle yıllık bilanço esaslarına göre düzenlenen ara bilançodan üçte iki oranında kaybın tespit edilmesi halinde kanunda öngörülen prosedürün işletilmesi gerektiği belirtilmiştir[225]. *Ayoğlu* TTK 376/2'nin gerekçesinde kaybın ara

---

[220] **Çevik** (2002), s. 453.

[221] **Türk** (1999a), s. 122.

[222] **Kayar** (1997), s. 126.

[223] **Arslanlı** (1960a), s. 96.; Kayar'a göre de yarı oranında kaybın son yıllık bilançodan, yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış ara bilançodan veya aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanmış bilançodan anlaşılması arasında fark yoktur. Bilançolardan herhangi biri yarı oranında kayıp gösteriyorsa yönetim kurulu kanunda öngörülen prosedürü işletmelidir. Bkz. **Kayar** (1999), s. 312. Öyle ki kaybın bilançodan veya diğer muhasebe belgelerinden anlaşılması da önemli değildir. Önemli olan yarı oranında kaybın tespit edilmesidir. Bkz. **Kayar** (1997), s. 113-114.

[224] **Türk** (1999a), s. 122.

[225] **Domaniç,** s. 538.; **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Tekinalp** (1984), s. 281.; **Kayar** (2012), s. 647.; **Türk** (2016), s. 77; **Deynekli,** s. 106.; **Üçışık / Çelik**, s. 412.; **Şener**, s. 381.; **Akbulak,** s. 46.

bilançodan anlaşılması halinde tedbir alınması hususundan söz edilmediğini, her halde kaybın son yıllık bilançodan anlaşılması gerektiği önermesinden hareket edilmesi gerektiğini vurgulamıştır[226]. *Can* ise, kaybın ara bilançodan tespit edilmesi halinde yönetim kurulunun TTK 376/2 fıkrası gereğince genel kurulu toplantıya çağırmak zorunda olmadığını, dilediği takdirde çağırabileceğini ifade etmiştir[227].

Kanaatimizce TTK 376/1 ve 376/2 fıkralarında yer verilen düzenleme çerçevesinde öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ve üçte ikisi oranında kaybın tespitinde esas alınması gereken bilanço yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış olan bilançodur. Kaybın tespit edildiği bilançonun mutlaka bilanço yılı sonunda hazırlanan yıllık bilanço olması şart değildir. Bilanço yılı içerisinde yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış olan ara bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı veya üçte ikisi oranında kaybedildiğinin anlaşılması halinde yönetim kurulu yıl sonunu beklemeksizin genel kurulu hemen toplantıya çağırmalıdır. Özellikle TTK 376/2 fıkrasında yer alan düzenleme ile şirketin içinde bulunduğu durumun bir an önce çözüme kavuşturulmasının amaçlanması karşısında bu yorumun kanunun amacına daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Benzer şekilde aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre veya işletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanan bilançolarda da yarı oranında ve üçte iki oranında kayıp görünmesi halinde de yönetim kurulunun TTK 376/1 ve 376/2 fıkraları gereğince genel kurulu durumdan haberdar etmesi gerekir. Tedbirli bir yöneticinin özeni ile hareket etmek zorunda olan yönetim kurulu üyeleri bakımından özen yükümlülüğü de bunu gerektirir[228]. Aksi durum özen yükümlülüğüne aykırı olarak genel kurula durumu bildirmeyen yönetim kurulunun meydana gelen zararlardan sorumluluğunu gündeme getirir. Kaldı ki özellikle kaybın tam bir malvarlığını tespit bilançosu niteliğindeki aktiflerin

---

[226] **Ayoğlu,** s. 1589-1590. Yazara göre sermaye kaybının genel kurul tarafından onaylanmış bir bilanço olmaksızın ara bilançodan tespit edilmesi üzerine TTK 376/2 fıkrasında düzenlenen ağır sonuçlarının doğabileceğini savunmak mümkün değildir.

[227] **Can,** s. 10. Yazara göre yönetim kurulunun faaliyet ve çabaları sonucunda son yıllık bilançonun düzenlendiği tarihte şirketin sermaye kaybı durumundan kurtulması mümkün olup bu durumda şirket TTK 376/2 hükmüne tabi olmaktan çıkacaktır. Yine yazara göre kayıp hali son yıllık bilançodan anlaşılacak olmasına karşın bilançonun genel kurul tarafından onaylanması şart değildir. Bkz. **Can,** s. 12-13.

[228] Öğretide Kayar kaybın yıllık bilanço dışındaki bir bilançodan veya diğer bir muhasebe belgesinden anlaşılması halinde yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma zorunluluğunun temelinde özen yükümlülüğünün değil TTK 376 maddesinin (eTTK 324) emredici hükmünün bulunduğunu ifade etmiştir. Bkz. **Kayar** (1997), s. 113-114.

muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan tespit edilmesi halinde bu kaybın yıllık bilanço esasına göre hazırlanan bilançoda da görünmesi kuvvetli bir olasılıktır. Hatta yıllık bilanço esasına göre hazırlanan bilançoda daha yüksek oranda bir kayıp da tespit edilebilir.

3.6. TTK 376/1 ve TTK 376/2 Fıkraları Çerçevesinde Kaybın Tespitinde Esas Alınması Gereken Bilançoya İlişkin Görüşümüz

Olması gereken hukuk bakımından esas alınması gereken bilançonun tespit edilebilmesi için öncelikle TTK 376/1 ve 376/2 fıkralarında yer verilen düzenlemelerin kayıp durumunda alınması gereken kararların alınmamasına bağlanan sonuçları üzerinde durulması gerekmektedir.

Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kayıp halinde TTK 376/1 gereğince toplantıya çağrılan genel kurula herhangi bir yükümlülük yüklenmemiştir. Bu çerçevede genel kurul yönetim kurulu tarafından sunulan iyileştirici tedbirler hususunda karar verip vermemek hususunda takdir hakkına sahiptir. Genel kurul yönetim kurulu tarafından sunulan iyileştirici tedbirlerden birine karar vermemiş olsa da şirket faaliyetlerine devam edecektir. Bununla birlikte öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kayıp halinde TTK 376/2 gereğince toplantıya çağrılan genel kurul kanunda öngörülen kararlardan birini almak zorundadır. Genel kurul üçte iki kayba rağmen kanunda öngörülen kararlardan birini almadığı takdirde şirket kendiliğinden sona erecektir.

Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybın tespiti hususunda yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançonun tercih edilmesi kanaatimizce de yerinde bir tercihtir. Nitekim kaybı gösteren yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilanço genel kurula sunulduğunda genel kurul tarafından iyileştirme tedbirlerine karar verilecek olması halinde söz konusu iyileştirme tedbirleri yönünden de yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço dikkate alınacaktır. Bu çerçevede kaybın tespit edildiği bilançonun iyileştirme tedbirlerinin uygulanması açısından aranan bilanço ile aynı esaslara göre hazırlanan bilanço olması süreci hızlandıracak, mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde iyileştirme tedbirleri ile ilgili kararın alınmasına imkân sağlanmış olacaktır.

Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kayıp halinde genel kurul tarafından kanunda öngörülen tedbirlerin alınmaması halinde şirketin

kendiliğinden sona ereceğinin düzenlenmesi karşısında kaybın tespiti hususunda yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançonun esas alınması kanaatimizce yerinde değildir. Şöyle ki; yukarıda da açıkça değindiğimiz üzere yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilanço bir malvarlığını tespit bilançosu olmayıp bir sonuç açıklama bilançosu niteliğindedir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda şirketin başarı durumunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Başarı durumunun ortaya konulmasının amaçlanmasının bir sonucu olarak yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançolar da şirketin finansal durumu hakkında bilgi vermekle birlikte söz konusu bilançoların şirketin malvarlığının tespitine yönelik bir amacı yoktur. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda edinilme değerleri esas alınır. Rayiç değerler esas alınmaz. Bu sebepledir ki yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilançoda şirketin içinde bulunduğu finansal durumun tam olarak tespiti mümkün değildir. Bununla birlikte aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda tüm kalemler rayiç değerleri üzerinden bilançoya geçirilirler. Bu anlamda aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço tam anlamıyla bir malvarlığını tespit bilançosudur.

Yıllık bilanço ve aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar arasında değerleme ilkeleri dolayısıyla şirketin TTK 376 anlamında kayıp içinde bulunup bulunmadığı ve kaybın derecesi hususlarında farklılıklar olacaktır. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda kayıp görünmesine rağmen aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda herhangi bir kayıp görünmeyebileceği gibi daha az oranda da kayıp görünebilir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilanço esas alındığı takdirde gerçekte hiç TTK 376 anlamında kayıp halinde olmayan veya üçte ikiden az bir oranda kayıp halinde olan şirketin kendiliğinden sona ermesi söz konusu olabilecektir. Sermayenin tamamen yitirildiği borca batıklık halinde dahi şirketin kendiliğinden sona ermesi söz konusu olmayıp ancak iflas davası açılabilmektedir. Kaldı ki borca batıklık halinde dahi kanunda sıradan çekilme sözleşmesi ve konkordato gibi iflastan kurtulabilme imkanları tanınmıştır. Dolayısıyla yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançodan tespit edilen kayba göre genel kurulun kanunda öngörülen kararlardan birini almadığından bahisle şirketin sona erdiğinden söz etmek hakkaniyete uygun değildir.

TTK 376/2 fıkrasında genel kurul tarafından kanunda öngörülen kararların alınmamasının şirketin kendiliğinden sona ermesi sonucuna bağlanması dikkate alındığında olması gereken bakımından esas alınması gereken bilançonun aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço olduğu akla gelebilir. Bilindiği üzere 6102 sayılı

TTK'nın 376. maddesi anlamında kaybın hesaplanmasında 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak kanuni yedek akçeler de dikkate alınmaktadır. Kanuni yedek akçelerin de kaybın hesaplanmasında dikkate alınması karşısında aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınması ise başka bir soruna yol açacaktır. Şöyle ki; aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar malvarlığını tespit bilançosu olmaları nedeniyle şirketin finansal durumunu daha net bir şekilde göstermekle birlikte aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolarda sermaye ve kanuni yedek akçe kalemlerine yer verilmemektedir. Dolayısıyla aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşısındaki durumunun görülmesi mümkün olmayacaktır. Şirketin sermayesini esas sözleşmede görmek mümkün iken bilanço haricinde şirketin sahip olduğu kanuni yedek akçelerin tutarını tespit edebilmek kolay değildir. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda da kanuni yedek akçeleri görmek mümkün olmadığından TTK 376/2 kapsamındaki kaybın tespitinde aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınacağını söylemek de mümkün değildir.

6762 sayılı eTTK'da olduğu gibi kaybın tespitinde kanuni yedek akçeler dikkate alınmasaydı üçte iki oranında kaybın tespitinde esas alınması gereken bilançonun şirketin finansal durumunu en gerçekçi şekilde yansıtan aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço olması gerektiği tereddütsüz bir şekilde savunulabilirdi.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZ KAYNAKLARDA SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ YARISI ORANINDA KAYIP HALİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ VE KAYBIN SONUÇLARI

1. GENEL OLARAK

TTK'nın 376/1. fıkrası çerçevesinde son yıllık bilançodan sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zararlar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yönetim kurulu genel kurulu hemen toplantıya çağıracak ve genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunacaktır.

6102 sayılı TTK'da yer alan bu düzenleme büyük oranda 6762 sayılı eTTK'nın 324/1. hükmü ile aynıdır. 6102 sayılı TTK'da farklı olarak yönetim kurulunun toplantıya çağırdığı genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri de sunması hüküm altına alınmıştır. Ayrıca 6762 sayılı eTTK'da yalnızca sermaye hesaba katılır iken 6102 sayılı TTK sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamını hesaba katmıştır[229]. Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının kaybı eTTK'da olduğu gibi son yıllık bilançodan tespit edilecektir.

TTK'nın 376/1. fıkrasında yer alan düzenleme ile yönetim kuruluna verilen görevler ile pay sahiplerinin şirketin bozulmakla olan finansal durumundan haberdar ederek pay sahiplerinin gerekli tedbirleri almalarının sağlanması amaçlanmaktadır[230]. Kanun koyucu yarı oranında kayıp halinde kural olarak şirketin bu durumun üstesinden gelebileceğini kabul etmekle birlikte artık durumun sadece yönetim kurulunun inisiyatifinde tutulacak kadar normal olmadığını, şirketin içinde bulunduğu durumdan ve alınacak tedbirlerden genel kurulun haberdar edilmesi gerektiğini kabul etmiştir[231]. Şirketin içinde bulunduğu finansal durumdan haberdar olan pay sahipleri genel kurula katılarak finansal durumdaki bozulmaya

[229] Konu ile ilgili öğretideki görüşlere yukarıda "Sermayenin Kaybı" başlığı altında yer verilmiştir.

[230] **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Tekinalp** (1984), s. 279.; **Deynekli, Adnan** (2014) 'Borca Batık Anonim Şirketlerde İyileştirme Tedbirleri' Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 9, S: 117-118, s. 106.; **Türk** (2016), s. 83.; **Cenkci** (2015), s. 105.; Şirketin içinde bulunduğu kayıp durumuna dikkat çekilmesi adına yönetim kuruluna görev yüklenmiştir. Bkz. **Memiş, Tekin** (2005) 'Sigorta Murakabe Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Şirketlerinin Mali Durumlarının Bozulması' LMHD, C:1, S: 4, s. 961.; **Altaş** (2011), s. 3963.

[231] **Kayar** (1997), s. 120.

müdahale etme imkânı bulurlar. Ayrıca yönetimin şirket genel kurulu tarafından kontrol edilmesine imkan tanınmaktadır. Yarı oranında kayıp halinde şirkette alacaklıların alacaklarını karşılayacak oranda malvarlığı değeri bulunmaktadır. Bu nedenle yarı oranında kayıp durumunda kanun koyucu alacaklılara şirkete yönelik bir müdahale olanağı tanımamıştır[232]. Kanun koyucu yarı oranında kayıp halinde pay sahiplerinin menfaatine olarak şirketin iç dinamiklerinin tedbir almasını istemektedir[233]. Bu ihtimalde yönetim kuruluna yüklenen görevler öncelikle şirketi ve pay sahiplerinin şirketin devamındaki çıkarlarını korumaya yönelmektedir[234].

2. YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

TTK'da yarı oranında kaybın tespit edilmesi halinde yönetim kuruluna bazı görevler yüklenmiştir. Buna göre yönetim kurulu genel kurulu hemen toplantıya çağırmak ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunmak zorundadır.

6762 sayılı eTTK 324/1 hükmünde yönetim kurulunun yalnızca durumu genel kurula bildirmesinden söz edilmiş, iyileştirici tedbirleri sunmasından söz edilmemiş idi. Öğretide ise eTTK 324/1 hükmünün amacı dikkate alındığında yönetim kurulunun finansal durumdaki bozulmayı bildirdiği genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri de sunması gerektiği savunulmakta idi[235]. Kanunda yapılan bu değişiklik öğretide yerinde bir değişiklik olarak kabul edilmiş[236] ve yapılan bu düzenleme ile 6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı eTTK'da yer verilen düzenlemeden daha etkin bir düzenleme yapıldığı ifade edilmiştir[237].

---

[232] **Aydın** (2012), s. 102.

[233] **Şener,** s. 380-381.

[234] **Tekinalp** (1984), s. 279.; **Türk** (1999a), s. 122.

[235] **Türk** (1999a), s. 137.; **Tekinalp** (1984), s. 282.

[236] **Aydın** (2012), s. 103.

[237] **Memiş,** s. 961.

2.1. Yönetim Kurulunun Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Hususunda Hazırlık İşlemlerini Tamamlaması

Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybı tespit eden yönetim kurulu vakit kaybetmeksizin genel kurulun toplantıya çağrılması için hazırlık işlemlerine başlamalıdır.

Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kayba ilişkin emareler bulunmasına rağmen henüz bilanço düzenlenmemişse yönetim kurulu öncelikle kaybın tespiti hususunda bir bilanço düzenlemek zorundadır. TTK'ya göre yönetim kurulu yıllık bilanço esaslarına göre bir bilanço hazırlamak zorundadır[238].

Hazırlanan bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ile üçte ikisi arasında bir miktarda kaybedildiğinin tespit edilmesi üzerine yönetim kurulu tespit edilen kaybın sebeplerine ilişkin araştırma yapmalı, kaybın sebeplerini tespit etmelidir. Nitekim yönetim kurulunun genel kurula kaybın sebepleri ile ilgili de açıklama yapması gerekmektedir. Tebliğde de yönetim kurulunun bilançoyu genel kurula sunmasının yanı sıra şirketin finansal yönden içinde bulunduğu durumu tüm açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatacağı hüküm altına alınmıştır (m. 6/2). Görüldüğü üzere yönetim kurulunun yalnızca kaybı gösteren bilançoyu genel kurula sunmakla yetinmesi mümkün olmayıp[239] aynı zamanda şirketin finansal durumu ile ilgili açıklamalar yapması gerekir. Genel kurulu toplantıya çağıran yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu kötü durumu tüm açıklığıyla genel kurula anlatır, kaybın sebepleri ve tedavi çareleri hakkında genel kurula bilgi verir[240].

Kaybın ve kayba neden olan sebeplerin tespitinin ardından şirketin içinde bulunduğu finansal durum yönetim kurulu tarafından detaylı bir şekilde irdelenmeli, şirketin içinde bulunduğu finansal duruma en uygun iyileştirme tedbirlerinin neler olduğu, şirket için uygulanabilecek iyileştirme tedbirlerinin avantaj ve dezavantajları, hangi sebeple hangi iyileştirme tedbirine üstünlük tanınması gerektiği konularında detaylı bir inceleme ve araştırma yapılmalıdır. Bu çerçevede yönetim kurulu şirketin finansal durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldıracak ya da en azından etkilerini azaltacak iyileştirme tedbirlerini

[238] Bilanço ile ilgili ayrıntılı açıklama ve öğretideki görüşler için bkz. 1. Bölüm "Sermaye Kaybının Tespiti Usulü" başlığı altındaki açıklamalar.

[239] **Türk** (1999a), s. 142.

[240] **Altaş** (2016), s. 347.; **Bozdoğan,** s. 21.

tespit edecektir. Tebliğde de yönetim kurulunun şirketin finansal durumuna uygun olduğunu tespit ettiği iyileştirme tedbirlerini alternatifli ve karşılaştırmalı olarak genel kurula sunup gerekli açıklamaları yapması gerektiği hüküm altına alınmıştır (Tebliğ m. 6/3).

Yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu finansal durum ve uygun gördüğü iyileştirme tedbirleri hakkında genel kurula sözlü açıklama yapabileceği gibi konuyla ilgili bir rapor da sunabilecektir. Yönetim kurulunun genel kurula rapor sunması yönünde kanunda veya tebliğde emredici bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide *Türk,* yönetim kurulunun kayıp, kaybın derecesi, nedenleri, uygun görülen iyileştirme tedbirleri ile ilgili kapsamlı bir rapor hazırlaması[241] ve hazırladığı raporu olağan olarak hazırlanan yıllık faaliyet raporlarında olduğu gibi önceden pay sahiplerinin incelemesine imkân sağlamasında yarar olduğunu belirtmiştir[242].

Kanunda ve Tebliğde bu yönde bir düzenleme bulunmamakla birlikte kanaatimizce de yönetim kurulunun şirketin içinde bulunduğu finansal durum, kaybın derecesi, nedenleri, şirketin içinde bulunduğu duruma uygun iyileştirme tedbirleri hakkında detaylı bir rapor hazırlayarak genel kurula sunması pay sahiplerinin bilgilendirilmesi açısından daha etkili olacaktır. Yönetim kurulunun hazırlamış olduğu raporu önceden pay sahiplerinin incelemesine imkân tanımasının da genel kurulda şirketin kayıp halinden kurtarılması hususunda etkin kararlar alınması noktasında yarar sağlayacağı kanaatindeyiz.

2.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması

2.2.1. Çağrı ve Zamanı

Kanunda son yıllık bilançodan yarı oranında kaybın tespit edilmesi halinde yönetim kurulunun genel kurulu hemen toplantıya çağırması ve toplantıya çağrılan bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yönetim kurulu TTK 376/1 gereğince genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin kararı nasıl alacaktır? Genel kurulu toplantıya çağrılması kararı mutlaka yönetim kurulunun toplanarak karar almasının sonucu mu olmalıdır? Kanunda, gerekçede ve Tebliğde bu konuda açıklık bulunmamaktadır. Öğretide bir görüşe göre, kanunda yer alan bu hüküm yönetim kurulunun imza toplamak suretiyle karar alabileceği durumların bir istisnasını

[241] **Türk** (2016), s.83.

[242] **Türk** (1999a), s. 142.

oluşturur ve öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı halinde yönetim kurulunun genel kurulun toplantıya çağrılması kararı alabilmesi için mutlaka toplantı yapması gerekir[243]. Bir diğer görüşe göre ise öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı halinde genel kurulun toplantıya çağırılması kararının alınması bakımından istisna oluşturduğunu kabul etmeyi gerektirecek bir özellik olmadığı için yönetim kurulunun imza toplayarak karar almasına engel bir durum yoktur[244].

TTK 390/4. fıkrasında yönetim kurulu üyelerinin hiçbirinin toplantı yapılması yönünde talebi bulunmaması durumunda kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı karar şeklindeki önerisine en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle karar alınabilmesine imkân tanınmıştır. Bu şekilde alınan kararın geçerli olabilmesi için aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması gerekmektedir. Ayrıca onay imzalarının bulunduğu kağıtların yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karar şeklinde karar defterine geçirilmesi gerekmektedir[245].

Öz kaynaklarda kanunda öngörülen oranlarda kayıp meydana gelmesi durumunda genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin kararın yönetim kurulu toplantısı yapmaksızın TTK 390/4 hükmü gereğince imza toplanması yoluyla alınmasını engelleyen herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağrı kararının yönetim kurulunca imza toplanarak alınabileceği kanaatindeyiz. Bununla birlikte kaybı tespit eden yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağrı ile birlikte genel kurul toplantısı için bazı hazırlık

---

[243] **Türk** (1999a), s. 134. Yazara göre yönetim kurulunun toplantı yapması genel kurula hazırlık yapılması bakımından kaçınılmazdır. Bkz. **Türk** (1999a), s. 134.; **Türk** (1999b), Mali Durumun İyileştirilmesi, s. 122.

[244] **Kayar** (1997), s. 153.

[245] Yönetim kurulunun karar alma usulleri, özellikle toplantı yapmaksızın karar alması usulüne ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Ercoşkun Şenol, Kübra** (2013) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları' Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C: 19, Özel Sayı: 2, s. 1699 vd.; **Teoman, Ömer** (2010) Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Organına İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi, BATİDER, C: 26, S: 3, s. 11 vd.; **Teoman, Ömer** (2012) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması, Tüm Makalelerim C: I-II, On İki Levha, s. 1104 vd.; **Turanlı, Hüsnü** (2013) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü' GÜHFD, C: 17, S: 1-2, s. 943 vd.; **Dedeağaç, Ender / Sapan, Oğuzhan** (2013) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu' Ankara Barosu Dergisi, http://eski.ankarabarosu.org.tr/kutuphane/pdf/Anonim%20%C5%9Eirketlerde%20Y%C3%B6netim%20Kurulu%20ve%20Sorumlulu%C4%9Fu.pdf, s. 23 vd.

işlemleri yapması gerekecektir. Yönetim kurulunun kaybı bildireceği genel kurul toplantısına gerekli hazırlıkları yapabilmesi adına çağrı kararını yönetim kurulu toplantısı yaparak alması daha uygun olacaktır. Yönetim kurulu hazırlık işlemlerini de toplantı yapmaksızın tamamlayabilecekse mutlaka toplanmasına da gerek yoktur.

Kanunda ve Tebliğde yer verilen "hemen" kavramından anlaşılması gereken nedir? 6102 sayılı TTK'da yönetim kuruluna genel kurulu toplantıya çağırmanın yanı sıra toplantıya çağırdığı genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri de sunma yükümlülüğü yüklenmiştir. Yönetim kurulunun toplantıya çağırdığı genel kurula uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunabilmesi için öncelikle bu konuda bir çalışma yapması gerekmektedir. Yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu durum ve alınabilecek iyileştirici tedbirler ile ilgili analiz yapması, hatta konu ile ilgili bir rapor hazırlaması gerekmektedir. Yönetim kuruluna bu hazırlıkları yapabilmesi için makul bir süre tanınması gerekmektedir[246]. Bununla birlikte kaybın genel kurula bildirilmesi tespit edilmesinden itibaren genel kurul toplantısı için gerekli formalitelerin yerine getirilmesi için gereken süreden daha fazla uzatılamaz[247]. Bu çerçevede Kanunda ve Tebliğde yer alan "hemen" ifadesi ile "mümkün olan en kısa süre" anlaşılmalıdır[248].

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybı halinde yönetim kurulu genel kurulu durumdan haberdar etmeksizin kendiliğinden şirketin finansal durumunu düzeltecek tedbirler alabilir mi? Kayıp halinin ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerde bulunabilir mi? Bu sebeple genel kurulun toplantıya çağrılmasını erteleyebilir mi? Şirketin finansal durumunu yakından takip etmek yönetim kurulunun görevleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybın tespiti halinde yönetim kurulu şirketin finansal durumunu düzeltecek ve kısa sürede sonuç verecek girişimlerde bulunabilir. Kendi yetkisi dahilinde bulunan işlemleri yapabilir. Kayıp halinde yönetim kurulunun gecikmeksizin kendi yetkisi dahilindeki kararları alması özen yükümlülüğünün de bir gereğidir. Bununla birlikte genel kurulu toplantıya çağırma görevini uzun süre erteleyemez. Bu çerçevede yönetim kurulu şirketin finansal durumunun iyileştirilmesine yönelik sadece

[246] **Türk** (1999a), s. 135.

[247] **Kayar** (1997), s. 153-154.

[248] **Türk** (2016), s. 83.

çok kısa vadeli ve kesin sonuç verebilecek nitelikte girişimlerde bulunmak için genel kurulu toplantıya çağırma noktasında esnek davranabilir[249].

2.2.2. Genel Kurulun Olağan Toplantıya Çağrılması

TTK 514/1. fıkrası gereğince yönetim kurulu geçmiş hesap dönemine ait finansal tablolarını ve yıllık faaliyet raporunu bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlayıp genel kurula sunmak zorundadır. Genel kurulun her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde yaptığı toplantıya olağan genel kurul toplantısı adı verilmektedir. Normal faaliyet dönemi sonunda toplanan olağan genel kurulda şirketin tüm işlem ve hesaplarına ilişkin işler müzakere edilir[250].

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı normal faaliyet dönemi sonunda hazırlanan son yıllık bilançodan anlaşılmış olabilir. Bu durumda yönetim kurulunun hemen uygun gördüğü iyileştirici tedbirler ile ilgili çalışmalarına başlaması ve olağan genel kurula öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybedildiğini bildirerek uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunması gerekmektedir[251]. Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybedildiğinin son yıllık bilançodan tespiti halinde yönetim kurulunun genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmasına gerek yoktur. TTK 408/2-d maddesi gereğince finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna dair kararların alınmasının genel kurulun görevleri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede yönetim kurulu

---

[249] **Türk** (1999a), s. 136.

[250] **Pulaşlı** (2013a), s. 337.

[251] Öğretide Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat ise yıllık bilançonun genel kurulda onaylanmasından sonra yönetim kurulunun uygun görülecek iyileştirici tedbirler ile ilgili gerekli hazırlıklarının makul sürede sonlandırılmasından söz etmiştir. Bkz. **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579. Benzer şekilde Moroğlu da sermaye kaybı üzerine toplanan genel kurulun kanunda öngörülen kararlar (kalan sermaye ile yetinme ve sermayenin tamamlanması) ile ilgili yönetim kuruluna talimat vereceğini ilk toplantıda iyileştirme tedbirleri ile ilgili bir karar vermeyeceğini, yönetim kuruluna vereceği talimatlar ile ilgili kararını da alelade nisaplar ile alacağını ifade etmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2007), s. 2-3. Yazarların savunduğu bu görüşte genel kurulun öncelikle yıllık bilançonun onaylanması veya yönetim kuruluna gerekli talimatların verilmesi için toplantıya çağırılması, ardından yönetim kurulu tarafından uygun görülecek iyileştirici tedbirler ile ilgili gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra yeniden toplantıya çağırılması gündeme gelecektir. Kanunda sermaye kaybının hemen genel kurula bildirilmesi ve gerekli iyileştirici tedbirlerin sunulması amaçlanması, sermaye kaybı halinin mevcut olması hususları dikkate alındığında bu görüşlerin kanunun amacına uygun olmadığı kanaatindeyiz.

tarafından öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı olağan olarak yapılacak genel kurul toplantısına gündem maddesi olarak eklenilmesi ile yetinilebilir[252]. Öğretide *Türk,* bu durumda yönetim kurulunun 3 aylık süreyi beklememesi, iyileştirme tedbirleri ile ilgili çalışmalarını yaparak hemen genel kurulu olağan toplantıya çağırması gerektiğini belirtmiştir[253]. *Kayar'a* göre ise önemli olan kaybın tespiti halinde genel kurulun derhal toplantıya çağrılması olup, genel kurulun olağan veya olağanüstü toplantıya çağrılmasının önemi bulunmamaktadır[254].

TTK'nın gerekçesinde genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılmaması halinde kurulun azlık tarafından toplantıya çağrılabileceği belirtilmiştir[255]. Bilançoyu hazırlamak görevinin yönetim kurulunda olduğu dikkate alındığında azlık burada genel kurula yalnızca kayıp hususundaki şüphelerinden söz edebilecektir. Öğretide *Türk,* azlığın TTK 411 ve devamı maddeleri gereğince kaybın bildirileceği genel kurul gündemine bazı kararların alınması hususunun eklenmesini talep edebileceğini belirtmiştir[256].

2.2.3. Genel Kurulun Olağanüstü Toplantıya Çağrılması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı bilanço yılı içinde yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir ara bilançodan anlaşılmış olabilir. Bu durumda yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmak için olağan genel kurul toplantısını beklemesi gerekir mi? Böyle bir durumda yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmak için olağan genel kurul toplantısını beklemesine gerek yoktur[257]. Yönetim kurulu hemen şirketin içinde bulunduğu finansal durum bozulmasına uygun olan iyileştirici tedbirler ile ilgili çalışmalarına başlamalıdır. Uygun olan iyileştirici tedbirler için gerekli çalışmalar yapıldıktan sonra genel kurul hemen olağanüstü toplantıya çağırılmalı, kayıp hali bildirilerek uygun görülen iyileştirici tedbirler genel kurula sunulmalıdır[258]. Aksi

[252] **Türk** (1999a), s. 137.; **Türk** (2016), s. 90.; **Tekinalp** (1984), s. 281.; **Çevik** (2002), s. 452.

[253] **Türk** (2016), s. 90.

[254] **Kayar** (1997), s. 155.

[255] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 175.

[256] **Türk** (2016), s. 90-91.

[257] **Tekinalp** (1984), s. 281.; **Altaş** (2016), s. 347.

[258] **Türk** (2016), s. 90.

durum kanunun amacına aykırı olacağı gibi, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmayan yönetim kurulunun da meydana gelen zararlardan sorumluluğunu doğurur.

Bilanço yılı içerisinde yıllık bilanço esaslarına göre değil de diğer esaslara göre hazırlanan bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı anlaşılır ise ne olacaktır. Yönetim kurulunun TTK 376/1'de öngörülen prosedürü işletmesi gerekecek midir?

Kanunun ve Tebliğin lafzına göre yorumlandığında yönetim kurulunun TTK 376/1'de öngörülen prosedürü işletmesi için kaybın yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir bilançodan tespit edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Gerekçede ise kaybın ara bilançodan veya TTK 378 hükmü çerçevesinde faaliyet gösteren kurulun hazırladığı rapordan anlaşıldığı takdirde yönetim kurulunun son yıllık bilançoyu beklemesine gerek olmadığı, önemli olanın kaybın tespit edilmiş olması olduğu ifade edilmiştir[259].

Öğretide *Domaniç'e* göre kayıp durumunun son yıllık bilançodan önce aylık, üç aylık mizanlardan anlaşılması halinde dahi genel kurulun toplantıya çağrılıp durumdan haberdar edilmesi yönetim kurulunun özen yükümlülüğünün bir gereğidir[260]. *Altaş'a* göre de kaybın varlığı TTK 376/1. fıkrasında öngörülen prosedürün işletilmesi için yeterlidir[261].

Kanaatimizce de öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybının yıllık bilanço esaslarına göre değil de farklı bir esasa göre hazırlanan ara bilançodan anlaşılması halinde yönetim kurulu genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak durumdan haberdar etmelidir. Aksi durum yönetim kurulunun özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder. Ayrıca yarı oranında kayıp hali aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan anlaşılmış ise yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda da kayıp görünmesi bilançoların değerleme esasları dikkate alındığında kuvvetle muhtemeldir.

2.2.4. Genel Kurulun Gündemi

Bilindiği üzere anonim şirket genel kurulu toplantıya çağrıldığında çağrıyı yapan tarafından genel kurulun gündeminin de belirlenmesi gerekmektedir (TTK 413/1). Kanunda

[259] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 175.

[260] **Domaniç** (1988), s. 538.

[261] **Altaş** (2016), s. 347.

sayılan istisnai durumlar haricinde gündemde bulunmayan konuların genel kurulda müzakere edilmesi ve karara bağlanması mümkün değildir (TTK 413/2)[262]. Bu çerçevede, öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybının bildirilmesi ve iyileştirici tedbirlerin sunulması amacıyla toplanan genel kurulun gündeminde nelere yer verilmelidir? Gündemde yer verilmese dahi kayıp hali ve iyileştirici tedbirler genel kurulda görüşülebilir mi? Gündemde yer almadığı takdirde genel kurulun iyileştirici tedbirler ile ilgili karar alması mümkün müdür?

Toplantıya çağrılan genel kurulun gündem maddeleri arasında kaybın genel kurula bildirilmesi yer almalıdır[263]. Gündemde yer alması halinde genel kurul yarı oranında kayıp halini görüşebilir[264]. Olağan genel kurul toplantısının kanuni gündem maddeleri arasında bilançonun görüşülmesi ve karara bağlanması konusu var ise de bu durum dahi gündem maddeleri arasına eklenmesi zorunluluğunu ortadan kaldırmaz[265]. Gündeme kayıp halinin genel kurula bildirilmesinin yanı sıra alınabilecek iyileştirici tedbirler de eklenmelidir. Aksi durumda genel kurul yalnızca kayıp halini görüşmekle yetinir. İyileştirici tedbirler ile ilgili karar alabilmesi mümkün olmaz[266].

---

[262] Kanunda sayılan istisnai durumlarda gündeme bağlılık ilkesi uygulanmaz. Gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturan durumlar haklı sebeplerin varlığı halinde yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması (m. 364), azınlık tarafından genel kurul toplantısının ertelenmesinin istenmesi (m. 420), pay sahiplerinin özel denetim istemesi (m. 438), kuruluş ve sermaye artırımında yönetim kurulu ve denetçilerin ibrasına engel olunması (m. 559), nama yazılı pay senedi basılması (n.486), genel kurul dışında verilen bilginin pay sahibine aktarılması (m. 437) olarak sayılabilir. Gündeme bağlılık ilkesi ve istisnaları ile ilgili detaylı inceleme için bkz. **Pulaşlı** (2013a), s. 350 vd.; **Karahan**, s. 531 vd.; **Memişoğlu, Özgür** (2014) '6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları' Legal Hukuk Dergisi, C: 12 S: 133, s.45-105. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 560 vd. Öğretide Çamoğlu Tebliğ'de yer verilen sermayenin belirli oranlarda kaybı durumunun gündemde yer almasa bile genel kurulda görüşülebileceğine ilişkin düzenlemeyi gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak saymıştır. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 561.

[263] Çevik'e göre pay sahiplerinin durumdan haberdar olabilmesi adına gündeme özel bir madde eklenmesi uygun olacaktır. Bkz. **Çevik** (2002), s. 452.

[264] **Tekil** (1976), s.246.

[265] **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.13'den naklen **Türk** (1999a), s. 138.

[266] **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Tekil** (1998), s. 247.; Kayar ise hükmün amacı dikkate alındığında genel kurul gündeminde yarı oranında kayba yer verildikten sonra iyileştirici tedbirler gündemde yer almasa bile genel kurulun istediği iyileştirme tedbiri hakkında karar alabileceğini ileri sürmüştür. Bkz. **Kayar** (1997), s. 155.

Tebliğin 5/1. fıkrasında genel kurulun gündem maddeleri arasında sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığının yer alması gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte gündemde yer almasa bile sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının karşılıksız kalması halinde bu hususun görüşülüp görüşülemeyeceği tartışılabilir. Öğretide bir görüşe göre, genel kurul farklı bir gündem ile toplanmış olsa dahi öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı genel kurulda görüşülebilir[267]. Diğer bir görüşe göre, sermaye kaybı ve alınması gereken tedbirler gündem bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturmamakta olup, sermaye kaybı durumunun ve alınması gereken tedbirlerden genel kurul kararı gerektirenlerin genel kurul gündeminde yer alması gerekmektedir[268].

Durum böyle olmakla birlikte, Tebliğ'in 5/2. fıkrasında bu soruna ilişkin bir düzenleme yer almaktadır. Hükme göre sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalması halinde farklı bir gündem maddesi ile toplanılmış olsa bile bu durumun genel kurulda görüşüleceği belirtilmiştir. Öğretide bir görüş tebliğde yer alan düzenleme ile sermaye kaybı halinde alınabilecek tedbirler ile ilgili genel kurul toplantısında gündeme bağlılık ilkesine bir istisna getirildiğini savunmakta iken[269], *Soykan,* gündeme bağlılık ilkesinin istisnasını niteliğindeki düzenlemenin tebliğde yer almasını eleştirmiştir[270].

Gündeme bağlılık ilkesi ile amaçlanan genel kurulda görüşülecek konuların pay sahiplerince genel kurul toplantısından önce bilinmesini sağlamaktır. Bu ilke sayesinde pay sahipleri genel kurul gündeminde yer alan konuları tartıp genel kurul toplantısına katılıp

---

Yarı oranında kayıp halinde alınabilecek iyileştirici tedbirler ile ilgili Kanun ve Tebliğ'de herhangi bir sınırlama yapılmaması karşısında gündemde yer almasa bile genel kurulun iyileştirme tedbirleri ile ilgili karar alabileceğini kabul etmenin doğru olmadığı kanaatindeyiz.

[267] **Öztürk, Ezgi** (2019) 'Sermaye Şirketlerinde Sermaye Kaybı, Borca Batıklık ve Teknik İflasın Sonuçları ile Alınabilecek İyileştirici Tedbirler Kapsamında Mali Tablo Analizi' (Yüksek Lisans), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 21.

[268] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579.; **Türk** (2016), s.88-89; **Tekinalp** (1984), s. 282.

[269] **Özkorkut** (2019), s. 977.; Öğretide Çamoğlu tarafından da Tebliğ'in 5/2 fıkrasında yer verilen düzenleme gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak sayılmıştır. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 561.; Aynı yönde bkz. **Karslıoğlu, Hasan** (2019) Anonim Şirketlerde Genel Kurul, 1. Baskı, Ankara, Adalet, s. 201.

[270] **Soykan, İsmail Cem** (2018), Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı, Doktora, Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 305. Yazara göre Tebliğin 5/2 maddesinde yer verilen düzenleme TTK 413/2 fıkrasına açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

katılmamak hususunda menfaatine uygun kararı verebilecektir. Bunun yanı sıra gündeme bağlılık ilkesi ile pay sahiplerinin genel kurul toplantısında beklenmeyen bir durumla karşılaşmaları ve hazırlıksız yakalanmaları önlenmiş olur. Gündeme bağlılık ilkesinin amacı dikkate alındığında kanaatimizce olması gereken yönetim kurulu tarafından şirketin kayıp halinin genel kurul gündemine eklenmesi, pay sahiplerinin genel kurulda kayıp halinin görüşüleceğinden haberdar edilmesidir. Ayrıca yönetim kurulunca uygun görülen iyileştirici tedbirler genel kurul kararını gerektiriyor ise bu iyileştirici tedbirler de gündeme eklenmelidir. Genel kurul gündemine eklenmemesi durumunda genel kurulda kayıp halinin ve genel kurul kararı gerektiren iyileştirme tedbirlerinin görüşülmesi ve karara bağlanması mümkün değildir. Kanunda bu konuda bir istisna getirilmemiştir. Her ne kadar Tebliğde farklı bir gündem maddesi ile toplanılmış olması halinde dahi kayıp halinin genel kurulda görüşülebileceği düzenlenmiş ise de gündeme bağlılık ilkesinin istisnası niteliğinde bir düzenlemenin tebliğde yer almaması gerektiği kanaatindeyiz. Kanunun şirketin içinde bulunduğu finansal durumun bir an önce pay sahiplerine bildirilmesini ve gerekli tedbirlerin alınmasını amaçladığı belirtilerek bu görüşümüz eleştirilebilir. Ancak öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı halinde yönetim kurulunun şirketin içinde bulunduğu durum ve alınması gereken iyileştirici tedbirler ile ilgili çalışma yaparken konuyu genel kurul gündemine de eklemek hususunda yeterli vakti olacaktır. Kaldı ki genel kurul kararı gerektirmeyen iyileştirici tedbirler özen ve bağlılık yükümlülüğünün gereği olarak yönetim kurulu tarafından derhal uygulamaya konulabilmektedir[271].

2.3. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurula Sunulabilecek İyileştirici Tedbirler

Kanunda yönetim kurulu tarafından uygun görülecek iyileştirici tedbirlerin de genel kurula sunulacağı belirtilmesine rağmen söz konusu iyileştirici tedbirlerin neler olabileceği hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. İyileştirici tedbirler, şirkete gelir elde etme gücünü yeniden kazandıran, zararlar sebebiyle sermaye ve kanuni yedek akçelerde ortaya çıkan kayıpları ortadan kaldıran ve şirketin sağlıklı yaşamasını güvence altına alan tedbirler olarak

[271] Türk'e göre, genel kurul kararı gerektirmeyen iyileştirici tedbirlerin derhal uygulamaya konulması halinde yönetim kurulu bu iyileştirici tedbirleri genel kurulun bilgisine sunmalıdır. Bu bilginin genel kurula verilmesi halinde genel kurula bilançonun onaylanması ve yönetim kurulunun ibrası konularında daha sağlıklı karar alma olanağı sağlanır. Bkz. **Türk** (2016), s.88.; **Türk** (1999a), s.141.; **Türk** (1999b), s.121.

tanımlanmıştır[272]. Yarı oranında kayıp halinde alınabilecek iyileştirici tedbirler sınırlı sayıda değildir[273]. Yönetim kurulu kaybın giderilmesine yönelik alınacak iyileştirici tedbirlerin belirlenmesi bakımından takdir yetkisine sahiptir[274]. Şirketin işletme konusu, genel ekonomik durumu ve rekabet şartlarına göre alınabilecek tedbirler farklılık gösterebileceğinden kanunda iyileştirici tedbirler konusunda müdahaleci olunmamıştır[275]. Kanaatimizce de alınabilecek iyileştirici tedbirler konusunda sınırlama getirilmemesi yerinde olmuştur.

Kanunun gerekçesinde sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi örnekseme yoluyla alınabilecek iyileştirici tedbir olarak sayılmıştır[276]. Tebliğin 6/3. fıkrasında da gerekçeye benzer şekilde alınabilecek iyileştirici tedbirler örnekseme yoluyla sayılmıştır. Öğretide Kanunun gerekçesinde ve Tebliğde sayılanların yanı sıra ödenmemiş sermaye paylarının ödenmesi hususunda pay sahiplerine çağrı yapılarak ödenmeyen sermaye paylarının ödenmesinin sağlanması[277], kaybı giderecek ölçüde öz kaynağa sahip başka bir şirketle birleşme, şirketin elinde bulundurduğu kendi paylarını satmasını[278] da bir iyileştirme tedbiri olarak uygulanabileceği belirtilmiştir[279].

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi genel kurulun gündem maddelerinin butlan ile sakat olduğunun tespiti ve iptali istemine ilişkin açılan davada *"davalı şirketin 31/12/2015 tarihi itibariyle sermayesinin %64.05'ini kaybettiği, davalı şirketin faaliyetlerine devam edebilmesi için şirkete nakit girişine ihtiyaç duyduğunun açık olduğu, şirketin sermaye artırımına gitmesi için mali koşulların bulunduğu anlaşılmaktadır. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2016/155 E., 2016/6336 K. Sayılı içtihadında sermaye*

---

[272] **Şener**, s. 381.

[273] **Cenkci** (2015), s. 105.

[274] **Türk** (1999a), s. 144.

[275] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 578-579.; **Tufan**, s. 23.

[276] [276] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 174.

[277] **Tekinalp** (2015), s. 284. **Tekinalp** (1984), s. 282.

[278] **Tekinalp** (2015), s. 284.

[279] İyileştirme tedbiri olarak sayılan sermaye artırımı, sermaye indirimi ile eş zamanlı sermaye artırımı, birleşmeye katılma, bilanço açığını gidermek amacıyla esas sermaye azaltımı konuları ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. Üçüncü Bölüm.

artırımı kararlarının ortaklara yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan karar niteliğinde olmadığı belirtilmiştir. TTK 376/1. Fıkrasında son yıllık bilançodan sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağıracağı ve uygun gördüğü iyileştirici tedbirleri sunacağı düzenlemesi dikkate alındığında dava konusu edilen gündemin 3. maddesindeki sermaye artırımına ilişkin karar iyileştirici tedbirler arasında yer almakta olup oy birliğine de gerek bulunmamaktadır." ifadelerine yer vererek yarı oranında kayıp halinde sermaye artırımının başvurulabilecek iyileştirici tedbirler arasında olduğunu kabul etmiştir[280].

Tebliğde yönetim kurulunun iyileştirici tedbirleri karşılaştırmalı ve alternatifli olarak genel kurula sunması esası getirilmiştir. Genel kurulun iyileştirici tedbirler hususunda yeterince bilgilendirilmesi ve iyileştirici tedbirler ile ilgili en doğru kararın alınmasının sağlanması bakımından tebliğdeki bu düzenlemenin yerinde olduğu kanaatindeyiz. Yönetim kurulunca sunulacak iyileştirici tedbirlerin ciddi ve uygulanabilir nitelikte olması gerekmektedir. Söz konusu iyileştirici tedbirler her şeyden önce kayıp nedeniyle oluşan zararı ortadan kaldırabilecek nitelikte olmalıdır[281]. Yönetim kurulunun genel kurula sunulacak iyileştirici tedbirlerin neler olabileceği hususunda uzman görüşünden yararlanması da mümkündür[282].

Kayıp halinde öz kaynakların artırılması amacıyla şirketin işletme organizasyonuna yönelik veya mali nitelikte tedbirler alınabilir. İşletme organizasyonuna yönelik tedbirlerde şirketin yapısında ve fonksiyonlarında kayıp halinin düzelmesi için değişiklikler yapılmakta, şirket örgütünün geliştirilmesi suretiyle kayıp durumu iyileştirilmeye çalışılmaktadır[283]. Kanunun gerekçesinde ve Tebliğ'de sayılanların yanı sıra işletme konusunun

[280] Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi, E: 2018/1275, K: 2019/635, T: 16.05.2019.; http://portal.uyap.gov.tr s.e.t: 28.12.2020.; Öğretide de TTK 376/1 kapsamındaki bir anonim şirketin iyileştirme tedbiri olarak sermaye artırımına gidebileceği ifade edilmiştir. Bkz. **Soykan,** s. 215.

[281] **Eriş** (2017c), s. 2014.

[282] **Şener**, s. 381.; Eriş'e göre kanunun amacı dikkate alındığında yönetim kurulu iyileştirici tedbirleri ilgili şirket komiteleriyle birlikte oluşturmalı ve durumu açıklayıcı bir raporda görüşlerine yer vermelidir. Bkz. **Eriş** (2017c), s. 2014.

[283] **Türk** (1999b), s.113.

değiştirilmesi[284], çalışan sayısının azaltılması[285], harcamaların düşürülmesi[286], yönetimin ve yöneticiler arasındaki iş bölümünün değiştirilmesi[287] işletme organizasyonuna ilişkin tedbirlere örnek olarak verilebilir[288].

İşletme organizasyonuna ilişkin tedbirler genellikle yönetim kurulu tarafından alınabilir. Bununla birlikte işletme konusunun değiştirilmesi gibi genel kurul kararı gerektiren tedbirlerin alınması da söz konusu olabilir.

Öğretide mali nitelikteki iyileştirme tedbirleri gerçek iyileştirme tedbirleri ve bilançosal nitelikteki iyileştirme tedbirleri olarak ayrılarak incelenmiştir[289]. Buna göre gerçek iyileştirme tedbirleri şirkete dışarıdan öz kaynak sağlayan tedbirlerdir[290]. Bilançosal nitelikteki iyileştirme tedbirlerinde ise şirkete dışarıdan öz kaynak sağlanmamakta bu tedbirler ile bilançoda görünen kayıp hali giderilmektedir[291]. Bilançosal nitelikteki iyileştirme tedbirlerine örnek olarak gizli yedek akçelerin çözülmesi[292], bilanço zararını kapatmak amacıyla yapılan esas sermaye azaltımı[293] örnek olarak verilebilir. Gerçek iyileştirme tedbirlerine ise pay sahiplerinin ek ödemelerde bulunmaları[294], esas sermaye artırımı[295], esas sermayenin eş zamanlı olarak azaltımı ve artırımı[296] örnek olarak verilebilir.

Öğretide yönetim kurulunun iyileştirici tedbirlerin genel kurula sunulması yönündeki görevinin bir defaya özgü olmadığı, yönetim kurulunun sonraki yıllarda da en azından olağan genel kurul toplantısında, iyileştirici tedbirlerin uygulama sonuçları ve yeni tedbirler konusunda genel kurula bilgi vermesi gerektiğine dikkat çekilmiştir[297]. Uygulanmasına karar

[284] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579.

[285] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579.

[286] **Eminoğlu,** s. 278.

[287] **Türk** (1999b), s.113.

[288] **Türk** (2016), s. 85.

[289] **Türk** (2016), s. 86.; **Türk** (1999b), s.114.; **Şener**, s. 381.

[290] **Türk** (1999a), s.146.; **Şener**, s. 381.

[291] **Türk** (2016), s. 86.; **Türk** (1999b), s.114.; **Şener**, s. 381.

[292] **Türk** (2016), s.86.; **Türk** (1999b), s.115.

[293] **Türk** (2016), s.87.; **Türk** (1999b), s.116.

[294] **Türk** (1999b), s.117.

[295] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579.; **Eminoğlu,** s. 278.

[296] **Türk** (1999b), s.117.

[297] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 579.

verilen iyileştirici tedbirlerin etkinliğinin denetlenmesi açısından kanaatimizce de sonraki yıllarda da yönetim kurulunun genel kurula bilgi vermesi gerekmektedir.

3. GENEL KURUL TARAFINDAN ALINACAK TEDBİRLER

Yarı oranında kayıp halinde şirket genel kurulunun görevi kayba ilişkin sorunu ve yöneticilerin konu ile ilgili çalışmalarını dikkatli şekilde takip ederek finansal durumun iyileştirilmesine yönelik tedbirlere dayanak oluşturacak kararları almaktır[298]. Genel kurulda kayıp durumu görüşüldükten sonra gerek görüldüğü takdirde yönetim kurulu tarafından sunulan iyileştirme tedbirleri de karara bağlanabilir. Kanunda iyileştirici tedbirlere karar verilmesi yönünde genel kurulu bağlayıcı bir hüküm bulunmamaktadır. Bu çerçevede genel kurul iyileştirici tedbire karar verip vermemekte takdir hakkına sahiptir[299]. Ayrıca yönetim kurulu tarafından sunulan iyileştirici tedbirlerin de genel kurulu bağlayıcı özelliği bulunmamaktadır[300]. Genel kurul iyileştirici tedbirlerin uygulanmasına karar verdiği takdirde gündeme bağlılık ilkesini de gözeterek yönetim kurulu tarafından kendisine sunulan tedbirlerden birini aynen uygulayabileceği gibi değiştirerek de uygulanmasına karar verebilir.

Tebliğin 6/4. fıkrasında da genel kurulun sunulan iyileştirici tedbirleri aynen kabul edebileceği, değiştirerek kabul edebileceği veya önerilenler dışında başka bir tedbirin uygulanmasına da karar verebileceği hüküm altına alınmıştır. Yönetim kurulu tarafından önerilmeyen bir iyileştirme tedbiri genel kurul gündeminde de yer almayacaktır. Genel kurul gündeminde yer almayan bir iyileştirme tedbirinin gündeme bağlılık ilkesi gereğince genel kurulda görüşülemeyeceği ve karara bağlanamayacağı kanaatindeyiz. Dolayısıyla Tebliğde yer alan yönetim kurulu tarafından önerilenler dışında bir iyileştirme tedbirine karar verilebileceğine ilişkin düzenlemenin yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

[298] **Altaş** (2011), s. 3963.

[299] **Kayar** (2012), s. 650.; **Tekil** (1976), s.246.

[300] **Türk** (1999a), s. 146.; **Şener** (2017), s. 382.

4. GENEL KURULUN TOPLANMAMASI VE GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMAMASININ SONUCU

4.1. Genel Olarak

TTK 376/1. fıkrasında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı oranında kaybı halinde yönetim kuruluna genel kurulu hemen toplantıya çağırma ve genel kurula uygun göreceği iyileştirici tedbirleri sunma yükümlülüğü yüklenmiştir. Bununla birlikte genel kurulun toplanamaması veya genel kurul tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması hüküm altına alınmamıştır. Diğer bir deyişle, genel kurulun toplanamaması veya gerekli tedbirlerin alınması hususunda karar almaması herhangi bir sonuca bağlanmamıştır[301]. Bu çerçevede yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılan genel kurul kayıp hakkında bilgi sahibi olmasına rağmen kaybın giderilmesi için herhangi bir iyileştirici tedbir alınması hususunda karar almayabilir.

Kanunda ve Tebliğ'de yarı oranında kayıp halinde genel kurulun toplanamaması veya gerekli tedbirlerin alınmaması sonuca bağlanmamış olsa dahi yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu çerçevesinde genel kurulun toplantıya çağrılıp çağrılmaması veya genel kurula iyileştirici tedbirlerin sunulup sunulmaması önem arz etmektedir. Bu çerçevede öncelikle öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybı halinde genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmaması ihtimali üzerinde durulacaktır. Ardından da yönetim kurulu tarafından usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurulun iyileştirici tedbirleri almaması üzerinde durulacaktır.

4.2. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmaması ve İyileştirici Tedbirlerin Sunulmaması

TTK 376/1 hükmü yarı oranında kayıp halinde kaybın bildirilmesi amacıyla genel kurulun toplantıya çağrılmasını ve uygun görülen iyileştirici tedbirlerin genel kurula sunulmasını yönetim kuruluna yükümlülük olarak yüklemiştir.

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiğinden şüphelenilmesi üzerine yönetim kurulunun öncelikle kaybın oranını yıllık

[301] **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Çevik** (2002), s. 452-453.; **Tekil** (1976), s. 246.; **Kayar** (1997), s. 155.; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.13'den naklen **Türk** (1999a), s. 145.; **Tekinalp** (1984), s. 282.; **Domaniç** (1988), 538.

bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir bilanço ile tespit etmesi gerekmektedir. Bu çerçevede yönetim kurulu öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiğini gösteren emareler olmasına rağmen bilanço hazırlamaya yanaşmayabilir.

Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiğinin anlaşılması halinde yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları tamamlayıp, gündemi belirledikten sonra kayıp halini genel kurula bildirerek konunun genel kurulda görüşülmesine olanak sağlamış olması gerekir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiğini göstermesine rağmen yönetim kurulu yükümlülüklerine aykırı olarak genel kurulu toplantıya çağırmamış olabilir.

Benzer şekilde genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurula yarı oranında kayıp hali bildirilmemiş ve/veya uygun görülen iyileştirici tedbirler sunulmamış olabilir. Gündeme bağlılık ilkesi gereğince genel kurulun bir hususu görüşüp karara bağlayabilmesi için söz konusu hususların genel kurul gündeminde belirlenmesi gerekmektedir. Genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurul gündeminde kayıp hali ve/veya uygun görülen iyileştirici tedbirlere yer verilmemiş olabilir. Bu durumda genel kurulun gündemde yer almayan kayıp halini ve alınabilecek iyileştirici tedbirleri görüşüp karara bağlaması mümkün olmayacaktır.

Yönetim kurulunun öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiğine ilişkin emareler bulunmasına rağmen yıllık bilanço esaslarına göre bilanço hazırlayarak durumu tespit etmemesi, yıllık bilançodan yarı oranında kayıp tespit edilmesine rağmen genel kurulu toplantıya çağırmaması, genel kurulu toplantıya çağırmasına rağmen kayıp halini ve uygun görülen iyileştirici tedbirleri sunmaması kanun ile yüklenen yükümlülüklerine aykırılık teşkil eder ve yönetim kurulu kusurlu hareket etmiş olur. Yönetim kurulunun kusurlu hareketi ile kanun ile yüklenen yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi sonucu şirketin kayıp oranı artmış böylelikle zarar meydana gelmiş olabilir[302]. Böyle bir durumda yönetim kurulu kusurlu hareketi sonucu uğranılan zararları tazmin yükümlülüğü altında kalırlar.

[302] Yönetim kurulunun hukuki sorumluluğuna ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. Dördüncü Bölüm.

4.3. Yönetim Kurulu Tarafından Toplantıya Çağrılan Genel Kurulun Toplanamaması veya İyileştirici Tedbirleri Almaması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısı oranında kaybedildiği hususunun yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilançodan tespit edilmesi üzerine genel kurul yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmış olabilir. Bu durumda da genel kurul çağrıya rağmen toplanamamış olabileceği gibi toplanmasına rağmen iyileştirici tedbirlere ilişkin herhangi bir karar almamış veya alamamış olabilir.

Yönetim kurulunca yarı oranında kaybın bildirilmesi amacıyla usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurul gerekli toplantı yeter sayısına ulaşılamamış olması nedeniyle toplanamamış olabilir. Benzer şekilde yönetim kurulunca yarı oranında kaybın bildirilmesi amacıyla usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurul yönetim kurulu tarafından sunulan iyileştirici tedbirler ile ilgili herhangi bir karar almamış veya karar yeter sayısı sağlanamadığı için karar alamamış da olabilir. Genel kurul yönetim kurulunca usulüne uygun olarak toplantıya çağrılmasına ve kayıp hali bildirilerek uygun görülecek iyileştirici tedbirler sunulmasına rağmen genel kurulun kayıp hali veya iyileştirici tedbirler ile ilgili herhangi bir karar almamış veya alamamış olması kanunda herhangi bir sonuca bağlanmamıştır. Genel kurulun herhangi bir karar almamasına kanunda bir sonuç bağlanmamakla birlikte genel kurul yönetim kurulu tarafından usulünce toplantıya çağrılmasına ve uygun görülen iyileştirici tedbirler sunulmasına rağmen genel kurul iyileştirici tedbirler ile ilgili herhangi bir karar almaz ise yönetim kurulu üyelerinin bir sorumluluğu kalmaz[303]. Dolayısıyla genel kurulun karar almaması nedeniyle uğranılan bir zarar söz konusu olur ise söz konusu zarardan dolayı yönetim kurulunun hukuki sorumluluğu yoluna gidilmesi mümkün olmayacaktır.

[303] **Türk** (2016), s. 89.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖZ KAYNAKLARDA SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ ÜÇTE İKİSİ ORANINDA KAYBIN SONUÇLARI VE KAYIP HALİNDE YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

1. GENEL OLARAK

TTK'nın 376/2. fıkrasında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre son yıllık bilançodan sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zararlar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması halinde derhal toplantıya çağrılan genel kurul sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erecektir.

6102 sayılı TTK'da yer alan bu düzenleme büyük oranda 6762 sayılı eTTK'nın 324/2. hükmü ile aynıdır. 6102 sayılı TTK'da farklı olarak kaybın son yıllık bilançodan tespit edileceği hüküm altına alınmıştır. Ayrıca 6762 sayılı eTTK'da yalnızca sermaye hesaba katılır iken 6102 sayılı TTK sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamını hesaba katmıştır[304]. 6102 sayılı TTK ile 6762 sayılı eTTK arasındaki farklardan bir diğeri ise alacaklıların dava hakkı ile ilgilidir. 6762 sayılı eTTK'nın 436. maddesi ile üçte iki kayıp halinde şirket alacaklılarına şirketin feshini dava hakkı tanınmış iken 6102 sayılı TTK da şirket alacaklılarına böyle bir hak verilmemiştir.

TTK'nın 376/2. fıkrasında yer verilen düzenleme ile şirket alacaklılarının korunması amaçlanmıştır[305]. Üçte iki oranında kayıp hali şirket alacaklıları için tehlikeli görülerek genel kurul alacaklıların korunması için alternatifli olarak öngörülen kararlardan birini almaya zorlanmıştır[306]. *Aydın* ise TTK 376/3 fıkrasında borca batıklık halinde dahi alacaklıların menfaatlerinin zarar görmeyeceğinden bahisle şirketin yaşamasına imkan tanınması

[304] Konu ile ilgili öğretideki görüşler için bkz. Birinci Bölüm, "2. Sermayenin Kaybı" başlığı altındaki açıklamalar.

[305] **Türk** (1999a), s. 153.; **Tekinalp** (1984), s. 279.

[306] **Arslanlı** (1961), s. 174; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.13'den naklen **Türk** (1999a), s. 153.; **Tekinalp** (1984), s. 279.

karşısında TTK 376/2 fıkrasında yer verilen düzenleme ile alacaklıların korunmasının hedeflendiği söylenemez[307]. Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde öncelikle şirketin konu ile ilgili bir karara varması gerekir[308].

2. YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ

TTK'da üçte iki oranında kaybın tespit edilmesi halinde derhal toplantıya çağrılan genel kurul tarafından kanunda öngörülen kararların alınması zorunlu kılınmıştır. Kanunda açıkça yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmakla görevli olduğundan söz edilmemiştir. Bununla birlikte kanunun "çağrı ve bildirim yükümü" başlıklı 376. maddesine kanunun sistematiğinde yönetim kurulunun görev ve yetkileri içinde yer verilmiştir. Kaldı ki TTK 376/2 fıkrasında yer verilen sermaye kaybı hali TTK 376/1 fıkrasında yer verilen sermaye kaybı halini de içine almaktadır. Dolayısıyla TTK 376/2 fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma yükümlülüğü aynı zamanda TTK 376/1 fıkrasından da doğmaktadır. Ayrıca kanunun gerekçesinde de üçte iki kayıp halinde yönetim kurulunun çağrısı üzerine genel kurulun iki karardan birini alabileceği ifade edilmiştir[309]. Tebliğin 5/1. maddesinde de yönetim kurulunun genel kurulu hemen toplantıya çağırması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çerçevede yönetim kurulu üçte iki oranında kaybın tespit edilmesi halinde genel kurulu hemen toplantıya çağırmak zorundadır.

2.1. Yönetim Kurulunun Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Hususunda Hazırlık İşlemlerini Tamamlaması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğini tespit eden yönetim kurulu vakit kaybetmeksizin genel kurulun toplantıya çağrılması için hazırlık işlemlerine başlamalıdır.

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğine ilişkin emareler bulunmasına rağmen henüz bilanço düzenlenmemişse

[307] **Aydın** (2012), s. 107

[308] **Kendigelen** (2006), s. 54.

[309] Öğretide kanunda her ne kadar genel kurulun toplantıya çağrılmasından söz edilmemiş ise de genel kurulun kanunda öngörülen kararlardan birini almaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceği kabul edilerek konunun mutlaka genel kurula getirileceğinin kabul edildiği ifade edilmiştir. Bkz. **Kayar** (1997), s. 173.

yönetim kurulu öncelikle kaybın tespiti hususunda bir bilanço düzenlemek zorundadır. TTK'ya göre yönetim kurulu yıllık bilanço esaslarına göre bir bilanço hazırlamak zorundadır.

Hazırlanan bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğinin tespit edilmesi üzerine yönetim kurulu tespit edilen kaybın sebeplerine ilişkin araştırma yapmalı, kaybın sebeplerini tespit etmelidir. Nitekim yönetim kurulunun genel kurula kaybın sebepleri ile ilgili de açıklama yapması gerekmektedir. Tebliğde de yönetim kurulunun bilançoyu genel kurula sunmasının yanı sıra şirketin finansal yönden içinde bulunduğu durumu tüm açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatacağı hüküm altına alınmıştır (m. 6/2). Görüldüğü üzere yönetim kurulu yalnızca kaybı gösteren bilançoyu genel kurula sunmakla yetinemez[310] aynı zamanda şirketin finansal durumu ile ilgili açıklamalar yapması gerekir. Genel kurulu toplantıya çağıran yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu kötü durumu tüm açıklığıyla genel kurula anlatır, kaybın sebepleri ve tedavi çareleri hakkında genel kurula bilgi verir[311].

Kaybın ve kayba neden olan sebeplerin tespitinin ardından şirketin içinde bulunduğu finansal durum yönetim kurulu tarafından detaylı bir şekilde irdelenmeli, şirketin içinde bulunduğu finansal duruma en uygun iyileştirme tedbirlerinin neler olduğu, kanunda öngörülen kalan sermaye ile yetinme ve sermayenin tamamlanması tedbirleri, şirket için uygulanabilecek iyileştirme tedbirlerinin avantaj ve dezavantajları, hangi sebeple hangi iyileştirme tedbirine üstünlük tanınması gerektiği konularında detaylı bir inceleme ve araştırma yapılmalıdır. Kanunda öngörülen sermayenin tamamlanması ve kalan sermaye ile yetinme tedbirlerinin yanı sıra şirket hakkında uygulanabilecek iyileştirme tedbiri olup olmadığı tespit edilmelidir. Bu çerçevede yönetim kurulu şirketin finansal durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldıracak ya da en azından etkilerini azaltacak iyileştirme tedbirlerini tespit edecektir. Tebliğde de yönetim kurulunun şirketin finansal durumuna uygun olduğunu tespit ettiği iyileştirme tedbirlerini alternatifli ve karşılaştırmalı olarak genel kurula sunup gerekli açıklamaları yapması gerektiği hüküm altına alınmıştır (Tebliğ m. 6/3).

Yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu finansal durum ve uygun gördüğü iyileştirme tedbirleri hakkında genel kurula sözlü açıklama yapabileceği gibi konuyla ilgili bir rapor da sunabilecektir. Yönetim kurulunun genel kurula rapor sunması yönünde

[310] **Türk** (1999a), s. 142.

[311] **Altaş** (2016), s. 347.

kanunda veya tebliğde emredici bir düzenleme bulunmamaktadır. Öğretide yönetim kurulunun kayıp hali, kaybın derecesi, nedenleri, uygun görülen iyileştirme tedbirleri ile ilgili kapsamlı bir rapor hazırlaması[312] ve hazırladığı raporda finansal durumun hangi yolla iyileşebileceği hususundaki görüşlerine de yer vermesi gerektiği ifade edilmiştir[313].

Kanunda ve Tebliğde bu yönde bir düzenleme bulunmamakla birlikte kanaatimizce de yönetim kurulunun şirketin içinde bulunduğu finansal durum, kaybın derecesi, nedenleri, şirketin içinde bulunduğu duruma uygun iyileştirme tedbirleri hakkında detaylı bir rapor hazırlayarak genel kurula sunması pay sahiplerinin bilgilendirilmesi açısından daha etkili olacaktır. Yönetim kurulunun hazırlamış olduğu raporu önceden pay sahiplerinin incelemesine imkân tanımasının da genel kurulda şirketin kayıp halinden kurtarılması hususunda etkin kararlar alınması noktasında yarar sağlayacağı kanaatindeyiz.

2.2. Genel Kurulun Toplantıya Çağrılması

2.2.1. Çağrı ve Zamanı

Kanunda son yıllık bilançodan üçte iki oranında kaybın tespit edilmesi halinde derhal toplantıya çağrılan genel kuruldan söz edilmiştir. Yukarıda da açıkladığımız üzere genel kurul yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılacaktır.

Yarı oranında kayıp halinde olduğu gibi üçte iki kayıp halinde de genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin kararın yönetim kurulu toplantısı yapmaksızın TTK 390/4 hükmü gereğince imza toplanması yoluyla alınmasını engelleyen herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağrı kararının yönetim kurulunca imza toplanarak alınabileceği kanaatindeyiz. Bununla birlikte kaybı tespit eden yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağrı ile birlikte genel kurul toplantısı için bazı hazırlık işlemleri yapması gerekecektir. Yönetim kurulunun kaybı bildireceği genel kurul toplantısına gerekli hazırlıkları yapabilmesi adına çağrı kararını yönetim kurulu toplantısı yaparak alması daha uygun olacaktır. Yönetim kurulu hazırlık işlemlerini de toplantı yapmaksızın tamamlayabilecekse mutlaka toplanmasına da gerek yoktur.

Kanunda yer alan "derhal" kavramı ile Tebliğde yer verilen "hemen" kavramından anlaşılması gereken nedir? Yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmanın yanı sıra

[312] **Türk** (2016), s.83.

[313] **Türk** (1999a), s. 160.; **Türk** (2016), s. 95.; **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 377.

toplantı için bazı hazırlık işlemlerini de tamamlaması gerekecektir. Bu çerçevede yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu finansal durum ve bu duruma uygun tedbirler, alınabilecek kararlar ile ilgili analiz yapması, hatta konu ile ilgili bir rapor hazırlaması gerekmektedir. Yönetim kuruluna gerekli hazırlıkları yapabilmesi için makul bir süre tanınması gerekmektedir. Bu çerçevede Kanunda yer alan "derhal" ifadesi ve Tebliğde yer alan "hemen" ifadesi ile "mümkün olan en kısa süre" anlaşılmalıdır. Genel kurulu toplantıya çağrı yükümlülüğü kusurlu olarak geciktirilmemelidir[314]. Yönetim kurulu şirketin içinde bulunduğu finansal durumun gerektirdiği hazırlıkları ivedi şekilde tamamlayarak genel kurulu toplantıya çağırmalıdır[315]. Bu çerçevede kanunun 1. fıkrasında yer alan "hemen" ifadesi ile 2. fıkrasında yer alan "derhal" ifadeleri arasında içerdikleri zaman dilimi bakımından herhangi bir fark bulunmamaktadır[316].

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde yönetim kurulu özen yükümlülüğünün bir gereği olarak derhal kendi yetkisi dahilindeki iyileştirici tedbirleri alabilir. Bununla birlikte genel kurulu toplantıya çağırma görevini erteleyemez[317].

---

[314] **Türk** (1999a), s. 159.

[315] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 582. Bu yazarlar bilançonun görüşüldüğü genel kurulda onaylanan son yıllık bilançodan kaybın anlaşılması halinde yönetim kurulunun TTK 376/2'de yer verilen seçeneklerle ilgili çalışma yapmasından söz etmişlerdir. Benzer şekilde Moroğlu da sermaye kaybı üzerine toplanan genel kurulun kanunda öngörülen kararlar (kalan sermaye ile yetinme ve sermayenin tamamlanması) ile ilgili yönetim kuruluna talimat vereceğini ilk toplantıda iyileştirme tedbirleri ile ilgili bir karar vermeyeceğini, yönetim kuruluna vereceği talimatlar ile ilgili kararını da alelade nisaplar ile alacağını ifade etmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2007), s. 2-3. Yazarların savunduğu bu görüşlerde genel kurulun öncelikle yıllık bilançonun onaylanması veya yönetim kuruluna gerekli talimatların verilmesi için toplantıya çağırılması, ardından yönetim kurulu tarafından uygun görülecek iyileştirici tedbirler ile ilgili gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra yeniden toplantıya çağırılması, yani iki kez genel kurulun toplantıya çağrılması gerekecektir. Kanaatimizce yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları yapmak için bilançonun onaylanmasını veya genel kurul tarafından kendisine talimat verilmesini beklemesine gerek yoktur. Yönetim kurulu gerekli hazırlıklarını tamamlayarak yıllık bilançoda görünen sermaye kaybını bildirdiği genel kurula alınacak tedbirler ile ilgili çalışma ve önerilerini de sunmalıdır. Kaldı ki aksinin savunulması da kanunun amacına aykırılık teşkil edecektir.

[316] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 582.

[317] **Türk** (1999a), s. 159.

2.2.2. Genel Kurulun Olağan Toplantıya Çağrılması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiği yarı oranında kayıp halinde olduğu gibi normal faaliyet dönemi sonunda hazırlanan son yıllık bilançodan anlaşılmış olabilir. Bu durumda yönetim kurulunun hemen gerekli hazırlık işlemlerine başlaması ve olağan genel kurula öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğini bildirerek alınması gereken tedbirlere ilişkin çalışmasını sunması gerekmektedir. Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğinin son yıllık bilançodan tespiti halinde yönetim kurulunun genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmasına gerek yoktur. Yönetim kurulu tarafından öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı olağan olarak yapılacak genel kurul toplantısına gündem maddesi olarak eklenilmesi ile yetinilebilir[318]. Bununla birlikte yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmak için 3 aylık süreyi beklememeli, gerekli hazırlık işlemlerini tamamlar tamamlamaz herhangi bir gecikmeye mahal vermeksizin genel kurulu toplantıya çağırmalıdır.

Yarı oranında kayıp halinde olduğu gibi kanunun gerekçesi çerçevesinde genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılmaması halinde kurulun azlık tarafından toplantıya çağrılması da mümkündür. Azlık toplantıya çağırdığı genel kurulun gündemine bazı kararların alınması hususunun eklenmesini isteyebilecektir. Öğretide *Üçışık / Çelik* TTK 376/2. fıkrasında genel kurulun toplantıya çağrılması hususunda yetkinin açıkça yönetim kuruluna verilmediğini, finansal açıdan ciddi sonuçlar doğurabileceği de dikkate alındığında genel kurulun yönetim kurulunun yanı sıra pay sahipleri, alacaklılar, düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile bakanlık tarafından da toplantıya çağrılabileceğini belirtmiştir[319].

2.2.3. Genel Kurulun Olağanüstü Toplantıya Çağrılması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiği bilanço yılı içinde yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir ara bilançodan anlaşılmış olabilir. Bu durumda yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmak için olağan genel kurul toplantısını beklemesi gerekir mi? Böyle bir durumda yarı oranında kayıp halinde olduğu gibi yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmak için olağan genel

[318] **Türk** (1999a), s. 137.; **Türk** (2016), s. 90.; **Tekinalp** (1984), s. 281.

[319] **Üçışık / Çelik**, s. 413.

kurul toplantısını beklemesine gerek yoktur. Yönetim kurulu hemen gerekli hazırlık işlemlerini tamamlayarak genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmalıdır. Aksi durum kanunun amacına aykırı olacağı gibi, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmayan yönetim kurulunun da meydana gelen zararlardan sorumluluğunu doğurur. Öğretide de üçte iki kaybın tespiti üzerine yönetim kurulunun hemen genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması gerektiği ifade edilmiştir[320].

Bilanço yılı içerisinde yıllık bilanço esaslarına göre değil de diğer esaslara göre hazırlanan bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybedildiği anlaşılır ise ne olacaktır. Yönetim kurulunun TTK 376/2'de öngörülen prosedürü işletmesi gerekecek midir?

Yarı oranında kayıp halinde olduğu gibi öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybının yıllık bilanço esaslarına göre değil de farklı bir esasa göre hazırlanan ara bilançodan anlaşılması halinde yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırarak durumdan haberdar etmelidir. Aksi durum yönetim kurulunun özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder. Ayrıca kayıp hali aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançodan anlaşılmış ise yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda da kayıp görünmesi bilançoların değerleme esasları dikkate alındığında kuvvetle muhtemeldir.

2.2.4. Genel Kurulun Gündemi

Yukarıda ikinci bölümde de açıkladığımız üzere genel kurulun gündemde yer almayan bir konuyu görüşmesi ve karara bağlaması mümkün değildir. Yalnızca kanunda sayılan istisnai durumlarda genel kurul gündeminde yer almayan hususlar genel kurulda görüşülebilir ve karara bağlanabilir.

Kayıp halinin bildirilmesi ve gündeme bağlılık ilkesi ile ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeler ile öğretide yer alan görüşlere yukarıda 2. bölümde yer vermiş idik. Öğretide yer alan bu görüşler ile birlikte öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde gündem ile ilgili öğretide farklı görüşler de bulunmaktadır.

[320] **Çevik** (1994), s. 294.

Bir görüşe göre, üçte iki kayıp halinde toplantının gündemi kanun tarafından belirlenmiştir ve gündeme ayrıca bir madde eklenmesine gerek bulunmamaktadır[321]. Diğer bir görüşe göre de genel kurul toplantısının asgari gündemi kanun tarafından belirlenmiştir[322]. Bununla birlikte yönetim kurulu toplantı gündemine kanunda öngörülen alternatifleri de koymakla yükümlüdür[323]. Hatta pay sahiplerinin konunun önemini anlayabilmeleri adına kanunda öngörülen kararlar alınmadığı takdirde şirketin sona ereceği de gündemde belirtilmelidir[324].

Öztürk, Tebliğin 5/2. fıkrasında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde farklı bir gündem maddesi ile toplanılmış olsa bile bu durumun genel kurulda görüşüleceğinin düzenlenmesi karşısında gündemde yer almasa dahi üçte iki kayıp halinin genel kurulda görüşülebileceğini ve kanunda öngörülen kararların alınabileceğini savunmuştur[325]. *Soykan* ise Tebliğin 5/2. fıkrasında yer verilen düzenlemenin TTK 413/2 fıkrasına açıkça aykırılık teşkil ettiğini ifade etmiştir[326].

Kanaatimizce olması gereken yönetim kurulu tarafından şirketin kayıp halinin genel kurul gündemine eklenmesi, pay sahiplerinin genel kurulda kayıp halinin görüşüleceğinden haberdar edilmesidir. Yine kanunda ve tebliğde öngörülen kararların alınacağı veya uygun görülen başkaca tedbirlerin alınacağı, kanunda ve tebliğde öngörülen kararların alınmaması halinde şirketin sona ereceği de genel kurul gündeminde yer almalıdır. Aksi halde genel

---

[321] **Tekinalp** (2015), s. 285.; **Eminoğlu,** s. 278.; **Kayar** (1997), s. 157-158. Yazara göre gündeme sadece üçte iki kaybın genel kurula bildirileceğinin eklenmesi yeterlidir. Kanunda öngörülen sermayenin tamamlanması veya kalan sermaye ile yetinilmesine karar verileceğinin gündeme ayrıca eklenmesine gerek yoktur.

[322] **Arslanlı** (1960a), s. 97.; **Tekil** (1976), s. 247.; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s. 14-15'den naklen **Türk** (1999a), s. 159.

[323] **Arslanlı** (1960a), s. 97.; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.15'den naklen **Türk** (1999a), s. 159.; **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 377.; **Can**, s. 15.; **Türk** (1999a), s. 160.; **Türk** (2016), s. 95. Yazara göre gündem maddeleri arasında kanunda öngörülen kararların alınacağı yer almaz ise genel kurul bu yönde karar veremeyecektir, dolayısıyla genel kurulun yeniden toplantıya çağrılması gerekir. Bu durumda da yönetim kurulu gecikmeden doğan zararlardan sorumlu olur. Bkz. **Türk** (1999a), s. 160.; **Türk** (2016), s. 95.

[324] **Türk** (1999a), s. 160.; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.15'den naklen **Türk** (1999a), s. 160.

[325] **Öztürk**, s. 24.

[326] **Soykan,** s. 305.

kurulda söz konusu hususların görüşülmesi ve karar alınması mümkün değildir[327]. Kanunda bu konuda bir istisna getirilmemiştir. Her ne kadar Tebliğde farklı bir gündem maddesi ile toplanılmış olması halinde dahi kayıp halinin genel kurulda görüşülebileceği düzenlenmiş ise de gündeme bağlılık ilkesinin istisnası niteliğinde bir düzenlemenin tebliğde yer almaması gerektiği kanaatindeyiz.

3. GENEL KURUL TARAFINDAN ALINABİLACAK KARARLAR

TTK 376/2 gereğince son yıllık bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğinin anlaşılması halinde toplantıya çağrılan genel kurul sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanması yönünde karar vermek zorundadır. Anonim şirketler hukukunda sermayenin korunması esas olduğundan üçte iki kayıp halinde şirketin sermayeyi tamamlamak veya sermaye azaltımına giderek kalan sermaye ile yetinmeye zorlanması doğaldır[328]. Öğretide TTK 376/2 fıkrasında sayılan tedbirlerin sınırlayıcı bir şekilde sayıldığı ifade edilmiştir[329]. Dolayısıyla şirketin kanunda öngörülenler dışında başka bir tedbirin uygulanmasına karar vermek hususunda takdir yetkisi bulunmamaktadır[330]. Bu görüşe biz de katılıyoruz. Ayrıca kanunda sayılan tedbirlerden birine karar verildikten sonra şirketin içinde bulunduğu finansal duruma uygun başkaca tedbirlere karar verilmesi de mümkündür[331]. Kanunda belirtilmemekle birlikte genel kurulun şirketin feshine karar vermesi de mümkündür[332]. Nitekim kanunda öngörülen

[327] İsviçre Federal Mahkemesi'nin 13 Şubat 2012 tarihli kararında şirketin finansal durumunda bozulma olması halinde yönetim kurulunun genel kurula finansal durumun iyileştirilmesi amacına ulaşılabilmesi için gerekli diğer tedbirler hakkında da bilgi vermek zorunda olduğu, gerekli bilgilerin verilmemesi halinde genel kurul gündeme eklenen iyileştirici tedbirin finansal durumu iyileştirme amacı taşıyıp taşımadığı değerlendirmesi yapamayacağını, finansal durumu iyileştirme planı açıklaması olmaksızın pay sahiplerinin de rüçhan hakkını kullanarak şirkette yer almaya devam etmek isteyip istemeyecekleri hususunda bilgilendirilmiş kararlarını veremeyecekleri ifade edilmiştir. Bkz. **Bayar, Esra** (2018) 'Anonim Ortaklık Esas Sermayesinin 0'a İndirilerek Eş Zamanlı Artırımının Şartı Olarak Mali Durumun İyileştirilmesi Amacı "X AG Kararı" (BGE 138 III 204)' İÜHFM, C: 76, S: 2, s. 796.

[328] **Teoman** (2001), s. 370.

[329] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 580.; **Kayar** (1997), s. 157-158.; **Kayar** (1999), s. 317.; **Cenkci** (2015), s. 107.

[330] **Türk** (2016), s. 93.

[331] **Kayar** (1997), s. 157-158.; **Türk** (1999a), s. 161.; **Türk** (2016), s. 94.

[332] **Moroğlu** (2007), s. 2.; **Türk** (1999a), s. 161; **Türk** (2016), s. 93.; **Altaş** (2011), s. 3964.; **Tekil** (1976), s. 195, 399.

tedbirlerden birinin uygulanması yönünde karar alınmaması da şirketin sona ermesi sonucunu doğuracaktır.

Genel kurul tarafından alınabilecek kararlar Tebliğde ise sermayenin üçte biri ile yetinme, sermayenin tamamlanması ve sermayenin artırılması olarak sayılmıştır.

3.1. Kalan Sermaye ile Yetinme

3.1.1. Kalan sermaye ile Yetinmenin Niteliği

Kalan sermaye ile yetinme kavramından ne anlaşılması gerektiği hususunda kanunda bir açıklık bulunmamaktadır. Kanunun gerekçesinde sermayenin üçte biri ile yetinmeden anlaşılması gerekenin sermayenin azaltılıp bünye dışına atılmasının anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Tebliğde ise öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybeden şirketin genel kurulunun sermayenin üçte biri ile yetinmeye karar vermesi halinde sermaye azaltımı yapılacağı ifade edilmiştir.

Öğretide ise kalan sermaye ile yetinme kavramından ne anlaşılması gerektiği hususunda farklı görüşler vardır. Öğretide hâkim olan görüşe göre kalan sermaye ile yetinme kararı basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı niteliğindedir[333]. Bu görüşü savunan yazarlara göre kalan sermaye ile yetinme kararı ile amaçlanan şirketin sermayesinin öz kaynakları seviyesine indirilmesi suretiyle malvarlığı konusundaki yanıltıcı tabloyu ortadan kaldırmaktadır. Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yolu ile esas sözleşmede yazılı olan sermaye miktarı bilançoda görünen açık oranında azaltılarak şirketin aktifleri ile sermayesinin birbirine eşitlenmesi amaçlanır[334]. Ayrıca bilançoda görünen zararın sermaye azaltımı yoluyla bünyeden atılarak somutlaşan zararın paylarının itibari değeri dikkate

[333] **Türk** (1999a), s. 162-163.; **Türk** (2016), s. 96-97.; **Türk** (1999b), s. 124.; **Moroğlu** (2007), s. 2.; **Aydın** (2012), s. 106.; **Bilgili / Demirkapı** (2013) s. 377.; **Şener,** s. 372.; **Tekinalp**, (2015), s. 285. **Domaniç,** s. 539.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.; **İmregün, Oğuz** (1970) Anonim Ortaklıklar, 2. Bası, İstanbul, Kurtuluş Matbaası, s. 336.; **Ünal, Mücahit** (2006) Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 609.; **Çevik** (2002), s. 454.; **Kayar** (2012), s. 652.; **Kayar** (1997), s. 194.; **Arslanlı** (1960a), s. 96.; **Arslanlı** (1961) s. 174.; **Tekil** (1976), s. 247.; **Derbentli, Yaprak** (2015) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltılması', Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 5, S: 10, s. 142.; **Dikmen,** s. 19.; **Altaş** (2017), s. 27.; **Altaş** (2019), s. 1703.

[334] **Ünal,** s. 608.; **Dikmen,** s. 18.; **Altaş, Soner** (2016c), Anonim Şirketin Sermayesinin Azaltılması, LMHD, C: 12, S: 140, s. 2338.; **Altaş** (2019), s. 1709.

alınarak pay sahiplerine yüklenmesi hedeflenir[335]. Bu yöntem nakit çıkışı gerektirmemektedir[336]. Şirketin öz kaynakları fiilen kayıp oranında azaldığından sermaye azaltımı kararı alacaklılar aleyhine sonuç doğurmamaktadır. Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı ile şirketin sermayesi fiili öz kaynaklara uygun hale getirilmektedir. Diğer bir deyişle şirketin malvarlığı durumu değişmemekte bununla birlikte kayıp durumu sona ermektedir[337]. Dolayısıyla pay sahipleri, şirketle işlem yapmak isteyen veya şirkete pay sahibi olarak katılmak isteyen üçüncü kişiler şirketin finansal durumu hakkında sağlıklı bilgi edinebilirler[338]. Azınlıkta kalan bir diğer görüşe göre ise kalan sermaye ile yetinme kararını sermaye azaltımı olarak nitelendirmek mümkün olmayıp kalan sermaye ile yetinme kararı mevcut durumun olduğu gibi bırakılması şeklinde yorumlanmalıdır[339]. Nitekim esas sermaye azaltımı pay sahipleri lehine şirket alacaklıları aleyhine sonuç doğurur. Şöyle ki sermaye azaltımında pay sahipleri kâr payı alma hakkına kavuşurlar iken şirket alacaklılarının güvencesi azalır[340].

Kanaatimizce de kalan sermaye ile yetinilmesi kararı bir sermaye azaltımı kararıdır. Kalan sermaye ile yetinilmesi kararı verilmek suretiyle şirketin sermayesi öz kaynakları seviyesine indirilerek alacaklılar yönünden oluşan yanıltıcı tablo ortadan kaldırılmaktadır. Ayrıca bilançoya yansıyan kayıp durumu sona erdirilerek şirketin kar elde etmesi halinde pay sahiplerinin kâr payı alma hakkının önü açılmaktadır. Tüm bu sebeplerle kanunda öngörülen kalan sermaye ile yetinilmesi kararı bir iyileştirme tedbiridir.

Kanunda yer verilen "sermayenin üçte biri ile yetinilmesi" ifadesi yanlış anlaşılmalara yol açabilecek niteliktedir. Şöyle ki; şirketin kayıp oranının üçte iki olması halinde kalan üçte bir olduğu hususunda tereddüt yoktur. Bununla birlikte kayıp oranının üçte ikinin üzerinde olması halinde kalan üçte birin altında olacaktır. Kayıp oranının üçte ikiden fazla

---

[335] **Tekinalp** (2015), s. 145.; **Bozdoğan,** s. 136.

[336] **Dikmen,** s. 18.

[337] **Şener**, s. 599-600.; **Kayar** (1999), s. 329.; **Derbentli,** s. 141.

[338] **Ünal,** s. 608-609.; **Kayar** (1997), s. 215-216.

[339] **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.14-15'den naklen **Türk** (1999a), s. 162.

[340] **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.14-15'den naklen **Türk** (1999a), s. 162. Yazara göre kalan sermaye ile yetinme kararı esas sermaye azaltımı olarak nitelenirse azaltım ve tamamlama kararlarının bir arada öngörülmesi de çelişki oluşturur.

olması halinde de sermayenin üçte biri ile yetinilmesine mi karar verilecektir? Öğretide "sermayenin üçte biri ile yetinme" kavramının "kalan sermaye ile yetinme" şeklinde anlaşılması gerektiği belirtilmiştir[341]. Buna göre şirketin sermayesi üçte birin altına düştüğü halde dahi kanunda yer alan sınırlamalara uyulmak suretiyle sermaye kalan öz kaynaklar düzeyine indirilebilecektir. Kanaatimizce de öğretideki bu yorum şekli yerinde olup kanunun amacına da uygundur.

Üzerinde durulması gereken bir diğer konu kanunda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin kaybından söz edilmesine rağmen sermaye ile yetinilmesinden bahsedilmesidir. Kayıp halinde sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamından söz edilir iken yetinme kararı hususunda yalnızca sermayeden söz edilmesi bir çelişki mi oluşturmaktadır?

Öğretide *Türk'e* göre yönetim kurulu öncelikle kanuni yedek akçeleri çözmeli, kanuni yedek akçeler çözülmesine rağmen üçte iki oranında kayıp bulunması halinde genel kurul toplantıya çağrılmalıdır[342]. Bu yol tercih edilmemişse sermayenin azaltılması ve tamamlanması kararları yönünden esas alınması gereken sadece sermayedir[343]. Kaldı ki kayıp bildirilen genel kurulun üçte iki oranındaki kaybı gidermeye yeterli kanuni yedek akçenin çözülerek zararlardan mahsup edilmesi suretiyle şirketi TTK 376/2 kapsamından çıkarabilmesi mümkündür[344]. Şener'e göre kanunda hata yapıldığından kanunda yer alan "sermaye ve kanuni yedek akçelerin" ifadesini "sermayenin" olarak anlamak gerekir[345]. *Kendigelen'e* göre ise kanunun 376/2 fıkrasında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybından söz edilmesine rağmen yine 376/2 çerçevesinde kalan üçte bir sermaye ile yetinilmesinden ve sermayenin tamamlanmasından söz edilmesi kendi içinde tutarlı değildir[346].

---

[341] **Kayar** (1997), s. 194.; **Kayar** (2012), s. 651-652.; **Türk** (2016), s. 97.; **Deynekli,** s. 107. Aksinin kabulü halinde, kalan sermayenin üçte birin altına düştüğü durumlarda genel kurulun öncelikle sermenin üçte bir oranına tamamlanmasına ardından da kalan üçte bir sermaye ile yetinilmesine karar vermesi gerekecektir. Tamamlama kararının oy birliğini gerektirdiği dikkate alındığında bu durumun kanunun amacına uygun olmadığı belirtilmektedir. Bkz. **Kayar** (2012), s. 652.

[342] **Türk** (2016), s. 93.

[343] **Tekinalp** (2015), s. 286.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.; **Kayar** (2012), s. 651.

[344] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.

[345] **Şener**, s. 383.

[346] **Kendigelen** (2016), s. 267.

TTK 519/3 fıkrası gereğince kanuni yedek akçelerin kullanım alanlarından biri de zararların kapatılmasıdır. Kanunda kanuni yedek akçelerin esas sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanım alanı sınırlandırılmış ise de şirketin zarar etmesi halinde kanuni yedek akçelerini zararların kapatılmasında kullanmasına ilişkin bir zorunluluk öngörülmemiştir. Dolayısıyla zarar eden şirket kanuni yedek akçelerini zararların kapatılmasında kullanma yolunu tercih etmeyebilir. Böyle bir durumda kayıp hesaplanırken sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının esas alınmasının ardından yetinme noktasında yalnızca sermayenin esas alınması kanaatimizce de çelişki oluşturacaktır. Kaldı ki kanunda kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlenmemiştir. Dolayısıyla şirketin kanuni yedek akçelerinin sermayesini aşması da ihtimal dahilindedir. Kanuni yedek akçe miktarının şirket sermayesini aştığı durumlarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı üzerinden yapılan hesaplamaya göre şirket üçte iki kayıp halinde olmasına rağmen sermayenin karşılığı hiç kaybedilmemiş olabilir. Böyle bir ihtimalde kalan sermaye ile yetinme kararı alınması da mümkün olmayacaktır.

3.1.2. Sermayenin Azaltılması (Basitleştirilmiş (Açıklayıcı) Esas Sermaye Azaltımı)

3.1.2.1. Genel Olarak

Yukarıda kalan sermaye ile yetinme kararının öğretide çoğunluk tarafından basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı olarak kabul edildiğinden bahsetmiş idik. Tebliğin 8/1 fıkrasında kalan sermaye ile yetinilmesine karar verilmesi halinde sermaye azaltımının TTK'nın 473 ile 475. maddeleri çerçevesinde yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Devamla 8/2 fıkrasında ise yapılacak sermaye azaltımında yönetim organının alacaklıları çağırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebileceği hüküm altına alınmıştır. Görüldüğü üzere üçte iki kayıp halinde kalan sermaye ile yetinme kararı verilmesi halinde basitleştirilmiş (açıklayıcı) esas sermaye azaltımının uygulanıp uygulanmaması yönetim kurulunun takdirine bırakılmış durumdadır. Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı ile olağan esas sermaye azaltımı usulü arasındaki fark TTK 474/2 fıkrası gereğince alacaklıları davet, bunların haklarının ödenmesi veya teminat altına alınması noktasında ortaya çıkmaktadır. Bu husus haricinde her iki sermaye azaltım yönteminde de aynı usuli işlemler takip edilmektedir. Çalışmada öğretideki görüşler de dikkate alınarak öncelikli olarak basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı ile ilgili açıklamalarda bulunulacaktır.

3.1.2.2. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Şartları

Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı kayıp durumunda başvurulabilen, bilançoda görünen kaybı gidermeyi amaçlayan, bilançoda görünen zarar ölçüsünde sermaye azaltılmasına imkân tanıyan bir yöntemdir.

TTK 374/2 fıkrasında sermayenin zararlar sonucunda bilançoda oluşan bir açığı kapatmak amacıyla ve bu açıklar oranında azaltılacak olması halinde yönetim kurulunca alacaklıları çağırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçilebileceği hüküm altına alınmıştır. Kanunda yer verilen bu düzenleme karşısında basitleştirilmiş esas sermaye azaltımının şartlarını incelemekte fayda vardır.

Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yoluna gidilebilmesinin ilk şartı kaybın varlığıdır. Buna göre, şirket kayıp içinde ise bu kaybı gidermek amacıyla basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yoluna başvurabilir. Kaybın gerçek bir kayıp olması gerekir[347]. Bilançoda görünen zararın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile kapatılması mümkün değilse ortada gerçek bir zarar vardır[348]. Bu durumda basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yoluna başvurulabilir. Gerçek bir zarar göstermeyen bilanço basitleştirilmiş sermaye azaltımından yararlanılabilmesi için yeterli değildir[349]. Bilançoda görünen zararın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilmesi mümkün ise ortada gerçek bir kaybın varlığından söz edilemez. Bu durumda da esas olan bilanço zararının yedek akçeler ile kapatılmasıdır[350]. Ayrıca sermayenin zararlar sonucunda tamamen kaybedilip borçları karşılayamaz hale geldiği borca batıklık durumunda da basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yoluna gidilmesi mümkün değildir[351].

Kanunun 474/2 fıkrasında yer verilen ifadeden basitleştirilmiş sermaye azaltımının bir diğer şartının azaltımın bilanço açığı oranında olması gerektiği anlaşılmaktadır. Öğretide savunulan bir görüşe göre basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı bilanço açığını kapatmak

---

[347] **Tekinalp** (2015), s. 146.; **Türk** (1999a), s. 174.; **Türk, Ahmet** (1998) 'Bilanço Açığını Gidermek Amacıyla Yapılan Esas Sermaye İndirimi' BATİDER, C: 19, S: 4, s. 150.; **Şener,** s. 600.; **Çağlar, Hayrettin** (2010) Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 107.

[348] **Türk** (1999a), s. 174.; **Türk** (1998), s. 150.; **Şener**, s. 600.; **Tekinalp** (2015), s. 146.; **Çağlar** (2010), s. 107.

[349] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 271.

[350] **Türk** (1999), s. 175.; **Türk** (1998), s. 151.

[351] **Şener**, s. 600.; **Çağlar** (2010), s. 110.; **Derbentli,** s. 143.

amacıyla yapıldığı için azaltım ancak bilançoda görünen açık ölçüsünde yapılabilecektir[352]. Diğer bir görüşe göre ise azaltımın mutlaka bilançoda görünen zarar oranında olması şart olmayıp genel kurul tarafından alınan sermaye azaltımı kararı sonrasında bilanço zararının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisini aşmayacak hale gelmesi gerekli ve yeterlidir[353]. Nitekim bilanço açığından daha az miktarda yapılan sermaye azaltımında alacaklıların haklarında herhangi bir azalma olmayacaktır[354]. *Türk'e* göre ise kanunda sermayenin bilançoda görünen açıklar oranında azaltılması halinde yönetim kurulunca alacaklıları çağırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçilebileceğinin düzenlenmesi karşısında sermaye azaltımının bilanço açığı oranında olmadığı bu ihtimalde basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yoluna gidilemeyecektir[355].

Kanaatimizce sermaye azaltımının azaltım kararı sonucunda bilanço zararının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisini aşmayacak seviyeye getirecek miktarda yapılması yeterlidir. Bilanço açığından daha az oranda yapılan sermaye azaltımında alacaklılar aleyhine bir durum yaratılmayacağından ve alacaklıların haklarında herhangi bir azalma olmayacağından kanaatimizce basitleştirilmiş sermaye azaltımı usulünün uygulanmasında da herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

3.1.2.3. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Usulü

TTK 473/1 fıkrasında şirketin sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmadığı durumlarda genel kurulun esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlayacağı hüküm altına alınmıştır. Görüldüğü üzere sermaye azaltımı kararı esasında bir esas sözleşme değişikliğidir[356]. Fiili

---

[352] **Tekinalp** (2015), s. 146.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 272.; **Türk** (1998), s. 152.; **Türk** (1999), s. 175.; **Çağlar** (2010), s. 116.

[353] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.; **Çağlar** (2010), s. 116.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 765.; **Ünal,** s. 633.; **Derbentli,** s. 144.

[354] **Ünal,** s. 633.

[355] **Türk** (2016), s. 98.

[356] **Arslanlı** (1960a), s. 120.; **Çevik** (1994), s. 369.; **Altaş** (2016a), s. 732.; **Altaş,** (2016c), s. 2339.; **Karahan**, s. 623.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 338.; **Türk** (1999a), s. 177.; **Türk** (1998), s. 153.; **Şener,** s. 592.; **Demir, Koray** (2017) 'Uygulanabilirlik Şartları Açısından Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri'

durum değişmemekle birlikte esas sözleşmede yer alan esas sermaye rakamı değişmektedir[357]. Bu sebeple yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmadan önce esas sözleşme değişikliği gerektiren sermaye azaltımı için gerekli hazırlık işlemlerini tamamlaması gerekmektedir. Yönetim kurulu öncelikle esas sözleşme değişikliğine ilişkin bir taslak hazırlamalıdır. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanlarında, mektuplarda ve internet sitesi bildiriminde, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri, azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağı yönetim kurulu tarafından ayrıntılı bir şekilde ve hesap verme ilkelerine uygun olarak açıklanmalıdır (TTK 473/1). Kanunda çağrı ve ilanların nasıl ve hangi araçlar kullanılarak yapılacağına ilişkin bir açıklık bulunmamakla birlikte söz konusu çağrı ve ilanların Ticaret Sicil Gazetesinde yapılması ve internete konulması gerekmektedir[358]. Yönetim kurulunun ayrıca bu hususları içeren bir rapor hazırlayarak genel kurula sunması gerekmektedir.

Sermaye azaltımı kararından önce sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette var olduğunun belirlenmiş olması gerekmektedir. 6762 sayılı eTTK'nın 396. maddesinde bu konuda rapor hazırlanması için yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmadan önce şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeden üç kişilik bir bilirkişi heyeti görevlendirilmesini istemesi gerektiği hüküm altına alınmış idi.

6102 sayılı TTK'nın ilk halinde de sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette bulunduğunun işlem denetçisi tarafından belirleneceği hüküm altına alınmış idi. Ancak kanunda bu hususun işlem denetçisi tarafından yapılmasına ilişkin hüküm 6335 sayılı Kanun ile kanundan çıkarılmıştır. 6102 sayılı TTK'nın son halinde söz konusu belirlemenin kimin tarafından yapılacağı hususunda bir boşluk oluşmuştur. *Kendigelen'e* göre kanunda açıklık bulunmaması karşısında raporun yönetim kurulu tarafından hazırlanması savunulabileceği gibi eski kanundaki düzenlemeye paralel olarak mahkemece atanacak bilirkişiler tarafından da hazırlanması da savunulabilir[359]. Öğretide bazı yazarlar raporun şirket tarafından belirlenen bilirkişiler tarafından değil de tarafsız bilirkişiler tarafından hazırlanmasının daha doğru

BATİDER, C: 33, S: 1, s. 108.; **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 466.; **Tekinalp** (2015), s. 142.; **Tekil** (1998), s. 373.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 758.; **Eriş** (2017c), s. 2419.

[357] **Türk** (1999a), s. 182.; **Türk** (1998), s. 158.; **Altaş** (2016a), s. 733.; **Pulaşlı** (2013a), s. 615.

[358] **Eriş** (2017c), s. 2420.

[359] **Kendigelen** (2016), s. 378.

olacağını ifade etmiştir[360].*Tekinalp,* söz konusu raporun yönetim kurulu tarafından hazırlanması gerektiğin ifade etmiştir[361].

TSY'nin 79/1-ç fıkrasında sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette mevcut olduğunun belirlenmesine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabi olan şirketlerde ise yeminli mali müşavir raporundan söz edilmiştir. Bu haliyle mevcut düzenlemeler çerçevesinde sermaye azaltımına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette mevcut olduğu yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir tarafından hazırlanan rapor ile belirlenecektir. Kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabi olan şirketlerde ise yeminli mali müşavir tarafından rapor hazırlanması gerekmektedir. TSY m. 79/2 gereğince sermaye azaltımı yapan şirketin TTK çerçevesinde bağımsız denetime tabi olması halinde raporun denetçi tarafından hazırlanması da mümkündür. *Altaş'a* göre TSY'de yer alan bu düzenleme ile TTK'da yer alan bu boşluk doldurulmuştur[362].

Hazırlanan bilirkişi raporunda sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını karşılayacak miktarda şirket aktifinin bulunduğunun yanı sıra gerçek bir kaybın bulunduğu da tespit edilmelidir[363]. Ayrıca sermaye azaltımının bilanço açığı miktarında yapıldığının da söz konusu rapor ile tespit edilmesi gerekir[364].

---

[360] **Kumkale, Rüknettin** (2012) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Limited Şirket ve Anonim Şirket Sermayesinin Azaltılması', Terazi Hukuk Dergisi, C: 7, S: 73, s. 76.; **Şener**, s. 594. Yazar raporun hazırlanması konusunda TTK 343. maddesinde düzenlenen ayni sermayeye değer biçilmesi usulünün kıyasen uygulanması gerektiğini ifade etmiştir.

[361] **Tekinalp** (2015), s. 143.

[362] **Altaş, Soner** (2014a) 'Anonim Şirket Sermayesinin Azaltılmasında Şirket Aktifini Kim Tespit Edecek?' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 90, s. 68.; **Altaş** (2016c), s. 2342-2343.

[363] **Şener**, s. 601.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2347-2348.; **Kayar** (1997), s. 217.; **Türk** (1998), s. 154.; **Türk** (1999a), s. 178. Türk'e göre bilirkişilerin ayrıca yapılan sermaye indiriminin sermaye kaybı sınırlarını aşıp aşmadığını da incelemeleri gerekmektedir. Tekinalp'e göre ise basitleştirilmiş esas sermaye azaltımında uzman raporunun kıyasen uygulanması mümkün değildir. Bununla birlikte böyle bir durumda bilanço zararının varlığını ve gerçekliğini göstermesi amacıyla uzman raporu alınması doğru olacaktır. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 272.

[364] **Ünal,** s. 634.

Yönetim kurulu bu hazırlık işlemlerini tamamladıktan sonra genel kurulu toplantıya çağırmalıdır. Sermaye azaltımı kararı esas sözleşme değişikliğini gerektirdiğinden TTK 408/2-a fıkrası gereğince esas sözleşme değişikliğini karara bağlamanın genel kurulun devredilemez görevleri arasında bulunduğu da dikkate alındığında bu konudaki kararın genel kurul tarafından alınması gerekmektedir. Genel kurul sermaye azaltımına ilişkin kararını ancak sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyu ile alabilecektir (TTK 473/3 yollaması ile 421/3)[365].

Kayıtlı sermaye sistemine tabi anonim şirketlerde yönetim kuruluna yalnızca belirlenen tavan içerisinde sermaye artırımı yapma yetkisi tanınmıştır. Dolayısıyla kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermaye indirimi yapma yetkisi bulunmamaktadır[366]. TTK 473/6 fıkrasında da kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermayenin azaltılmasında TTK 473. maddesinin kıyas yolu ile uygulanacağı açıkça düzenlenmiştir.

Genel kurul sermaye azaltımına karar vermekle birlikte söz konusu kararında sermaye azaltımının ne şekilde yapılacağını da karara bağlamalıdır (TTK 473/3). Bu çerçevede sermaye azaltımının esas sermaye paylarının itibari değerinin azaltılması, payların birleştirilmesi veya payların itfası yöntemlerinden hangisi kullanılmak suretiyle gerçekleştirileceği genel kurul kararında belirtilmelidir. Genel kurul sermaye azaltım yöntemini belirlerken pay sahipleri arasında eşitliği bozmayacak bir yöntem belirlemeli veya

[365] 6762 sayılı eTTK döneminde sermaye azaltımına sermayenin yarısının temsil edildiği toplantıda (ilk toplantıda çoğunluk sağlanamamışsa ikinci toplantıda sermayenin üçte biri) toplantıya katılanların çoğunluğunun olumlu oyu ile karar verilebilmekteydi. Bu çerçevede 6102 sayılı TTK'da sermaye azaltımı için aranan toplantı ve karar nisaplarının ağırlaştırıldığı anlaşılmaktadır. Öğretide, 6102 sayılı Kanun ile benimsenen yetersayılar nedeniyle kimi zaman ihtiyaç sebebiyle zorunlu olarak başvurulması gereken sermaye azaltımına ilişkin hükümlerin uygulanmasının oldukça güçleştirildiği ifade edilmiştir. Bkz. **Altaş** (2016c), s. 2345.; **Kendigelen** (2016), s. 379.; Aydın da TTK 473'de yer verilen yetersayılar nedeniyle sermaye azaltımının çoğunluğun değil azınlığın elinde silah olarak bulunduğunu belirtmiştir. Bkz. **Aydın** (2012), s. 108.

[366] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 338.; **Türk** (1998), s. 158.; **Türk** (1999a), s. 182.; **Tekinalp** (2015), s. 143. Kayıtlı sermaye sisteminde olması gereken hukuk yönünden sermaye azaltımı yetkisinin yönetim kuruluna devredilip devredilemeyeceğine ilişkin öneri ile ilgili bkz. **Keskin, Harun** (2009) 'Sermaye Azaltımının Esnekleştirilmesi: Kayıtlı Sermaye Azaltımı İçin Bir Öneri' BATİDER, C: 25, S: 2, s. 410 vd.; **Cenkci, Esra** (2017) 'Türk Hukukunda Sermaye Değişikliğinin Kolaylaştırılması İçin Bir Öneri', BATİDER, C: 33, S: 2, s. 97 vd.

aleyhlerine eşitliğin bozulacağı pay sahiplerinin muvafakatlerini almalıdır[367]. Genel kurul kararında sermaye azaltımının amacı ve azaltımın kaybı gidermek için yapıldığı açıklanmalıdır[368].

Sermaye azaltımı suretiyle ulaşılan yeni sermaye miktarı her halükârda TTK 332'de belirlenen asgari limitlerin altına düşürülemeyecektir.

Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımında TTK 474/1. fıkrasında hüküm altına alınan alacaklıların çağrılması ve bunların haklarının ödenmesi veya teminat altına alınması usulünden vazgeçilmesi mümkündür. Bununla birlikte bu konuda takdir hakkı yönetim kuruluna bırakılmıştır[369]. Yönetim kurulu bu kolaylıktan faydalanmak istemezse bu usulden vazgeçebilecektir. Yönetim kurulu kanunda öngörülen bu kolaylıktan faydalanmak istemez ise olağan esas sermaye azaltımında olduğu gibi alacaklılara çağrı ve bunların alacaklarının ödenmesi veya teminat altına alınması prosedürünü yerine getirmelidir.

Esas sermaye azaltımı kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilecek nitelikte ise azaltım kararının imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda onaylanması gerekmektedir (TTK 454)[370].

Sermaye azaltımı kararının son aşamasını tescil ve ilan aşaması oluşturmaktadır. Yönetim kurulu TSY'nin 79. maddesi gereğince aranan belgeleri Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne ibraz ederek sermaye azaltımı kararını tescil ettirmelidir. Tescil kurucu nitelikte olduğundan Ticaret Sicil Müdürlüğünce tescil edilip ilan edildikten sonra üçüncü kişilere karşı sonuç doğurur.

3.1.2.4. Basitleştirilmiş Esas Sermaye Azaltımının Yöntemleri

Sermaye azaltımı esas sermaye paylarının itibari değerinin azaltılması, payların birleştirilmesi veya payların itfası yöntemleri kullanılmak suretiyle gerçekleştirilebilir. Şirket bu yöntemlerden herhangi birini kullanarak sermaye azaltımı yoluna gidebilir[371].

---

[367] **Ünal,** s. 635.

[368] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 338.; **Türk** (1998), s. 158.; **Türk** (1999a), s. 183.; **Şener,** s. 601.

[369] Basitleştirilmiş esas sermaye azaltımında alacaklılara çağrı zorunluluğu bulunmamakla birlikte, bu imkandan faydalanıldığı takdirde yönetim kurulu hangi nedenle alacaklılara çağrı yapılmadığını açıklamak yükümlülüğü altındadır. Bkz. **Özkorkut,** s. 980.

[370] **Altaş** (2016a), s. 737; **Altaş** (2016c), s. 2345.; **Bilgili / Demirkapı** (2013) s. 468.; **Çağlar** (2010), s. 76.

[371] **Altaş** (2016c), s. 2341.; **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 470.; **Ünal,** s. 615.

Bununla birlikte her bir yöntemin tek başına uygulanması zorunluluğu bulunmadığından birden fazla yöntemin birlikte kullanılması da mümkündür[372]. Önemli olan pay sahipleri arasında eşitlik ilkesinin korunmasıdır[373].

3.1.2.4.1. Payların İtibari Değerinin Azaltılması

TTK 476/1 fıkrası gereğince anonim şirketlerde payların itibari değeri en az 1 kuruştur. Zora giren şirketin finansal durumunun iyileştirilmesi amacıyla payın itibari değerinin azaltılması mümkündür. Bununla birlikte azaltma işlemi bir kuruşa kadar yapılabilir (TTK 476/3).

Sermayenin azaltılması yöntemi olarak payın itibari değerinin azaltılmasında da TTK 476 maddesi çerçevesinde yapılan bir azaltma söz konusudur. Bu yola başvurulması halinde bütün pay sahiplerinin ellerindeki payların itibari değeri belli bir oranda azaltılmaktadır. Payların itibari değerinin azaltılması yöntemi bütün pay sahiplerini kapsamakta ve bütün paylar sermaye azaltımından aynı şekilde etkilenmektedir[374]. Payların itibari değeri azaltılmakla birlikte her bir pay sahibinin pay sahipliğinden doğan hakları devam etmektedir[375]. Bu sebeple küçük pay sahiplerinin bile şirkette kalmalarına imkan tanınmış olur[376]. Toplam pay sayısı aynı kalmaktadır[377]. Payların itibari değerinin azaltılması suretiyle sermaye azaltımında toplam pay sayısı aynı kaldığından ve eşitlik ilkesine uygun şekilde azaltım yapıldığından şirketteki güç dengelerinde herhangi bir değişiklik olmamaktadır[378]. Bu yöntemde münferit pay üzerinde paylı mülkiyet söz konusu olmaz[379]. Ayrıca pay sahiplerini yeni pay alımına mecbur bırakmadığı için tek borç ilkesi ile de uyumlu bir yöntemdir[380].

---

[372] **Çağlar** (2010), s. 56.; **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 159.

[373] **Çevik** (1994), s. 369.

[374] **Tekinalp, Ünal** (1972) 'Anonim Ortaklıkta Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri ve Pay Sahibinin Hakları' İktisat ve Maliye Dergisi, C: 18, S: 11, s. 431-432.

[375] **Çağlar** (2010), s. 56.; **Demir** (2017), s. 116.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.

[376] **Demir** (2017), s. 116.

[377] **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 159.; **Çevik** (1994), s. 369.; **Tekil** (1998), s. 373.; **Ünal,** s. 615.; **Dikmen,** s. 20.

[378] **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 159.; **Demir** (2017), s. 116.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.; **Ünal,** s. 616.

[379] **Demir** (2017), s. 116.

[380] **Demir** (2017), s. 116.

Sermaye azaltımı yöntemi olarak payların itibari değerinin azaltılması seçildiği takdirde esas sözleşmede hem esas sermaye miktarında hem de payların itibari değerinde değişiklik yapılmaktadır[381]. Dolayısıyla genel kurulun sermaye azaltımı kararı ile birlikte payların itibari değerinin azaltılmasını ve azaltımın oranını da karara bağlaması gerekmektedir. Azaltımın oranı öz kaynaklar ile esas sermaye oranı ölçüsü dikkate alınarak belirlenir[382]. Payların itibari değerinin azaltılması sonucu payların itibari değerleri ile pay sayısının toplamı, azaltım sonucu ulaşılan esas sermaye rakamını vermelidir[383]. Bunun için de sermayede ve payların itibari değerinde yapılan azaltımın oranı birbirine eşit olmalıdır[384].

Kanunda yer alan payın itibari değerinin bir kuruştan aşağıda olamayacağına ilişkin düzenleme bu yöntemin kullanılmasında zorluklara neden olmaktadır. Bu çerçevede payın itibari değerinin hali hazırda bir kuruş olması halinde payın itibari değerinin azaltılması yönteminin kullanılması mümkün olmayacak, başkaca yöntemlere başvurulması gerekecektir[385]. Görüldüğü üzere bu yöntemin uygulanması her zaman mümkün olmamaktadır[386].

3.1.2.4.2. Payların Birleştirilmesi

Payların itibari değerinin kanunen bir kuruştan az olamayacağına ilişkin düzenleme karşısında hali hazırda paylarının itibari değeri bir kuruş olan şirketlerde sermaye azaltımı yöntemi olarak payların itibari değerinin azaltılması yönteminin kullanılması mümkün olmayabilir. Bunun yanı sıra pay sahipleri imkan dahilinde olmasına rağmen payın itibari değerinin azaltılması yöntemini uygulamak istemeyebilir. Bu durumda sermaye azaltımı için başvurulabilecek yöntemlerden biri payların birleştirilmesi yöntemidir. Öğretide payların birleştirilmesi yöntemime başvurulabilmesi için şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunması gerektiği ifade edilmiştir[387]. Payların birleştirilmesi yöntemi birden fazla payın aynı itibari

[381] **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 159.; **Kayar** (2012), s. 652.

[382] **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 159.

[383] **Çağlar** (2010), s. 56.

[384] **Türk** (1999a), s. 185.; **Türk** (1998), s. 160.; **Karahan**, s. 625.

[385] **Demir** (2017), s. 116.

[386] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.

[387] **Çağlar** (2010), s. 58; **Derbentli,** s. 123.; Tekinalp'e göre ise şirketin kuruluş esas sözleşmesinde hüküm bulunmaması halinde pay sahiplerinin muvafakatleri olmaksızın payların birleştirilmesi veya yok edilmesi suretiyle sermaye azaltımına gidilmesi mümkün değildir. Ayrıca kuruluş esas sözleşmesinde hüküm bulunmuyor ise sonradan yapılan esas sözleşme değişikliği ile payların birleştirilmesi veya yok edilerek

değerde tek bir payda toplanmasını ifade eder[388]. Bu yöntemde sermaye azaltımına karar veren genel kurul tarafından bir birleşme oranı belirlenir. Eski esas sermaye miktarının azaltım kararından sonra ulaşılan esas sermaye miktarına oranlanması ile birleşme oranı tespit edilir[389]. Buna göre birleşme oranının 3 olarak tespit edilmesi halinde her bir pay sahibi 3 eski payının yerine 1 paya sahip olur[390]. Payların itibari değerleri ise aynı kalır. Yalnızca birleşme oranı dikkate alınarak pay sayısı azaltılır. Birleşme oranının katları olmayan sayıda paya sahip olan pay sahiplerinin bulunması halinde bu yöntemin uygulanması sorunlara yol açabilir. Şöyle ki; birleşme oranının 3 olduğu bir durumda 10 paya sahip olan bir pay sahibinin bir payı açıkta kalır. Böyle bir durumda kesirli payların çıkması mümkün olur. Kesirli paylar bulunması halinde bu kesirli payların diğer kesirli paylar ile birleştirilmek üzere satılması gündeme gelebilir[391]. Pay sahibinin kendi iradesi dışında elinde bulunan artık paylar nedeniyle başka pay alması veya ek ödemede bulunması gerekebilir. Birleşme sonucunda kesirli paylar elde edilmesi nedeniyle paylı mülkiyete maruz kalınması da gündeme gelebilir[392]. Bunun sonucu olarak bu yöntemin uygulanması halinde şirketteki pay oranlarında değişiklikler söz konusu olabileceğinden pay sahiplerinin hukuki durumunda da değişiklikler söz konusu olabilir[393].

Payların birleştirilmesi yönteminin uygulanabilmesi için her bir pay sahibinin payların birleştirilmesine onayının bulunması gerekir (TTK 477/2). Öğretide esas sözleşmede hüküm bulunması halinde payların birleştirilmesi suretiyle sermaye azaltımı yapılabilmesi için pay sahiplerinin muvafakatine gerek olmadığı ifade edilmiştir[394]. *Tekinalp'e* göre payların birleştirilmesi suretiyle sermaye azaltımı için bütün pay sahiplerinin oy birliği ile karar

---

sermaye azaltılması yöntemlerinin düzenlenmesi TMK m. 2'ye aykırılık teşkil eder. Dolayısıyla kuruluş esas sözleşmesinde payların birleştirilmesi veya yok edilerek sermaye azaltılması yöntemlerine ilişkin hüküm bulunmaması halinde sermaye azaltımında uygulanabilecek yöntem payların itibari değerlerinin belli bir oranda azaltılması yöntemidir. Bkz. **Tekinalp** (1972), s. 431.

[388] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.; **Dikmen,** s. 20.

[389] **Türk** (1999a), s. 187.; **Türk** (1998), s. 162.; **Ünal,** s. 617.

[390] **Türk** (1999a), s. 187.; **Türk** (1998), s. 162.

[391] **Çağlar** (2010), s. 58.

[392] **Demir** (2017), s. 117.

[393] **Türk** (1999a), s. 187.; **Türk** (1998), s. 162.; **Ünal,** s. 618.

[394] **Ünal,** s. 618.; **Tekil** (1976), s.425.; Tekinalp'e göre sermaye miktarı azaltıldığı, bir diğer ifadeyle değiştirildiği için TTK 477/2 hükmü burada uygulanmayacağından pay sahiplerinin tümünün onayına gerek bulunmamaktadır. Bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.

almasına gerek olmayıp söz konusu yönteme muvafakat gösteren pay sahiplerinin oyları ile de payların birleştirilmesi suretiyle sermayenin azaltılması kararı alınabilir[395]. *Demir* ise birleştirme oranını tam olarak karşılayabilen pay sahiplerinin değil yalnızca birleşme oranını karşılayamayan pay sahiplerinin onayının yeterli olduğunu ifade etmiştir[396].

3.1.2.4.3. Payların İmhası (İtfa)

Payların imhası suretiyle sermaye azaltımında paylar yok edilmektedir. Hali hazırda şirketin kendi elinde bulunan payların yok edilmesi de mümkündür. Bu yöntemde payların birleştirilmesinde olduğu gibi payların itibari değerleri aynı kalmakla birlikte pay sayısı azalmaktadır. Payların birleştirilmesi yönteminden farklı olarak bu yöntemde paylar tamamen yok edilmektedir[397]. Dolayısıyla yok edilen paylara bağlı pay sahipliği hakları da sona erer[398].

Payların yok edilmesine ilişkin karar eşit işlem ilkesine uygun olmalıdır. Bununla birlikte payların yok edilmesine ilişkin kararın her zaman eşit işlem ilkesine uygun olması mümkün olmayabilir[399]. Eşit işlem ilkesinin uygulanmasında ise sayısal eşitlik değil oransal eşitlik dikkate alınmalıdır[400]. Her bir pay sahibinin payı söz konusu payın esas sermayeye oranı değişmeyecek şekilde azaltılmalıdır[401]. Payların yok edilmesi işleminin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmesi halinde payları yok edilecek tüm pay sahiplerinin onayının alınması

[395] **Tekinalp** (1972), s. 431.; Yazara göre payların birleştirilmesi suretiyle sermayenin azaltılmasına muvafakat edenlerin sayısının sermaye azaltımı için kanunda öngörülen nisapları sağlamaması halinde ise genel kurulun yeni bir karar ile sermayenin azaltılması yöntemini değiştirmesi gerekir. Bkz. **Tekinalp** (1972), s. 431.

[396] **Demir** (2017), s. 117.

[397] **Türk** (1999a), s. 188.; **Türk** (1998), s. 163.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.; **Ünal,** s. 618.

[398] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.; **Çağlar** (2010), s. 59.; **Karahan**, s. 625.; **Derbentli,** s. 124.

[399] **Çağlar** (2010), s. 59.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275.; **Ünal,** s. 619.; Tekinalp'e göre ise payların yok edilmesi suretiyle sermaye azaltımında eşitlik ilkesi görünüşte dahi gerçekleşmemektedir. Bkz. **Tekinalp** (1972), s. 431.

[400] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 276.

[401] **Ünal,** s. 620.

zorunludur[402]. Öğretide payların yok edilmesi işleminin eşitlik ilkesine riayet edilerek pay sahibinin rızasına aykırı olarak da gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir[403].

3.2. Sermayenin Tamamlanması

TTK 376. maddesi çerçevesinde kayıp halindeki şirketin genel kurulu tarafından alınabilecek kararlardan bir diğeri de sermayenin tamamlanmasıdır. Kanunun gerekçesinde tamamlamadan azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılması veya bilanço açıklarının pay sahiplerinin tümünce veya bazı pay sahiplerince kapatılması ya da bazı alacaklıların alacaklarını silmesinin anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir[404]. Tebliğin 9/1 fıkrasında ise sermayenin tamamlanmasının bilanço açıklarının pay sahiplerinin tümü veya bazıları tarafından kapatılmasını ifade ettiği belirtilmiştir[405]. Sermayenin bilanço açığı oranında azaltılıp eş zamanlı olarak artırılması ise sermayenin artırılması başlığı altında Tebliğin 10. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Çalışmanın bu bölümünde kanunun gerekçesinde yer verilen açıklamaya paralel olarak öncelikle bilanço açıklarının pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle giderilmesi üzerinde durulacak ardından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yöntemine ilişkin açıklamalarda bulunulacak, son olarak da öğretideki görüşlerden hareketle sermayenin artırılmasına ilişkin açıklamalarda bulunulacaktır.

3.2.1. Bilanço Açıklarının Pay Sahipleri Tarafından Giderilmesi

Bilanço açıklarının pay sahipleri tarafından giderilmesi suretiyle sermayenin tamamlanması, bilançoda görünen zararın pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle pay sahiplerinin şirkete yeni öz kaynak getirmeleri sağlanarak şirket sermayesinin esas sözleşmede yer verilen nominal değere çıkarılmasıdır. Amaçlanan şirketin mevcudunun

---

[402] **Bilgili / Demirkapı** (2013), s. 470.; **Çağlar** (2010), s. 59.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275-376.

[403] **Demir** (2017), s. 118.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 275-376.

[404] Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, S. Sayısı: 96, s. 175.

[405] Tebliğin 9/1 fıkrasındaki ifade biçimi bazı pay sahiplerinin sermayenin tamamlanması yükümlülüğüne katılabileceği bazı pay sahiplerinin ise katılmayabileceği anlamına gelebilecek nitelikte olması nedeniyle Özkorkut tarafından hatalı bulunmuştur. Bkz. **Özkorkut**, s. 981.

esas sözleşmede yazılı ve ticaret siciline tescil edilmiş nominal esas sermaye seviyesine çıkarmaktır[406].

Sermayenin tamamlanmasına karar verildiği takdirde kural olarak şirket esas sözleşmesinde yazan sermaye miktarı herhangi bir indirim veya artırıma tabi tutulmayıp aynı kalır[407]. Pay sayısı ve payların itibari değerlerinde de herhangi bir değişiklik olmaz[408]. Dolayısıyla kanunda öngörülen sermayenin artırılması prosedürünün işletilmesine de gerek bulunmamaktadır[409]. Yalnızca azalan öz kaynakların pay sahiplerinin taahhütleri[410] sayesinde esas sermaye düzeyine çıkarılması sağlanır. Tamamlanacak olan şirketin öz kaynakları olup öz kaynaklar esas sermayeye eşitlendiği takdirde sermaye tamamlanmış olur[411]. Tamamlama durumunda şirkete yeni öz kaynak getirilmektedir[412].

Tamamlama kararı verildiği takdirde zararlar sonucu eksilen sermayenin tamamının tamamlanması mı gerekir? Öğretide bir görüşe göre, sermayenin şirketin üçte iki oranındaki kayıp halini giderecek miktara tamamlanması yeterlidir[413]. Diğer bir görüşe göre ise sermayenin kaybedilen kısmının tamamının tamamlanması gerekmektedir[414]. Kanaatimizce de sermayenin şirketin üçte iki kayıp halini giderecek miktara tamamlanması yeterlidir. Sermaye üçte iki kaybı giderecek miktara tamamlandığında şirket kendiliğinden sona erme tehlikesinden kurtulacak, faaliyetlerine devam edebilecektir. Ayrıca tamamlama oranında şirket alacaklılarının güvencesi artacaktır. Kaldı ki sermaye üçte iki oranında kaybı giderecek miktara tamamlandıktan sonra şirket genel kurulunun TTK 376/1 çerçevesinde başkaca iyileştirici tedbirlere karar vermesi de söz konusu olabilecektir.

Kaybın hesaplanmasında kanuni yedek akçeler de hesaba katılır iken tamamlamada da kanuni yedek akçelerin tamamlanması gerekecek midir? Kanunda ve Tebliğde yalnızca

---

406 **Teoman, Ömer** (2003) "Sermayenin Tamamlanması" Yaşayan Ticaret Hukuku C: I, Hukuki Mütalaalar, Kitap 10, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 43.; **Kayar** (1997), s. 185.

407 **Türk** (1999a), s. 200.; **Kayar** (1997), s. 185.; **Altaş** (2019), s. 1704.

408 **Kayar** (1997), 185-186.

409 **Kayar** (1997), s. 184-185.; **Kayar** (1999), s. 322.; **Tekil** (1976), s. 247.

410 Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması anlamına gelir. Bkz. **Moroğlu, Erdoğan** (2007) Anonim Ortaklıkta Esas Sermayenin 2/3'ünün Karşılıksız Kalması, Hukuki Mütalaalar, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 4.; **Çevik** (2002), s. 454.

411 **Türk** (2016), s. 98.; **Can** (2018), s. 21.

412 **Türk** (1999a), s. 200.

413 **Can** (2018), s. 21.; **Kayar** (2012), s. 651.

414 **Tekinalp** (2015), s. 286.

sermayenin tamamlanmasından söz edilmektedir. Bir görüşe göre, sermayenin tamamlanması yeterli olup kanuni yedek akçelerin tamamlanmasına gerek yoktur[415]. *Can* ise, şirketin malvarlığı içinde zararlar sonucu kaybedilen tüm malvarlığı kalemlerinin tamamlanmasının şart olmadığını, kanuni yedek akçelerin ilerleyen yıllarda kar edilmesi halinde TTK çerçevesinde ayrılarak tamamlanmasının mümkün olduğunu ifade etmiştir[416].

Kanaatimizce de öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde sermayenin tamamlanması yeterli olacaktır. Bununla birlikte kanunda kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlenmemiştir. Dolayısıyla şirketin kanuni yedek akçelerinin sermayesini aşması da ihtimal dahilindedir. Kanuni yedek akçe miktarının şirket sermayesini aştığı durumlarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı üzerinden yapılan hesaplamaya göre şirket üçte iki kayıp halinde olmasına rağmen sermayenin karşılığı hiç kaybedilmemiş olabilir. Böyle bir ihtimalde sermayenin tamamlanması kararı alınması da mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla kayıp hesaplanırken sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının esas alınmasının ardından tamamlama noktasında yalnızca sermayenin esas alınması kanaatimizce çelişki oluşturacaktır.

Anonim şirketlerde tek borç ilkesinin bir sonucu olarak pay sahibine rızası dışında pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yüklenilmesi mümkün değildir (TTK 480)[417]. Aksi durum tek borç ilkesine ve bununla bağlantılı olarak sınırlı sorumluluk ilkesine aykırılık teşkil edecektir. Bunun bir sonucu olarak pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması sonucunu doğuran sermayenin tamamlanması kararının bütün pay sahiplerinin oy birliği ile alınması gerekmektedir. Tebliğin 9/2 fıkrasında da sermayenin tamamlanmasında TTK 421/2-a bendinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. TTK 421/2-a bendi gereğince bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliği ile alınabilecektir. Öğretide de tek borç ilkesine aykırılık sonucunu

[415] **Tekinalp** (2015), s. 286.; **Türk** (2016), s. 93.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.; **Kayar** (2012), s. 651.

[416] **Can**, s. 22.

[417] Tek borç ilkesi için ayrıntılı açıklama bkz. Birinci Bölüm, "1. GENEL OLARAK (ANONİM ŞİRKETLER HUKUKUNA HAKİM OLAN BAZI İLKELER ÇERÇEVESİNDE KONUYA YAKLAŞIM)" başlığı altındaki açıklamalar.

doğurabilecek bu nitelikteki bir kararın tüm pay sahiplerinin oy birliği ile alınması gerektiği ifade edilmiştir[418].

Genel kurulda sermayenin pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle giderilmesine sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliği ile karar verilmiş ise her bir pay sahibi payına düşen ek ödemeyi yapmak zorundadır[419]. Pay sahiplerince yapılan ödemeler pay sahiplerinin hali hazırdaki payları ile orantılı olacaktır. Bunun bir sonucu olarak bütün pay sahiplerinin tamamlamaya rıza gösterdiği bu durumda şirketin yapısında, pay sahiplerinin sahip olduğu pay miktarında herhangi bir değişiklik olmayacaktır[420].

Tamamlama kararının gereğinin yerine getirilmesi için pay sahipleri tarafından yapılan ek ödemeler karşılıksızdır (Tebliğ m. 9). Yapılan ek ödemeler borç niteliğinde de olmadığından şirketin finansal durumunun iyileşmesi ihtimalinde geri istenmesi de mümkün değildir[421]. Ayrıca yapılan ek ödemelerin ileride yapılacak sermaye artırımına mahsuben avans olarak da nitelendirilmesi mümkün değildir (Tebliğ m. 9).

Tamamlama kararının gereğinin yerine getirilmesi için pay sahipleri tarafından yapılan ek ödemeler öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonunda toplanır (Tebliğ m. 9/3). Bilanço açığı tamamlandıktan sonra fonda kalan miktar olması halinde bu miktar sermaye artırımı yoluyla sermayeye eklenebilir[422].

Genel kurulda sermayenin pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle tamamlanmasına sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliği sağlanamaması sebebiyle karar verilememiş ise pay sahiplerinin ek ödeme yapmaya

---

[418] **Kayar** (1997), s. 185.; **Kayar** (2012), s. 650.; **Kayar** (1999), s. 321-322.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 580.; **Türk** (2016), s. 99.; **Can**, s. 22.; **Moroğlu** (2007), s. 4.; **Çevik** (2002), s. 454.; **Şener**, s. 383.; **Tekinalp** (2015), s. 286.; **Üçışık / Çelik,** s. 413.; **Özkorkut,** s. 982.; **Altaş** (2017), s. 31-32.; **Teoman** (2003), s. 44.; Yazara göre pay sahiplerinin sermayenin tamamlanmasına ilişkin yapılan genel kurul toplantısında olumsuz oy kullanması olumsuz oy kullananların sorumluluğunu gerektirmez.

[419] **Şener**, s. 383.; **Altaş** (2019), s. 1704.

[420] **Kayar** (1999), s. 324.; **Bozdoğan,** s. 29.

[421] **Tekinalp** (2015), s. 286.; **Altaş** (2019), s. 1704.; **Ünaldı, Mehmet Okan** (2019) 6102 Sayılı TTK'nun376. Maddesinin Uygulanmasına Yönelik Genel Tebliğ Kapsamında Finansal Tablolar Açısından Teknik İflas ve Borca Batıklık, LMHD, C: 15, S: 171, s. 546.

[422] **Türk** (1999a), s. 200.

zorlanmaları mümkün değildir[423]. Bununla birlikte bu ihtimalde bazı pay sahiplerinin kendi istekleri ile tamamlama yapmaları söz konusu olabilir (Tebliğ m. 9/2)[424].

Pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle sermayenin esas sözleşmede yazılı miktara tamamlanması veya esas sözleşmede yazılı miktara değil de üçte iki kaybı ortadan kaldıracak bir miktara tamamlanması halinde esas sözleşme değişikliğine gerek yoktur[425]. Bununla birlikte pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması sonucunda sermaye esas sözleşmede yazılı olan miktardan daha yüksek bir miktara tamamlanacak ise esas sözleşmede yazılı sermaye rakamı değişeceğinden esas sözleşme değişikliği yapmak gerekecektir[426]. Sermayenin esas sözleşmede yazılı olan miktardan daha yüksek bir miktara tamamlanması halinde esas sözleşmede yazılı miktara kadar yapılan işlem tamamlama, esas sözleşmede yazılı miktarın üzerine çıkılması aşamasında yapılan işlem sermaye artırımı olarak değerlendirilmelidir [427].

3.2.2. Sermayenin Eş Zamanlı Olarak Azaltılıp Artırılması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybedildiğinin bildirilmesi amacıyla toplantıya çağrılan genel kurulun alabileceği kararlardan bir diğeri sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasıdır. TTK'nın gerekçesinde sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sermayenin tamamlanmasının bir yöntemi olarak ifade edilmiştir. Tebliğde ise sermayenin artırılması başlığı altında ele alınmıştır.

---

[423] **Tekinalp** (2015), s. 286.

[424] Genel kurulda oy birliği sağlanamamasına rağmen bazı pay sahiplerinin kendi rızaları ile tamamlama yapmaları ihtimalinde de sermayenin tamamlanmasına katılan pay sahiplerinin de şirketteki paylarında herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Bkz. **Ünaldı,** s. 546.

[425] **Kayar** (1999), s. 324.; Öğretide Özkorkut'a göre, sermayenin tamamlanması aşamasında esas sözleşmede yer verilen sermaye rakamında değişiklik söz konusu olacak ise sermayenin azaltılması ve/veya artırılması gündeme gelecektir. Bkz. **Özkorkut,** s. 982.

[426] **Kayar** (1999), s. 324.

[427] **Can**, s. 24.; Esas sermaye mevcutlar seviyesine indirildikten sonra esas sözleşmede yazılı miktardan daha fazla miktara artırılacak ise esas sözleşmedeki sermaye miktarının değiştirilmesi de dahil sermaye artırımına ilişkin tüm işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Bkz; **Teoman, Ömer** (2003) "Sermayenin Tamamlanması" Yaşayan Ticaret Hukuku C: I, Hukuki Mütalaalar, Kitap 10, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 47.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yöntemi şirketin bozulan finansal durumunun iyileştirilmesi amacına hizmet etmektedir[428]. Sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması TTK 473. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre sermayenin azaltılarak azaltılan kısım yerine geçmek üzere bedeli tamamen ödenecek yeni paylar çıkarılıyor ise esas sözleşme değişikliğine gerek bulunmamaktadır (TTK 473/1). Kanunun amacı pay sahiplerinin sermayeyi azaltmaları ve her pay sahibinin payı oranında sermayenin tamamlanmasına katılması, bu surette herhangi bir esas sözleşme değişikliğine veya diğer usuli işlemlere gerek duyulmaksızın sürecin tamamlanmasıdır[429].

TSY'nin 81/1-b bendinde sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırımın aynı miktara yapılması halinde sermayenin tamamen ödendiğine, artırımın daha yüksek miktarda yapılması halinde ise aşan kısmın dörtte birinin de ödendiğine dair banka mektubunun diğer belgeler ile birlikte Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne verilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır[430].

Tebliğin 10/1-a bendinde de sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması prosedürüne yer verilmiştir. Bununla birlikte Tebliğ'de yer alan düzenleme ile Kanunda yer alan düzenleme arasında bazı uyumsuzluklar bulunmaktadır. Tespit edilen bu uyumsuzluklar aşağıda ele alınacaktır.

Sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması Tebliğ'de yer alan düzenlemeye kadar öğretide sermayenin tamamlanması yöntemi olarak ele alınmış idi[431]. Tebliğde

---

[428] İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasının şirketin bozulan finansal durumunun iyileştirilmesi amacı için gerçekleştirilmesi halinde geçerli olduğunu ifade etmiştir. Bkz. **Bayar,** s. 793.

[429] **Çağlar** (2010), s. 134. Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında sermayenin azaltılması ve artırılmasına ilişkin bazı formalitelerin aranmaması suretiyle kolaylık sağlanmıştır. Bkz. **Kayar** (1997), s. 185-186.

[430] Yönetmelikte yer alan bu düzenleme öğretide TTK'da sermaye artırımlarında artırılan sermayenin itibari değerlerinin en az %25'inin sermaye artırımının tescilinden önce kalanının tescili izleyen 24 ay içinde ödenmesine imkan tanınması karşısında sermaye artırımına iştirak eden pay sahiplerini mali açıdan zor durumda bırakacağı ve sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminin cazibesini azaltacağından bahisle eleştirilmiştir. Bkz. **Altaş** (2014b), s. 231.

[431] **Türk** (1999a), s. 190 vd.; **Türk** (2016), s. 98 vd.; **Kayar** (1997), s. 185-186.; **Kayar** (1999), s.318 vd.; **Kayar** (2012), s. 650 vd.; **Can**, s. 20 vd.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 580 vd.; **Tekinalp** (2015), s. 286.; **Dumlupınar, Tansu** (2010) 'Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Korunması ve Yönetim Kurulunun Şirket Esas Sermayesinin Azalmasından Doğan Sorumluluğu' (Yüksek Lisans), Süleyman Demirel

sermayenin artırılması başlığı altında ele alınmasının ardından bazı yazarlar tarafından tebliğ ile paralel şekilde sermaye artırımı olarak ele alınmıştır[432].

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında öncelikle sermaye bilançoda görünen kayıp oranında azaltılmakta ardından aynı genel kurulda alınan karar ile esas sözleşmede yazan miktara tamamlanmaktadır. Sermayenin azaltılması ve artırılması kararları aynı genel kurulda alınmakla birlikte azaltma ve artırma işlemlerinin uygulanmasında zamansal açıdan farklılıklar bulunabilir[433]. Yöntem fiilen kayıp halinde bulunan şirkette sermaye azaltımı yoluna gidilerek hukuken fiili duruma uygun hale getirilmesi sebebiyle basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı ile benzerlik göstermektedir[434]. Bununla birlikte sermaye azaltımını takiben artırım yoluna gidilerek şirketin bozulan finansal durumunun gerçek manasıyla sağlıklı hale getirilmesi dolayısıyla da basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı yönteminden farklılık göstermektedir[435]. Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde şirkete yeni kaynak girişi sağlandığından bu yöntem kalan sermaye ile yetinme (basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı) yöntemine göre şirket alacaklılarının daha lehinedir[436].

Bu yöntemde esas sözleşmede yazan sermaye miktarı değişmemekle birlikte bu yöntem salt bilançosal nitelikte bir iyileştirme tedbiri değildir[437]. Nitekim şirkete dışarıdan bir öz kaynak sağlanması söz konusudur. Şirkete dışarıdan öz kaynak sağlanması nedeniyle bu yöntemde alacaklıların güvencesi artmaktadır[438].

Öğretideki hakim görüşe göre sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde sermaye azaltımına ilişkin usuli hükümler uygulanmaz[439]. Dolayısıyla alacaklıları davet,

---

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 99 vd.; **Gürel, Selin** (2011) 'Anonim Ortaklıklarda Mali Yapının Bozulması' (Yüksek Lisans), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 59 vd.

[432] **Öztürk**, s. 28 vd.

[433] **Çağlar** (2010), s. 123.

[434] **Çağlar** (2010), s. 121.

[435] **Çağlar** (2010), s. 121.

[436] **Altaş** (2014c), s. 29

[437] **Türk** (1999a), s. 191.; **Türk** (1999b), 124.

[438] **Türk** (1999a), s. 191.; **İmregün** (1970), s. 341.; **Çağlar** (2010), s. 129.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2353.; **Arslanlı** (1960a), s. 119.

[439] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 766.; **Moroğlu** (2007), s. 5; **Pulaşlı** (2018c), s. 2353.; **Arslanlı** (1960a), s. 119.; **Kayar** (1997), s. 185-186.; Karşı yönde bkz. **İmregün** (1970), s. 341.; **Derbentli,** s.145.

alacakların ödenmesi ve teminat altına alınması usulü ile bilirkişi incelemesine ilişkin usulün uygulanmasına gerek bulunmamaktadır[440]. Bu çerçevede sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması yönteminde uygulanan sermaye azaltımı basitleştirilmiş sermaye azaltımından daha fazla kolaylık sağlamaktadır[441]. Kanaatimizce de sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında azaltılan sermaye aynı zamanda artırıldığından sermaye azaltımına ilişkin usuli işlemlerin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.

Öğretide *Çağlar,* sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması yöntemine şirketin bozulan finansal durumunu düzeltmek amacıyla başvurulduğu da dikkate alındığında sermayenin azaltılmasını takiben gerçekleştirilen sermaye artırımı işleminin şirketin iç kaynaklarından karşılanmasının mümkün olmadığını, dolayısıyla sermayenin artırılması noktasında dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımına ilişkin hükümler uygulanması gerektiğini ifade etmiştir[442]. *Ünaldı* ise sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında sermayenin öncelikle iç kaynaklardan daha sonra nakit olarak artırılacağını belirtmiştir[443].

TTK 462 maddesi gereğince iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek olan iç kaynaklar esas sözleşme veya genel kurul kararı ile ayrılmış ve belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ile mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlardır[444]. TTK 376 anlamında kaybın varlığı için kaybın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilemeyen bir kayıp olmasının arandığı ve iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek iç kaynakların serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler olduğu dikkate alındığında, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında şirketin elinde iç kaynaklardan

---

[440] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 766.; **Moroğlu** (2007), s. 5; **Ünal,** s. 638.; **Arslanlı** (1960a), s. 11-120.; **Çevik** (2002), s. 925.; **Kayar** (1997), s. 185-186. İmregün ise sermaye azaltılmasındaki bilirkişi raporunun, toplantı ve karar nisaplarına ilişkin kuralların bu yöntemde de uygulanacağını bununla birlikte alacaklıları davet, alacakların ödenmesi veya teminat altına alınması usulünün ise uygulanmayacağını ifade etmiştir. Bkz. **İmregün** (1970), s. 341-342.; Çağlar ise sermaye azaltımında basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı veya olağan sermaye azaltımına, sermaye artırımında ise sermaye artırımına ilişkin kuralaın uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. **Çağlar** (2010), s. 123.

[441] **Türk** (1999a), s. 192.

[442] **Çağlar** (2010), s. 133.

[443] **Ünaldı,** s. 547.

[444] Öğretide mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonların açık yedek akçe haline dönüştürülebilen gizli yedek akçeler olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2016), s. 287.

sermaye artırımında kullanabileceği bir iç kaynağı bulunmayacağından kanaatimizce sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılması mümkün olmayacaktır. Şirketin söz konusu iç kaynaklarını zararların kapatılmasında kullanmaması sebebiyle elinde fiilen kullanabileceği iç kaynağı bulunsa dahi bu iç kaynaklar TTK 376/2 anlamında kaybın hesaplanmasında dikkate alındığından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sırasında kullanılmak istense dahi üçte iki oranındaki kaybı gideremeyeceklerdir.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında bilançoda görünen kayıp oranında mevcut pay sahiplerinin elindeki paylar ile ilgili sermaye azaltım işlemi yapılmaktadır. Sermaye azaltımı payların itibari değerinin azaltılması, payların birleştirilmesi veya payların imhası şeklinde gerçekleştirilebilir[445]. Yapılan sermaye azaltımının ardından pay sahipleri arasında yeniden oransal pay dağılımı yapılmaktadır[446]. Yapılan bu işlem sonucu mevcut payların toplamı esas sözleşmede yer alan esas sermaye miktarını karşılayamaz hale gelir[447]. Dolayısıyla yeni paylar satışa çıkarılarak şirkete yeni pay sahibi alınması gerekir. Bunun yanı sıra her bir pay sahibinin kaybın giderilmesi için tespit edilen oranda payını yeni pay sahibine devretmesi de mümkündür[448]. Açığa çıkan payları devralarak şirkete sermaye getiren kişi mevcut pay sahiplerinden biri olabileceği gibi üçüncü bir kişi de olabilir[449].

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırılan miktarın mutlaka azaltılan miktar ölçüsünde mi olması gerekir? Kanunun 473/1 fıkrasında bu konuda bir netlik bulunmamaktadır. Tebliğde ise artırımın istenilen tutarda yapılabileceği ifade edilmiştir. Öğretide de artırımın azaltılan miktardan daha az yapılabileceği gibi daha fazla yapılmasının da mümkün olduğu ifade edilmiştir[450]. Kanaatimizce de sermayenin azaltılan miktar kadar artırılması zorunlu olmayıp şirketi üçte iki kayıp halinden kurtaracak miktarda artırım

---

[445] **Çağlar** (2010), s. 133.; **Can**, s. 23.; **Kayar** (1999), s.318-319.

[446] **Can**, s. 23.

[447] **Türk** (1999a), s. 195.

[448] **Can**, s. 24.

[449] **Can**, s. 24; **Türk** (1999a), s. 195 vd.

[450] **Kayar** (2012), s. 651.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 273.; **Türk** (2016), s. 99.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581. Çağlar ise artırılan sermaye miktarının azaltılan miktarın altında olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. **Çağlar** (2010), s. 123.; Pulaşlı'ya göre ise sermaye azaltılan miktardan daha az veya daha fazla artırılacak ise esas sözleşmede yer verilen sermaye rakamında meydana gelen değişiklik nedeniyle esas sözleşme değişikliği yapılması ve TTK 473, 474. maddelerinde öngörülen usul ve merasimlerin yerine getirilmesi gerekir. Bkz. **Pulaşlı** (2018c), s. 2353.

yapılması yeterlidir. Ayrıca sermayenin esas sözleşmede yazılı miktardan daha fazla artırılması da mümkündür.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında azaltılan tutar kadar artırım yapılarak esas sözleşmede yer alan sermaye rakamı, pay sayısı ve payların itibari değeri değiştirilmemiş ise esas sözleşme değişikliğine gerek bulunmamaktadır[451]. Esas sözleşmede değişiklik olmaması açısından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu yeni çıkarılan payların da mevcut pay sahipleri tarafından alınması gerekir[452]. Böyle bir ihtimalde şirketin esas sözleşmesinde yazan sermaye rakamı ve pay sahiplerinin sermaye oranları korunmaktadır[453]. Esas sözleşme değişikliği gerektirmeyen bu durumda yönetim kurulunca yapılan işlemlerin ve sermayenin tamamının ödenmiş olduğunun tescil edilmesi yeterlidir[454].

Öğretide bir görüşe göre, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında aynı genel kurul kararı ile sermaye azaltılıp aynı miktara artırıldığından azaltım yapılır iken sermaye ve itibari değer konusunda kanunda öngörülen asgari limitlere uyma zorunluluğu bulunmamaktadır[455]. Sermaye azaltımında sermaye ve itibari değer konusunda kanunda öngörülen asgari limitlere uyma zorunluluğu bulunmamakla birlikte sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu ulaşılan sonuç sermaye miktarının kanunda öngörülen asgari limitin altında olmaması gerekmektedir[456]. Diğer bir görüşe göre ise, kanun koyucunun iradesi hiçbir zaman sermayenin asgari limitlerin altına inmemesi olup sermaye sistemimiz asgari sermayenin altına inen çözümlere izin vermemektedir. Dolayısıyla Ticaret Sicil Müdürlüklerinin aksi yöndeki uygulaması ve Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 82/2 fıkrası TTK'ya aykırılık teşkil etmektedir[457]. Kanaatimizce sermayenin eş zamanlı azaltılıp

---

451 **Türk** (1999a), s. 193.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 272-273.; **Türk** (2016), s. 99.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581.; **Çevik** (2002), s. 924.; **Ünal,** s. 637.; **Tekinalp** (2015), s. 147.; Kayar'a göre sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında yalnızca sermayenin azaltılan kısmının mevcut pay sahipleri tarafından tamamen karşılanması suretiyle sermaye eski miktara kadar artırılır ise esas sözleşme değişikliği gerekmez. Sermaye azaltımı payların itibari değerleri azaltılarak, payların birleştirilmesi veya şirket tarafından devralınarak yok edilmesi suretiyle gerçekleştirilir ise payların itibari değeri ve pay sayısı değişeceği için esas sözleşmede değişiklik yapmak gerekir. Bkz. **Kayar** (1999), s. 318-319.

452 **Türk** (1999a), s. 193.

453 **Altaş** (2014b), s. 229.; **Altaş** (2019), s. 1708.

454 **Tekinalp** (2015), s. 147.

455 **Tekinalp** (2015), s. 147-148.; **Çağlar** (2010), s. 123.

456 **Çağlar** (2010), s. 123.

457 **Tufan**, s. 35.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 273.

artırılmasında sermaye aynı genel kurul kararı ile azaltılıp artırılıyor ise sermaye artırımında kanunda hüküm altına alınan asgari limitlere uyma zorunluluğu bulunmamaktadır. Nitekim sermaye aynı genel kurul kararı ile artırılmaktadır. Bununla birlikte sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu ulaşılan sonuç sermayenin ise kanunda hüküm altına alınan asgari limitin altında olması mümkün değildir.

Sermayenin azaltılan tutardan az veya daha fazla artırılması ihtimalinde esas sözleşmede yer alan sermaye rakamı değişeceğinden esas sözleşme değişikliği yapmak gerekmektedir[458]. Ayrıca sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde esas sözleşmede yazan sermaye miktarı değişmese dahi payların itibari değerlerinde ve toplam pay sayısında değişiklik olmuş ise esas sözleşmede bu yönde değişiklik yapılması gerekir[459].

Öğretide bir görüşe göre bu yöntemin sağladığı kolaylıktan faydalanılabilmesi için öz kaynakların esas sözleşmede yazılı olan sermaye miktarına çıkarılması gerekir[460]. Sermayenin şirket esas sözleşmesinde yazılı miktara kadar artırılmaması halinde azaltım yönünden de basitleştirilmiş esas sermaye azaltımına ilişkin usul uygulanmalıdır[461]. Şirket esas sözleşmesinde yazılı miktardan daha fazla artırım yapılması halinde ise şirket esas sözleşmesinde yazılı miktara kadar olan kısım bakımından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasına, aşan kısım bakımından ise sermayenin artırılmasına ilişkin usule uyulması gerekmektedir[462].

Sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması kararında hangi yetersayılar esas alınacaktır? Kanunda ve Tebliğde bu konuda bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide bir görüşe göre, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırılan sermaye mevcut pay sahipleri tarafından karşılanacak ise esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmeyeceğinden ayrıca bu durumda pay sahiplerine ek ödeme yükümlülüğü getirildiğinden bu kararın bütün pay sahiplerinin oy birliği ile alınması gerekir[463]. Bununla

---

[458] **Türk** (1999a), s. 192; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 273.; **Türk** (2016), s. 99.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2353.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 581. Öğretide Cenkci'ye göre sermaye azaltıldıktan sonra azaltılan tutardan daha az veya daha fazla tutarda sermaye artırımı yapılması TTK 376/2 maddesinde öngörülen sermayenin tamamlanması olarak adlandırılan olağanüstü tedbirin dışındadır. Bkz. **Cenkci** (2015), s. 110.

[459] **Türk** (1999b), s.125.; **Kayar** (1999), s. 319.

[460] **Türk** (1999a), s. 194.; **Can**, s. 24; **Çağlar** (2010), s. 123.

[461] **Türk** (1999a), s. 194.

[462] **Çağlar** (2010), s. 123.; **Can**, s. 24.

[463] **Çağlar** (2010), s. 123.; **Çevik** (2002), s. 925.

birlikte sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırılan sermaye mevcut pay sahiplerince karşılanmayacak ise esas sözleşmede değişiklik yapmak gerekeceğinden bu durumda esas sözleşme değişikliğine ilişkin toplantı ve karar nisaplarının aranması gerekir[464]. Diğer bir görüşe göre, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında toplantı ve karar yetersayıları ile ilgili olarak TTK 473/3 atfı ile TTK 421/3 fıkrasının birinci cümlesi uygulanmalıdır[465]. Dolayısıyla şirket sermayesini temsil eden pay sahiplerinin en az %75'inin olumlu oyu ile sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması kararı alınabilir[466]. Diğer bir görüşe göre ise TTK 473/1 çerçevesinde sermayenin azaltılan tutar kadar artırılması esas sözleşme değişikliğini gerektirmediğinden şirketin sermaye yapısında herhangi bir değişiklik olmayacaktır[467]. Bu nedenle TTK 421/3 fıkrasında öngörülen ağırlaştırılmış yeter sayılar değil sermaye artırımında uygulanan yetersayıların uygulanması daha isabetlidir[468].

Kanaatimizce sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında azaltılan sermaye tutarında artırım yapılacak ve artırılan sermaye mevcut pay sahipleri tarafından karşılanacak ise esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmemekle birlikte pay sahiplerine ek ödeme yükümlülüğü getirildiğinden bu kararın bütün pay sahiplerinin oy birliği ile alınması gerekir. Bununla birlikte sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırılan sermaye mevcut pay sahiplerince karşılanmayacak ise esas sözleşmede değişiklik yapmak gerekeceğinden bu durumda esas sözleşme değişikliğine ilişkin toplantı ve karar nisaplarının aranması gerekir. Benzer şekilde, artırımın azaltılan sermaye miktarında yapılmaması halinde de sermaye azaltmında sermaye azaltımına ilişkin yetersayılar, sermaye artırımında da sermaye artırımına ilişkin yetersayılar aranmalıdır.

TTK 473/1 fıkrasında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında yeni çıkarılan payların bedellerinin tamamen ödenmesi hüküm altına alınmıştır. *Çevik'e* göre sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında sermaye artırımının amacının öz kaynakları kanunda öngörülen oranlarda azalan şirketin finansal durumunun ıslahı olduğu da dikkate alındığında

---

[464] **Çağlar** (2010), s. 123.

[465] **Öztürk,** s. 25.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2353. Yazara göre, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında pay sahiplerinin hepsinin taahhütlerinin artırılması söz konusu ise TTK 421/2-a hükmü gereğince bütün pay sahiplerinin oy birliği gerekir.

[466] **Öztürk,** s. 25.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2353.

[467] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 584.

[468] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 584.; **Can**, s. 25.

sermayenin artırılan kısımları ile ilgili pay bedellerinin peşin ödenmesi bir zorunluluktur[469]. Öğretide sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında en azından asgari sermaye miktarı kadar olan kısmının nakit sermaye olarak getirilmesi, finansal durumun düzeltilmesi işlemleri sırasında şirketin sermayeye değer biçilmesi konuları ile meşgul edilmemesi gerektiği, asgari sermaye miktarını aşan kısım için ise hem ayni sermaye getirilmesine hem de sermaye getirme taahhüdüne müsaade edilmesi gerektiği savunulmuştur[470]. *Altaş'a* göre ise TTK'da nakdi sermaye artırımlarında artırılan sermayeyi temsil eden payların en az yüzde yirmi beşinin sermaye artırımının tescilinden önce gerisinin de tescili izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesine imkan tanınması karşısında TTK 473/1 fıkrasında yer verilen " bedelleri tamamen ödenecek" ifadesi ile TSY'de yer verilen sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında ödeme yükümlülüğüne ilişkin hüküm sermaye artırımına iştirak eden pay sahiplerini mali açıdan zor durumda bırakacak ve sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması kurumunun cazibesini azaltacak niteliktedir[471].

Kanunda yer alan "pay bedellerinin tamamen ödenmesi" ifadesine rağmen Tebliğ'in 10/1-a bendinde ise artırılan sermayenin en az dörtte birinin ödenmesinin şart olduğu ifade edilmiştir. Öğretide *Öztürk'e* göre Tebliğ'de yer alan bu düzenleme ile sermaye kaybı halindeki şirketler bakımından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında sermaye taahhüdünün yerine getirilmesi bakımından kolaylık sağlanmıştır[472]. Öğretide yer alan bir diğer görüşte ise Tebliğ'de yer alan düzenlemenin sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu sermayenin önceki miktara çıkarılması halinde sermayenin tamamının, önceki miktardan daha fazla düzeye çıkarılması halinde ise eski sermaye ile yeni sermaye arasındaki fark bakımından en az dörtte birinin ödenmiş olması şeklinde anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir[473]. *Soykan'a* göre ise Tebliğ'de yer verilen düzenleme açıkça TTK 473/1 hükmü ile çelişmektedir[474].

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirket yönünden bir iyileştirme tedbiridir. Söz konusu tedbir ile hedeflenen sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması suretiyle şirkete

[469] **Çevik** (2002), s. 925.

[470] **Çağlar** (2010), s. 125.

[471] **Altaş** (2014c), s. 29.

[472] **Öztürk**, s. 29.

[473] **Tufan**, s. 35-36.

[474] **Soykan,** s. 306.

yeni öz kaynaklar getirilmesi sağlanarak şirketin finansal durumunun düzeltilmesidir. Bu sebeple kanunda bilinçli olarak sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde çıkarılan pay bedellerinin tamamen ödenmesinin arandığı kanaatindeyiz. Dolayısıyla tebliğde yer verilen düzenlemenin sermaye taahhüdünün yerine getirilmesi bakımından kolaylık sağladığına ilişkin görüşe katılmıyoruz. Tebliğ'de yer alan düzenlemenin kanun ve TSY'de yer alan düzenlemeler dikkate alındığında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu sermayenin önceki miktara çıkarılması halinde sermayenin tamamının, önceki miktardan daha fazla düzeye çıkarılması halinde ise eski sermaye ile yeni sermaye arasındaki fark bakımından en az dörtte birinin ödenmiş olması şeklinde anlaşılması gerektiği yönündeki değerlendirmenin kanunun amacına daha uygun olduğu kanaatindeyiz.

Kayıtlı sermaye sistemine tabi şirketler bakımından yönetim kurulunun sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasına karar vermesi mümkün müdür? Sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılması kural olarak esas sözleşme değişikliği gerektirmemektedir. Bu nedenle kayıtlı sermaye sistemine tabi şirketler bakımından yönetim kurulunun sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasına karar verebileceği düşünülebilir. Bununla birlikte TTK 376. maddesinde kayıp halinde karar alma yetkisi açıkça genel kurula verilmiştir. Dolayısıyla kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermayenin eş zamanlı olarak azaltılıp artırılmasına karar verme yetkisi bulunmamaktadır[475]. Öğretide bir görüşe göre kayıtlı sermaye sistemine tabi olup TTK 376/2 kapsamında olan bir şirkette genel kurul tarafından sermayenin azaltılmasına karar verildikten sonra yönetim kurulunun artırım kararı vermesi mümkündür[476]. Böyle bir durumda ise hem sermayenin azaltılması hem de artırılması işlemlerinde esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekecektir[477]. Diğer bir görüşe göre ise sermayenin azaltılması hükümlerine önemli bir istisna getiren sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması işlemi aynı genel kurul kararı ile gerçekleştirildiğinden birleşik nitelikteki söz konusu işlemin ayrılması hem TTK 473/1 hükmünün hem de TTK 376/2 hükmünün amacıyla bağdaşmaz[478].

[475] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 338.; **Manavgat** (2013), s. 69.

[476] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 339.

[477] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 339.

[478] **Cenkci** (2015), s. 109. Yazara göre sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında genel kurul tarafından sermayenin azaltılmasına karar verildikten sonra sermaye artırımı kararının yönetim kuruluna bırakılması süreci uzatacaktır.

3.2.3. Sermayenin Artırılması

TTK 376/2 fıkrasında öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden anonim şirket genel kurulunun alabileceği kararlar arasında sermayenin artırılması sayılmamıştır. Kanunun gerekçesinde ise tamamlama çerçevesinde azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılmasından söz edilmiştir. Bununla birlikte Tebliğin 10. maddesinde sermayenin artırılması başlığı altında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasının yanı sıra sermayenin zararlar sonucunda oluşan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeksizin sermaye artırımı yapılması hususu hüküm altına alınmıştır.

Öğretide ise sermayenin artırılması kararı bazı yazarlar tarafından sermayenin tamamlanması kapsamında değerlendirilirken bazı yazarlar tarafından sermayenin tamamlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği savunulmuştur. Öğretide savunulan bir görüşe göre öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybeden şirketin doğrudan sermaye artırımı yapması mümkündür[479]. Diğer bir deyişle TTK 376/2 (eTTK 324/2) hükmünde yer verilen sermayenin tamamlanmasından anlaşılması gereken sermaye artırımıdır[480].

Öğretide çoğunluk tarafından savunulan görüşe göre ise öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybeden şirketin, içinde bulunduğu kayıp halini sona erdirmeden doğrudan sermaye artırımı yapması mümkün değildir[481]. Diğer bir deyişle sermayenin tamamlanmasından anlaşılması gereken sermaye

[479] **Domaniç** (1988), s. 539.; **Moroğlu** (2015), s. 59.; **Tufan**, s. 37. Yazara göre özellikle TTK 376/2 fıkrası gereğince şirketin feshinin de gündeme gelebileceği dikkate alındığında uzun veya kısa vadede şirketin devamlılığını sağlayabilecek tedbirlere kısıtlayıcı bir bakış açısıyla yaklaşılmaması gerekir. Sermaye artırımı yoluyla sağlanan nakit girişi sayesinde şirketin likidite sıkıntısını aşması sağlanabilecektir.

[480] **Domaniç** (1988), s. 539.; **Moroğlu** (2015), s. 59.

[481] **Tekinalp** (2015), s. 292, 127.; **Tekil** (1976), s. 399.; **Çevik** (1994), s. 340.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 222.; Yazara göre sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisini zararlar sonucu kaybetmiş şirketin TTK 376/2 fıkrasında öngörülen işlemleri yapmadan sermaye artırımı yoluna gidemeyeceğine ilişkin kural Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin yerleşik hale gelmiş içtihadından (15/01/2007 tarih, 2005/3236 E., 2007/204 K.; 12/05/2015 tarih, 2014/10023 E., 2015/6770 K.) kaynaklanmaktadır.; **Kendigelen** (2006), s. 54; **Cenkci** (2015), s. 107.; **Turan,** s. 147.; **Teoman** (2001), s. 370 vd.; Yazara göre, azalan sermayenin eski tutarına yükseltilmesi ile sermaye artırımı kararları birbirinden ayrılmalıdır. **Dumlupınar**, s. 99.; **Soykan,** s. 239.; **Türk** (1999a), s. 161 vd. Yazar 6102 sayılı TTK döneminde kaleme aldığı bir başka eserinde ise sermaye azaltılmaksızın doğrudan yapılan sermaye artırımında öz kaynakların

artırımı değildir[482]. Kayıp durumu sona erdirilmeksizin sermaye artırımı yapılması halinde şirkete yeni sermaye girişi olmasına rağmen hiçbir zaman şirketin öz kaynaklarının esas sermaye düzeyine çıkarılması söz konusu olmayacaktır[483]. Kayıp durumu giderilmeden sermaye artırımı yapılması aynı zamanda dürüst resim ilkesine aykırılık oluşturur[484]. Şirketin azalan sermayesini eski tutarına yükseltmeden doğrudan sermaye artırımı yapmasına müsaade etmek alacaklıların ve pay sahiplerinin eski sermaye tutarının şirket bünyesinde bulunduğu kanaatine varmalarına neden olacaktır[485]. Böyle bir durumda özellikle üçüncü kişiler kaybın farkına varmayabilecekleri için alacaklılar aldatılabilecektir[486]. Kaldı ki azaltım için ek bir usuli işlem gerektirmeyen sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminden kaçınmak sermaye kaybını gizlemek dışında bir amaca hizmet etmez[487].

Yargıtay 11 Hukuk Dairesi de 17/03/2015 tarih, 2014/5761 E., 2015/3685 K. sayılı kararında sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının iptaline ilişkin açılan davada ilk derece mahkemesinin *"davalı şirketin sicil kayıtları incelendiğinde 25/05/2012 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında TTK'nın 324 maddesi kapsamında hissedarlara bilgi verildiği, 01/01/2011-31/12/2011 dönemi bilançosuna göre şirket sermayesinin 394.148,93 TL, 31/03/2012 tarihi itibari ile düzenlenen ara bilançoya göre şirket sermayesinin*

---

hiçbir zaman esas sermaye miktarına çıkarılması mümkün olmamakla birlikte üçte iki oranında sermaye kaybından kurtulmanın, kayıp miktarını azaltmanın mümkün olduğunu ifade etmiştir. Bkz. **Türk** (2016), s. 99.

[482] **Arslanlı** (1960a), s. 97.; **Kayar** (1997), s. 205.; **Türk** (1999a), s. 161 vd.; **Teoman** (2001), s. 370 vd.; **Tekil** (1976), s. 247.; **Tekil** (1998), s. 249, 344.; Yazara göre sermaye kaybı dolayısıyla sermayenin artırılamayacağı iddiası bulunması halinde bu iddia eTTK 324 (TTK 376)'de öngörülmüş kurallar çerçevesinde çözülmelidir.; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.14'den naklen **Türk** (1999a), s. 164.

[483] **Türk** (1999a), s. 164.

[484] **Turan,** s. 147.

[485] **Teoman** (2001), s. 370. Yazara göre kayıtlı sermayeli anonim şirketlerde sermaye artırımı yapılmadan önce mevcut sermayenin şirket bünyesinde korunup korunmadığı dikkate alınmak zorundadır. Bu çerçevede yönetim kurulu sermaye artırımı kararı vermeden önce mevcut sermayenin korunup korunmadığını araştırmalı, sermaye kaybının varlığını tespit etmesi halinde sermaye artırımına karar vermeyip sermayenin tamamlanması prosedürünü işletmelidir. Bkz. **Teoman** (2001), s. 371-372.; Aksi halde yönetim kurulunun sermaye tutarını şişiren ve gerçekte olduğundan daha fazla görünmesine neden olan her işlemi nedeniyle sorumluluğu gündeme gelir. Bkz. **Teoman** (2001), s. 372.; **Cenkci** (2015), s. 112-113.

[486] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 222.

[487] **Turan,** s. 147.

464.652,23 TL kaybedildiği, sermayenin telafisi için en az 565.000 TL zarar telafi fonu oluşturulması gerektiğinin ifade edildiği, bilirkişi raporunda da davalı şirketin özvarlığının 2009 yılından beri negatif durumda olduğu, 2011 yılında (-394.148,93 TL) olan özvarlık tutarının 31/03/2012 tarihi itibari ile (-464.652,23 TL) olduğu tespit edilmekle 30/06/2012 genel kurul tarihi itibari ile davalı şirketin özvarlığını tamamen kaybettiği, genel kurul tarihi itibari ile uygulanması gereken 6762 sayılı TTK'nın 324. maddesi uyarınca son yıllık bilançoda esas sermayenin yarısının karşılıksız kaldığının anlaşılması durumunda yönetim kurulunun derhal toplanarak durumu genel kurula bildirmesi, şirketin aciz halinde bulunduğu şüphesini uyandıran emareler mevcut ise yönetim kurulunun şirket aktiflerinin satış fiyatları esas alınarak bir ara bilanço düzenlenmesi ve sermayenin 2/3'ünün karşılıksız kaldığının belirlenmesi durumunda sermayenin tamamlanmasına ya da mevcut 1/3 sermaye ile yetinilmesine karar vermesi gerektiği, şirketin aktiflerinin şirket borçlarını karşılamaya yetmediği takdirde yönetim kurulunun durumu derhal mahkemeye bildirmesinin zorunlu olduğu, şirket genel kurulunun bunlar dışında şirketin feshine dair karar hariç başka bir karar almasının mümkün olmadığı, kanunun genel kurula böyle bir yetki vermediği, genel kurulun yetkisi olmadan aldığı sermaye artırım kararının muteber bir karar olmayacağı, somut olayda 30/06/2012 tarihli genel kurul toplantısından önce gerek 2011 yılı bilançosunda ve gerekse 31/03/2012 tarihli ara bilançoda davalı şirketin özsermayesini tamamen kaybettiği, özsermayenin negatif (-464.652,23 TL) olduğu, özsermayesini tamamen kaybeden davalı şirket genel kurulunun yetkisi bulunmadığı halde sermayenin arttırılmasına dair vermiş olduğu kararın batıl olduğu" gerekçelerine dayanan davanın kabulü kararının onanmasına karar vermiştir[488].

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/4625 E., 20152473 K., sayılı 24/02/2015 tarihli kararında sermaye artırımına ilişkin genel kurulu kararının iptaline ilişkin davada ilk derece mahkemesinin *"davalı şirketin gerek kaydi gerekse rayici bilanço esasına göre sermayesini eTTK 324. maddesinde öngörülen %66,67 oranından daha fazla kaybetmiş olmakla davalı şirketin esas sermayesini artırması gerektiği, bu nedenle dava konusu sermaye artırım kararının davacılara zarar vermek kastıyla alınmış bir karar olmadığı, tam aksine şirketin ihtiyaç duyduğu sermayeyi karşılamak üzere alındığının anlaşıldığı, bu nedenle 31/2/2008*

[488] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E: 2014/5761, K: 2015/3685 T: 17.03.2015.; http://portal.uyap.gov.tr s.e.t: 28.12.2020.; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 15.01.2007 tarih, E: 13236, K: 204 sayılı ilamında da sermayenin 2/3 oranında kaybedildiğine ilişkin bulgular olmasına karşın sermaye artırımına karar verilmesinin hukuka aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **Eriş** (2017c), s. 2386.

%79,22 ve 24/08/2009 %75,02 olarak gerçekleşen yitiklik oranlarına göre esas sermayesini %100 oranında artırmak suretiyle 8.000.000. TL'den 16.000.000. TL'ye çıkarılmasına ilişkin 02/10/2009 tarihli genel kurul kararında yasa, sözleşme ve objektif iyiniyet kurallarına aykırılık bulunmadığının tespit edildiği" gerekçelerine dayanan davanın reddi kararının onanmasına karar vermiştir[489].

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi olağanüstü genel kurulda alınan kararların kanun, esas sözleşe ve dürüstlük kurallarına aykırı olduğu iddiası ile açılan davada ilk derece mahkemesinin *"2013 yılı sonu itibariyle 1.748.587,57 TL olan öz sermayesinin 2014 yılında 4.756.832,11 TL zarar edilmesi nedeniyle 2014 yılı sonu itibariyle -3.008.244,54 TL'ye düştüğü, bu duruma düşmüş sermaye şirketinin 6102 sayılı TTK'nın 376. maddesi uyarınca sermayesini tamamlamak zorunda olduğu, aksi halde şirketin faaliyetlerinin sona ereceği, bu durumdaki davalı şirketin sermaye artırımına gitmesinde yasaya aykırılık bulunmadığı, şirketin 2014 yılında 4.756.832,11 TL zarar açıklamasının temel nedeninin 2014 yılında 5.302.935,79 TL faaliyet gideri olmasından kaynaklandığı, sermaye artırımına gitmeden önce her ortaktan tahsil ettiği sermaye yedeğini kullanması mümkünse de şirketin 31/11/2014 tarihli bilançosunda ortaklardan tahsil edilmiş sermaye yedeğine rastlanmadığı, ortaklara borçların sermayeye eklenmesi de davalı şirketin finansal sıkıntısını çözebilecek bir yol olarak görülmediği, rüçhan hakkının kullanımı ile ilgili ortaklara yapılan çağrının yasa ve ana sözleşmeye aykırılığı olmadığı, nizalı genel kurula gündemin üçüncü maddesinin görüşülmesi neticesinde alınan kararın önerge neticesinde alınan karar dahil yasa, ana sözleşme ile dürüstlük kurallarına aykırı olmadığı"* gerekçesine dayanan davanın reddi kararının onanmasına karar vermiştir[490].

Görüldüğü üzere Yargıtay uygulamasında sermayenin artırılması sermayenin tamamlanması kapsamında değerlendirilmemektedir. Bununla birlikte Yargıtay'ın öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin doğrudan sermaye artırımına karar verip veremeyeceği hususunda farklı kararları bulunmaktadır.

---

[489] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E: 2014/4625, K: 2015/2473 T: 24.02.2015. http://portal.uyap.gov.tr s.e.t: 28.12.2020.

[490] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2018/3542, K: 2020/600, T: 21.01.2020. http://portal.uyap.gov.tr s.e.t: 28.12.2020.

Kanaatimizce sermayenin artırılması kararı TTK 376/2 fıkrasında yer verilen sermayenin tamamlanması kapsamında değerlendirilmelidir. Her ne kadar sermayenin artırılması halinde şirketin öz kaynakları sermayesi seviyesine çıkarılmamakta ise de şirkete yeni nakit girişi olmakta, şirketin öz kaynaklarında artış meydana gelmekte ve şirket artırılan sermaye oranında kayıptan kurtulmaktadır. Kaldı ki kalan sermaye ile yetinmenin ve kısmi tamamlamanın mümkün olduğu bir durumda şirkete yeni nakit girişi sağlayan sermaye artırımının da evleviyetle mümkün olması gerekmektedir.

Ayrıca TTK'da sermaye artırımı anonim şirketler için bir hak olarak düzenlenmiştir. *Pulaşlı'ya* göre kanunda öngörülen bu hakkın kullanılabilmesi için ayrıca esas sözleşmede hüküm bulunması da gerekmemektedir ve kural olarak her zaman sermaye artırımı yapılabilir[491]. Sermaye artırımının çeşitli sebepleri olmakla birlikte geçerli bir sermaye artırımı yapılabilmesi için mutlaka bir sebebe dayanılması da gerekmemektedir[492]. TTK'nın sermaye artırımını düzenleyen 456 ve devamı maddelerinde öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin sermaye artırımı yapamayacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. TTK 456 ve devamı maddeleri, sermaye artırımının anonim şirketler için bir hak olarak kanunda düzenlenmiş olması ve dürüstlük kuralına aykırı olmadığı sürece her zaman sermaye artırımı yoluna başvurulabilecek olması hususları birlikte değerlendirildiğinde olması gereken hukuk bakımından öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin sermayenin tamamlanması kapsamında doğrudan sermaye artırımı yoluna başvurabilmesi gerektiği kanaatindeyiz[493].

TSY'nin 73/1-d hükmü çerçevesinde Ticaret Sicil Müdürlükleri sermaye artırımının tescili sırasında sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine ilişkin mali müşavir veya denetime tabi şirketlerde denetçi raporu aramaktadırlar. Öğretide *Tufan* Tebliğ'de yer verilen düzenlemenin ardından Ticaret Sicil

[491] **Pulaşlı** (2006), s. 37.

[492] **Serder Yılmaz,** s. 190.

[493] Tebliğde sermayenin artırılması yönteminin sermayenin tamamlanmasından bağımsız olarak düzenlenmesinin ise sistematik açıdan doğru olmadığı kanaatindeyiz. Sistematik açıdan sermayenin artırılmasının sermayenin tamamlanması kapsamında tanımlanması ve bu çerçevede açıklama yapılması gerektiği kanaatindeyiz.

Müdürlüklerinin uygulamasının da Tebliğ doğrultusunda şekilleneceğini ifade etmiştir[494]. *Turan* ise Ticaret Bakanlığı'nca çıkarılan Tebliğlerin sicil müdürlükleri ve şirketler için bağlayıcı olduğunu, Tebliğ 10/1-b hükmünün üçte iki kayıp halinde bulunan şirketin kaybı gidermeksizin doğrudan sermayenin artırılmasına ilişkin aldığı kararı tescil ettirebilme noktasında kolaylık sağlayacağını ifade etmiştir[495].

Öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin sermayenin tamamlanması amacıyla sermaye artırımına karar vermesi halinde TTK 456 ve devamı maddeleri gereğince sermaye artırımı kararı alması gerekmektedir.

TTK 462 maddesi gereğince iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek olan iç kaynaklar esas sözleşme veya genel kurul kararı ile ayrılmış ve belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ile mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlardır[496]. TTK 376 anlamında kaybın varlığı için kaybın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilemeyen bir kayıp olmasının arandığı ve iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek iç kaynakların serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler olduğu dikkate alındığında, sermayenin tamamlanması çerçevesinde yapılacak olan sermaye artırımında şirketin elinde iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanabileceği bir iç kaynağı bulunmayacağından kanaatimizce iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılması mümkün olmayacaktır. Şirketin söz konusu iç kaynaklarını zararların kapatılmasında kullanmaması sebebiyle elinde fiilen kullanabileceği iç kaynağı bulunsa dahi bu iç kaynaklar TTK 376/2 anlamında kaybın hesaplanmasında dikkate alındığından sermayenin artırılması sırasında kullanılmak istense dahi üçte iki oranındaki kaybı gideremeyeceklerdir.

Sermaye artırımı kararı alınabilmesi için payların nakdi bedellerinin[497] tamamen ödenmiş olması gerekmektedir (TTK 456/1). Bununla birlikte sermayeye oranla önemli

---

[494] **Tufan**, s. 38.

[495] **Turan**, s. 151. Yazara göre böyle bir sermaye artırım kararının tescil edilmesi ise sermaye artırım kararını hukuka uygun hale getirmeyeceğinden kararın butlanının veya iptalinin dava edilmesine engel olmayacaktır.

[496] Öğretide mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonların açık yedek akçe haline dönüştürülebilen gizli yedek akçeler olduğu ifade edilmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2016), s. 287.

[497] Söz konusu ön şartın yalnızca nakdi sermaye taahhütlerine hasredilmiş olması öğretide eleştirilmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2016), s. 277-278.; **Moroğlu** (2015), s. 43 vd.

sayılmayan tutarların[498] ödenmemiş olması ise sermaye artırımına engel oluşturmayacaktır (TTK 456/1-2. Cümle)[499]. Sermaye artırım kararı esas sermaye sisteminde genel kurul, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu tarafından alınacaktır (TTK 456/2).

Genel kurul veya yönetim kurulunun sermaye artırımı kararından itibaren üç ay içinde tescil edilmeyen artırım kararları geçersiz hale gelir (TTK 456/3).

Yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre ve bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre, nakdî sermaye konuluyorsa; artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği; ayni sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu, devralınan ayni sermaye, aynın türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı; bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği; gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı; kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği; rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiğine ilişkin belgeli ve gerekçeli açıklamaların yer aldığı, şarta bağlı sermaye artırımının ve uygulamasının kanuna uygunluğunun da belirtildiği, hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretlere, sağlanan menfaatlere ilişkin emsalleriyle karşılaştırma yapılarak bilgi verildiği bir beyan hazırlanır (TTK 457/1-2)[500].

Tebliğin 10. maddesi çerçevesinde sermaye azaltımına gidilmeksizin doğrudan yapılan sermaye artırımlarında sermaye artırımının ne kadar yapılabileceği hususunda herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide Tebliğin 10. maddesi çerçevesinde sermaye azaltımına gidilmeksizin doğrudan yapılan sermaye artırımlarında Tebliğde yer verilen düzenlemenin amacı da dikkate alındığında en azında üçte ikilik kaybı giderecek tutarda

[498] Söz konusu ifade yoruma açık ve belirsiz olması nedeniyle uygulamada sorunlar yaratabilecek nitelikte olduğundan öğretide eleştirilmiştir. Bkz. **Şener** (2017), s. 568.; **Moroğlu** (2016), s. 278.

[499] Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutardan ne anlaşılması gerektiği hususunda ayrıntılı açıklama için bkz. **Pulaşlı** (2006), s. 48 vd.; **Serder Yılmaz,** s. 194 vd.; **Soykan,** s. 110 vd.; **Moroğlu** (2016), s. 278.

[500] Esas ve kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırım prosedürüne ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Pulaşlı** (2013a), s. 597 vd.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2221 vd.; **Pulaşlı** (2006), s. 36 vd.; **Karahan,** s. 574 vd.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 213 vd.; **Cenkci** (2015), s. 186 vd.; **Altaş** (2016a), s.681 vd.; **Aydın** (2014), s. 79 vd.; **Aydın** (2013), s. 148 vd.; **Tekinalp** (2015), s. 124 vd.; **Yavuz,** s. 79 vd.; **Şener,** s. 567 vd.; **Soykan,** s. 62 vd.; **Serder Yılmaz,** s. 189 vd.; **Bahtiyar** (1996), s. 97 vd.; **Moroğlu** (2015), s. 41 vd.; **Eriş** (2017c), s. 2378 vd.

olması gerektiği ifade edilmiştir[501]. Kanaatimizce de sermaye artırımına şirketin bozulan finansal durumunu düzeltmek amacıyla başvurulduğu da dikkate alındığında artırımın en azından şirketi üçte ikilik kayıptan kurtaracak miktarda olması gerekmektedir. TTK 376/2 kapsamında yapılan sermaye artırımında sermayenin en az yarısını karşılayacak olan miktarın tescilden önce ödenmesi gerekmektedir (Tebliğ m.10/b).

3.3. Birleşmeye Katılma

TTK 376. maddesinde açıkça yer verilmemekle birlikte kayıp halindeki şirketin finansal durumunu iyileştirmek amacıyla başvurabileceği bir diğer yol birleşmeye katılmadır. Kayıp halindeki bir şirketin birleşmeye katılması TTK 139. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre, öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının yarısını oranında kaybeden veya borca batık durumda bulunan bir şirket kaybedilen sermayeyi ve gerektiği takdirde borca batıklığı karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen öz varlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilecektir (TTK 139). Kanunun 376. maddesinde yer almamakla birlikte Tebliğ'de sermaye kaybı ve borca batık halde olma durumunda birleşmeye katılma 14. maddede hüküm altına alınmıştır. Tebliğde yer verilen düzenleme büyük oranda TTK 139. hükmü ile paraleldir. Bununla birlikte Tebliğ'de TTK 139. maddesinin aksine yalnızca kayıptan söz edilmiş, kaybın oranından söz edilmemiştir.

Kayıp halindeki şirketin birleşmeye katılması şirketin finansal durumunun düzeltilmesine hizmet eden bir yöntem olduğundan iyileştirici (onarıcı) birleştirme olarak

[501] **Altaş** (2019), s. 1709.; **Özkorkut,** s. 984.

da adlandırılmaktadır[502]. Şirketlerin kaybı giderecek şekilde birleşmeleri halinde bilançoya yansıyan kayıp giderilmiş olur[503].

TTK 139. maddesinde öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının yarısı oranında kaybeden şirketten söz edilmesine rağmen öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketler ile ilgili bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide savunulan bir görüşte borca batık haldeki şirketlerin dahi birleşmeye katılmasına imkan verilmesi karşısında çoğun içinde azın da bulunduğu kuralı gereğince öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketlerin de birleşmeye katılabileceği, kanunda ayrıca bahsedilmesine ihtiyaç bulunmadığı ifade edilmiştir[504]. *Kırca / Gürel* de hem daha az kayıp halindeki hem de borca batık haldeki şirketin birleşmeye katılmasına izin verilmesi karşısında öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden bir şirketin de bu tutarda serbestçe tasarruf edilebilir öz varlığa sahip başka bir şirketle birleşmesinin mümkün olduğunu ifade etmiştir[505]. Tebliğin 14. maddesinde de yalnızca kayıptan söz edilmiş kaybın oranı ile ilgili herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Öğretide yer alan görüşler, Tebliğ'de yer alan düzenleme ve kanunun amacı dikkate alındığında kanaatimizce

---

[502] **Göktürk, Kürşat** (2013) 'Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar' GÜHFD, C: 13, S: 1-2, s. 639.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 132.; **Çoştan, Hülya** (2009) Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine göre Anonim Şirketin Birleşme, Bölünme Tür Değiştirme Yoluyla Yeniden Yapılanmasında Alacaklının Korunması, 1. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s. 102.; **Altaş, Soner** (2020) Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, 1. Baskı, Ankara, Seçkin, s. 517.; **Durna, Erdi Aklan** (2019) Şirketlerde Kolaylaştırılmış Birleşme, 1. Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık, s. 25.

[503] **Türk** (2016), s. 100.; Birleşme işlemi ile kayıp halindeki şirket borçlarını ödeyebilmek için yeni kaynağa ulaşma, borçlarını yeniden yapılandırma, vade uzatımına ikna etme gibi avantajlar elde eder. Bkz. **Tufan**, s. 75.

[504] **Kendigelen** (2016), Aynı yönde bkz. **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 580.; Moroğlu'na göre ise "borca batık olma" durumunun şirketin aynı zamanda "sermayesi ile kanuni yedek akçeleri toplamının en az yarısının yitirilmiş olması" şartını da kapsadığından "sermayesi ile kanuni yedek akçeleri toplamının en az yarısının yitirilmiş olması" koşulu kanun maddesinden çıkarılmalıdır. Bkz. **Moroğlu, Erdoğan** (2016) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul, On İki Levha, s. 95.

[505] **Kırca, İsmail / Gürel, Murat** (2017) Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Halinde Birleşmeye Katılma, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Turhan Kitabevi, s.463-496, s. 467.; Benzer şekilde Kayar ve Tufan da öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin iyileştirme tedbiri olarak birleşmeye katılma yoluna başvurabileceğini ifade etmiştir. Bkz. **Kayar** (2012), s. 657.; **Tufan**, s. 77.

de borca batıklık halinde dahi birleşmeye katılma mümkün iken öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketlerin de birleşmeye katılabilmeleri mümkündür.

Kanunda ve Tebliğde kayıp halindeki şirketin birleşmeye devrolunan veya devralan şirket olarak katılıp katılmayacağı hususunda bir belirleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte kanunun gerekçesinde kayıp halindeki şirketin devralan veya devralınan şirket olarak birleşmeye katılabileceği anlaşılmaktadır. Öğretide bir görüşe göre kayıp halindeki şirketin birleşmeye devralan veya devrolunan şirket olarak katılması mümkündür[506]. Dolayısıyla birleşme halinde ekonomik bakımdan iyi durumda olan şirket devralan olabileceği gibi kayıp halindeki şirketinde devralan olması mümkündür[507]. Diğer bir deyişle birleşmenin finansal durumu iyi olan şirket bünyesinde olması mümkün olduğu gibi finansal durumu kötü olan şirketin bünyesinde de gerçekleşebilir[508]. Önemli olan bilançoya yansıyan zararların kanunda öngörüldüğü şekilde birleşme işlemi ile kapatılmasıdır[509]. Bu görüşün yanı sıra kanunda kayıp halindeki şirketin birleşmeye devralan veya devrolunan şirket olarak katılması hususunda ayrım yapılmaması öğretide bazı yazarlar tarafından eleştirilmiştir. Bu görüşü savunan yazarlara göre kayıp halindeki şirketin birleşmeye katılmasında devreden veya devralan şirket olması arasında fark gözetilmemesi TTK 138. maddesinde düzenlenen tasfiye halindeki şirketlerin birleşmesi ile çelişki oluşturmaktadır[510]. *Al Kılıç'a* göre şirketlerin tasfiye sebeplerinin yalnızca sermaye kaybı veya borca batıklık halinin giderilememesi olmaması karşısında tasfiye halindeki şirketlerin finansal durumunun çoğu zaman sermaye kaybı veya borca batıklık haldeki şirketten daha iyi olması imkan dahilindedir. Finansal durumu iyi olan tasfiye halindeki şirketlerde dahi devrolunan şirket olmaları şartı aranır iken sermaye kaybı veya borca batık şirketler bakımından devrolunan

[506] **Göktürk** (2013), s. 639.; **Can**, s. 27.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 132.; **Altaş** (2020), s. 517.; **Demir, Aybüke** (2014) 'Ticaret Şirketlerinin Birleşmesinde Alacakların Teminat Altına Alınması' Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, S: 2, s. 24.; **Kırca / Gürel,** s. 465.; **Pulaşlı** (2018a), s. 270.; **Durna,** s. 26.

[507] **Demir** (2014), s. 24.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 132.

[508] **Susuz, Kağan** (2011) 'Anonim Şirketlerin Birleşmesinde Pay Sahiplerinin Korunması' (Doktora), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 107.

[509] **Pulaşlı** (2018a), s. 270.

[510] **Karahan**, s. 183.; **Al Kılıç, Şengül** (2009) Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi, İstanbul, Beta, s. 96.

veya devralan şirket olmaları arasında fark gözetilmemesi yerinde olmamıştır[511]. Dolayısıyla 139. maddenin de sermaye kaybı ve borca batıklık halindeki şirketlerinde ancak devrolunan şirket olarak birleşmeye katılabilecekleri şeklinde yorumlanması gerekmektedir[512].

TTK 139. maddesinde kaybın nasıl tespit edileceği ile ilgili bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide *Can,* kaybın son yıllık bilançodan anlaşılmasının şart olmadığını, daha önceden tespit edilmesi halinde de yönetim kurulunun birleşme sözleşmesini yapıp genel kurula sunabileceğini ifade etmiştir[513]. Yine kayıp nedeniyle TTK 376. maddesi gereğince kaybın bildirilmesi amacıyla toplanan genel kurul kalan sermaye ile yetinme veya sermaye artırımına karar vermeksizin şirketin TTK 139 maddesi gereğince birleşmeye katılmasına karar verebilecektir[514]. Diğer bir görüşe göre ise zararlar hesaplanır iken genel kurul tarafından onanmış bilançodaki zararlar dikkate alınır[515]. Ticari defterlerdeki zararlar hesaba katılmaz[516]. Kanaatimizce kaybın tespit edildiği bilançonun TTK 139. maddesinin uygulanması açısından bir önemi bulunmamaktadır. Ara bilançodan veya yıllık bilançodan şirketin kayıp halinde olduğunun anlaşılması halinde yönetim kurulunun birleşme ile ilgili çalışmalarına başlamasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Birleşmeye katılan diğer şirket veya şirketlerin kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilir öz varlığa sahip olması gerekmektedir. Birleşmeye katılan şirket kayıp halindeki şirketi söz konusu kayıp halinden kurtarmakla birlikte kendisini de zor durumda bırakmayacak öz varlığa sahip olmalıdır[517]. Kanunda yer verilen bu şart ile alacaklıların birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından önceki aşamada

---

[511] **Al Kılıç,** s. 96. Yazara göre kayıp halindeki bir şirketin birleşmeye katılabilmesi için öncelikle kalan sermaye ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına ilişkin kararlardan birini alması gerekmektedir. Şirket bu iki karardan birini almadığı takdirde kendiliğinden sona erecek ve tasfiye aşamasına girmiş olan şirketin 139. madde çerçevesinde birleşmeye katılmasından söz edilemeyecektir. Söz konusu kararlardan birini almaması nedeniyle kendiliğinden sona eren şirketin birleşmeye katılması ile ilgili ise şartları oluştuğu takdirde 138. madde uygulanacaktır. Bkz. **Al Kılıç**, s. 96-97.

[512] **Karahan**, s. 183.

[513] **Can**, s. 27.

[514] **Can**, s. 27.

[515] **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 133.

[516] **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 133.

[517] **Durna,** s. 26.

korunması istenmiştir[518]. Serbestçe tasarruf edilebilir öz varlıktan kasıt şirketin öz kaynaklarıdır. Kanunun gerekçesinde serbestçe tasarruf edilebilir öz kaynaktan şirketin sermayesi ile belli bir amaca bağlanmamış yedek akçelerin anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Öğretide bir görüşte kanunun gerekçesi ile paralel şekilde serbestçe tasarruf edilebilen öz varlıktan sermaye ve belli bir amaca tahsis edilmemiş yedek akçelerin anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir[519]. Diğer bir görüşe göre ise serbestçe tasarruf edilebilir öz varlıktan esas sözleşme veya genel kurul kararı ile hiçbir amaca özgülenmemiş, şirketin istediği zaman ve istediği amaçla kullanabileceği yedek akçeler anlaşılır[520]. Öz kaynaklar içinde bulunan sermaye, şirketin işletme konusunun elde edilmesine sıkı sıkıya bağlandığından serbestçe tasarruf edilebilir öz varlık tanımına dahil edilemez[521]. Yine serbestçe tasarruf edilebilir öz kaynaklara esas sermayenin yarısını aşmayan genel kanuni yedek akçeler, belli bir amaca özgülenmiş yedek akçeler, şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayırdığı yedek akçeler dahil değildir[522].

Borca batık haldeki iki şirketin ve sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamını belli oranda kaybetmiş iki şirketin birleşmesi mümkün değildir[523]. Kanunda sermayesi ve kanuni yedek akçelerinin belli bir oranını kaybetmiş şirketlerin kayıp durumunu ortadan kaldırabilecek serbestçe tasarruf edilebilir öz varlığa sahip şirketler ile birleşmesine müsaade edilmiştir. Ayrıca söz konusu kanuni düzenleme ile birleşme işlemi ile kayıp halinin sona ermesi anlayışı benimsenmiştir[524]. Kayıp halindeki şirketin birleşmeye katılmasında birleşmenin amacı finansal durumun iyileştirilmesi olduğundan bu amacın da ulaşılabilir olması gerekir[525]. *Pulaşlı'ya* göre birleşmeye katılan ve her ikisi de kayıp halinde veya borca batıklık halinde olan şirketlerin alacaklılarının sıradan çekilme sözleşmesi yaparak diğer tüm alacaklılardan sonraya geçmeye rıza göstermeleri de birleşmeyi geçerli kılmaz[526]. Öğretide

---

[518] **Kırca / Gürel** s. 464.; Bu şart ile sermayesini kaybetmiş veya borca batık şirketin alacaklılarının korunmasının amaçlandığına dair bkz. **Al Kılıç**, s. 96.

[519] **Altaş** (2020), s. 517.; **Susuz,** s. 109.

[520] **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 133.; **Gültek**, s. 138.

[521] **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 134.; Sermayenin serbestçe tasarruf edilebilir öz varlık kavramına dahil edilmesi sermayenin korunması ilkesi ile de bağdaşmaz. Bkz. **Tufan**, s. 92.

[522] **Kırca / Gürel**, s. 473.; **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 134.

[523] **Kırca / Gürel**, s. 465.; **Pulaşlı** (2013a), s. 91.; **Pulaşlı** (2018a), s. 271.

[524] **Tufan**, s. 78.

[525] **Susuz,** s. 107.

[526] **Pulaşlı** (2013a), s. 91.; **Pulaşlı** (2018a), s. 27.

yer alan diğer bir görüşte kayıp halindeki veya borca batıklık halindeki şirket alacaklıları ile geçerli bir sıradan çekilme sözleşmesi yapmış ve bu sözleşme sonucunda şirketin finansal durumu kaybı veya borca batıklığı izale edecek şekilde düzeltilmiş ise birleşmeye katılma yönünden birleşmeye katılan diğer şirketin TTK 139. maddesinde aranan serbestçe tasarruf edilebilir özvarlığa sahip olması şartı aranmayacak olup kayıp halindeki veya borca batıklık halindeki şirket doğrudan birleşmeye katılabilecekleri ifade edilmiştir[527]. Kanaatimizce kayıp halindeki veya borca batık haldeki şirketler alacaklıları ile geçerli bir sıradan çekilme sözleşmesi yaptıklarında sıradan çekilme sözleşmesine konu oluşturan alacaklar kaybın veya borca batıklığın tespitinde esas alınmayacağından şirketin finansal durumu kaybı veya borca batıklığı izale edecek şekilde düzelmiş ise birleşmeye katılma yönünden birleşmeye katılan diğer şirketin TTK 139. maddesinde aranan serbestçe tasarruf edilebilir özvarlığa sahip olması şartı aranmayacaktır. Bu halde şirketler doğrudan birleşmeye katılabileceklerdir.

TSY'nin 126/1-d maddesinde birleşmeye katılan şirketlerden her birinin, sermayelerinin karşılıksız kalıp kalmadığının, şirket özvarlıklarının tespitinin ve şayet devrolunan şirketin tapu, gemi ve fikri mülkiyet sicilleri ile benzeri sicillerde kayıtlı malvarlığının bulunması halinde bunların gerçeğe uygun değerlerinin tespitinin yapıldığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporunun Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Tebliğin 14. maddesi gereğince de birleşmeye taraf olan bir şirketin, öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçelerine oranla kaybetmiş veya borca batık durumda olması halinde; birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybı veya borca batıklık durumunu karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edilebilir öz varlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığının yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ortaya konulacağı hüküm altına alınmıştır. Devrolunan şirketlerin denetime tabi

[527] **Poroy / Tekinalp/ Çamoğlu** (2019a), s. 134.-135.; Çoştan'a göre, geçerli bir sıradan çekilme sözleşmesinin varlığı serbestçe tasarruf edilebilir öz varlık miktarının artmasını sağlayacak, böylece 139/1 fıkrasında yer verilen koşulun gerçekleşmesi kolaylaşacağından iyileştirici birleşmelerin uygulama alanı genişleyecektir. Bkz. **Çoştan** (2009), s. 105.; Tufan'a göre ise Türk hukukundaki sıradan çekilme sözleşmelerinin İsviçre hukukundaki sıradan çekilme sözleşmelerinden farklılık arz etmesi karşısında serbestçe tasarruf edilebilir öz varlık koşulunun aranmayacağına ilişkin görüşe tereddütle yaklaşmak gerekir. Bkz. **Tufan**, s. 99.

olması halinde ise söz konusu raporların denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanması mümkündür (Tebliğ m. 14).

Kanunda birleşme sonrası şirketin bilançosunun zarar gösterip göstermemesi veya ne kadar zarar göstermesinin makul olduğu ile ilgili bir açıklık yoktur. Alacaklıların korunması amacıyla birleşme sonrası şirketin bilançosunun kayıp göstermemesi aranabilir[528]. Bununla birlikte birleşme sonrası şirketin bilançosunun hiç zarar göstermemesinin şart olarak aranması, kanunda bu konuda bir belirleme de bulunmaması karşısında, ekonomik değer yaratabilecek birleşmeleri engelleyici nitelikte olacaktır[529].

Kayıp halindeki veya borca batık haldeki şirketin birleşmeye katılmasında özellik arz eden bu hususların yanı sıra ticaret şirketlerinin birleşmesine ilişkin kanunda yer verilen diğer kuralar burada da geçerliliğini korumaktadır. Bu çerçevede birleşmenin kanunda müsaade edilen şirketler arasında olması gerekir (TTK m. 137). Birleşme hususundaki genel hükümlere riayet edilmelidir (TTK m. 136). Ortaklık payları ve haklarına ilişkin 140 ve 141. maddeler, sermaye artırımı, yeni kuruluş ve ara bilançoya ilişkin 142, 143, 144. maddeler, birleşme sözleşmesine ilişkin 145, 146. maddeler, birleşme raporuna ilişkin 147. madde ve devamı maddeleri sermaye kaybı veya borca batıklık halindeki şirketlerin birleşmeye katılmasında da geçerliliğini korumaktadır.

3.4. Diğer İyileştirici Tedbirler

Kanunda açıkça ifade edilmemekle birlikte TTK 376/2 fıkrasının gerekçesinde üçte iki kayıp halinde bazı alacaklıların alacaklarını silmesi de sermayenin tamamlanması kapsamında başvurulabilecek bir yöntem olduğu ifade edilmiştir. Bu çerçevede öz kaynaklarını sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirket, alacaklıları ile ibra sözleşmesi imzalamak suretiyle kaybı gidererek içinde bulunduğu finansal durumu düzeltebilir[530]. İbra sözleşmeleri alacaklı ile borçlu aralarında yaptıkları sözleşme ile ifa olmaksızın alacağın tamamını veya bir kısmını ortadan kaldırmaktadırlar. Bu çerçevede ibra sözleşmeleri borçluyu borçtan kurtarmaktadır[531]. Geçerli bir ibra

[528] **Kırca / Gürel**, s. 476-477.

[529] **Kırca / Gürel**, s. 477.

[530] **Türk** (2016), s. 100; **Kayar** (2012), s. 650.; **Şener**, s. 372; **Bilgili / Demirkapı,** s. 377.

[531] **Kılıçoğlu, Ahmet M.** (2014) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi, s. 848.; **Oğuzman, Kemal M.** (2016) Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 1, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 546.

sözleşmesinin varlığı halinde alacaklı alacağından vazgeçtiğinden şirketin borçları eksileceğinden kayıp hali kendiliğinden ortadan kalkacaktır[532]. Benzer şekilde şirket alacaklıları ile sıradan çekilme sözleşmesi imzalanması suretiyle de kaybın giderilmesi söz konusu olabilir. Şöyle ki; sıradan çekilme sözleşmesi imzalanması halinde sözleşmeye taraf olan alacaklı şirketin kayıp hali sona erinceye kadar alacağını talep etmemeyi taahhüt eder. Alacaklının bu taahhüdü dolayısıyla sıradan çekilme sözleşmesinin konusunu oluşturan alacak kaybın tespitinde dikkate alınmaz. Böylece şirket TTK 376/2 kapsamında olmaktan çıkar ve faaliyetlerine devam ederek öz kaynaklarında oluşan kaybı telafi etme imkanı bulur[533].

4. GENEL KURULUN TOPLANMAMASI VE GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMAMASININ SONUCU

4.1. Genel Olarak

Kanunda öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde toplantıya çağrılan genel kurulun kalan sermaye ile yetinme veya tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirketin kendiliğinden sona ereceği hüküm altına alınmıştır[534]. Tebliğ'de de benzer şekilde toplanan genel kurulun Tebliğ'in 7. maddesinde öngörülen kararlardan birine karar vermemesi halinde şirketin kendiliğinden sona ereceği hüküm altına alınmıştır. Görüldüğü üzere Kanun'da ve Tebliğ'de öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde toplantıya çağrılan genel kurulun Kanun ve Tebliğ'de öngörülen kararları almaması şirketin kendiliğinden sona ermesine neden olmaktadır. Şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilebilmesi için öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı yeterli değildir[535]. Şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edebilmek için

[532] **Kayar** (2012), s. 650.

[533] Sıradan çekilme sözleşmelerine ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. **Akkaşoğlu, Nevfel** (2015) Garameye İştirakten Feragat Sözleşmesinin Hukuki Niteliği, İÜHFD, C: 6, S: 1, s. 281 vd.; **Öztek, Selçuk** (2014) Borca Batık Anonim Şirketlerde İflası Önleyen Yeni Bir Araç Olarak Sırada Sona Yerleştirme (Sıradan Vazgeçme), DEÜHFD, C: 16, Özel Sayı 2014, s. 2319 vd.; **Aydın** (2012), s. 111 vd.; **Boran Güneysu / Çapa,** s. 92 vd.; **Kayar** (2012), s. 653 vd.; **Bozdoğan,** s. 143-144.

[534] Kanun koyucunun TTK 376/2 fıkrası kapsamındaki şirketler bakımından genel kurulun kanunda öngörülen kararları almamasına fesih gibi ağır bir sonuç bağlamasının sebebi söz konusu durumdaki şirketin alacaklılarının korunmasının aciliyetindendir. Bkz. **Durna,** s. 28.

[535] **Türk** (1999a), s. 206.; **Kayar** (2018), s. 484.; **Memiş,** s. 961.; **Altaş** (2011), s. 3964.

üçe iki kayıp bildirilen genel kurulun kanunda öngörülen kararları almaması gerekir[536]. Sona erme kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden gerçekleşir[537]. Toplanan genel kurulun ayrıca fesih kararı almasına gerek olmadığı[538] gibi şirketin sona ermesini sağlamak amacıyla inşai nitelikte fesih davası açılmasına gerek ve imkan da yoktur[539]. Bununla birlikte şirketin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti istemiyle hukuki yararı olan herkesin tespit davası açması mümkündür[540].

Kanun'da ve Tebliğ'de öngörülen sona erme sonucunun doğması ve yönetim kurulunun sorumluluğu bakımından genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılıp çağrılmaması önem arz etmektedir. Bu çerçevede öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybı halinde genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmaması ihtimali üzerinde durulacaktır. Ardından da yönetim kurulu tarafından usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurulun Kanun'da ve Tebliğ'de öngörülen kararları almaması üzerinde durulacaktır.

4.2. Yönetim Kurulu Tarafından Genel Kurulun Toplantıya Çağrılmaması

Yukarıda da açıklandığı üzere üçte iki kayıp halinde şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilebilmesi için yönetim kurulu tarafından TTK 376 çerçevesinde toplantıya çağrılan genel kurulun Kanun'da ve Tebliğ'de öngörülen kararlardan birini almaması gerekmektedir. Bu çerçevede genel kurulun üçte iki kayıp halinin bildirilmesi amacıyla toplantıya çağrılıp çağrılmadığı önem arz etmektedir.

Kayıptan şüphelenilmesi üzerine yönetim kurulunun öncelikle kaybın oranını yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir bilanço ile tespit etmesi gerekmektedir. Bu çerçevede

---

[536] **Türk** (1999a), s. 206.; **Kayar** (2018), s. 484.; **Çevik** (2002), s. 454.; **Memiş,** s. 961.

[537] **Türk** (1999a), s. 206. Öğretide Domaniç üçte iki kayıp halinde, eTTK m. 436 hükmünde alacaklılara dava hakkı tanınmış olması da dikkate alınarak genel kurulun kanunda öngörülen kararları almamasının münhasıran dava yolu ile kullanılabilecek bir fesih sebebi sayılmasının tercih edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bkz. **Domaniç**, s. 540.

[538] **Arslanlı** (1960a), s. 98.; **Çevik** (2002), s. 454.

[539] **Türk** (1999a), s. 206.

[540] **Türk** (1999a), s. 206**. Özkorkut,** s. 985.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 584.; **Kayıhan**, s. 278.; Öğretide Aydın ise pay sahiplerinin söz konusu dava bakımından korunması gereken bir menfaatleri bulunmadığından pay sahipleri tarafından açılacak olan dava menfaat yokluğu nedeniyle redde mahkumdur. Bkz. **Aydın** (2012), s. 109.

yönetim kurulu kaybı gösteren emareler olmasına rağmen bilanço hazırlamaya yanaşmaz ise kayıp bilanço ile tespit dahi edilmediğinden bu aşamada şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilemeyecektir[541]. Şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilebilmesi için genel kurulun gereken kararları almaması aranmaktadır. Dolayısıyla üçte iki kaybın bilanço ile tespit edilmediği bir aşamada şirketin kendiliğinden sona erdiğinden de söz edilemez.

Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğinin anlaşılması halinde yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları tamamlayıp, gündemi belirledikten sonra kaybı genel kurula bildirerek konunun genel kurulda görüşülmesine olanak sağlamış olması gerekir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğini göstermesine rağmen yönetim kurulu yükümlülüklerine aykırı olarak genel kurulu toplantıya çağırmamış olabilir. Üçte iki kayıp bilanço ile tespit edilmesine rağmen yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmaması halinde azınlık genel kurulun toplanmasını sağlayabilir (TTK m. 411, 412). Üçte iki kayıp bilanço ile tespit edilmesine rağmen genel kurul yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmamış, azınlık da toplantıya çağrılması hususunda gerekli işlemleri yapmamış ise şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilemez[542]. Nitekim genel kurula kaybı görüşüp karara bağlama imkanı tanınmamıştır.

Benzer şekilde genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurula üçte iki kayıp hali bildirilmemiş olabilir. Gündeme bağlılık ilkesi gereğince genel kurulun bir hususu görüşüp karara bağlayabilmesi için söz konusu hususların genel kurul gündeminde belirlenmesi gerekmektedir. Genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurul gündeminde kayıp halinin bildirilmesi ve alınması gereken kararlara yer verilmemiş olabilir. Bu durumda genel kurulun gündemde yer almayan kayıp halini ve alınabilecek iyileştirici tedbirleri görüşüp karara bağlaması mümkün olmayacağından şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilemez[543]. Olağan genel kurulun kanuni gündem maddeleri arasında yıllık finansal tabloların görüşülmesinin bulunduğu, her bir pay sahibinin üçte ikilik kaybı finansal tablolardan görebileceği, gündemde olmasa bile üçte ikilik kayıp halinin finansal tablolar ile

[541] **Türk** (1999a), s. 207.

[542] **Türk** (1999a), s. 208.; **Türk** (2016), s. 94.

[543] Aynı yönde bkz. **Gültek**, s. 112.; **Türk** (2016), s. 94.

ilgili sayılıp genel kurulda kanunda öngörülen kararlardan birinin alınmaması halinde şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilemez.

Genel kurulun yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmamasını yönetim kurulunun hukuki sorumluluğu çerçevesinde de ele almak gerekmektedir. TTK 376/2 hükmü üçte iki oranında kayıp halinde kaybın bildirilmesi amacıyla genel kurulun toplantıya çağrılmasını yönetim kuruluna yükümlülük olarak yüklemiştir. Bu çerçevede yönetim kurulunun kayıptan şüphelenilmesi üzerine öncelikle kaybın oranını yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bir bilanço ile tespit etmesi gerekmektedir. Buna rağmen yönetim kurulu kaybı gösteren emareler bulunduğu halde bilanço hazırlamaya yanaşmayabilir.

Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynaklarının sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğinin anlaşılması halinde yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları tamamlayıp, gündemi belirledikten sonra kaybı genel kurula bildirerek konunun genel kurulda görüşülmesine olanak sağlamış olması gerekir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilanço şirketin öz kaynaklarının sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğini göstermesine rağmen yönetim kurulu yükümlülüklerine aykırı olarak genel kurulu toplantıya çağırmamış olabilir.

Benzer şekilde genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurula üçte iki oranında kayıp hali bildirilmemiş ve/veya şirketin finansal durumuna uygun görülen iyileştirici tedbirler sunulmamış olabilir. Gündeme bağlılık ilkesi gereğince genel kurulun bir hususu görüşüp karara bağlayabilmesi için söz konusu hususların genel kurul gündeminde belirlenmesi gerekmektedir. Genel kurul toplantıya çağrılmasına rağmen genel kurul gündeminde kayıp hali ve/veya uygun görülen iyileştirici tedbirlere yer verilmemiş olabilir. Bu durumda genel kurulun gündemde yer almayan kayıp halini ve alınabilecek iyileştirici tedbirleri görüşüp karara bağlaması mümkün olmayacaktır.

Yönetim kurulunun öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiğine ilişkin emareler bulunmasına rağmen yıllık bilanço esaslarına göre bilanço hazırlayarak durumu tespit etmemesi, yıllık bilançodan üçte iki oranında kayıp tespit edilmesine rağmen genel kurulu toplantıya çağırmaması, genel kurulu toplantıya çağırmasına rağmen kayıp halini ve uygun görülen iyileştirici tedbirleri sunmaması kanun ile yüklenen yükümlülüklerine aykırılık teşkil eder ve yönetim kurulu kusurlu hareket etmiş olur. Yönetim kurulunun kusurlu hareketi ile kanun ile yüklenen

yükümlülüklerine aykırı hareket etmesi sonucu şirketin kayıp oranı artmış böylelikle zarar meydana gelmiş olabilir[544]. Böyle bir durumda yönetim kurulu kusurlu hareketi ile sonucu uğranılan zararları tazmin yükümlülüğü altında kalırlar.

4.3. Yönetim Kurulu Tarafından Toplantıya Çağrılan Genel Kurulun Toplanamaması veya Kanunda Öngörülen Kararları Almaması

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının en az üçte ikisi oranında kaybedildiği hususunun yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilançodan tespit edilmesi üzerine genel kurul yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmış olabilir. Bu durumda da genel kurul çağrıya rağmen toplanamamış olabileceği gibi toplanmasına rağmen gerekli kararları almamış veya alamamış olabilir.

Yönetim kurulunca üçte iki kaybın bildirilmesi amacıyla usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurul toplanamamış olabilir. Gerekli toplantı yeter sayısına ulaşılamadığı için genel kurul toplantısı yapılamamış olabilir[545]. Toplantı yeter sayısına ulaşılamaması nedeniyle genel kurulun toplanamaması halinde TTK 418. maddesi gereğince yapılan ikinci çağrının da sonuçsuz kalması halinde şirket kendiliğinden sona erecektir[546] [547].

Yönetim kurulunca üçte iki kaybın bildirilmesi amacıyla usulüne uygun olarak toplantıya çağrılan genel kurul kanunda ve tebliğde öngörülen kararlardan birini almamış veya alamamış olabilir. Genel kurul üçte iki kayıp hali bildirilmesine rağmen herhangi bir karar almamış olabileceği gibi karar yeter sayısı sağlanamadığı için karar alınamamış da

---

[544] Yönetim kurulunun hukuki sorumluluğuna ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. Dördüncü Bölüm.

[545] **Öztürk**, s. 31.; **Türk** (1999a), s. 209.

[546] **Öztürk**, s. 31.; **Tekinalp** (2015), s. 285.; **Türk** (2016), s. 94.; **Can**, s. 16.; **Kayıhan**, s. 278.; **Altaş** (2011) s. 3964.; Öğretide yer alan diğer bir görüşte toplantı yeter sayısı sağlanamaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceği sonucuna varılmamalı, çıkarlar dengesi de gözetilerek eTTK 435. (TTK m. 530) uygulanarak mahkemece genel kurul toplantısı yapılması için verilen süreye rağmen genel kurulun toplanamaması halinde şirketin feshine karar verileceği kabul edilmelidir. Bkz. **Kayar** (2018), s. 484.; **Türk** (1999a), s. 209.; **Arslanlı** (1961), s. 173; **Öçal, Akar** (1975) Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar, ATOD, S: 6, s.14-15'den naklen **Türk** (1999a), s. 209.

[547]Her ne kadar TTK 418/1 hükmü gereğince ilk toplantıda yeter sayı sağlanamaması nedeniyle yapılan ikinci toplantıda herhangi bir yeter sayı aranmayacağı hüküm altına alınmış ise de genel kurul gündeminde yer alan iyileştirici tedbirler bakımından nitelikli yetersayılar arandığı durumlarda söz konusu yetersayıların sağlanamaması söz konusu olabilir.

olabilir. Her iki durumda da genel kurul kanunda ve tebliğde öngörülen kararları almadığı için şirket kendiliğinden sona erer[548]. Bu ihtimalde şirketin sona ermesi genel kurulun kanunda öngörülen iki karardan birini almamasından kaynaklandığından kendiliğinden ortaya çıkan bir sonuç olmayıp genel kurulun iradesinin ürünüdür[549].

Yargıtay da bir kararında üçte iki oranında kayıp halinin varlığının şirketin kendiliğinden sona ermesi sonucunu doğurmayacağını, genel kurulun toplanamaması veya kayıp ile ilgili bir karar verememesi halinde ise pay sahibine şirketin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti hususunda dava açma hakkı tanınması gerektiğini ifade etmiştir[550].

5. KANUNİ DÜZENLEMEYE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER VE KANAATİMİZ

Öğretide TTK 376/2 hükmüne hükmün düzenleniş biçimi, AB hukuku, İsviçre ve Alman hukuku dikkate alınarak bazı eleştiriler yöneltilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde hükme yöneltilen eleştirilere yer verilecek ve konu ile ilgili kanaatimiz açıklanacaktır.

Hükme yöneltilen ilk eleştiri üçte iki kaybın hesaplanmasında esas alınan bilançoya yöneliktir. 6762 sayılı eTTK'da üçte iki kaybın hesaplanmasında aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço esas alınır iken 6102 sayılı TTK'da yıllık bilançonun esas alınması eleştirilmiştir. Bir görüşe göre üçte iki kaybın hesaplanmasında yıllık bilançonun esas alınması ile kaybın tespit edildiği bilanço ile alınacak iyileştirici tedbirlere esas oluşturan bilançonun aynı olması sağlanmış ve buradaki çelişki giderilmiştir[551]. Bununla birlikte yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda üçte iki oranında kayıp görünmesine rağmen aktiflerin muhtemel satış değerleri üzerinden hazırlanan bilançoda bu oranda kayıp görünmeyebileceğinden[552] bu aşamada alacaklılar

[548] **Öztürk**, s. 31.; **Can**, s. 16.; **Türk** (1999a), s. 210.; **Türk** (2016), s. 94.; **Kayıhan**, s. 278.; **Kaya / Tatlı,** s. 318.; **Tekinalp** (2015), s. 285. Yazar, genel kurulun toplanıp pay sahipleri arasında görüşmeler yapılması ile ilgili karar alması halinde şirkete bu şansın verilmesi gerektiğini, şirketin toplanıp iki karardan birini almadığından bahisle sona erdiği sonucuna varmanın aşırı şekilcilik olduğunu savunmuştur. Bkz. **Tekinalp** (2015), s. 285.

[549] **Kayar** (2018), s. 484.

[550] Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 1982/2820, K: 1982/2734, T: 07.06.1982. Bzk. **Çevik** (2002), s. 1053.

[551] **Türk** (2016), s. 101.; Aydın'a göre oluşan bu çelişkiyi gidermenin yolu belki de sermayesini hiç kaybetmemiş bir şirketi sona erme tehdidi ile karşı karşıya bırakmak olmamalıydı. Bkz. **Aydın** (2012), s. 105.

[552] **Aydın** (2012), s. 104-105.

yönünden bir risk söz konusu değildir. 6102 sayılı TTK'da yıllık bilançoda görünen üçte iki kayıp halinde alacaklılara dava hakkı da tanınmaması karşısında şirketi sona erme riski ile karşı karşıya bırakmak doğru olmamıştır[553]. Kanaatimizce üçte iki kayıp halinde kanunda öngörülen kararlardan birinin alınmamasına şirketin kendiliğinden sona ermesi sonucunun bağlanması da dikkate alındığında bu ağır sonucun doğabilmesi için şirketin gerçek malvarlığı durumunun tespit edilmesi gerekir. Bu çerçevede akla aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre hazırlanan bilanço gelmektedir. Bununla birlikte 6102 sayılı TTK'da kaybın hesaplanmasında kanuni yedek akçelerin de dikkate alınması karşısında aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınması ise başka bir soruna yol açacaktır. Şöyle ki; aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar malvarlığını tespit bilançosu olmaları nedeniyle şirketin finansal durumunu daha net bir şekilde göstermekle birlikte aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolarda sermaye ve kanuni yedek akçe kalemlerine yer verilmemektedir. Dolayısıyla aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşısındaki durumunun görülmesi mümkün olmayacaktır. Şirketin sermayesini esas sözleşmede görmek mümkün iken bilanço haricinde şirketin sahip olduğu kanuni yedek akçelerin tutarını tespit edebilmek kolay değildir. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda da kanuni yedek akçeleri görmek mümkün olmadığından TTK 376/2 kapsamındaki kaybın tespitinde aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınacağını söylemek de mümkün değildir.

Bir diğer eleştiri borca batık halde dahi olmayan, sermayesinin bir kısmını muhafaza etmesi nedeniyle şirket alacaklıları için herhangi bir risk bulunmayan aşamada şirketin sona erme tehlikesi ile karşı karşıya bırakılmasına yöneliktir[554]. Üçte iki kayıp halinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılan genel kurulun kanunda öngörülen tedbirlerden birini almamasının şirketin kendiliğinden sona ermesi müeyyidesine bağlanması orantılı olmamıştır[555]. Borca batık haldeki şirket dahi ancak iflas kararı ile sona erebiliyorken ve borca batıklık halinde dahi konkordato, sıradan çekilme sözleşmesi gibi şirketi iflastan kurtaracak imkanlara yer verilmiş iken TTK 376/2 fıkrasında öngörülen tedbirlerin alınmaması halinde şirketin kendiliğinden sona ermesine ilişkin düzenlemenin hukuk

[553] **Türk** (2016), s. 101.

[554] **Türk** (2016), s. 101.; **Aydın** (2012), s. 104-105.; **Kırca / Gürel,** s. 468.

[555] **Can**, s. 17.

politikası çerçevesinde açıklanması güçtür[556]. Kanaatimizce de borca batık haldeki şirketlerde dahi şirketin mahkeme kararı ile sona ermesi, ayrıca borca batıklık halinde dahi konkordato ve sıradan çekilme sözleşmesi yapılması gibi şirketi sona ermekten kurtaran çarelere yer verilmesine rağmen sermayenin bir kısmının korunduğu, dolayısıyla alacaklıların haklarının ihlal edilmediği üçte iki kayıp halinde şirketin kendiliğinden sona erme tehlikesi ile karşı karşıya bırakılması adil olmamıştır.

6762 sayılı eTTK'da kaybın tespitinde yalnızca sermaye esas alınırken 6102 sayılı TTK'da sermaye ile birlikte kanuni yedek akçelerin de esas alınması bazı yazarlar tarafından eleştirilmiştir[557]. *Ayoğlu'na* göre kaybın hesaplanmasında kanuni yedek akçelerin kanuni kullanım yeri zararların kapatılması olduğundan bu amaçla ayrılan kanuni yedek akçelerin ayrıca kaybın hesaplanmasında dikkate alınması doğru değildir[558]. Avrupa Birliği'nin 77/91/EEC sayılı İkinci Şirketler Hukuku Yönergesinin 17. maddesinde ve bu Yönergenin yerine geçen 2012/30 EU sayılı Yönergenin 19. maddesinde, yalnızca sermayede oluşan kaybın esas alınması karşısında TTK'da yer alan düzenleme Türk şirketlerini AB menşeili şirketler karşısında dezavantajlı duruma getirmiştir[559]. Diğer yandan TTK'da kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlenmemiştir. Yasal şartları oluştuğu takdirde kanuni yedek akçe ayrımı zorunludur. Bu çerçevede kanuni yedek akçe miktarının şirket sermayesini aşması ihtimal dahilindedir. Böyle bir durumda da sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının esas alınması sağlıklı sonuçlar vermeyecektir[560]. Yedek akçelerin fazlalığı dolayısıyla zararlar sonucu oluşan kayba rağmen şirketin sermayesinin korunmasının yanı sıra yedek akçeleri de mevcut olabilir. Bu durumdaki bir şirketin de sona erme tehlikesi ile karşı karşıya kalması adil değildir[561]. Ayrıca kanuni yedek akçenin sermaye miktarının üzerinde olduğu durumlarda öz kaynaklar sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybedilmiş olmasına rağmen sermaye gerçekte hiç kaybedilmemiş olabilecektir. Böyle bir ihtimalde şirketin kalan sermaye ile yetinme veya sermayenin

[556] **Kırca / Gürel** s. 468.; **Türk** (2016), s. 101.; **Can**, s. 17.

[557] **Aydın** (2012), s. 105-106.; **Ayoğlu**, s. 1595 vd.

[558] **Ayoğlu**, s. 1596.

[559] **Ayoğlu**, s. 1598.

[560] **Ayoğlu**, s. 1600. Yazara göre 6762 sayılı eTTK'da olduğu gibi kaybın hesaplanmasında yalnızca sermaye dikkate alınmalıdır.

[561] **Ayoğlu**, s. 1600.

tamamlanması kararları almasından da söz etmek mümkün olmayacaktır[562]. Nitekim gerçekte sermaye olduğu gibi korunmaktadır. Öz kaynaklar sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybedilmesine rağmen sermayenin fiilen korunması ihtimalinde şirketin sermayenin tamamlanması veya kalan sermaye ile yetinme kararı verememesi ihtimalinde şirketin sona ereceğini kabul etmek adil değildir. Kanaatimizce de öğretide hükme yöneltilen bu eleştiriler de yerindedir. Kanuni yedek akçelerin kullanım alanları TTK 519/3 gereğince zararların kapatılmasıdır. Ayrıca kaybın hesaplanmasında da dikkate alınmasına gerek bulunmamaktadır. Kanuni yedek akçelerin sermayeyi aştığı durumlarda da öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde sermaye fiilen korunduğundan genel kurulun kalan sermaye ile yetinme veya sermayenin tamamlanması kararlarını alabilmesi de mümkün olmayacaktır.

Kanunun 376/2 fıkrasında öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybından söz edilmesine rağmen yine 376/2 çerçevesinde kalan üçte bir sermaye ile yetinilmesinden ve sermayenin tamamlanmasından söz edilmesi de kendi içinde tutarlı değildir[563].

Bilindiği üzere anonim şirketler ülkenin çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarının karşılandığı, pek çok işçinin çalıştığı şirket yapılanmalarıdır. Yalnızca kuruldukları bölgenin değil pek çok çevrenin sosyal, ekonomik ve politik hayatına etki etmektedirler. Dağınık haldeki tek başına ekonomik değer yaratma imkanına sahip olmayan küçük sermayeleri bir araya getirerek büyük sermayeye ihtiyaç gösteren teşebbüslerin gerçekleştirilebilmesine imkan sağlarlar. Ülke ekonomisine katkıda bulundukları gibi dünya çapında ekonomik faaliyetlere de yön verirler. Anonim şirketlerin bu özellikleri dikkate alındığında yüz milyon sermayeli bir şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde kanunda öngörülen kararlardan birini almaması sebebiyle kayba rağmen yüksek miktarda sermayesi bulunduğu halde kendiliğinden sona ermiş sayılması karşısında yüz elli bin sermayeli bir şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler

[562] **Aydın** (2012), s. 106.; **Ayoğlu**, s. 1600.; **Kendigelen** (2016), s. 268.; Öğretide Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat tarafından da kanuni yedek akçe miktarının esas sermaye miktarını aşması halinde şirketin sermayenin tamamlanması ve sermaye azaltımı yoluna gitmesinin kanunun amacına uygun olmadığı ifade edilmiştir. Yazarlara göre böyle bir durumda yönetim kurulu bilançodan bunu tespit etmesi halinde genel kurulda yedek akçelerin çözülerek zararların kapatılmasını sağlamalıdır. Bkz. **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 577.

[563] **Kendigelen** (2016), s. 267.

toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde kanunda öngörülen kararlardan birini alarak çok daha az bir sermaye ile iktisadi hayatını devam ettirebilmesi üzerinde de durmak gerekmektedir. Yüz elli bin sermayeli bir şirket öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde kanunda öngörülen kararlardan birini alarak daha az bir sermaye ile iktisadi hayatını devam ettirebildiği halde yüz milyon sermayeli bir şirketin kanunda öngörülen kararlardan birini almaması sebebiyle kayba rağmen yüksek miktarda sermayesi bulunduğu halde kendiliğinden sona ermiş sayılması sosyal ve ekonomik açıdan adil sonuçlar vermeyecektir. Şöyle ki yüz elli bin sermayeli şirket üçte iki kayıp halinde kanunda öngörülen kararlardan birini aldığı takdirde daha az bir sermaye ile iktisadi hayatını devam ettirebilecektir. Bununla birlikte, yüz milyon sermayeli bir şirketin öz kaynaklarının sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde kanunda öngörülen kararlardan birini almaması sebebiyle kayba rağmen yüksek miktarda sermayesi bulunduğu halde kendiliğinden sona ermiş sayılacak, dolayısıyla ülke ekonomisine yaptığı katkı sona erecek, bu şirkette çalışan işçiler işsiz kalacaktır. Dolayısıyla TTK 376/2 de yer verilen düzenleme bu yönüyle de eleştiriye açıktır.

Tüm bu eleştiriler ile birlikte kanunda yarı oranında kayıp ile borca batıklık halinin düzenlenmesi, kaynak İsviçre hukuku ile AB hukukunda üçte iki kayıp halinin ayrıca düzenlenmemiş olması hususları birlikte değerlendirildiğinde öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybının ayrıca düzenlenmesine gerek bulunmadığı ifade edilmiştir[564].

[564] **Türk** (2016), s. 103.; **Ayoğlu**, s. 1592.; **Aydın** (2012), s. 105. Yazar bu yersiz düzenlemenin kanundan çıkarılması gerektiğini ifade etmiştir. Aynı yönde bkz. **Tufan**, s. 44.; **Türk** (1999a), s. 212.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUĞU

1. YÖNETİM KURULUNUN HUKUKİ SORUMLULUĞU

1.1. Genel Olarak

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu TTK 553. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre yönetim kurulu üyeleri ve yöneticiler kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde bu sebeple şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara verdikleri zararları gidermek zorunluluğu altındadırlar (TTK 553/1). Görüldüğü üzere anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu denildiğinde tazminat sorumluluğu anlaşılmaktadır[565].

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun temelinde özen borcu ve dürüstlük kuralı yer almaktadır[566]. Şirketin üst düzey yönetiminden sorumlu olan organ yönetim kuruludur. Yönetim görevinin gereği olarak şirketin finansal durumunu yakından takip etmek zorundadır. Yönetim kurulu söz konusu görevini özen yükümlülüğüne uygun olarak yerine getirmek zorundadır. Kanunda özen yükümlülüğü ifade edilirken tedbirli bir yöneticinin özeninden[567] ve dürüstlük kuralından söz edilmiştir. Buna göre yönetim kurulu üyeleri görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeni ile yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralına uyarak gözetmekle yükümlüdürler (TTK m. 369)[568]. Özen yükümlülüğü

---

[565] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019b), s. 431.; **Domaniç**, s. 656.; **İmregün** (1970), s. 191.; **Kayıhan**, s. 226.; **Kaya / Tatlı,** s. 295.; **Çamoğlu, Ersin** (2010) Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 12.

[566] **Üçışık / Çelik**, s. 512.

[567] Öğretide Moroğlu'na göre kanunda yer verilen "tedbirli bir yöneticinin özeni" nitelendirmesi yeterli bir ifade değildir. Bunun yerine "tedbirli ve işbilir bir yöneticinin özeniyle" ifadesi kullanılmalıdır. Tedbirli ve işbilir bir yöneticinin özeni tercih edildiğinde hiç risk almayan bir tedbirlilik yerine işbilir ve belli ölçüde risk alabilen tedbirlilik aranmış olur. Bkz. **Moroğlu** (2016), s. 176.

[568] 6762 sayılı eTTK'da anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü Borçlar Kanunu'na atıf yapılmak suretiyle belirlenmiş idi. Bu konuda 6762 sayılı eTTK'nın 320. maddesi BK'nın 528. maddesine, BK 528. maddesi BK'nın 390. maddesine, BK'nın 390. maddesi de BK'nın 321. maddesine atıf yapmaktaydı. Söz konusu düzenlemeler ve 6762 sayılı eTTK dönemindeki özen yükümlülüğü ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s. 328 vd.; **Çevik** (2002), s. 471 vd.; **Çamoğlu,** s. 67 vd.; **Akdağ Güney, Necla** (2010) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul, Vedat

kanunda belirtilen görevlerin somutlaştırılması bakımından işlev gördüğü gibi yöneticilerin sorumlu oldukları iddia edilen iş ve işlemde kusurlarının bulunup bulunmadığının tespitinde de işlev görür[569]. Özen yükümlülüğü bir taraftan yönetim kurulu üyelerinin işlem ve eylemlerinde kusurlu olup olmadıklarını tespit etmeye yarayan bir ölçü işlevi görürken diğer taraftan kanunda sayılan diğer görevlerinin yanı sıra yönetim kuruluna yüklenmiş bağımsız bir borçtur[570]. Bununla birlikte objektif olarak yöneticilerin kontrolü dışında kalan ve objektif olarak beklentilerin ötesinde olan tedbirler özen borcu kapsamında değildir[571]. TTK 553/3 fıkrasında hüküm altına alınan hiç kimsenin kontrolü dışında kalan kanun ve esas sözleşmeye aykırılıklardan sorumlu tutulamayacağına ilişkin bu kural öğretide bazı yazarlar tarafından TTK 375. maddesinde yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında düzenlenen gözetim yükümlülüğü ile bağdaşmadığı gerekçesiyle eleştirilmiş ve sakıncalı bulunmuştur[572]. *Altaş* da TTK 553/3 hükmü geniş yorumlanabilecek nitelikte olduğundan söz konusu düzenlemenin TTK 553/1-2 fıkraları ile çelişeceğini ifade etmiştir[573]. Bazı yazarlar ise TTK 553/3 hükmü ile yönetim kurulunun devredilebilir ve devredilemez görev ve yetkilerle ilgili gözetim yükümlülüğünün sınırları belirtildiğini[574], tamamen soyut nitelikte bir gözetim ve özen borcuna aykırılık nedeniyle sorumluluk sisteminin terk edildiği ifade etmiştir[575].

Kanunda yer verilen tedbirli yönetici kavramı ile nesnel ve ideal değeri temsil eden ölçü kişi anlaşılmalıdır[576]. Objektif özen ölçütü olarak nitelendirilen bu ölçüt yönetim kurulu üyesi tarafından yapılan işin gerektirdiği özellikler esas alınarak değerlendirme yapılmasını

Kitapçılık, s. 70 vd.; **Ansay** (1970), s. 119 vd.; **Tekil** (1976), s.248.;**İmregün** (1970), s. 173 vd.; **İmregün, Oğuz** (1999) "Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuksal Sorumu": Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta, s. 262 vd.; **Helvacı** (2001), Beta, s. 43 vd.

[569] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat**, s. 656-657.

[570] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 419-420.

[571] **Gürpınar, Bünyamin / Celep, Faruk** (2015) 'Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri Bağlamında Yöneticinin Özen Borcunun Rekabet ve Temsil Sorunu ile İlişkisi' Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 1, S: 1, s. 19.

[572] **Akdağ Güney**, s. 85-86.; **Pulaşlı** (2013a), s. 658.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2639.; **Pulaşlı** (2009), s. 41.

[573] . **Altaş** (2016a), s. 954.

[574] **Tekinalp** (2015), s. 438-439.; Aynı yönde bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 420.

[575] **Kendigelen** (2016), s.461.

[576] **Tekinalp** (2015), s. 279.;

gerektirir[577]. Bu çerçevede tedbirli yöneticinin özeninden aynı büyüklükte ve aynı türden işlerle uğraşan bir şirkette görev yapan yöneticinin özeni ölçü olmalıdır[578]. Nesnellik ilkesi ile örtüşmediği için yöneticinin kendi işlerinde gösterdiği özen esas alınamaz[579]. Özen yükümlülüğü şirketin yararına olanın mutlaka yapılması, zararına olandan mutlaka kaçınılması demek değildir. Nitekim her riski yönetim kurulunun önceden tespit edebilmesi mümkün olmaz[580]. Yönetici iyiniyetli olarak alınan yönetim kurulu kararında tarafsız olarak karar vermiş, kararın konusu ve esasına yönelik araştırma yapabilmek için gerekli araştırmaları yaparak uygun bilgileri almış ve vicdani kanaatine göre karar vermiş ve alınan kararın şirketin menfaatine en uygun olduğu makul olarak kabul edilebiliyor ise olaylar aksi yönde gelişse ve şirket zarar etse bile iş adamı ilkesi gereğince yöneticinin özen yükümlülüğüne uygun hareket ettiği kabul edilir ve yönetici meydana gelen zararlardan sorumlu olmaz[581]. Öğretide, kanunun gerekçesinde de yer alan iş adamı ilkesi ölçü olarak kabul edilerek yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda çağdaş, adil ve sorumluluk hukukunun evrensel ilkelerine uygun bir ölçü getirildiği ifade edilmiştir[582].

Özen yükümlülüğü yönetim kurulu açısından aynı zamanda kanundan doğan bir yükümlülüktür. Dolayısıyla özen yükümlülüğüne aykırılık da TTK 553 maddesi gereğince yönetim kurulunun sorumluluğunu doğurur[583].

Benzer şekilde malvarlığının korunması ilkesi de yönetim kurulu üyelerinin kusurları ile şirkete verdikleri zararlardan sorumlu olmalarını gerektirir.

Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla kanunda öngörülen oranlarda kaybedilmesi halinde yönetim kurulunun hukuki sorumluluğu denildiğinde akla yönetim kurulunun öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla belli oranlarda kaybedilmesinden sorumluluğu ve TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerine aykırı davranmasından doğan sorumluluğu gelmektedir. Çalışmamızın bu

---

[577] **Hacımahmutoğlu, Sibel** (2015) 'Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım', BATİDER, C: 31, S: 3, s. 26.; Kanunda özen yükümlülüğüne ilişkin yer verilen düzenleme ile yöneticiler bakımından objektif (nesnel) bir ölçü getirilmiştir. Bkz. **Kendigelen** (2016), s. 260.

[578] **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat**, s. 657.; **Hacımahmutoğlu**, s. 31.

[579] **Pulaşlı** (2013a), s. 456.; **Pulaşlı** (2018b), s. 1456.; **Gürpınar / Celep**, s. 19.

[580] . **Kayıhan**, s. 214.

[581] **Pulaşlı** (2018b), s. 1474 vd.; **Pulaşlı** (2013a), s. 448.; **Pulaşlı** (2009), s. 93-95.; **Kayıhan**, s. 214.

[582] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 421.

[583] **Doğrusöz Koşut**, s. 690.

bölümünde öncelikle yönetim kurulunun hukuki sorumluluğunun şartları üzerinde durulacak ardından yönetim kurulunun sermaye kaybından sorumluluğu ve yönetim kurulunun TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerini yerine getirmemesinden doğan sorumluluğu hakkında açıklamalar yapılacaktır.

1.2. Hukuki Sorumluluğun Şartları

1.2.1. Kanuna veya Esas Sözleşmeye Aykırı Hareket

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna gidilebilmesinin ilk şartı yönetim kurulu üyelerinin kanuna veya esas sözleşmeye aykırı olarak yükümlülüklerini ihlal etmesidir. Kanuna veya esas sözleşmeye aykırı hareket edilmesi yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunda hukuka aykırılık şartını oluşturmaktadır[584]. Öğretide "yükümlülük" kavramından yönetim kurulunun görev veya yetkisi ile ilgili kanun veya esas sözleşmede öngörülen konularda yapma veya yapmama şeklindeki şirketi, pay sahiplerini ve alacaklıları korumaya yönelik zorunlulukların anlaşılması gerektiği ifade edilmiştir[585]. Bu çerçevede yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğüne aykırı hareket etmeleri sonucu şirketi TTK 376 anlamında kayba uğratmaları, şirket öz kaynaklarını TTK 376. maddesi anlamında belli oranlarda kaybetmesine rağmen TTK 376. maddesinde öngörülen yükümlülüklerine aykırı hareket etmeleri kanuna aykırı hareket kapsamında değerlendirilebilir.

Kanun veya esas sözleşme ile yönetim kuruluna verilmiş bir görev veya yetki kanuna dayanılarak başkalarına devredilmiş olabilir. Kanuna dayanan görev ve yetki devri halinde sorumluluğun nasıl belirleneceği ise TTK 553/2 maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre kanun ve esas sözleşme ile yönetim kuruluna verilen bir görev veya yetki kanunda dayanılarak başkasına devredilmiş ise görev veya yetkiyi devralanların seçiminde makul derecede[586] özen gösterilmiş ise bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olunmaz (TTK 553/2). Görev veya yetkiyi devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen gösterilmediğini ispat yükü kanunda iddia edene yüklenmiştir. Görüldüğü üzere meydana gelen zararlardan dolayı yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için zarara neden olan eylemin mutlaka yönetim kurulu üyesi tarafından yapılması şart değildir.

---

[584] **Akdağ Güney,** s. 59.

[585] **Tekinalp** (2015), s. 432.

[586] Kanunda geçen "makul derecede özen" ifadesi öğretide Moroğlu tarafından ucu daha açık ve sağlıksız bir ölçü olduğundan bahisle eleştirilmiş, bunun yerine "gereken özen" ölçüsünün kullanılması gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. **Moroğlu** (2016), s. 345.

Yönetim kurulunun kanundan veya esas sözleşmeden doğan yetki ve görevlerini başkalarına devretmesi halinde görevin devredildiği kişilerin seçiminde özenli hareket etmemesi halinde bu kişilerin eylemleri sonucu meydana gelen zararlardan yönetim kurulu üyeleri sorumlu olurlar[587].

1.2.2. Kusur

Yönetim kurulu üyeleri şirket yönetimi ile ilgili kusurlu hareketleri sonucunda uğranılan zararları gidermek zorundadırlar. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bir kusur sorumluluğudur[588]. Dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali konusunda yönetim kurulu üyelerinin kusurlu bir hareketinin bulunması gerekmektedir. Zarara neden olan kararın alınmasında veya uygulanmasında yönetim kurulu üyelerine herhangi bir kusur isnat edilmesi mümkün değilse meydana gelen zarardan dolayı yönetim kurulu üyelerini sorumlu tutmak mümkün değildir[589]. Kusurun derecesi ile ilgili kanunda bir açıklık bulunmamakla birlikte kasıt veya ihmalin yanı sıra yönetim kurulunun dikkatsizliği sebebiyle meydana gelen zararlardan da sorumluluğu gündeme gelecektir[590].

6762 sayılı eTTK'da ve 6102 sayılı TTK'nın ilk halinde yönetim kurulu üyelerinin sebep oldukları zararlar ile ilgili kusur karinesi kabul edilmiş idi[591]. Bunun bir sonucu olarak açılan bir davada sorumluluktan kurtulmak isteyen yönetim kurulu üyelerinin kusursuz olduklarını ispat etmeleri gerekmekte idi. Bununla birlikte 6335 sayılı Kanun ile 6102 sayılı TTK'nın 553. maddesinde yapılan değişiklikle kusur karinesi kaldırılmıştır. Kanunda yapılan bu değişiklik sonucunda zarar doğuran işlem veya eylemler sebebiyle yönetim

---

[587] **Pulaşlı** (2013a), s. 655.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2635-2636.

[588] Öğretide yönetim kurulu üyesinin sorumluluk doğuran karara olumsuz oy vermesi veya meşru bir mazeret ile sorumluluk doğuran kararın alındığı yönetim kurulu toplantısına katılmaması halinde kusur isnadının mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Bkz. **Tekinalp** (2015), s. 442-443.; **Karahan**, s. 798-799.

[589] **Kırca, İsmail** (2004) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu', BATİDER, C: 2, S: 3, s. 87.

[590] **Pulaşlı** (2013a), s. 448.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2632.

[591] 6762 sayılı eTTK'da yer alan düzenleme ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. **Ansay** (1970), s. 125.; **Helvacı, Mehmet** (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, Beta, s. 37 vd.; **İmregün** (1970), s. 188 vd.; **Tekil** (1998), s. 211 vd; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2005), s.335 vd.; **Çevik** (2002), s. 512 vd.; **Çevik** (1994), s. 307.

kurulu üyeleri aleyhine açılan sorumluluk davalarında zararın yönetim kurulu üyelerinin kusurundan kaynaklandığını ispat yükümlülüğü davacıya geçmiştir[592]. 6335 sayılı kanunla kusuru ispat hususunda yapılan bu değişiklik öğretide bazı yazarlar tarafından ispat yükünün yöneticiler üzerinden kaldırılıp davacı üzerine bırakılması yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilmesi zorlaştırıldığından eleştirilmiş[593], bazı yararlar da kanunda yapılan değişikliğe rağmen ispat yükünün yönetim kurulunda olduğu ifade edilmiştir[594]. *Çamoğlu* ise ispat yükünün davacıya yüklenmesine ilişkin 6335 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile ispat yükünün sorumluluk hukukundaki genel kurala uygun hale geldiğini ifade etmiştir[595].

1.2.3. Zarar

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna gidilebilmesi için yönetim kurulunun kanuna ve esas sözleşmeye aykırı hareketi sonucunda bir zarar oluşmuş olması gerekmektedir. Zararın bulunmadığı bir aşamada yönetim kurulunun sorumluluğundan söz edilmesi mümkün değildir[596]. Zarar ise malvarlığında meydana gelen azalma olarak tanımlanabilir.

Yönetim kurulu üyeleri kanuna ve esas sözleşmeye aykırı hareketleri ile sebep oldukları doğrudan ve dolaylı zararlardan sorumludurlar. Doğrudan zarar, yönetim kurulunun kusurlu hareketi sonucunda şirketin, pay sahiplerinin veya alacaklıların malvarlıklarında meydana gelen azalmadır[597]. Yönetim kurulunun kusurlu hareketi sonucu doğrudan zarara uğrayan genellikle şirkettir. Pay sahipleri ve alacaklıların da doğrudan zarara uğramaları mümkün olmakla birlikte bunların doğrudan zararları şirketin zararından

---

[592] **Tekinalp** (2015), s. 441.; **Karahan**, s. 798.; **Dedeağaç / Sapan**, s. 54.; **Doğrusöz Koşut, Hanife** (2012) 'Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu' MÜHAD, C: 18, S: 2, (Özel Sayı), s. 692.; **Üçışık / Çelik**, s. 562.

[593] **Moroğlu** (2016), s. 345.; **Kendigelen** (2016), s. 460.; **Üçışık / Çelik**, s. 562.

[594] **Şener**, s. 419.; **Pulaşlı (**2013a), s. 655.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2635 vd.;

[595] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.422. Yazara göre TTK 553. maddesinin özel hüküm niteliğinde olduğu da dikkate alındığında şirketle yönetim kurulu arasında akdi ilişki bulunduğundan bahisle TBK 112 hükmü uyarınca ispat yükünün yönetim kurulu üyelerinde olduğunu söylemek mümkün değildir.

[596] **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.434.

[597] **Akdağ Güney**, s. 51.; **Tekinalp** (2015), s. 444 vd.; **Pulaşlı** (2013a), s. 629.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2561.; **Çamoğlu**, s. 123.; **Helvacı** (2001), s. 128.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 445.; **İmregün** (1999), s. 271.

bağımsız olarak uğradıkları zarardır[598]. Dolaylı zarar ise, yönetim kurulunun kusurlu hareketi sonucunda şirketin malvarlığında meydana gelen doğrudan zararın pay sahibi ve alacaklıların malvarlıklarına yansıması sonucu oluşan zarardır[599].

Pay sahipleri ve alacaklılar yönetim kurulunun kusurlu hareketi sonucunda doğrudan zarara uğrayabilirler. Bununla birlikte şirketin zarara uğradığı durumlarda pay sahipleri ve alacaklıların dolaylı zararları da gündeme gelebilir. Şirketin zarara uğraması sonucu pay sahibinin sermaye payının değerinin düşmesi buna örnek olarak gösterilebilir. Benzer şekilde hisse senetlerinin değerinin düşmesi, kar veya tasfiye payının azalması halinde pay sahiplerinin veya şirket alacaklılarının dolaylı olarak zarara uğradıklarından söz edilebilir[600]. Pay sahipleri ve alacaklılar yönetim kurulunun kusurlu hareketi sonucunda uğradıkları zararı TTK 553/1 hükmüne dayanarak talep edebilirler. Pay sahipleri ve alacaklılar doğrudan zararları nedeniyle açtıkları davada tazminatın kendilerine verilmesini talep edebilirler.

Şirketin zarara uğraması ihtimali ise TTK'nın 555 ve devamı maddelerinde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre şirketin zararını dava hakkı şirkete ve pay sahiplerine tanınmıştır (TTK m. 555/1). Şirket faaliyette iken şirketin zararını yalnızca şirket ve pay sahipleri talep edebileceklerdir. Şirketin zararı pay sahipleri bakımından dolaylı zarar niteliğinde olduğundan pay sahipleri tazminatın şirkete ödenmesini talep edebilirler (TTK m. 555/1). 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak şirket faaliyette iken şirketin zararı nedeniyle şirket alacaklılarına dava hakkı tanınmamıştır. 6102 sayılı TTK'da alacaklılara yalnızca şirketin iflası halinde iflas idaresi tarafından dava açılmaması halinde şirketin zararının tazmini amacıyla dava hakkı tanınmıştır (TTK m. 556/1). Alacaklılara dava hakkının yalnızca şirketin iflası halinde tanınması öğretide Helvacı tarafından eleştirilerek geriye gidiş olarak nitelendirilmiştir[601].

---

[598] **Akdağ Güney**, s. 51 vd.; **Tekinalp** (2015), s. 444 vd.; **Pulaşlı** (2013a), s. 631.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2561 vd.; **Çamoğlu**, s. 123.; **Helvacı** (2001), s. 128.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 443.; **İmregün** (1999), s. 271.

[599] **Akdağ Güney**, s. 53.; **Tekinalp** (2015), s. 452.; **Pulaşlı** (2013a), s. 629. ; **Pulaşlı** (2018c), s. 2561.; **Çamoğlu**, s. 126 vd.; **Helvacı** (2001), s. 128.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s. 443.; **İmregün** (1999), s. 271.

[600] **Tekil** (1998), s. 222-223.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.443.

[601] **Helvacı** (2013), s.79.

1.2.4. İlliyet Bağı

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna gidilebilmesinin bir diğer şartı yönetim kurulu üyelerinin kanuna ve esas sözleşmeye aykırı hareketleri ile meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağının bulunmasıdır[602]. Zarar ile kanuna veya esas sözleşmeye aykırı hareket arasında neden sonuç ilişkisi bulunmalıdır[603]. Yönetim kurulunun kusurlu hareketi ile yükümlülüklerini ihlal etmesi sonucu meydana gelen zarar genel yaşam tecrübeleri ve işin olağan akışına göre meydana gelmiş ise illiyet bağı gerçekleşmiş kabul edilir[604].

1.2.5. Yönetim Kurulunun Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer konu farklılaştırılmış teselsül ilkesidir[605]. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi 6102 sayılı TTK ile getirilen bir düzenlemedir. Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin şartları TTK 557. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Bu düzenlemeye göre birden fazla kişinin aynı zararı tazmin yükümlülüğü altında olmaları halinde bu kişilerden her biri meydana gelen zarardan kusuruna ve durumun gereklerine göre zarar kendisine yükletilebildiği ölçüde diğerleriyle birlikte müteselsilen sorumludur(TTK 557/1). TTK'da kusurun derecesi ölçüsünde sorumluluk esası benimsenmiştir[606]. Kanunda yer alan düzenlemeden de anlaşıldığı üzere farklılaştırılmış teselsülde de borçlular alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müteselsilen sorumludurlar. Müteselsil sorumluluk olması nedeniyle niteliğine uygun düştüğü ölçüde müteselsil sorumluluğa ilişkin genel hükümler farklılaştırılmış teselsülde de uygulama imkanı bulacaktır[607]. Bununla birlikte farklılaştırılmış teselsülde borçluya meydana gelen zarardaki kusur durumunu ve durumun gereklerini alacaklıya karşı ileri sürme imkanı tanınmıştır. Diğer bir deyişle, müteselsil sorumluların sorumluluğu yoluna gidilebilmesi için

---

[602] **Şener**, s. 418.

[603] **Akdağ Güney,** s. 63.

[604] **Şener**, s. 420.

[605] 6762 sayılı eTTK'da yönetim kurulu üyelerinin verdikleri zararlardan dolayı tam teselsül kabul edilmiş idi. 6762 sayılı eTTK'da yer alan düzenleme ve tam teselsül ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. **Akdağ Güney,** s. 218 vd.; **Helvacı** (2013) s. 81 vd.; **Helvacı** (2001), s. 34 vd.; **İmregün** (1970), s. 186 vd.; **İmregün** (1999), s. 265 vd.; **Domaniç**, s. 656 vd.

[606] **Karahan**, s. 805.; **Tekinalp** (2015), s. 466.; **Eminoğlu**, s. 114.; **Pulaşlı** (2013a), s. 661.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2645.; **Pulaşlı** (2009), s. 45-46.; **Pulaşlı, Hasan** (2013b) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Müteselsil Sorumluluğu' Regesta, C: 3, S: 2, s. 17.

[607] **Göktürk / Can,** s. 254.

zarar ile eylemleri arasında uygun illiyet bağı aranmış, müteselsil sorumluların alacaklıya şahsi defilerini ileri sürme imkanı tanınmıştır[608]. Bu çerçevede müteselsil sorumlu olan borçluların dış ilişkideki sorumluluk miktarlarında farklılaşmaya gidilebilmektedir[609]. Zararın meydana gelmesine neden olan müteselsil sorumlular arasında diğer müteselsil sorumlulara oranla daha az sorumlu olan kişinin sorumluluğu zarardan tek başına sorumlu olsaydı ödeyeceği miktar ile sınırlıdır[610]. Müteselsil sorumluluktan farklı olarak farklılaştırılmış teselsülde borçlunun aczi riski alacaklıya yüklenmiştir[611]. Görüldüğü üzere farklılaştırılmış teselsül dış ilişkide geçerli olan bir ilkedir[612]. Dolayısıyla iç ilişkideki sorumluluğu belirleyen esasların farklılaştırılmış teselsülün nitelendirilmesinde bir önemi yoktur[613].

Öğretide bazı yazarlar tarafından farklılaştırılmış teselsül ilkesi hakkaniyete ve menfaatler dengesine uygun çözüm sağlamaya çalışan daha adil bir hukuki kurum olarak nitelendirilmiştir[614]. *Helvacı* ise alacaklının meydana gelen zararda hiç kusurlarının bulunmadığı dikkate alındığında mağduriyetin az ya da çok kusuru bulunan kurul halinde çalışan müteselsil sorumlular üzerinde bırakılması gerekirken mağduriyetin alacaklılar üzerinde bırakılması nedeniyle farklılaştırılmış teselsülün adil bir sistem olmadığını ifade etmiştir[615].

---

608 **Üçışık / Çelik,** s. 519-520.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2645.; **Pulaşlı, Hasan** (2009), s. 46.; **Akdağ Güney,** s. 246.

609 **Göktürk / Can,** s. 254.

610 **Helvacı** (2013), s.85.; **Göktürk / Can,** s. 253.

611 **Akdağ Güney,** s. 228.; **Üçışık / Çelik**, s.520.

612 **Şener**, s. 424.; **Üçışık / Çelik**, s.520.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.434.; **Helvacı** (2013), s.88.; **Pulaşlı** (2013a), s. 661.; **Pulaşlı** (2018c), s. 2645.; **Pulaşlı** (2009), s. 51.; **Pulaşlı** (2013b), s. 17.; **Göktürk / Can**, s. 253.

613 **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.434.; **Pulaşlı** (2009), s. 51.; **Göktürk / Can,** s. 254.

614 **Tekinalp** (2015), s. 467.; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu** (2019a), s.433.; **Göktürk, Kürşat / Can, Mehmet Çelebi** (2011) 'Farklılaştırılmış Teselsülün Özellikle Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanunu'nun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması' İÜHFD, C: 2, S: 2, s. 253.

615 **Helvacı**, **Mehmet** (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül' Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 2, s. 85-86.

1.3. Yönetim Kurulunun Sermaye Kaybından Doğan Hukuki Sorumluluğu

Yukarıda da açıkça belirtildiği üzere anonim şirketlerde şirketin en üst düzeyde yönetiminden yönetim kurulu sorumludur. Dolayısıyla şirket adına iş ve işlemleri yönetim kurulu yapar. Yönetim kurulu tarafından yapılan iş ve işlemler şirket adına sonuç doğurur. Yönetim kurulu şirket adına iş ve işlemler yapar iken özen yükümlülüğüne uygun olarak hareket etmeli, şirketin menfaatlerini gözetmelidir. Şirket adına iş ve işlemleri yapma görev ve yetkisine sahip olan yönetim kurulunun bu işlemleri yaparken veya şirket yönetimi esnasında şirketin finansal durumunu da yakından takip etmesi gerekir. Bu da özen yükümlülüğünün bir gereğidir. Dolayısıyla yönetim kurulu şirket malvarlığının korunmasına özen göstermeli ve sermaye kaybı yaşanmaması için gerekli tedbirleri almalıdır.

Sermaye kaybı şirketin öz kaynaklarının yetersizliği, ekonomik kriz gibi dış etkenler sebep olabileceği gibi bu durum şirketin kötü yönetimi sonucu alınan yanlış kararlardan da kaynaklanmış olabilir. Şirketin yanlış kararlara dayanan yönetimi ve risklerin yeterince güvence altına alınmaması da yönetim kurulunun özen borcuna aykırılık teşkil eder[616]. Şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli her türlü iş ve işlemi yapmakla görevli yönetim kurulu bakımından sermayesinin ve malvarlığının korunması kanundan doğan bir yükümlülüktür[617]. Dolayısıyla sermaye kaybı şirketin kötü yönetimi sonucu alınan yanlış kararlardan, risklerin yeterince güvence altına alınmamasından kaynaklanmış ise bu durumda meydana gelen zararlar nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna gidilebilir[618]. Diğer bir deyişle yönetim kurulu sermaye kaybı sebebiyle şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların uğradıkları zararları tazmin etmek zorundadır.

1.4. Yönetim Kurulunun TTK 376. Maddesinde Düzenlenen Yükümlülüklerine Aykırı Hareket Etmesinden Doğan Hukuki Sorumluluğu

Yukarıdaki bölümlerde açıkça belirtildiği üzere öz kayakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ve üçte ikisi oranında kaybı halinde kanunda yönetim kuruluna bazı görevler yüklenmiştir. Yönetim kurulunun kanunda öngörülen bu yükümlülüklerine aykırı davranması sonucunda oluşan zararlardan sorumluluğu söz konusudur. Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de 29/2/2011 tarih, 15176 E., 17843 K.

[616] **Türk** (1999a), s. 243.

[617] **Doğrusöz Koşut**, s.690.

[618] **Teoman** (2003), s. 48.; **Kayar** (1997), s. 235.

Sayılı ilamında kanunda (eTTK m.324) öngörülen hususları yerine getirmeyen yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin yükümlülükleri ihlalleri nedeniyle üçüncü kişilerin zarara uğramaları halinde eTTK 336/5 gereğince sorumlu olduklarını ifade etmiştir[619].

Yönetim kurulunun ilk yükümlülüğü sermaye kaybına ilişkin şüphelerin bulunması halinde kaybın oranını tespit etmek için yıllık bilanço esaslarına göre bilanço düzenlemektir. Yönetim kurulu kaybın varlığına ilişkin şüpheler bulunmasına rağmen bilanço düzenlemez ve bunun sonucunda kaybın artmasına neden olabilir. Benzer şekilde kayıp kanunda öngörülen oranlara ulaşmasına rağmen yönetim kurulu tarafından düzenlenen bilançoda gerçeğe aykırı olarak kayıp daha az gösterilmiş[620] ve kaybın gizlenmesi suretiyle gereken tedbirlerin alınmasının engellenmesi nedeniyle kayıp artmış olabilir.

Yönetim kurulunun bir diğer yükümlülüğü yarı oranında ve üçte iki oranında kaybın varlığının bilançodan tespit edilmesi halinde gecikmeksizin genel kurulu toplantıya çağırmaktır. Yönetim kurulu yarı oranında ve üçte iki oranında kaybın varlığının bilançodan tespit edilmesine rağmen genel kurulu toplantıya hiç çağırmamış[621] veya çağrıyı geçerli bir sebep olmaksızın geciktirmiş olabilir. Genel kurulun toplantıya çağrılmaması veya geç çağırılması nedeniyle zarar meydana gelmiş olabilir. Yönetim kurulu genel kurul toplantısına hazırlık yapar iken alınabilecek iyileştirici tedbirler ile ilgili özenli şekilde çalışmamış, iyileştirici tedbirleri genel kurul gündemine koymamış olabilir. Böyle bir durumda gündeme bağlılık ilkesi gereğince genel kurulda söz konusu iyileştirici tedbirler görüşülememiş ve karar alınamamış olabilir. Bundan dolayı da zarar meydana gelmiş olabilir. Genel kurul tarafından TTK 376 maddesi çerçevesinde alınan kararların icra edilmemesi sebebiyle zarar meydana gelmesi de mümkündür. Böyle bir durumda da yönetim kurulunun sorumluluğu söz konusu olacaktır[622]. Ayrıca sermaye kaybı halinde genel kurul kararı gerektirmeyen iyileştirici tedbirlerin gecikmeksizin uygulamaya konulması yönetim kurulunu özen yükümlülüğünün bir gereğidir[623]. Yönetim sermaye kaybını tespit etmesine rağmen genel kurul kararı gerektirmeyen iyileştirici tedbirleri uygulamaya koymayarak zarara veya mevcut zararın artmasına neden olabilir. İşte yönetim kurulunun TTK 376

[619] **Eriş** (2017c), s. 2019

[620] Sermaye kaybının bilançoda gerçeğe aykırı olarak gösterilmesinden doğan sorumluluğun dayanağının bilançonun açıklığı ve doğruluğu ilkesine aykırılık olduğuna ilişkin bkz. **Türk** (1999a), s. 223.

[621] **Tekinalp** (1984), s. 282.

[622] **Kayar** (1997), s. 226.

[623] **Türk** (2016), s. 88.

hükmünde düzenlenen yükümlülüklerine aykırı davranması da söz konusu hareketleri sonucunda doğan zararlardan sorumluluğunu gündeme getirmektedir[624]. Yönetim kurulu üyelerinin buradaki sorumluluğu da kusura dayanan bir tazmin sorumluluğudur.

Sermaye kaybı halinde TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerin yanı sıra TTK 369. maddesi çerçevesinde özen yükümlülüğü de yönetim kuruluna bazı yükümlülükler yükleyebilir. Yönetim kurulu özen yükümlülüğünün gereği olarak TTK 376. maddesi denetimini yapmak zorundadır[625]. Ayrıca sermaye kaybı tespit edilmekle birlikte kayıp oranının TTK 376/1-2 fıkralarında öngörülen oranlara ulaşmaması halinde yönetim kurulunun şirketin finansal durumunun düzeltilmesi için gerekli tedbirleri alması gerekmektedir[626]. Böyle bir durumda yönetim kurulunun şirketin finansal durumunun düzeltilmesi için gerekli tedbirleri alması özen yükümlülüğünün bir gereği olup bu yükümlülüğe aykırılık sonucu kusurları ile neden oldukları zarardan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu gerektirir.

Yönetim kurulunun TTK 376 hükmünde düzenlenen görevlerinin devredilebilir nitelikte olup olmadığı da önem arz etmektedir. Nitekim yönetim kurulunun TTK 376/1-2 fıkralarında düzenlenen görevlerinin devredilebilir nitelikte olduğu kabul edildiğinde TTK 553/2 fıkrası gereğince görev ve yetkiyi devralan kişinin seçiminde gerekli özeni gösterdikleri takdirde görev ve yetkiyi devralan kişilerin yaptıkları işlemlerden dolayı yönetim kurulu üyeleri sorumlu olmayacaktır. Bununla birlikte yönetim kurulunun TTK 376/1-2 fıkralarında düzenlenen görevlerinin devredilemez nitelikte olduğu kabul edilirse yönetim kurulu üst gözetim görevi dolayısıyla görev ve yetkiyi devralan kişilerin kusurlarıyla neden oldukları zararlardan dolayı sorumlulukları gündeme gelir[627]. TTK 375. maddesinde yönetim kurulunun TTK 376/1-2 fıkralarında düzenlenen görev ve yetkileri devredilemez görev ve yetkiler arasında sayılmamıştır. Öğretide çoğunluk tarafından benimsenen görüşe göre TTK 375. maddesinde yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki görev ve yetkileri örnekseme yoluyla sayıldığından TTK 375. maddesinde sayılanlar ile

[624] Yönetim kurulunun TTK 376. (eTTK 324) maddesi gereğince sermaye kaybı halinde kanunda öngörülen tedbirleri almamasının yönetim kurulunun sorumluluğunu doğurduğuna ve müteselsil sorumluluk sebepleri arasında olduğuna dair bkz. **Tekil** (1998), s. 213-214.

[625] **Cenkci** (2015), s. 110.

[626] **Kayar** (1999), s. 316.

[627] **Üçışık / Çelik**, s. 516.

sınırlandırmamak gerekir[628]. *Can,* TTK 375. maddesinde açıkça düzenlenmemiş olsa dahi sermaye kaybı halinde esas sözleşmede iç yönergeye göre yönetim yetkisi devredilmiş olsa dahi yönetim kurulunun çağrı yükümlülüğünün devredilemeyeceğini ifade etmiştir[629]. Benzer şekilde *Türk'e* göre de TTK 375. maddesinde açıkça ifade edilmemiş olsa dahi şirketin geleceğini de ilgilendirdiği dikkate alındığında sermaye kaybını genel kurula bildirme ve iyileştirici tedbirleri genel kurula sunma yönetim kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasındadır[630]. Dolayısıyla yönetim kurulunun TTK 376/1-2. fıkraları ile kendisine verilen görevlerini murahhaslara bırakması mümkün değildir[631].

Kanaatimizce de TTK 375. maddesinde açıkça ifade edilmemiş olsa dahi sermaye kaybının şirketin kendiliğinden sona ermesine neden olabilecek olması, şirketin üst düzeyde yönetiminin yönetim kurulunu görevi olması ve ayrıca genel kurulu toplantıya çağrı ve toplantıya gerekli hazırlıkları yapma görevinin yönetim kuruluna ait olması hususları ile birlikte değerlendirildiğinde meydana gelen kaybı genel kurula bildirme ve iyileştirici tedbirleri alma görevi yönetim kurulunun devredilemez görevleri arasında kabul edilmelidir. Sermaye kaybı halinde TTK 376. maddesinde yönetim kuruluna yüklenen görevler

---

[628] **Tekinalp** (2015), s. 242.; **Eriş** (2017b), s. 2007.; **Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat,** s. 539-540; **Yanlı, Veliye** (2013) 'Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?' İÜHFM, C: LXXI, S: 2, s. 439.; **Çakır, Rasim Can** (2014) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu' İstanbul Barosu Dergisi, C: 88, S: 5, s. 121.; **Demirel, Duygu** (2017) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri' Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 7, S: 2, s. 222.; **Doğan, Fatih Beşir** (2012) 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu Beklerken, Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, MÜHFHAD, C: 18, S: 2, s. 611-612.; **Koçak, Ahmet Necip** (2018) 'Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu' (Yüksek Lisans), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 100.

[629] **Can**, s. 15. Çağrı yükümlülüğünün devredilmesi mümkün olmamakla birlikte yetki devrinin varlığı halinde devrin kapsamı da dikkate alınarak yetki devredilen kişilerin sermaye kaybını tespit etme ve şirketin finansal durumuna yönelik iyileştirici tedbirleri yönetim kuruluna bildirme yükümlülüğünün bulunduğu kabul edilmelidir. Bkz. **Can**, s. 15.

[630] **Türk** (2016), s. 91. Aynı yönde bkz. **Kayar** (1999), s. 332-333.; **Demirel**, s. 222-223.; **Pulaşlı** (2018b) s. 1299.; **Cenkci** (2015), s. 106-107. Öğretide Hacımahmutoğlu kanunda yalnızca şirketin borca batıklık durumunun mahkemeye bildirilmesi yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmış ise de TTK 375/1-f gereğince devredilen görevlerde dahi yönetim kurulunun gözetim görevinin devam etmesinden dolayı TTK 376. maddesi gereğince sermaye kaybı halinde alınması gereken tedbirler ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun devam edeceğini ifade etmiştir. Bkz. **Hacımahmutoğlu**, s. 40.

[631] **Türk** (1999b), s.117.; **Türk** (2016), s. 91.; **Kayar** (1999), s. 332-333.

devredilemez nitelikte olduğu için yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devredildiğinden bahisle sorumluluktan kurtulması mümkün değildir.

Şirket yöneticileri sorumluluklarının doğmamasını teminen şirketin finansal durumunu yakından takip etmeli ve finansal durumda herhangi bir bozulma olması halinde kanunda öngörülen işlemleri ve tedbirleri eksiksiz şekilde yerine getirmelidir[632].

2. YÖNETİM KURULUNUN CEZAİ SORUMLULUĞU

Sermaye kaybı halinde yönetim kuruluna TTK 376. maddesinin bir ve ikinci fıkrası ile verilen görev ve yükümlülüklere aykırılık kanunlarımızda herhangi bir cezai yaptırıma bağlanmamıştır. Dolayısıyla TTK 376. maddesinin bir ve ikinci fıkrasında düzenlenen görev ve yükümlülüklere aykırı davrandığından bahisle yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluğuna gitmek mümkün değildir.

[632] **Altaş** (2011), s. 3965.

SONUÇ

Anonim şirketlere hakim olan malvarlığı ile sorumluluk, pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu ve tek borç ilkelerinin bir sonucu olarak anonim şirket yapılanmalarında şirketin malvarlığı şirket alacaklılarının tek güvencesi, sermayesi ise şirket alacaklılarının asgari teminatını oluşturmaktadır. Bu çerçevede anonim şirketlerde malvarlığının korunmasına ilişkin bir takım kanuni düzenlemelere yer verilmiştir. TTK 376. maddesinde de öz kaynakların şirketin sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının yarısı ve üçte ikisi oranında kaybı halinde yönetim kuruluna kanunda öngörülen tedbirlerin alınması hususunda bazı yükümlülükler yüklenmiştir.

TTK 376. maddesi anlamında yönetim kurulunun görev ve sorumluluğundan söz edilebilmesi için öncelikle şirketin sermaye kaybı içinde olması gerekmektedir. Sermaye kaybı hesaplanır iken sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının şirketin öz kaynakları karşısındaki durumuna bakılır. Ayrıca sermaye kaybından söz edilebilmesi için bilançoda görünen zararın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile karşılanamıyor olması gerekir. Sermaye kaybının tespitinde önemli olan şirket esas sözleşmesinde sabit bir rakam olarak yer verilen sermaye olup sermayenin ödenip ödenmediği önemli değildir. Kayıtlı sermaye sistemine tabi anonim şirketlerde sermaye kaybında esas alınması gereken ise çıkarılmış sermayedir. 6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak sermaye kaybının hesaplanmasında kanuni yedek akçeler de hesaba katılmıştır. Bu çerçevede sermaye kaybı hesaplanırken TTK 519. maddesi gereğince ayrılan birinci tertip kanuni yedek akçe, ikinci tertip kanuni yedek akçe ve olağandışı kaynaklardan ayrılan kanuni yedek akçeler hesaba katılacaktır. Öğretide bazı yazarlar tarafından kanuni yedek akçelerin de sermaye kaybının tespitinde hesaba katılması şirketin finansal durumundaki bozulmaya erken dönemde müdahale etme imkanı tanındığından bahisle olumlu bir değişiklik olarak karşılanmış ise de kanuni yedek akçelerin esas sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanım amacının zararların kapatılması olduğu da dikkate alındığında bu kanuni yedek akçelerin ayrıca sermaye kaybının hesaplanmasında dikkate alınmasına gerek olmadığı kanaatindeyiz.

Tebliğin geçici 1. maddesinde 01.01.2023 tarihine kadar sermaye kaybına ilişkin yapılan hesaplamalarda henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının dikkate alınmayacağının hüküm altına alınması karşısında anonim şirketin 01.01.2023 tarihine kadar yapılacak olan sermaye kaybı hesaplamalarında bahsi geçen kur farklarını dikkate almaması imkan dahilindedir. Tebliğin geçici 1. maddesi çerçevesinde

sermaye kaybı hesaplamasında bahsedilen kur farkı zararlarının dikkate alınmaması yolu tercih edilmiş ise bu durumun finansal tablolara usulüne uygun şekilde yansıtılması gerekmektedir. Finansal tablolara yansıtılmaması durumunda finansal tabloların dürüst resim ilkesine aykırı olması, gerçeği yansıtmaması gündeme gelir ki bu da gerçeği yansıtmayan finansal tablolar nedeniyle ilgililerin sorumluluğunu doğurur.

Kanuni düzenleme çerçevesinde yönetim kurulunun görevi sermaye kaybına ilişkin şüphe üzerine başlamaktadır. Öz kaynaklarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamına oranla kayıp oluştuğuna ilişkin şüphe üzerine yönetim kurulunun öncelikle kayıp halini bir bilanço ile tespit etmesi gerekmektedir. Kanunda hem yarı oranında kayıp hem de üçte iki oranında kayıp halinin son yıllık bilançodan anlaşılması gerektiğinden söz edilmiştir. Yarı oranında kaybın tespitinde esas alınan bilanço ile ilgili 6762 sayılı eTTK ile 6102 sayılı TTK arasında herhangi bir farklılık bulunmamasına rağmen üçte iki kaybın tespitinde 6762 sayılı eTTK'da aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço esas alınır iken 6102 sayılı TTK'da son yıllık bilanço esas alınmıştır. Öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde genel kurul tarafından kanunda öngörülen tedbirlerin alınmaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceğinin düzenlenmesi karşısında kaybın tespiti hususunda yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançonun esas alınması kanaatimizce yerinde değildir. Şöyle ki; yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilanço bir malvarlığını tespit bilançosu olmayıp bir sonuç açıklama bilançosu niteliğindedir. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda şirketin başarı durumunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Şirketin malvarlığının tespitine yönelik bir amacı yoktur. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda edinilme değerleri esas alınır. Rayiç değerler esas alınmaz. Bu sebepledir ki yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış bilançoda şirketin içinde bulunduğu finansal durumun tam olarak tespiti mümkün değildir. Bununla birlikte aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda tüm kalemler rayiç değerleri üzerinden bilançoya geçirilirler. Bu anlamda aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço tam anlamıyla bir malvarlığını tespit bilançosudur. Yıllık bilanço ve aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar arasında değerleme ilkeleri dolayısıyla şirketin TTK 376 anlamında kayıp içinde bulunup bulunmadığı ve kaybın derecesi hususlarında farklılıklar olacaktır. Yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançoda kayıp görünmesine rağmen aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda herhangi bir kayıp görünmeyebileceği gibi daha az oranda da kayıp görünebilir. Yıllık bilanço esaslarına göre

hazırlanan bilanço esas alındığı takdirde gerçekte hiç TTK 376 anlamında kayıp halinde olmayan veya üçte ikiden az bir oranda kayıp halinde olan şirketin kendiliğinden sona ermesi söz konusu olabilecektir. Sermayenin tamamen yitirildiği borca batıklık halinde dahi şirketin kendiliğinden sona ermesi söz konusu olmayıp ancak iflas davası açılabilmektedir. Kaldı ki borca batıklık halinde dahi kanunda sıradan çekilme sözleşmesi ve konkordato gibi iflastan kurtulabilme imkanları tanınmıştır. Dolayısıyla yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanan bilançodan tespit edilen kayba göre genel kurulun kanunda öngörülen kararlardan birini almadığından bahisle şirketin sona erdiğinden söz etmek hakkaniyete uygun değildir.

TTK 376/2 fıkrasında genel kurul tarafından kanunda öngörülen kararların alınmamasının şirketin kendiliğinden sona ermesi sonucuna bağlanması dikkate alındığında olması gereken bakımından esas alınması gereken bilançonun aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilanço olduğu akla gelebilir. Bilindiği üzere 6102 sayılı TTK'nın 376. maddesi anlamında kaybın hesaplanmasında 6762 sayılı eTTK'dan farklı olarak kanuni yedek akçeler de dikkate alınmaktadır. Kanuni yedek akçelerin de kaybın hesaplanmasında dikkate alınması karşısında aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınması ise başka bir soruna yol açacaktır. Şöyle ki; aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolar malvarlığını tespit bilançosu olmaları nedeniyle şirketin finansal durumunu daha net bir şekilde göstermekle birlikte aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançolarda sermaye ve kanuni yedek akçe kalemlerine yer verilmemektedir. Dolayısıyla aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı karşısındaki durumunun görülmesi mümkün olmayacaktır. Şirketin sermayesini esas sözleşmede görmek mümkün iken bilanço haricinde şirketin sahip olduğu kanuni yedek akçelerin tutarını tespit edebilmek kolay değildir. Aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançoda da kanuni yedek akçeleri görmek mümkün olmadığından TTK 376/2 kapsamındaki kaybın tespitinde aktiflerin muhtemel satış değerleri esasına göre hazırlanan bilançonun esas alınacağını söylemek de mümkün değildir.

Kanunda yarı oranında ve üçte iki oranında kaybının son yıllık bilançodan anlaşılacağından söz edilmesine rağmen kanaatimizce bundan anlaşılması gereken yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanmış olan bilançodur. Söz konusu bilançonun son yıllık bilanço olması gerekmediği gibi bilançonun genel kurul tarafından onaylanmış olmasına da gerek yoktur.

Hazırlanan bilançodan öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısı ile üçte ikisi arasında bir oranda kaybedildiğinin anlaşılması halinde TTK 376/1 fıkrasında öngörülen, öz kaynakların sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi ile tamamı arasında bir oranda kaybedildiğinin anlaşılması halinde TTK 376/2 fıkrasında öngörülen prosedürün işletilmesi gerekmektedir.

Kanunda öngörülen oranlarda kaybın tespiti üzerine yönetim kurulu vakit kaybetmeksizin genel kurulu toplantıya çağırmalı, bilançoyu genel kurula sunmalı, kaybın sebeplerine ilişkin genel kurula açıklama yapmalı, şirketin içinde bulunduğu finansal duruma uygun iyileştirici tedbirleri genel kurula sunmalıdır. Yönetim kurulu tüm bu hususlar ile ilgili genel kurula sözlü açıklama yapabileceği gibi konu ile ilgili bir rapor sunması da mümkündür. Kanunda ve Tebliğde bu yönde bir düzenleme bulunmamakla birlikte kanaatimizce yönetim kurulunun şirketin içinde bulunduğu finansal durum, sermaye kaybının derecesi, nedenleri, şirketin içinde bulunduğu duruma uygun iyileştirme tedbirleri hakkında detaylı bir rapor hazırlayarak genel kurula sunması pay sahiplerinin bilgilendirilmesi açısından daha etkili olacaktır. Yönetim kurulunun hazırlamış olduğu raporu önceden pay sahiplerinin incelemesine imkân tanımasının da genel kurulda şirketin sermaye kaybından kurtarılması hususunda etkin kararlar alınması noktasında yarar sağlayacağı kanaatindeyiz.

Sermaye kaybı durumunda genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin kararın yönetim kurulu toplantısı yapmaksızın TTK 390/4 hükmü gereğince imza toplanması yoluyla alınmasını engelleyen herhangi bir hüküm yoktur. Dolayısıyla genel kurulu toplantıya çağrı kararının yönetim kurulunca imza toplanarak alınabileceği kanaatindeyiz.

Kanunda ve Tebliğde genel kurulun toplantıya çağrı zamanına ilişkin olarak yer verilen “hemen” ve “derhal” kavramlarından anlaşılması gereken genel kurula hazırlık işlemlerinin tamamlanması için yönetim kuruluna tanınan makul süre de dikkate alınarak mümkün olan en kısa süredir.

Sermaye kaybının tespiti halinde yönetim kurulu şirketin finansal durumunu düzeltecek ve kısa sürede sonuç verecek girişimlerde bulunabilir. Kendi yetkisi dahilinde bulunan işlemleri yapabilir. Kayıp halinde yönetim kurulunun gecikmeksizin kendi yetkisi dahilindeki kararları alması özen yükümlülüğünün de bir gereğidir. Bununla birlikte genel kurulu toplantıya çağırma görevini uzun süre erteleyemez.

Sermaye kaybının son yıllık bilançodan tespit edilmesi halinde yönetim kurulu genel kurul gündemine kaybı ve uygun görülen iyileştirici tedbirleri koyarak genel kurulu olağan toplantıya çağırabilir. Kayıp bilanço yılı içinde yıllık bilanço esaslarına göre hazırlanış bir bilançodan tespit edilmiş ise yönetim kurulu olağan genel kurulu beklemeksizin gerekli hazırlık işlemlerini tamamlayıp genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmalıdır.

Sermaye kaybının yıllık bilanço esaslarına göre değil de farklı bir esasa göre hazırlanan ara bilançodan anlaşılması halinde yönetim kurulu genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırarak durumdan haberdar etmelidir. Aksi durum yönetim kurulunun özen yükümlülüğüne aykırılık teşkil eder.

Kanaatimizce olması gereken yönetim kurulu tarafından şirketin sermaye kaybı halinin genel kurul gündemine eklenmesi, pay sahiplerinin genel kurulda sermaye kaybı halinin görüşüleceğinden haberdar edilmesidir. Ayrıca yönetim kurulunca uygun görülen iyileştirici tedbirler genel kurul kararını gerektiriyor ise bu iyileştirici tedbirler de gündeme eklenmelidir. Genel kurul gündemine eklenmemesi durumunda genel kurulda sermaye kaybı halinin ve genel kurul kararı gerektiren iyileştirme tedbirlerinin görüşülmesi ve karara bağlanması mümkün değildir. Kanunda bu konuda bir istisna getirilmemiştir. Her ne kadar Tebliğde farklı bir gündem maddesi ile toplanılmış olması halinde dahi sermaye kaybının genel kurulda görüşülebileceği düzenlenmiş ise de gündeme bağlılık ilkesinin istisnası niteliğinde bir düzenlemenin tebliğde yer almaması gerektiği kanaatindeyiz.

TTK 376/1 fıkrasında yönetim kurulu tarafından genel kurula sunulabilecek iyileştirici tedbirler ve genel kurul tarafından alınabilecek iyileştirici tedbirler ile ilgili bir sınırlama yapılmamıştır. Bu çerçevede yarı oranında kayıp halinde şirketi içinde bulunduğu finansal durumdan kurtaracak her türlü iyileştirici tedbire başvurulması mümkündür. Yarı oranında kayıp halinde genel kurula iyileştirici tedbirler ile ilgili karar alma noktasında bir yükümlülük de yüklenmemiştir. Dolayısıyla kayıp hali ve uygun görülen iyileştirici tedbirler bildirilen genel kurul herhangi bir iyileştirici tedbirin uygulanmasına karar vermeyebilir.

TTK 376/2 fıkrasında yönetim kurulu tarafından genel kurula sunulabilecek iyileştirici tedbirler ve genel kurul tarafından alınabilecek iyileştirici tedbirler sermayenin üçte biri ile yetinme ve sermayenin tamamlanması olarak sayılmıştır.

“Sermayenin üçte biri ile yetinme” kavramından anlaşılması gereken kalan sermaye ile yetinme olup genel kurul kalan sermaye ile yetinmeye karar verdiğinde basitleştirilmiş sermaye azaltımı yapılır. Sermaye azaltımının azaltım kararı sonucunda bilanço zararının

sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisini aşmayacak seviyeye getirecek miktarda yapılması yeterlidir. Bilanço açığından daha az oranda yapılan sermaye azaltımında alacaklılar aleyhine bir durum yaratılmayacağından ve alacaklıların haklarında herhangi bir azalma olmayacağından kanaatimizce basitleştirilmiş esas sermaye azaltımı usulünün uygulanmasında da herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Genel kurul sermaye azaltımına karar verdiği takdirde sermaye azaltımının hangi yöntemle yapılacağını da karara bağlamalıdır. Sermaye azaltımı esas sermaye paylarının itibari değerinin azaltılması, payların birleştirilmesi veya payların imhası yöntemleri kullanılmak suretiyle gerçekleştirilebilir. Şirket bu yöntemlerden herhangi birini kullanarak sermaye azaltımı yoluna gidebileceği gibi bu yöntemlerden birkaçının birlikte uygulanmasına da karar verebilir.

Üçte iki oranında kayıp halinde alınabilecek kararlardan biri de sermayenin tamamlanmasıdır. Sermayenin tamamlanmasından anlaşılması gereken kanaatimizce bilanço açıklarının pay sahipleri tarafından giderilmesi, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması ve sermayenin artırılmasıdır.

Bilanço açıklarının pay sahipleri tarafından giderilmesi suretiyle sermayenin tamamlanması, bilançoda görünen zararın pay sahiplerinin taahhütlerinin artırılması suretiyle pay sahiplerinin şirkete yeni öz kaynak getirmeleri sağlanarak şirket sermayesinin kural olarak esas sözleşmede yer verilen nominal değere çıkarılmasıdır. Kanaatimizce sermayenin mutlaka bilançoda görünen açık oranında tamamlanması şart olmayıp şirketin üçte iki kaybı giderecek miktara tamamlanması yeterlidir. Sermaye üçte iki kaybı giderecek miktara tamamlandığında şirket kendiliğinden sona erme tehlikesinden kurtulacak, faaliyetlerine devam edebilecektir. Ayrıca tamamlama oranında şirket alacaklılarının güvencesi artacaktır. Kaldı ki sermaye üçte iki sermaye kaybını giderecek miktara tamamlandıktan sonra şirket genel kurulunun TTK 376/1 çerçevesinde başkaca iyileştirici tedbirlere karar vermesi de söz konusu olabilecektir.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması suretiyle sermayenin tamamlanmasında kural olarak sermaye bilançoda görünen açık ölçüsünde azaltılmakta ardından esas sözleşmede yazılı miktara kadar artırılmakta ve bu suretle şirket sermaye kaybından kurtarılmaktadır.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında azaltılan sermaye aynı zamanda artırıldığından sermaye azaltımına ilişkin usuli işlemlerin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.

TTK 462 maddesi gereğince iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek olan iç kaynaklar esas sözleşme veya genel kurul kararı ile ayrılmış ve belli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ile mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlardır. TTK 376 anlamında kaybın varlığı için kaybın serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler ile giderilemeyen bir kayıp olmasının arandığı ve iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanılabilecek iç kaynakların serbestçe tasarruf edilebilir yedek akçeler olduğu dikkate alındığında, sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında şirketin elinde iç kaynaklardan sermaye artırımında kullanabileceği bir iç kaynağı bulunmayacağından kanaatimizce sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında iç kaynaklardan sermaye artırımı yapılması mümkün olmayacaktır. Şirketin söz konusu iç kaynaklarını zararların kapatılmasında kullanmaması sebebiyle elinde fiilen kullanabileceği iç kaynağı bulunsa dahi bu iç kaynaklar TTK 376/2 anlamında kaybın hesaplanmasında dikkate alındığından sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sırasında kullanılmak istense dahi üçte iki oranındaki kaybı gideremeyeceklerdir.

Sermayenin tamamlanması amacıyla yapılan sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında kanunda öngörülen fesih sonucunun önlenebilmesi adına sermayenin azaltılan miktar kadar artırılması zorunlu olmayıp şirketi üçte iki sermaye kaybından kurtaracak miktarda artırım yapılması yeterlidir. Ayrıca sermayenin esas sözleşmede yazılı miktardan daha fazla artırılması da mümkündür.

Sermayenin azaltılarak azaltılan kısım yerine geçmek üzere bedeli tamamen ödenecek yeni paylar çıkarılıyor ise esas sözleşme değişikliğine gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte esas sermayenin azaltılan tutardan az veya daha fazla artırılması ihtimalinde esas sözleşmede yer alan esas sermaye rakamı değişeceğinden esas sözleşme değişikliği yapmak gerekir. Ayrıca sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde esas sözleşmede yazan sermaye miktarı değişmese dahi payların itibari değerlerinde ve toplam pay sayısında değişiklik olmuş ise esas sözleşmede bu yönde değişiklik yapılması gerekir.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında azaltılan sermaye tutarında artırım yapılacak ve artırılan sermaye mevcut pay sahipleri tarafından karşılanacak ise esas

sözleşmede değişiklik yapılması gerekmemekle birlikte pay sahiplerine ek ödeme yükümlülüğü getirildiğinden bu kararın bütün pay sahiplerinin oy birliği ile alınması gerekir. Bununla birlikte sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılmasında artırılan sermaye mevcut pay sahiplerince karşılanmayacak ise esas sözleşmede değişiklik yapmak gerekeceğinden bu durumda esas sözleşme değişikliğine ilişkin toplantı ve karar nisaplarının aranması gerekir. Benzer şekilde, artırımın azaltılan sermaye miktarında yapılmaması halinde de sermaye azaltmında sermaye azaltımına ilişkin yetersayılar, sermaye artırımında da sermaye artırımına ilişkin yetersayılar aranmalıdır.

Sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisi oranında kaybetmiş şirket yönünden bir iyileştirme tedbiridir. Söz konusu tedbir ile hedeflenen sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması suretiyle şirkete yeni öz kaynaklar getirilmesi sağlanarak şirketin finansal durumunun düzeltilmesidir. Bu sebeple kanunda bilinçli olarak sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması yönteminde çıkarılan pay bedellerinin tamamen ödenmesinin arandığı kanaatindeyiz. Tebliğ'de yer alan düzenlemenin kanun ve TSY'de yer alan düzenlemeler dikkate alındığında sermayenin eş zamanlı azaltılıp artırılması sonucu sermayenin önceki miktara çıkarılması halinde sermayenin tamamının, önceki miktardan daha fazla düzeye çıkarılması halinde ise eski sermaye ile yeni sermaye arasındaki fark bakımından en az dörtte birinin ödenmiş olması şeklinde anlaşılması gerektiği yönündeki değerlendirmenin kanunun amacına daha uygun olduğu kanaatindeyiz.

Öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirket genel kurulunun sermayenin tamamlanması kapsamında alabileceği kararlardan bir diğeri de kanaatimizce sermaye artırımıdır. Öğretide çoğunluk tarafından sermaye artırımı sermayenin tamamlanması kapsamında kabul edilmese ve Yargıtay uygulamasında öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin sermaye artırımı yapıp yapamayacağı hususunda çelişkili kararlar bulunmasına rağmen kanaatimizce öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirket genel kurulunun sermayenin tamamlanması kapsamında sermaye artırımı kararı alması mümkündür. Şöyle ki, her ne kadar sermayenin artırılması halinde şirketin öz kaynakları sermayesi seviyesine çıkarılmamakta ise de şirkete yeni nakit girişi olmakta, şirketin öz kaynaklarında artış meydana gelmekte ve şirket artırılan sermaye oranında sermaye kaybından kurtulmaktadır. Kaldı ki kalan sermaye ile yetinmenin ve kısmi tamamlamanın mümkün olduğu bir durumda

sermaye artırımının da evleviyetle mümkün olması gerekmektedir. Ayrıca TTKda sermaye artırımı anonim şirketler için bir hak olarak düzenlenmiştir. Kanunda öngörülen bu hakkın kullanılabilmesi için esas sözleşmede hüküm bulunması gerekmediği gibi geçerli bir sermaye artırımının yapılabilmesi bir sebebe dayanılması da gerekmemektedir. Dolayısıyla olması gereken hukuk bakımından sermayesi ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisini kaybeden şirketin sermayenin tamamlanması kapsamında doğrudan sermaye artırımı yoluna başvurabilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin sermayenin tamamlanması amacıyla sermaye artırımına karar vermesi halinde TTK 456 ve devamı maddeleri gereğince sermaye artırımı kararı alması gerekmektedir.

TTK 376. maddesinde açıkça yer verilmemekle birlikte sermaye kaybı halindeki şirketin finansal durumunu iyileştirmek amacıyla başvurabileceği bir diğer yol birleşmeye katılmadır. Bu çerçevede hem yarı oranında kayıp halindeki şirket hem de üçte iki kayıp halindeki şirket finansal durumunu iyileştirmek amacıyla sermaye kaybını giderecek nitelikte serbestçe tasarruf edilebilir nitelikte öz kaynağa sahip bir başka şirket ile birleşebilir. Sermaye kaybı halindeki şirket devralan şirket olarak birleşmeye katılabileceği gibi devralınan şirket olarak da birleşmeye katılabilir.

Kanunda açıkça ifade edilmemekle birlikte üçte iki kayıp halinde bazı alacaklıların alacaklarını silmesi, ibra sözleşmesi imzalanması, sıradan çekilme sözleşmesi imzalanması yollarına da iyileştirici tedbir olarak başvurulabilir.

Kanun'da ve Tebliğ'de öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybı halinde toplantıya çağrılan genel kurulun Kanun ve Tebliğ'de öngörülen kararları almaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceği hüküm altına alınmıştır. Şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edilebilmesi için öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybı yeterli değildir. Şirketin kendiliğinden sona erdiğinden söz edebilmek için üçe iki kayıp hali bildirilen genel kurulun kanunda öngörülen kararları almaması gerekir. Sona erme kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi halinde herhangi bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden gerçekleşir.

Kanunda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının belli oranlarda kaybı hesaplanırken sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı dikkate alınır iken tamamlama ve kalan sermaye ile yetinme kararları yönünden sermayenin esas alınması kanaatimizce kanuni düzenleme içinde çelişki oluşturmaktadır. TTK 519/3 fıkrası gereğince kanuni yedek akçelerin kullanım alanlarından biri de zararların kapatılması olmasına ve kanunda kanuni yedek akçelerin esas sermayenin yarısını aşmayan kısmının kullanım alanı sınırlandırılmış olmasına rağmen şirketin zarar etmesi halinde kanuni yedek akçelerini zararların kapatılmasında kullanmasına ilişkin bir zorunluluk öngörülmemiştir. Dolayısıyla zarar eden şirket kanuni yedek akçelerini zararların kapatılmasında kullanma yolunu tercih etmeyebilir. Kanunda kanuni yedek akçe ayrımı için bir üst sınır belirlenmemiştir. Dolayısıyla şirketin kanuni yedek akçelerinin sermayesini aşması da ihtimal dahilindedir. Kanuni yedek akçe miktarının şirket sermayesini aştığı durumlarda sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı üzerinden yapılan hesaplamaya göre şirket üçte iki kayıp halinde olmasına rağmen sermaye hiç kaybedilmemiş olabilir. Böyle bir ihtimalde kalan sermaye ile yetinme veya tamamlama kararı alınması da mümkün olmayacaktır.

Kanunda ve Tebliğde öz kaynaklarını sermaye ve kanuni yedek akçeleri toplamının üçte ikisi oranında kaybeden şirketin kanunda ve tebliğde öngörülen kararlardan birini almaması halinde kendiliğinden sona ereceğinin hüküm altına alınması adil olmamıştır. Şöyle ki, borca batık haldeki şirketlerde dahi şirketin mahkeme kararı ile sona ermesi, ayrıca borca batıklık halinde dahi konkordato ve sıradan çekilme sözleşmesi yapılması gibi şirketi sona ermekten kurtaran çarelere yer verilmesine rağmen sermayenin bir kısmının korunduğu, dolayısıyla alacaklıların haklarının ihlal edilmediği üçte iki kayıp halinde şirketin kendiliğinden sona erme tehlikesi ile karşı karşıya bırakılması adil olmamıştır.

Yönetim kurulu anonim şirketlerde şirketin en üst düzeyde yönetiminden sorumlu olup şirket adına iş ve işlemleri yönetim kurulu yapar. Yönetim kurulu tarafından yapılan iş ve işlemler şirket adına sonuç doğurur. Şirket adına iş ve işlemleri yapma görev ve yetkisine sahip olan yönetim kurulunun bu işlemleri yaparken veya şirket yönetimi esnasında şirketin finansal durumunu da yakından takip etmesi gerekir. Bu da özen yükümlülüğünün bir gereğidir. Dolayısıyla yönetim kurulu şirket malvarlığının korunmasına özen göstermeli ve sermaye kaybı yaşanmaması için gerekli tedbirleri almalıdır. Şirketin sermaye kaybı yaşamasına şirketin öz kaynaklarının yetersizliği, ekonomik kriz gibi dış etkenler sebep olabileceği gibi bu durum şirketin kötü yönetimi sonucu alınan yanlış kararlardan da kaynaklanmış olabilir. Sermaye kaybı şirketin kötü yönetimi sonucu alınan yanlış

kararlardan, risklerin yeterince güvence altına alınmamasından kaynaklanmış ise bu durumda meydana gelen zararlar nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu yoluna gidilebilir.

TTK 376. maddesinde sermayenin belli oranlarda kaybı halinde yönetim kuruluna bazı görevler yüklenmiştir. Şirketin sermaye kaybı içinde bulunduğuna ilişkin emareler bulunmasına rağmen yönetim kurulu TTK 376 hükmünde düzenlenen yükümlülüklerine aykırı davranır ise söz konusu hareketleri sonucunda doğan zararlardan sorumlu olur.

Sermaye kaybı halinde TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerin yanı sıra TTK 369. maddesi çerçevesinde özen yükümlülüğü de yönetim kuruluna bazı yükümlülükler yükleyebilir. Yönetim kurulu özen yükümlülüğünün gereği olarak TTK 376. maddesi denetimini yapmak, ayrıca sermaye kaybı bulunmakla birlikte kayıp oranının TTK 376/1-2 fıkralarında öngörülen oranlara ulaşmaması halinde şirketin finansal durumunun düzeltilmesi için gerekli tedbirleri almak zorundadır.

Yönetim kurulunun sermaye kaybından ve TTK 376. maddesinde düzenlenen yükümlülüklerine aykırı davranması sonucu meydana gelen zararlardan dolayı sorumluluğu kusura dayanan bir tazmin sorumluluğudur.

Kanaatimizce TTK 375. maddesinde açıkça ifade edilmemiş olsa dahi sermaye kaybının şirketin kendiliğinden sona ermesine neden olabilecek olması, şirketin üst düzeyde yönetiminin yönetim kurulunun görevi olması ve ayrıca genel kurulu toplantıya çağrı ve toplantıya gerekli hazırlıkları yapma görevinin yönetim kuruluna ait olması hususları ile birlikte değerlendirildiğinde sermaye kaybını genel kurula bildirme ve iyileştirici tedbirleri alma görevi yönetim kurulunun devredilemez görevleri arasında kabul edilmelidir. Sermaye kaybı halinde TTK 376. maddesinde yönetim kuruluna yüklenen görevler devredilemez nitelikte olduğu için yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devredildiğinden bahisle sorumluluktan kurtulması mümkün değildir.

Sermaye kaybı halinde yönetim kuruluna TTK 376. maddesi ile verilen görev ve yükümlülüklere aykırılık kanunlarımızda herhangi bir cezai yaptırıma bağlanmamıştır. Dolayısıyla TTK 376. maddesinde düzenlenen görev ve yükümlülüklere aykırı davrandığından bahisle yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluğuna gitmek ise mümkün değildir.

KAYNAKÇA

Akbulak, Yavuz (2015) Anonim Şirketlerde Borca Batıklık, LMHD, C: 11, S: 130, s. 35-55.

Akdağ Güney, Necla (2010) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık**.**

Akkale, Rüveyda Gülmisal (2013) 'Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü' GÜHFD, C: 17, S: 1-2, s. 21-44.

Akkaşoğlu, Nevfel (2015) Garameye İştirakten Feragat Sözleşmesinin Hukuki Niteliği, İÜHFD, C: 6, S: 1, s. 279-298.

Akıncı Şahin (2019) 'Alacaklılardan Mal Kaçırmak İçin Kurulan Yeni Şirkete Müracaat İmkânı Bakımından; Muvazaa, Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması ile Organik Bağ Kavramlarının Elverişliliği ve Yargıtay Uygulamaları' SÜHFD, C: 27, S: 3, s. 652-678.

Al Kılıç, Şengül (2009) Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi, İstanbul, Beta.

Altaş, Soner (2010) Sermaye Şirketlerinde, Halka Açık Anonim Ortaklıklarda, Kooperatiflerde Yedek Akçe Ayrımı ve Kullanımı, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Altaş, Soner (2011) 'Esas Sermayesi Karşılıksız Kalan veya Borca Batık Olan Limited Şirketlerde Müdürlerin Görevleri ve Sorumlulukları' Legal Hukuk Dergisi, C: 9, S: 106, s. 3961-3967.

Altaş, Soner (2012) 'Eski TTK ve yeni TTK Işığında Anonim ve Limited Şirketlerde Kanuni Yedek Akçe Ayrılması ve Kullanımı' Terazi Hukuk Dergisi, C: 7., S: 69. s. 59-66.

Altaş, Soner (2014a) 'Anonim Şirket Sermayesinin Azaltılmasında Şirket Aktifini Kim Tespit Edecek?' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 90., s. 66-69.

Altaş, Soner (2014b) 'Anonim Şirketlerde Eş Zamanlı Sermaye Azaltımı ve Artırımı' Mali Çözüm Dergisi, S: 124, s. 225-233.

Altaş, Soner (2014c) 'Limited Şirketlerde Sermaye Azaltımı ve Artırımı Aynı Anda Yapılabilir mi?' LMHD, C: 10, S: 117, s. 21-32.

Altaş, Soner (2015) 'Anonim Şirketlerde Kanunî ve İhtiyarî Yedek Akçe Ayrımı' Bankacılar Dergisi, S: 93, s. 33-45.

Altaş, Soner (2016a) Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketler, 7. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi.

Altaş, Soner (2016b) 'Anonim Şirketlerde Yedek Akçeler' Bankacılar Dergisi, S: 96, s. 32-51.

Altaş, Soner (2016c) 'Anonim Şirketin Sermayesinin Azaltılması' LMHD, C: 12, S: 140, s.2335-2352.

Altaş, Soner (2017) 'Anonim Şirkette Kaybedilen Sermaye Hangi Yöntemlerle Tamamlanabilir?' LMHD, C: 13, S: 145, s.23-34.

Altaş, Soner (2019) 'Sermayesini Kaybeden Limited Şirket İçin İki Seçimlik Çözüm Yolu' LMHD, C: 15, S: 176, s. 1697-1712.

Altaş, Soner (2020) Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

Ansay, Tuğrul (1970) Anonim Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Sevinç Matbaası.

Antalya, Gökhan (2008) 'Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması Teorisi', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02/02/2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, s. 147 vd. http://dosya.marmara.edu.tr/huk/Sempozyumyay%C4%B1nlar%C4%B1/t%C3%BCzelki%C5%9Fillikperdesininaralanmas%C4%B1/g_khanantalya.pdf s.e.t: 12.05.2020.

Arslan, İbrahim (1990) 'Kayıtlı Sermayeli Anonim Şirketlerde Sermayenin Artırılması', SÜHFD, C: 3, S: 1, s. 241-267.

Arslanlı, Halil (1960a) Anonim Şirketler, C: I, Umumi Hükümler, 3. Baskı, İstanbul, Fakülteler Matbaası.

Arslanlı, Halil (1960b) Anonim Şirketler, C: II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul, Fakülteler Matbaası.

Arslanlı, Halil (1961) Anonim Şirketler, C: V-IV, Anonim Şirketlerin Hesapları, İnfisahı ve Tasfiyesi, İstanbul, Fakülteler Matbaası.

Aslanoğlu, Suphi / Bozgeyik, Hayri / Özalp, Ayşe Duygu (2016) 'İflas Erteleme Kapsamında Hazırlanan Borca Batıklık Bilançosunda Yer Alan Alacakların Mali ve Hukuki Durumu' Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S: 2, s. 17-25.

Atalay, Oğuz (1996) Anonim Şirketlerin İflası, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları**.**

Atalay, Oğuz (2007) Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi, 2. Baskı, İzmir, Turhan Kitabevi.

Atalay, Oğuz (2008) 'Borca Batıklığın Tespiti': Prof. Dr. Bilge Öztan'a Armağan, s.157-172., Ankara, Turhan Kitabevi.

Aydın, Alihan (2008) Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi, 1. Baskı, İstanbul, Arıkan.

Aydın, Alihan (2012) 'Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığa İlişkin Düzenlemesine Eleştirel Bir Bakış' İÜHFM, C: LXX, S: 2, s. 101-114.

Aydın, Alihan (2013) 'SERPK'ya Tabi Olmayan Anonim Ortaklıklarda Sermayeye Eklenebilecek Fonlar Sermayeye Eklenmeksizin Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı Yapılamaması Üzerine Düşünceler' BATİDER, C: 29, S: 4, s. 143-159.

Aydın, Alihan (2014) 'Kanuni Yedek Akçelerin Tamamının İç Kaynaklardan Esas Sermaye Artırımında Kullanılması Mümkün Müdür?' BATİDER, C: 30, S: 2, s. 79-88.

Ayoğlu, Tolga (2017) 'TTK M. 376 F. 1 ve 2 Hükümlerine İlişkin Düşünceler' Legal Hukuk Dergisi, C: 15, S: 172, s. 1581-1603.

Bahtiyar, Mehmet (1996) Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, 1. Baskı, İstanbul, Beta.

Bahtiyar, Mehmet (2016) Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler, Dersler, Soru Örnekler, 11. Bası, İstanbul, Beta.

Bayar, Esra (2018) 'Anonim Ortaklık Esas Sermayesinin 0'a İndirilerek Eş Zamanlı Artırımının Şartı Olarak Mali Durumun İyileştirilmesi Amacı "X AG Kararı" (BGE 138 III 204)' İÜHFM, C: 76, S: 2, s. 787-799.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan (2013) Şirketler Hukuku, 9. Baskı, Bursa, Dora.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan (2019) Ticaret Hukuku Bilgisi, 15. Baskı, Bursa, Dora.

Birsel, Mahmut T. (1976) "Anonim Şirketlerde Tali Yüküm, BATİDER, C: 8, S: 3, s. 41-50.

Bora, Sevda (2014) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Yetkileri' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 99, s. 14-24.

Boran Güneysu, Nilüfer / Çapa, M. Sadık (2014) 'Borca Batıklık ve İflasın Önlenmesi Yolu Olarak "Sıradan Çekilme Anlaşması" ' İÜHFD, C: 5, S: 1, s. 77-118.

Bozdoğan, Abdulkadir (2021) Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık, 1. Baskı, Ankara, Yetkin.

Can, Mustafa Erdem (2018) 'Anonim Şirkette Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Kaybının Hukuki Sonuçları' ERÜHFD, C: 13, S: 1, s. 1-36.

Cenkci, Esra (2015) Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi, 1. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Cenkci, Esra (2017) 'Türk Hukukunda Sermaye Değişikliğinin Kolaylaştırılması İçin Bir Öneri', BATİDER, C: 33, S: 2, s. 69-119.

Çağırgan Tuncer, Senar / Ulusoy, Yasin (2017) 'Yedek Akçeler' DEÜHFD, C: 19, Özel Sayı, s. 1971-1996.

Çağlar, Hayrettin (2010) Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması, Ankara, Turhan Kitabevi.

Çakır, Rasim Can (2014) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu' İstanbul Barosu Dergisi, C: 88, S: 5, s. 110-139.

Çamoğlu, Ersin (2010) Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Çevik, Orhan Nuri (1994) Uygulamada Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Ankara, Yetkin.

Çevik, Orhan Nuri (2002) Anonim Şirketler, 4. Baskı, Ankara, Seçkin.

Çoştan, Hülya (2009) Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Hükümlerine göre Anonim Şirketin Birleşme, Bölünme Tür Değiştirme Yoluyla Yeniden Yapılanmasında Alacaklının Korunması, 1. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Çoştan, Hülya (2012) 'Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı' BATİDER, C: 28, S: 3, s. 155-190.

Dedeağaç, Ender / Sapan, Oğuzhan (2013) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu' Ankara Barosu Dergisi, http://eski.ankarabarosu.org.tr/kutuphane/pdf/Anonim%20%C5%9Eirketlerde%20Y%C3%B6netim%20Kurulu%20ve%20Sorumlulu%C4%9Fu.pdf s.e.t. 16.04.2020.

Demir, Aybüke (2014) 'Ticaret Şirketlerinin Birleşmesinde Alacakların Teminat Altına Alınması' Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 2, S: 2, s. 17-34.

Demir, Koray (2017) 'Uygulanabilirlik Şartları Açısından Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri' BATİDER, C: 33, S: 1, s. 107-133.

Demirel, Duygu (2017) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri' Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 7, S: 2, s. 211-250.

Derbentli, Yaprak (2015) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltılması' Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 5, S: 10, s. 107-155.

Deynekli, Adnan (2014) 'Borca Batık Anonim Şirketlerde İyileştirme Tedbirleri' Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 9, S: 117-118, s. 103-112.

Dikmen, Birgül (2018) '6102 Sayılı TTK çerçevesinde Sermaye Azaltımı ve Sermaye Kaybı' Vergi Dünyası Dergisi, S: 441, s. 15-23.

Doğan, Fatih Beşir (2012) '6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu Beklerken, Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri' MÜHFHAD, C: 18, S: 2, s. 609-640.

Doğrusöz Koşut, Hanife (2012) 'Anonim Ortaklık Yöneticilerinin ve Denetçilerinin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu' MÜHAD, C: 18, S: 2, (Özel Sayı), s. 683-696.

Domaniç, Hayri (1988) Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C: II, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul, Temel.

Dumlupınar, Tansu (2010) 'Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Korunması ve Yönetim Kurulunun Şirket Esas Sermayesinin Azalmasından Doğan Sorumluluğu' (Yüksek Lisans), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Durna, Erdi Aklan (2019) Şirketlerde Kolaylaştırılmış Birleşme, 1. Baskı, İstanbul, Legal Yayıncılık.

Eminoğlu, Cafer (Editör) (2019) Ticari İşletme Hukuku Pratik Çalışmaları, 2. Baskı, Ankara, Adalet.

Ercoşkun Şenol, Kübra (2013) 'Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantıları' MÜHFHAD, C: 19, Özel Sayı: 2, s. 1693-1726.

Eriş, Gönen (2017c) Ticari İşletme ve Şirketler C: III, 3. Baskı, Ankara, Seçkin.

Eriş, Gönen (2017b) Ticari İşletme ve Şirketler C: II, 3. Baskı, Ankara, Seçkin.

Göktürk, Kürşat / Can, Mehmet Çelebi (2011) 'Farklılaştırılmış Teselsülün Özellikle Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanunu'nun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması' İÜHFD, C: 2, S: 2, s. 247-283.

Göktürk, Kürşat (2013) 'Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Şirketlerinin Birleşme Süreci ve Bazı Sorunlar' GÜHFD, C:13, S: 1-2, s. 631-662.

Gültek, Miray (2018) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık ile Sermayesini Kaybeden veya Borca Batık Şirketlerin Birleşmeye Katılması' (Yüksek Lisans), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güneri, Onur (2016) 'Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi' Terazi Hukuk Dergisi, C: 11, S: 123, s. 56-64.

Gürbüz Usluel, Aslı E. (2016) Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kar Payı Alma Hakkı, 1. Baskı, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Gürel, Selin (2011) 'Anonim Ortaklıklarda Mali Yapının Bozulması' (Yüksek Lisans), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gürpınar, Bünyamin / Celep, Faruk (2015) 'Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri Bağlamında Yöneticinin Özen Borcunun Rekabet ve Temsil Sorunu ile İlişkisi' Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 1, S: 1, s. 11-28.

Hacımahmutoğlu, Sibel (2015) 'Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü: Fonksiyonel Bir Yaklaşım', BATİDER, C: 31, S: 3, s. 23-56.

Hamamcıoğlu, Esra (2005) 'Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesi' (Yüksek Lisans), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hamamcıoğlu, Esra (2018) 'Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesine İlişkin Gelişmeler' Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 6, S: 1, s. 125-145.

Helvacı, Mehmet (1995) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı Usulü ve Bu Sisteme Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Senetlerinin Çıkarılma Zamanı', BATİDER, C: 18, S: 1-2, s. 157-171.

Helvacı, Mehmet (2001) Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul, Beta.

Helvacı, **Mehmet** (2013) 'Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül' Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 2, s. 77-96.

Işık, Serpil (2016) 'Sermaye Şirketleri ile Kooperatiflerin Borca Batık Olmaları Sebebiyle Doğrudan İflaslarının Söz Konusu Olması Durumunda İflasın Ertelenmesi Kurumuna Başvuru Şartlarının Kanuni Değişiklikler Çerçevesinde Değerlendirilmesi' İÜHFM, C: LXXIV, Özel Sayı 2, s. 1291-1346.

İmregün, Oğuz (1970) Anonim Ortaklıklar, 2. Bası, İstanbul, Kurtuluş Matbaası.

İmregün, Oğuz (1999) 'Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığa Karşı Hukuksal Sorumu': Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta.

İpekel, Ferna (2013) '6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Kayıtlı Sermaye Düzenlemesi ve Bu Düzenlemenin Sermaye Piyasası Hukuku Işığında Değerlendirilmesi' Yaşar Üniversitesi E- Dergisi, C: 8, Özel Sayı, s. 1413-1456.

Karahan, Sami (Editör) (2013) Şirketler Hukuku, 2. Bası, Konya, Mimoza Yayınevi.

Karaman Coşgun, Özlem (2012) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Kavramı ve Aynı Sermaye Değerinin Belirlenmesi' MÜHAD, C: 18, S: 2, s. 333-369.

Karasu, Rauf (2015) Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, 2. Bası, Ankara, Yetkin.

Karayalçın, Yaşar (1968) 'Mecburi-Kanuni Yedek Akçeler ve Kullanılması' BATİDER, C: 4, S: 3, s. 407-419.

Karslıoğlu, Hasan (2019) Anonim Şirketlerde Genel Kurul, 1. Baskı, Ankara, Adalet.

Kaya, İlknur (2016) 'İmtiyazlı Pay Kavramı ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde İmtiyazlı Paylar' Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Özel Sayı: 3 s. 225-246.

Kaya, Mustafa İsmail / Tatlı, Burçak (2018) Ticaret Hukuku I (Ticari İşletme ve Ortaklıklar Hukuku), 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

Kayar, İsmail (1997) Anonim Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınabilecek Tedbirler, 1. Baskı, Konya, Mimoza Yayınevi.

Kayar, İsmail (1999) 'Limited Ortaklıkta Mali Durumun Bozulması ve Alınacak Tedbirler': Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, İstanbul, Beta, s.305-338.

Kayar, İsmail (2009) 'İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık ve İyileştirme Projesi ile İlgili Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi' EÜİİBFD, S: 33, s. 19-45.

Kayar, İsmail (2012) 'Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nu Beklerken' MÜHFHAD, C: 18, Özel Sayı: 2, s. 643-658.

Kayar, İsmail (2018) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 5. Baskı, Ankara, Seçkin.

Kayıhan, Şaban / Çetiner, Ali Emre (2010) 'Anonim Şirketlerde Yedek Akçeler ve Muhasebeleştirilmesi' ERÜHFD, C: 5, S: 1-2, s. 3-28.

Kayıhan, Şaban (2019) Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara, Seçkin.

Kendigelen, Abuzer (2006) Hukuki Mütalaalar (Mahkeme Kararları ile Birlikte) C: II, Ortaklıklar Hukuku, 3. Baskı, İstanbul, Arıkan.

Kendigelen, Abuzer (2016) Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler, 3. Baskı, Ankara, On İki Levha.

Kendigelen, Abuzer (2018) Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, 6. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Kervankıran, Emrullah (2007) 'Sermaye Ortaklıklarında Sınırlı Sorumluluk İlkesine Karşı Önemli Bir İstisna: Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması' EÜHFD, C: 11, S: 3-4, s. 453-472.

Keskin, Harun (2009) 'Sermaye Azaltımının Esnekleştirilmesi: Kayıtlı Sermaye Azaltımı İçin Bir Öneri' BATİDER, C: 25, S: 2, s. 405-424.

Kılıçoğlu, Ahmet M. (2014) Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18. Bası, Ankara, Turhan Kitabevi.

Kırca, İsmail (2004) 'Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi- Özen Borcu', BATİDER, C: 2, S: 3, s. 85-96.

Kırca, İsmail / Şehirali Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar (2013) Anonim Şirketler Hukuku; C: 1, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Kırca, İsmail / Gürel Murat (2017) 'Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Halinde Birleşmeye Katılma': Prof. Dr. Hikmet Sami Türk'e Armağan, Ankara, Turhan Kitabevi, s.463-496.

Koçak, Ahmet Necip (2018) 'Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu' (Yüksek Lisans), Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köse, Levent (2010) 'Türk Anonim Ortaklıklar Hukukunda Sözü Edilen Tek Borç İlkesi ile Doktrin ve Tasarının İlkeye Bakışı' İstanbul Barosu Dergisi, C: 84, S: 2, s. 883-888.

Kumkale, Rüknettin (2012) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Limited Şirket ve Anonim Şirket Sermayesinin Azaltılması', Terazi Hukuk Dergisi, C: 7, S: 73, s. 76-77.

Manavgat, Çağlar (2009) 'Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun İmtiyazlı Pay Çıkarma Yetkisi ve Sınırları': Haluk Konuralp Anısına Armağan C: III, 1. Baskı, Ankara, Yetkin.

Manavgat, Çağlar (2013) 'Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'ndaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerinin Değerlendirilmesi' BATİDER, C: 29, S: 1, s. 45-78.

Memiş, Tekin (2005) 'Sigorta Murakabe Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Sigorta Şirketlerinin Mali Durumlarının Bozulması' LMHD, C:1, S: 4, s. 955-970.

Memişoğlu, Özgür (2014) '6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları' Legal Hukuk Dergisi, C: 12 S: 133, s.45-105.

Moroğlu, Erdoğan (2001) ‘Anonim Ortaklığa Sermaye Olarak Taşınmaz Mal veya Üzerindeki Bir Ayni Hakkın Konulması Taahhüdünün Hukuki Sonuçları ve Yargıtay Uygulaması’, BATİDER, C: 21, S: 1, s. 5-17.

Moroğlu, Erdoğan (2007) Anonim Ortaklıkta Esas Sermayenin 2/3’ünün Karşılıksız Kalması, Hukuki Mütalaalar, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Moroğlu, Erdoğan (2015) Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, 3. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Moroğlu, Erdoğan (2016) 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul, On İki Levha.

Oğuzman, Kemal M. (2016) Borçlar Hukuku Genel Hükümler C: 1, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Okutan Nillson, Gül (2004) Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri, 1. Baskı, İstanbul, Çağa Hukuk Vakfı Yayınları.

Öçal, Akar (1975) ‘Anonim Şirketlerde Mali Durumun Bozulmasının Ortaya Çıkardığı Bazı Hukuki Sorunlar’ ATOD, S: 6, s. 0-22.

Öktem, Seda (2006) ‘İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık Bilançosu’ İstanbul Barosu Dergisi, C: 80, S: 6, s. 2477-2490.

Özkorkut, Korkut (2019) “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun (TTK) 376’ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ Hakkında Düşünceler”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul, On İki Levha.

Öztek, Selçuk (2005) ‘İflasın Ertelenmesi’ Bankacılar Dergisi, S: 53, s. 23-71.

Öztek, Selçuk (2014) Borca Batık Anonim Şirketlerde İflası Önleyen Yeni Bir Araç Olarak Sırada Sona Yerleştirme (Sıradan Vazgeçme), DEÜHFD, C: 16, Özel Sayı 2014, s. 2319-2343.

Öztürk, Ezgi (2019) ‘Sermaye Şirketlerinde Sermaye Kaybı, Borca Batıklık ve Teknik İflasın Sonuçları ile Alınabilecek İyileştirici Tedbirler Kapsamında Mali Tablo Analizi’ (Yüksek Lisans), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Paslı, Ali (2011) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu Anonim Ortaklık Hükümlerinin Tanıtılması (I) YTK Kitap 2 Kısım 4 Bölüm 1 Genel Hükümler ve Temel İlkeler' BATİDER, C: 27, S: 3, s. 137-167.

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin (2005) Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 10. Bası, İstanbul, Arıkan.

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin (2019a) Ortaklıklar Hukuku I, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin (2019b) Ortaklıklar Hukuku II, 14. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Pulaşlı, Hasan (2006) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı' BATİDER, C: 23, S: 4, s. 35-90.

Pulaşlı, Hasan (2009) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu' BATİDER, C: 25, S: 1, s. 27-63.

Pulaşlı, Hasan (2013a) Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2. Baskı, Ankara, Adalet.

Pulaşlı, Hasan (2013b) Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Müteselsil Sorumluluğu, Regesta, C: 3, S: 2, s. 15-29.

Pulaşlı, Hasan (2018a) Şirketler Hukuku Şerhi C: I, 3. Baskı, Ankara, Adalet.

Pulaşlı, Hasan (2018b) Şirketler Hukuku Şerhi C: II, 3. Baskı, Ankara, Adalet.

Pulaşlı, Hasan (2018c) Şirketler Hukuku Şerhi C: III, 3. Baskı, Ankara, Adalet.

Sağlam, İpek (2008) 'Tüzel Kişilik Perdesinin Aralanması Kavramına Genel Bir Bakış', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02/02/2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi. http://dosya.marmara.edu.tr/huk/Sempozyumyay%C4%B1nlar%C4%B1/t%C3%BCzelki%C5%9Fillikperdesininaralanmas%C4%B1/ipeksaglam.pdf s.e.t. 12.05.2020.

Sayhan, İsmet (2005) 'Anonim Şirketlerde Aktiflerin Pasifleri Karşılayamamasının Sonucu Olarak İflas ve İflasın Ertelenmesi' BATİDER, C: 13, S: 1, s. 77-120.

Sayhan, İsmet (2016) Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde Borca Batıklık Sebebiyle İflas ve İflasın Ertelenmesi, Ankara, Yetkin.

Serder Yılmaz, Selen (2013) 'TTK'da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı' ERÜHFD, C: 8, S: 1, s. 187-233.

Sevi, Ali Murat (2013) Anonim Ortaklıkta Sermayenin Oluşturulması ve Pay Sahiplerine İade Edilmesi Yasağı, 1. Baskı, Ankara, Seçkin.

Soykan, İsmail Cem (2018) 'Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı' (Doktora), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sumer, Haluk (2013) 'Ticari Bilanço ve Borca Batıklık Bilançosu' İstanbul Barosu Dergisi, C: 87, S: 2, s. 39-53.

Susuz, Kağan (2011) 'Anonim Şirketlerin Birleşmesinde Pay Sahiplerinin Korunması' (Doktora), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şener, Oruç Hami (2017) Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 3. Bası, Ankara, Seçkin.

Tekil, Fahiman (1976) Şirketler Hukuku C: II, Anonim Şirketler, İstanbul, Yörük Matbaası.

Tekil, Fahiman (1998) Anonim Şirketler Hukuku, 2. Bası, İstanbul, Aklım Yayınları.

Tekinalp, Ünal (1972) Anonim Ortaklıkta Esas Sermayenin Azaltılması Yöntemleri ve Pay Sahibinin Hakları, İktisat ve Maliye Dergisi, C: 18, S: 11, s. 430-432.

Tekinalp, Ünal (1979) Anonim Ortaklığın Bilançosu ve Yedek Akçeleri, 2. Bası, İstanbul, Fakülteler Matbaası.

Tekinalp, Ünal (1984) 'Sermayenin Yarısının Karşılıksız Kalması Halinde Yönetim Kurulunun ve Denetçilerin Görevi' İktisat ve Maliye Dergisi, C: 31, S: 7, s. 279-282.

Tekinalp, Ünal (2010) Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C: II, İstanbul, On İki Levha.

Tekinalp, Ünal (2015) Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Teoman, Ömer (2001) 'Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda TTK m. 324 Denetimi' Otuz Yıl Ticaret Hukuku-Tüm Makalelerim C: 2, Beta, s. 367-374.

Teoman, Ömer (2003) 'Sermayenin Tamamlanması' Yaşayan Ticaret Hukuku C: I, Hukuki Mütalaalar, Kitap 10, 1. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık.

Teoman, Ömer (2010) 'Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Anonim Ortaklık Yönetim Organına İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi' BATİDER, C: 26, S: 3, s. 5-16.

Teoman, Ömer (2012) 'Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması' Tüm Makalelerim C: I-II, On İki Levha, s. 1103-1117.

Tufan, Ayşe Şebnem (2019) '6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Kavramları ile Sermayesini Kaybetmiş veya Borca Batık Anonim Şirketlerin Birleşmeye Katılması' (Yüksek Lisans), Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turan, Gökçen (2020) 'Ticaret Bakanlığı'nın TTK 376 Hükmünün Uygulama Esaslarına İlişkin Tebliğinin Üçte İki Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılabilmesine İmkan Tanıyan Hükümleri Üzerine Düşünceler' TFM, C: 6, S: 1, s. 142-153.

Turanlı, Hüsnü (2013) 'Yeni Türk Ticaret Kanunu Işığında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü' GÜHFD, C: 17, S: 1-2, s. 939-960.

Türk, Ahmet (1998) 'Bilanço Açığını Gidermek Amacıyla Yapılan Esas Sermaye İndirimi' BATİDER, C: 19, S: 4, s. 145-174.

Türk, Ahmet (1999a) Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, 1. Baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Türk, Ahmet (1999b) 'Anonim Ortaklıkta Mali Durumun İyileştirilmesi' GÜİİBFD, S: 1, s. 105-137.

Türk, Ahmet (2002) 'Anonim Ortaklıkta Gizli Yedek Akçeler' DEÜHFD, C: 4, S: 4, s. 173-233.

Türk, Ahmet (2004) 'Sermaye Ortaklıklarının ve Kooperatiflerin Borca Batıklık Nedeniyle İflası ve İflasın Ertelenmesi Konusunda İcra ve İflas Kanununda Yapılan Son Değişikliklerin Değerlendirilmesi ve Öneriler' DEÜHFD, C: 6, S: 1, s. 295-334.

Türk, Ahmet (2016) Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği Değişiklik ve Yeniliklerle Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Hukuki Sonuçları, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 17, S: 2, s. 63-112.

Üçışık, Güzin / Çelik, Aydın (2013) Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt, 1. Baskı, Ankara, Adalet.

Ünal, Mücahit (2006) 'Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Azaltımı': (Editör) Arkan, Sabih / Yongalık, Aynur / Şit, Başak, Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan, 1. Baskı, Ankara, Turhan Kitabevi.

Ünaldı, Mehmet Okan (2019) '6102 Sayılı TTK'nun376. Maddesinin Uygulanmasına Yönelik Genel Tebliğ Kapsamında Finansal Tablolar Açısından Teknik İflas ve Borca Batıklık' LMHD, C: 15, S: 171, s. 541-570.

Ünlü, Ufuk (2015) 'Anonim Şirketlerde Sermaye Unsurunun İncelenmesi' Terazi Hukuk Dergisi, C: 10, S: 111, s. 134-143.

Yanlı, Veliye (2013) 'Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?' İÜHFM, C: LXXI, S: 2, s. 439-448.

Yavuz, Mustafa (2014) 'Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Şirketlerde Sermaye Artırım Usulü' Terazi Hukuk Dergisi, C: 9, S: 99, s. 77-82.

Yılmaz, Berna Burcu (2009b) 'Muhasebe Tekniği Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ile Yıllık Bilançonun Karşılaştırılması' Öneri Dergisi, C: 8, S: 32, s. 147-158.

Yılmaz, Berna Burcu (2009a) İflasın Tespiti ve Ertelenmesi Yönünden Borca Batıklık Bilançosu ve İyileştirilmesi, Türmob Yayınları.

Yılmaz, Lerzan (2008) 'Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilik Perdesinin Kaldırılması Meselesi Hakkında İsviçre Federal Mahkemesi Kararları Işığında Değerlendirmeler', Ulusoy, Erol (Editör) I. Uluslararası Ticaret Hukuku Sempozyumu, 02/02/2008, İstanbul Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi. http://dosya.marmara.edu.tr/huk/Sempozyumyay%C4%B1nlar%C4%B1/t%C3%BCzelki%C5%9Fillikperdesininaralanmas%C4%B1/lerzanyilmaz.pdf s.e.t. 12.05.2020.

http://portal.uyap.gov.tr.